

Universitet & högskolor

Högskoleverkets årsrapport 2007

« Sara Forsberg

Orange – så som det kan kännas ibland

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Universitet & högskolor

Högskoleverkets årsrapport 2007

Utgiven av Högskoleverket 2007

Högskoleverkets rapportserie 2007:33 R

ISSN 1400-948X

REDAKTÖRER Stig Forneng, Ingeborg Amnéus

GRUNDUTBILDNING Stig Forneng, Ingeborg Amnéus, Torbjörn Lindqvist, Anders Wiberg, Gunilla Jacobsson

STUDENTMOBILITET Torbjörn Lindqvist

FORSKARUTBILDNING Stig Forneng, Helen Dryler, Per Gillström

REGIONALA SKILLNADER Jan-Åke Engström, Stig Forneng

FORSKNINGSFINANSIERING Marie Kahlroth

UPPDRAG OCH KONTAKTER Ingeborg Amnéus, Marie Kahlroth

EKONOMI Marie Kahlroth

PERSONAL Carolina Johansson

ARBETSMARKNAD Torbjörn Lindqvist, Anders Wiberg

RESULTAT FRÅN UTVÄRDERINGARNA Britta Lövgren

INTERNATIONELL JÄMFÖRELSE Torbjörn Lindqvist

NYCKELTAL FÖR LÄROSÄTEN Stig Forneng, Yang za Klemming

SAMMANSTÄLLNING OCH BEARBETNING AV DATA Yang za Klemming

GRAFISK FORM OCH GRAFIK Alexander Florencio

ILLUSTRATIONER Studenter vid Högskolan för design och konsthantverk (HDK), Göteborgs universitet

TRYCK Edita Västra Aros AB, Västerås, maj 2007

TRYCKT PÅ MILJÖMÄRKT PAPPER

Förord

HÖGSKOLEVERKETS ÅRSRAPPORT sammanfattar utvecklingen vid universitet och högskolor under det senaste året, och sätter in årets utveckling i ett längre tidssammanhang.

Utvecklingen i verksamhetens olika delar, grundutbildning, forskarutbildning och forskning – i det senare fallet framför allt forskningens finansiering – redovisas i var sitt kapitel. I avsnittet om grundutbildningen redovisas också för första gången ett antal nyckeltal för utbildningar.

Utvecklingen av de ekonomiska och personella resurserna ägnas var sitt kapitel. Andra aspekter som tas upp särskilt är utbildningens regionala fördelning och studenternas övergång till arbetsmarknaden.

Lärosätenas samverkan med det omgivande samhället, får viss belysning i avsnittet Uppdrag och kontakter som beskriver några av de mest konkreta länkarna mellan lärosätena och omgivningen.

Nytt för i år är att de utländska studenterna i det svenska utbildningssystemet och studenternas internationella rörlighet ägnas ett särskilt kapitel.

Som vanligt finns också ett avsnitt som placerar in den högre utbildningen och forskningen i ett internationellt sammanhang. Det avsnittet bygger i första hand på de internationella jämförelser mellan länderna inom OECD som publiceras i Education at a Glance.

Uppgifterna i årsrapporten bygger på lärosätenas löpande rapportering av statistikuppgifter till Statistiska centralbyrån och på den direktrapportering till Högskoleverket som lärosätena gör i samband med att de avlämnar sina årsredovisningar till regeringen.

Förutom huvudrapporten publiceras en tabellbilaga med ytterligare uppgifter, en förkortad version på engelska samt en kortversion i fickformat.

Alla publikationerna finns tillgängliga på Högskoleverkets hemsida på webben, www.hsv.se. Via hemsidan kan man även nå Högskoleverkets statistikportal, databasen för nationell uppföljning av verksamheten vid universitet och högskolor (NU-databasen) samt de särskilda databaserna för regional rekrytering, nyckeltal för lärosäten, sökandetryck och jämställdhet.

Uppgifterna i årsrapporten kompletteras dessutom av mer detaljerad information i de Statistiska meddelanden som utges gemensamt av Statistiska centralbyrån och Högskoleverket. Statistiska meddelanden och ytterligare data om universitet och högskolor finns också tillgängliga på Statistiska centralbyråns hemsida, www.scb.se. ■

SIGBRIT FRANKE
UNIVERSITETSKANSLER

STIG FORNENG

Lärosäten med rätt att utfärda examina inom grundläggande högskoleutbildning **och forskarutbildning**

Statlig huvudman	
Uppsala universitet	UU
Lunds universitet	LU
Göteborgs universitet	GU
Stockholms universitet	SU
Umeå universitet	UmU
Linköpings universitet	LiU
Karolinska institutet	KI
Kungl. Tekniska högskolan	KTH
Luleå tekniska universitet	LTU
Sveriges lantbruksuniversitet	SLU
Karlstads universitet	KaU
Mittuniversitetet	MiU
Växjö universitet	VxU
Örebro universitet	ÖU
Högskolan i Kalmar	HK
Blekinge tekniska högskola	BTH
Malmö högskola	MaH
Mälardalens högskola	MdH

Enskild huvudman	
Chalmers tekniska högskola	CTH
Handelshögskolan i Stockholm	HHS
Högskolan i Jönköping	HJ

Lärosäten med rätt att utfärda examina inom grundläggande högskoleutbildning

Statlig huvudman	
Högskolan i Borås	HB
Högskolan Dalarna	HDa
Högskolan i Gävle	HIG
Högskolan på Gotland	HG
Högskolan i Halmstad	HH
Högskolan Kristianstad	HKr
Högskolan i Skövde	HS
Högskolan Väst	HV
Gymnastik- och idrottshögskolan	GIH
Lärarhögskolan i Stockholm	LHS
Södertörns högskola	SH
Danshögskolan	DH
Dramatiska institutet	DI
Konstfack	KF
Kungl. Konsthögskolan	KKH
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	KMH
Operahögskolan i Stockholm	OH
Teaterhögskolan i Stockholm	TH

Enskild huvudman	
Ericastiftelsen	ES
Ersta Sköndal högskola	ESH
Gammelkroppa skogsskola	GSs
Johannelunds teologiska högskola	JTH
Teologiska Högskolan, Stockholm	THS
Örebro Teologiska Högskola	ÖMS
Beckmans Designhögskola	BDH
Stockholms Musikpedagogiska Institut	SMI
Röda Korsets Högskola	RKS
Sophiahemmet Högskola	ShH

Anmärkning: Dessutom finns ett antal utbildningsanordnare med examensrättigheter för psykoterapeututbildning.

Innehåll

Förord	3
Översikt	7
Grundutbildning	13
Studentmobilitet	35
Forskarutbildning	45
Regionala skillnader	57
Forskningsfinansiering	65
Uppdrag och kontakter	73
Ekonomi	79
Personal	87
Arbetsmarknad	93
Resultat från utvärderingarna	99
Internationell jämförelse	103
Nyckeltal för lärosäten	111
Summary	123
Tabeller	129

Översikt

Fortsatt minskning av antalet studenter både i grundutbildning och forskarutbildning samt en i stort sett oförändrad volym i forskningen är huvuddragen i utvecklingen under 2006.

I GRUNDUTBILDNINGEN minskade antalet studenter med drygt tre procent under 2006. Nedgången bland doktoranderna var dubbelt så stor. Skälen till nedgången är i båda fallen ekonomiska, men på olika sätt. När det gäller forskarutbildningen handlar det om att resurserna sätter en gräns för hur många som kan antas.

För grundutbildningen är den ekonomiska anledningen mer indirekt. Antalet studenter har minskat när konjunkturen förbättras och efterfrågan på arbetskraft ökar, både genom ett minskat inflöde av nya studenter till olika utbildningar och genom ett ökat utflöde från universitet och högskolor av studenter som är färdiga med sin utbildning. Utvecklingen under året har också betytt att lärosätena inte har utnyttjat hela riksdagens anslag för grundutbildning under 2006.

De totala kostnaderna för verksamheten vid universitet och högskolor uppgick till 45,8 miljarder kronor under 2006. Det är i fast pris ungefär lika stora kostnader som föregående år.

För hela sektorn, det vill säga inklusive kostnader för studentstöd och kostnader för de centrala myndigheternas verksamhet inom området, var kostnaderna 57,1 miljarder kronor, eller 2,0 procent av bruttonationalprodukten (BNP). Jämfört med föregående år har sektorns andel av BNP minskat något genom den starka ekonomiska tillväxten i den totala ekonomin.

Fler utländska studenter

Höstterminen 2006 var antalet individer som var registrerade som studerande vid universitet och högskolor 338 000, cirka 18 000 i forskarutbildning och 320 000 i den grundläggande utbildningen. Det är 12 000 färre än ett år tidigare.

Högskolestudier är vanligast i åldern 22–23 år. I den åldern studerar nästan trettio procent av hela årsklasserna vid universitet eller högskola. En knapp tredjedel av alla studenter är över trettio år. Många studerar på distans via nätuniversitetet eller i annan form, och en del äldre studenter återkommer för att bygga på den högskoleutbildning de redan har, men en del börjar också sina första högskolestudier när de har passerat trettio. Av alla nya studenter är nästan tjugo procent över trettio år.

Nedgången i studenttal mellan hösten 2005 och hösten 2006 berör alla åldersgrupper, men minskningen är störst bland studenter som är äldre än 25 år.

Det totala antalet nybörjare i grundutbildningen vid universitet och högskolor var 82 700 läsåret 2005/06. Av de nya

studenterna var 56 procent kvinnor och 44 procent män. Det är en fördelning som förändrar sig mycket litet från ett år till ett annat.

Intressantare är kanske att cirka 20 procent av de nya studenterna, det vill säga ungefär 16 000, är studenter som kommer från andra länder. Här ingår både studenter som deltar i studentutbyte inom Erasmusprogrammet eller i utbyte genom andra bilaterala avtal mellan svenska och utländska universitet och högskolor, och studenter som kommer till Sverige för en hel utbildning.

Hela antalet utländska studenter som finns vid svenska universitet och högskolor under ett år uppgår nu till cirka 26 000, varav knappt hälften studerar inom utbytesprogram som till exempel Erasmus. Antalet utländska studenter har fördubblats på tio år. Utvecklingen är liknande när det gäller forskarutbildningen.

Bland dem som började i forskarutbildning under läsåret 2004/05 kom drygt 600 från andra länder. Det är 21 procent av nybörjarna, det vill säga ungefär lika hög andel som gäller för den grundläggande utbildningen. Men det är en andel som är mer betydelsefull sett till hela utbildningsvolymen eftersom de som kommer för forskarutbildning i allmänhet läser en hel utbildning.

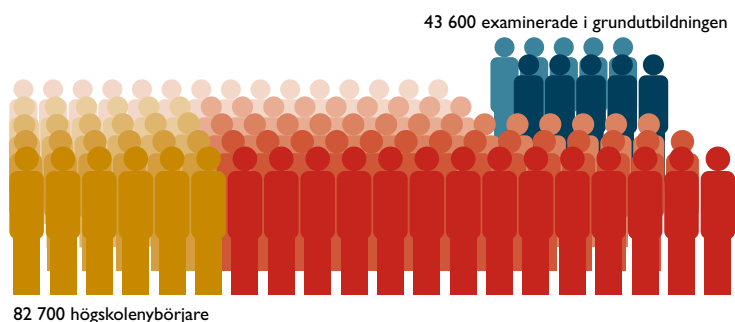
Minus för ingenjörstudier

Antalet sökande till högskolans grundutbildningar har minskat något under de senaste åren, men antalet sökande överstiger fortfarande antalet platser på de flesta utbildningar. Bland de utbildningar som är mest eftersökta och har det största antalet utbildningsplatser finns fortfarande lärarutbildning (men med stora variationer mellan inriktningar), civilingenjörstudier, sjuksköterskeutbildning och ekonomutbildning. Läsåret 2005/06 var antalet nybörjare på dessa utbildningar ungefär detsamma som året före, men under hösten 2006 har antalet nybörjare minskat på civilingenjörstudier och nedgången fortsätter på högskoleingenjörstudier.

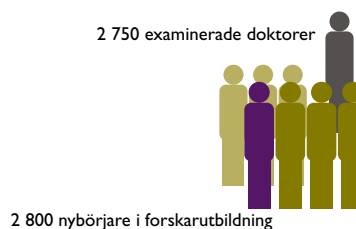
Antalet personer som avlade sin första examen läsåret 2005/06 var 43 600. Det är en ökning med fem procent jämfört med föregående år och med 35 procent på fem år. Parallellt med ökningen av antalet examina ökar också andelen examina som avser de längsta och mest kvalificerade utbildningarna, framför allt genom att antalet magisterexamina fortsätter att öka.

Arbetsmarknadens tillskott av högskoleutbildade har således ökat betydligt under senare år, vilket är betydelsefullt

320 000 STUDENTER I GRUNDUTBILDNINGEN

18 000 AKTIVA DOKTORANDER

Studerandetal läsåret 2005/06. Under läsåret 2005/06 kom 82 700 nya studenter till universitet och högskolor. Hela antalet studenter i grundutbildningen var 320 000. Av alla studerande avlade 43 600 sin första grundexamen under året. I forskarutbildningen var antalet nybörjare 2 800, det vill säga cirka sju procent av utflödet av examinerade från grundutbildningen. Antalet aktiva i forskarutbildningen var 18 000 och antalet examinerade doktorer var 2 750.

särskilt mot bakgrund av att de relativt välutbildade 40-talisterna snart kommer att lämna arbetsmarknaden. I de grupper som nu går i pension har ungefär 20 procent högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning. De ersätts av en ny generation där 40 procent har examen från universitet eller högskola (och ytterligare runt 10 procent har minst tre års utbildning på samma nivå, men utan examen).

Av de nyexaminerade läsåret 2005/06 var 36 procent män och 64 procent kvinnor. Bland de enskilda utbildningarna har flertalet en könsfördelning som är ännu snedare och under de senaste decennierna har tendenserna i förändringarna i många fall pekat åt fel håll, det vill säga mot en ojämna könsfördelning.

Bland nybörjarna efter år 2000 är dock utvecklingen blandad. Andelen kvinnor minskar på flera av de största utbildningarna, vilket innebär en ojämna könsfördelning på ingenjörsutbildningarna, men en jämnare könsfördelning på till exempel lärarutbildning, läkarutbildning, juristutbildning och socionomutbildning.

Stabilisering på lägre nivå

Under de båda föregående åren minskade antalet nybörjare i forskarutbildningen kraftigt efter de höga nybörjartalen under 2002 och 2003. Nu verkar antalet nybörjare vara på väg att stabiliseras på en nivå strax under 3 000 – det vill säga på en nivå som ligger cirka 25 procent lägre än den tidigare toppnivån.

Könsfördelningen är fortsatt jämn med 51 procent män och 49 procent kvinnor bland nybörjarna. Här finns dock en skillnad mellan svenska och utländska doktorander. I den senare gruppen är 60–65 procent män. Bland de svenska doktorandnybörjarna är kvinnorna i majoritet, men det

är naturligtvis stora variationer i könsfördelning mellan vetenskapsområden och ämnen på samma sätt som i grundutbildningen.

Inom det medicinska och det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet är 61 respektive 60 procent av nybörjarna kvinnor. Inom naturvetenskapligt och tekniskt vetenskapsområde är 57 respektive 69 procent av alla nybörjare män.

Nedgången i antalet nybörjare innebär att antalet forskarstuderande i utbildning fortsätter att minska. Hösten 2006 var antalet doktorander cirka 18 000, men många studerar naturligtvis på deltid. Räknat i heltidsekvivalenter var antalet doktorander 12 500 under hösten 2006. Det är en minskning med sju procent på ett år.

Drygt hälften (55 procent) av doktoranderna finansierar sin utbildning (eller får den finansierad) genom en anställning som doktorand och ytterligare 15 procent har annan anställning på eller utanför lärosätet. I övrigt är det främst utbildningsbidrag eller stipendier som bidrar till finansieringen.

Genom den kraftiga nedgången i antalet nybörjare, och en snabbare genomströmning efter finansieringsreformen 1998, är kurvorna för antalet nybörjare i forskarutbildning och antalet avlagda doktorsexamina nästan på väg att mötas.

Antalet avlagda doktorsexamina var 2 750 under 2006. Det är ett i stort sett oförändrat antal jämfört med föregående år och fortfarande ligger antalet över det årsgenomsnitt som regeringen angett för perioden 2005–2008.

Med nuvarande antal examinerade och det relativt stora antal doktorander som är under utbildning kommer examensmålen för perioden 2005–2008 sannolikt att nås – med

ett litet frågetecken för det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet, men för den period som följer där- efter kommer examenstalen att bli lägre om inte nybörjar- talen ökar.

Oförändrad volym i forskningen

I reala termer, det vill säga med hänsyn tagen till inflatio- nen, var intäkterna till forskning och forskarutbildning i stort sett oförändrade under 2006. De totala intäkterna upp- gick till 24,5 miljarder kronor 2006. I fast pris är det nästan 300 miljoner kronor mindre än föregående år. Den stagna- tion som har präglat finansieringen av forskning och forskar- utbildning under de senaste åren fortsätter därmed.

Utvecklingen har under de senaste åren varit ungefär den- samma för anslag, forskningsbidrag och uppdragsintäkter. Det betyder att de direkta forskningsanslagen fortfarande svarar för cirka 11 miljarder av forskningsfinansieringen, 46

procent, medan så kallad extern finansiering svarar för 54 procent av intäkterna.

Huvuddelen av de externa medlen består av offentliga medel, bland annat från Vetenskapsrådet och från de stif- telser som skapades med löntagarfondsmedel. År 2006 sva- rade offentliga medel för drygt 80 procent av finansieringen av forskning och forskarutbildning vid universitet och hög- skolor.

Nära 90 procent av forskningsresurserna finns vid de äldre universiteten. Trots de stora skillnaderna mellan olika kate- gorier av lärosäten är fördelningen jämnare än vid mitten av nittiotalet då 98 procent av forskningsresurserna fanns vid de äldre universiteten.

Över hälften av forskningsresurserna vid universitet och högskolor går till områdena teknik och medicin, som ock- så är de två största forskarutbildningsområdena. Inkluderas naturvetenskap når andelen över två tredjedelar av forsk- ningsresurserna. ■

I WANT LOVE

Grundutbildning

Färre studenter och omställning av utbildningsutbudet till det nya systemet med masterutbildningar är två förändringar som präglats mycket av verksamheten vid universitet och högskolor under det senaste året.

« Emma Hanquist

Pojke i rosa skog

Teknik: Akryl, flytande tusch, färgpenna

EFTER DEN TOPP I ANTAL studenter som noterades 2004 har utbildningsvolymen minskat både under 2005 och 2006. Inflödet av nya studenter har minskat, samtidigt som höga examenstal och en förbättrad arbetsmarknad inneburit att många studenter har lämnat universitet och högskolor.

Nedgången under 2006 sker samtidigt som regering och riksdag har utökat resurserna för att ge möjlighet för en expansion av grundutbildningen. Istället för en utökning av utbildningsvolymen med drygt fem procent som de totala ekonomiska resurserna till grundutbildningen skulle ha tillåtit under 2006 har antalet helårsstudenter minskat med över tre procent. På två år handlar det om en minskning med över fem procent. Minskningen skulle ha varit ännu något större om inte en del av kapaciteten hade utnyttjats för att rekrytera och utbilda utländska studenter.

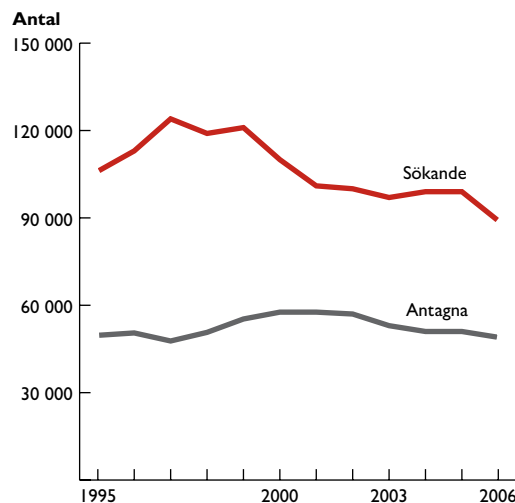
Fortsatt minskning i antal sökande

Inför höstterminen 2007 fortsätter antalet sökande att minska, men det är fråga om små tal. Förändringen är sannolikt mindre än inför förra höstterminen då antalet förstahandsökande minskade med nio procent. En mer precis jämförelse kan inte göras då det nya antagningssystemet för första gången används i full skala vilket ger vissa problem med jämförbarheten.

Nedgången i antalet sökande sker samtidigt som antalet ungdomar som kommer ut från gymnasieskolan åter börjar öka, vilket kan tyda på en viss nedgång i intresset för högre studier – i varje fall just nu och i konkurrens med en förbättrad arbetsmarknadssituation och större möjligheter till jobb för en längre eller kortare period.

Bilden är dock inte entydig. I den enkät till gymnasister som går sista årskursen som Statistiska centralbyrån genomförde hösten 2005 svarade fortfarande cirka 60 procent av alla att de har planer på att börja studera vid universitet eller högskola inom tre år. Det är ungefär samma andel som i tidigare undersökningar. (Se vidare *Gymnasieungdomars studieintresse läsåret 2005/06*, UF 36 SM 0601, Statistiska centralbyrån.)

Även den andel av 19-åringarna som söker till högskoleutbildning, det vill säga de som söker direkt efter gymnasieskolan, har förändrats mycket litet under de senaste åren. Sedan år 2001 har andelen sökande av 19-åringarna varierat mellan 20 och 21 procent med en minskning från 21,8 till 20,2 procent från hösten 2005 till hösten 2006.

Sökande och antagna per hösttermin. Det finns hela tiden ett gap mellan antalet sökande och antalet antagna. Det gäller även hösten 2006 när många lärosäten inte har fyllt hela sin kapacitet av nybörjarplatser. Det visar också att det finns obalans i sökandeböj och nybörjarkapacitet, både när det gäller utbildningsinriktningar och utbildningens regionala fördelning.

Det totala antalet nya sökande till universitet och högskolor var 88 500 inför höstterminen 2006. Av dessa antogs 48 600. Antalet sökande överstiger således antalet antagna totalt sett, men sökandetalet ger många gånger en överdriven bild av efterfrågan. En del sökande vill testa sina möjligheter eller försäkra sig om ett alternativ till arbete eller annan verksamhet. Det visar sig bland annat i att cirka en femtedel av dem som antas inte tar sin plats i anspråk. Bland dessa finns även sökande som har antagits till en utbildning som de har valt i första eller andra hand, det vill säga de har antagits till ett alternativ som de har prioriterat högt.

När det gäller programutbildningar är det två områden som tilldrar sig det största antalet sökande. Flest sökande har utbildningar inom området hälso- och sjukvård inklusive social omsorg. Det andra stora området är utbildningar med inriktning mot samhällsvetenskap, juridik, handel och administration. Tillsammans svarade dessa båda områden

Utbildningsområde	Antal förstahandsökande	Sökande per antagen
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	31 500	2,7
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	29 000	1,9
Humaniora och konst	4 100	1,5
Teknik och tillverkning	15 600	1,3
Pedagogik och lärarutbildning	15 600	1,4
Naturvetenskap, matematik och data	4 500	1,2
Totalt	105 000	1,7

Sökande och antagna per utbildningsområde höstterminen 2006. Utbildningsprogram inom området hälso- och sjukvård har flest sökande, både totalt och i förhållande till antalet platser. Jämfört med föregående år är det bara området humaniora och konst som har fler sökande. De största minskningarna har skett för utbildningar inom naturvetenskap, teknik och samhällsvetenskap.

Utbildningsprogram	Antal förstahands-sökande		Förändring i sökande 2006-07 (%)
	Ht 2006	Ht 2007	
Apotekare	399	352	-12
Arbetssterapeut	583	642	10
Arkitekt	1 386	1 410	2
Civilingenjör	8 297	8 524	3
Högskoleingenjör	4 137	3 859	-7
Jurist	3 886	3 407	-12
Läkare	4 264	4 473	5
Lärare	13 787	13 170	-5
Psykolog	2 413	2 030	-16
Sjukgymnast	2 662	2 435	-9
Sjuksköterska	6 753	6 656	-1
Socionom	4 607	3 839	-17
Tandhygienist	992	913	-8
Tandläkare	1 047	1 012	-3
Veterinär	894	844	-6
Summa för ovanstående program	56 107	53 566	-5

Förstahandssökande till några större utbildningsprogram med antagning genom Verket för högskoleservice (VHS). Totalt sett sökte 126 500 personer till utbildningsprogram hösten 2007. Det är dock svårt att jämföra detta sökandetal med föregående års. Det beror på att en ny utbildningsstruktur trädde i kraft 1 juli 2007 och att ett nytt antagningssystem, som omfattar fler utbildningar, har tagits i bruk inför hösten 2007. De redovisade sökandetalen per utbildningsprogram har justerats för att i möjligaste mån vara jämförbara. För flertalet större utbildningsprogram är de justerade sökandetalen lägre hösten 2007 än hösten 2006. Sammantaget tyder detta på att det totala sökandetalet hösten 2007 är något lägre än föregående höst.

för mer än hälften av alla förstahandssökande till programutbildningar hösten 2006.

De största enskilda utbildningarna inom respektive område är sjuksköterskeutbildning och socionomutbildning respektive ekonomutbildning.

Sökandetrycket mätt som antalet förstahandssökande per antagen är störst till utbildningarna med inriktning mot hälso- och sjukvård inklusive social omsorg. Hösten 2006 var antalet förstahandssökande per antagen i genomsnitt 2,7 till dessa utbildningar. Det kan jämföras ett genomsnitt på 1,7 för alla programutbildningar och 1,2 för utbildningar med inriktning mot naturvetenskap, matematik och data som är det område som har det lägsta sökandetrycket.

Antalet äldre nybörjare minskar

Hela antalet nybörjare vid universitet och högskolor var 82 700 läsåret 2005/06. Det är en ökning med en procent jämfört med föregående år. I likhet med utvecklingen under de senaste åren är det antalet utländska studenter som ökar. Under läsåret 2005/06 ökade inflödet av utländska studenter med 4–5 procent och de utländska studenterna svarar nu för drygt 20 procent av antalet nybörjare. Det är en ansenlig tillväxt från nära noll för femton år sedan, men det gäller alltså nybörjarna. Många är utbytesstudenter som kommer för en

eller två terminers studier. Av hela antalet studenter utgör således de utländska studenterna en avsevärt mindre del.

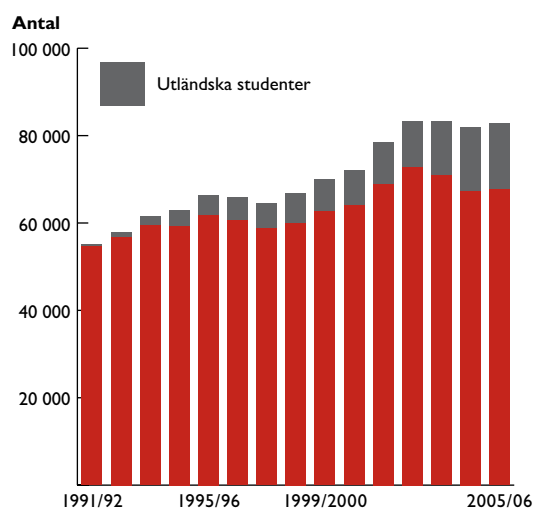
Antalet nybörjare som tillhör den svenska befolkningen var i stort sett oförändrat mellan läsåren 2004/05 och 2005/06, men jämfört med läsåret 2002/2003 när detta antal var som högst har antalet minskat med ungefär 5 000 till 67 600 läsåret 2005/06. (Se vidare *Studenter och examina i grundutbildningen 2005/06*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 0701.)

Framför allt är det antalet äldre nybörjare (över 25 år) som har minskat efter den topp i tillströmningen som noterades läsåret 2002/03. Det hade då varit en kraftig ökning av antalet äldre nybörjare under flera år, bland annat som en effekt av kunskapslyftet, som under perioden 1997–2002 gav många en ny chans att skaffa sig behörighet för högskolestudier. En annan faktor var tillkomsten av nätuniversitetet som bidrog till att öka tillgängligheten till kursutbudet.

I åldrarna upp till 21 år har antalet nybörjare varit i stort sett oförändrat mellan läsåret 2002/03, när det totala antalet nybörjare var som störst, och läsåret 2005/06. Det är först under hösten 2006 som det märks en svag minskning av antalet nybörjare även i dessa åldrar och det handlar då om minus 2,6 procent jämfört med föregående hösttermin.

Bland nybörjarna 2005/06 var 57 procent kvinnor och 43 procent män. Könsfördelningen förändras mycket litet år från år. Kvinnorna är överrepresenterade i flertalet åldersgrupper, men skillnaden mellan könen är störst i åldrarna från trettio år och uppåt.

Knappt hälften av nybörjarna är 21 år eller yngre. En tredjedel är 26 år eller äldre när de börjar studera vid universitet

Högskolenybörjare läsåren 1991/92 till 2005/06. Antalet som för första gången började studera vid universitet och högskolor var 82 700 läsåret 2005/06. Av dessa är nära 20 procent utländska studenter. Antalet utländska studenter har ökat kraftigt sedan mitten av nittiotalet. Som framgår av diagrammet har både det totala antalet nybörjare och antalet nybörjare som tillhör den svenska befolkningen minskat sedan toppen i tillströmningen som inföll läsåret 2002/03.

Basår

Basåret är en utbildning som ger särskild behörighet för högskolestudier för personer som inte har skaffat sig sådan genom sina gymnasiestudier. Tidigare gavs basår enbart i anslutning till tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar, men från 2002 finns möjlighet för lärosätena att också ge basårutbildning mot utbildningar inom andra ämnesområden där antalet behöriga sökande är lägre än antalet platser. Den som blir antagen till en plats på basåret är i regel garanterad en plats på ett efterföljande utbildningsprogram.

Läsåret 2005/06 studerade nästan 4 000 personer i basårutbildning. Det är det högsta antalet sedan basåret infördes i högskolan 1992. Ungefär 60 procent av studenterna är män. Basår fanns vid 26 lärosäten. Flest basårstudenter hade Kungl. Tekniska högskolan där nära 800 studenter gick på basåret under 2005/06.

De flesta basårstudenter läste en inriktning mot ingenjers- eller civilingenjersutbildning. Många studerade också på "öppna" naturvetenskapliga och tekniska basår där studenten väljer inriktning under basårets gång. Endast tre lärosäten erbjöd basår med annan inriktning än naturvetenskaplig eller teknisk.

Två tredjedelar av basårstudenterna fortsätter i högskoleutbildning året efter basårstudierna. Det är en lika stor andel av kvinnorna som av männen som fortsätter, men medan männen börjar på högskoleingenjers- och civilingenjersutbildningar, studerar kvinnorna framför allt på utbildningar utanför det tekniska och naturvetenskapliga området.

Basår finns också i den kommunala vuxenutbildningen. I några kommuner ges basår i samarbete med högskolan, och i dessa fall ger även basåret i komvux en garanterad plats i högskolan.

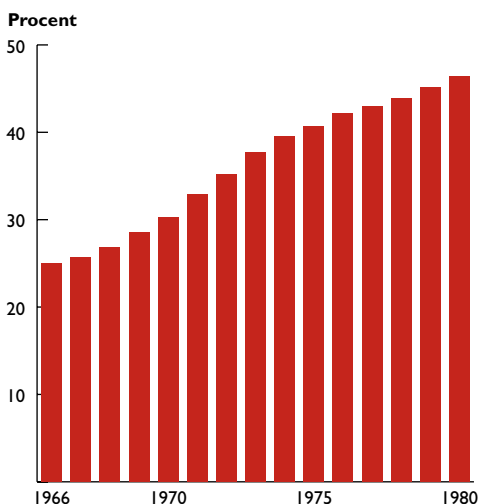
eller högskola. Åldersspridningen är med andra ord stor vid svenska universitet och högskolor, som i samma organisation innehåller både grundläggande utbildning för dem som kommer direkt från gymnasieskolan och utbildning för dem som återkommer till utbildningssystemet efter längre eller kortare perioder på arbetsmarknaden.

Hög övergångsfrekvens

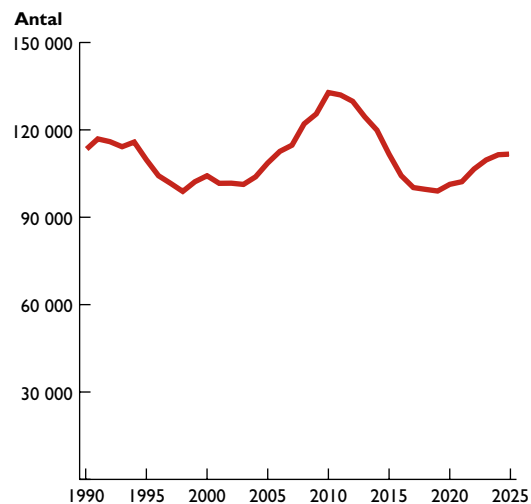
Strax över 45 procent av en årsklass har börjat studera vid universitet eller högskola vid 25 års ålder. Det är en fördubbling av övergångsfrekvensen på tjugo år. Läsåret 2005/06 var antalet nybörjare i åldrar upp till och med 25 års ålder 49 000, exklusive de utländska studenterna. Därtill kan läggas ytterligare något tusental som tillbringar hela sin studietid utomlands.

Men övergången är ju inte slut vid 25 års ålder. Nästan 20 000 högskolenybörjare är äldre än 25 år. Om 26-, 27- och 28-åringar räknas in i övergångsfrekvensen blir den 50 procent och fortsätter man ytterligare tio år upp i åldrarna blir övergångsfrekvensen 55 procent och den stiger naturligtvis ytterligare högre upp i åldrarna.

Nu tycks dock tiden med ständigt ökande övergångsfrekvenser vara över. Tidigare har det starka intresset för högre utbildning från studenternas sida inneburit att övergångsfrekvenserna till stor del har styrts av hur snabbt utbildningskapaciteten vid universitet och högskolor har byggts ut. Under de senaste åren, och framför allt under det senaste året, har utbildningskapaciteten i vissa fall varit större än efterfrågan, vilket tyder på att det nu är intresset för högre

Andel av årskullen som påbörjat högskolestudier vid 25 års ålder. På tio födelseårgångar har andelen höjts från 30 till drygt 45 procent. Andelen är 14 procentenheter högre för kvinnor än för män, 54 procent jämfört med 40 procent.

Antal 20-åringar. Antalet 20-åringar är nu på väg upp mot den topp som infaller 2010. Då kommer antalet 20-åringar nå över 130 000. Det är nästan 20 procent fler än nu. Sedan minskar antalet lika snabbt igen.

utbildning snarare än kapaciteten som är den begränsande faktorn.

Det finns dock en annan faktor som kommer att påverka antalet som söker sig till universitet och högskolor under de närmaste åren. Det är årsklassernas storlek. Den puckel av ungdomar som har gått genom skolsystemet börjar nu nå högskoleålder. På tre år fram till 2010 ökar antalet 20-åringar med femton procent till drygt 130 000. Det innebär att högskoleutbildning blir aktuell för betydligt fler under den kommande femårsperioden.

Många direkt från gymnasieskolan

En stor del av nybörjarna vid universitet och högskolor kommer mer eller mindre direkt från gymnasieskolan. Ungefär hälften av nybörjarna gick ut gymnasieskolan samma år eller 1–2 år innan de började i högskolan. Flertalet kommer från de mest teoretiskt inriktade programmen, det naturvetenskapliga programmet, det samhällsvetenskapliga programmet eller teknikprogrammet.

Högst är övergångsfrekvensen från det naturvetenskapliga programmet. Åttio procent av dem som gick ut det naturvetenskapliga programmet i gymnasieskolan läsåret 2002/03 gick vidare till högskolestudier inom tre år. Bland avgångna från det samhällsvetenskapliga programmet var övergångsfrekvensen drygt femtio procent. Genomsnittet för alla som gick ut gymnasieskolan läsåret 2002/03 var 43,9 procent. Det är ungefär en procentenhet lägre än för dem som gick ut gymnasieskolan ett år tidigare.

Övergången till högskolan från specialutformade gymnasieprogram – vanligtvis varianter av naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga program – var knappt femtio procent, det vill säga nästan i nivå med vad som gäller för det samhällsvetenskapliga programmet. Från det estetiska programmet gick 39 procent av dem som gick ut gymnasieskolan våren 2003 vidare till högskolestudier inom tre år. Det är en andel som har ökat stadigt under de senaste fem åren. Även från medieprogrammet ökar övergången till högskolan, bland dem som avslutade gymnasieutbildningen våren 2003 var andelen som började högskolestudier inom tre år 32 procent. Bland de mer yrkesinriktade gymnasieprogrammen hade omvårdnadsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet högst övergångsfrekvens, med 26 respektive 21 procent. Övriga gymnasieprogram hade en övergångsfrekvens som var lägre än 15 procent – lägst lig-

Högskoleprovet

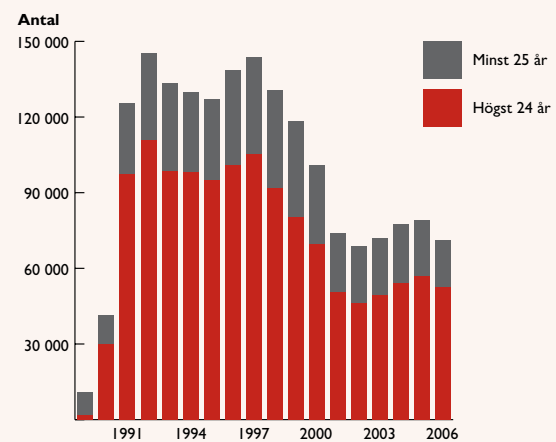
Högskoleprovet anordnas två gånger om året och används som ett komplement till betyg för att sortera sökande när det finns fler sökande till en utbildning eller kurs än det finns platser. Till mellan en och två tredjedelar av de tillgängliga utbildningsplatserna tas studenterna in i turordning efter högskoleprovsresultat.

Provet är öppet för alla och det finns ingen gräns för hur många gånger man får göra provet. Det bästa resultatet under de senaste fem åren räknas vid antagningen. Under de senaste åren har ungefär hälften av provdeltagarna gjort sitt första prov medan övriga provdeltagare är sådana som har återkommit för att förbättra sina provresultat.

År 2006 var antalet provdeltagare drygt 71 000 och av dessa var 54 procent kvinnor och 46 procent män.

Antalet provdeltagare 2006 var 8 000 färre än året innan. Det minskande provdeltagandet hänger samman med att det totala intresset för högskolestudier sjönk mellan 2005 och 2006. Detta sammanfaller med att arbetsmarknadsläget förbättrats, vilket framför allt påverkat provdeltagandet bland något äldre, minst 25 år gamla, provdeltagare. Antalet provdeltagare i denna åldersgrupp minskade med sju procent mellan 2005 och 2006, men även yngre, högst 24 år gamla, provdeltagare minskade i antal under samma period, med åtta procent. Vårterminen 2007 har antalet provdeltagare fortsatt att minska.

Mellan toppåret 1997, då 144 000 gjorde högskoleprovet, och 2002 minskade antalet provdeltagare med mer än hälften till 69 000. Utvecklingen under denna period sammanfaller med att den kommunala vuxenutbildningen (komvux) ökade kraftigt i och med satsningen på det så kallade kunskapslyftet och att möjligheten att läsa om gymnasiekurser för att höja betygen infördes 1997. Många yngre valde då att öka sina chanser att bli antagna till högskoleutbildning genom att läsa upp kurser i komvux istället för att göra högskoleprovet.

Totalt antal gjorda högskoleprov 1989–2006. Från 1991 då provet började användas även för dem med betyg från gymnasieskolan ökade antalet provdeltagare kraftigt. Den efterföljande minskningen mellan 1997 och 2002 sammanfaller med att kommunal vuxenutbildning (komvux) byggdes ut och att möjligheten att läsa om gymnasiekurser för att höja betygen infördes 1997.

ger byggprogrammet och fordonsprogrammet med en övergångsfrekvens runt en procent.

Färre har gått i komvux

Andelen nybörjare som kompletterar sin utbildning i den kommunala vuxenutbildningen (komvux) innan de börjar i högskolan är fortfarande hög. Bland nybörjarna läsåret 2005/06 hade 34 procent genomgått kurser på gymnasial nivå i komvux innan de började vid universitet eller högskola. Flertalet av dessa, eller 24 procentenheter, hade både en avslutad utbildning i gymnasieskolan och komvux bakom sig när de började studera i högskolan. För dessa handlar det således om komplettering för behörighet för högskolestuderna eller en komplettering för att höja meritvärdet.

Behörighets- och konkurrenskompletteringen har minskat något i omfattning under de senaste åren, från 35 procent av alla nybörjare åren runt sekelskiftet ned till de 24 procent som gäller för den senaste nybörjarårgången, men det är fortfarande ett högt tal i en grupp studenter där flertalet kommer mer eller mindre direkt från den högskoleförberedande utbildningen.

Reell kompetens

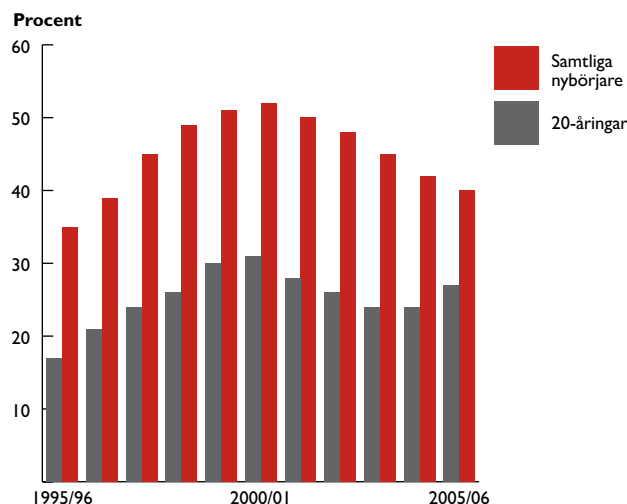
Studenter som saknar de formella meriter som krävs för grundläggande eller särskild behörighet, men som har tillägnat sig motsvarande kunskaper och färdigheter på annat sätt – genom utbildning eller praktisk erfarenhet till exempel – kan återropa reell kompetens som grund för behörighet.

Antalet studenter som utnyttjade denna möjlighet ökade med drygt 30 procent år 2006 jämfört med året innan. Enligt årsredovisningarna från universitet och högskolor återropade cirka 5 800 personer reell kompetens vid ansökan till kurser och utbildningar under 2006, av dessa sökande bedömdes nära 2 000 vara behöriga och knappt hälften av dessa antogs.

Alternativt urval

Enligt högskolornas årsredovisningar använde 18 universitet och högskolor så kallat alternativt urval i viss omfattning under år 2006, det vill säga urval utifrån andra meriter än betyg och högskoleprov.

Vid de tolv (av arton) lärosäten som redovisar uppgifter om antalet studenter som antogs genom alternativt urval 2006, antogs 400 studenter genom det alternativa urvalet. Det är en ökning med cirka 100 studenter jämfört med föregående år, men det handlar alltså fortfarande om låga tal.

Andel av högskolenybörjarna som studerat i komvux. 40 procent av nybörjarna i högskolan 2005/06 har studerat i komvux, därav 34 procent på gymnasial nivå. Komvuxandelen bland 20-åringar har ökat från 17 till 27 procent mellan 1995/96 och 2005/06. Relativt sett är ökningen störst bland de yngsta nybörjarna där många använder komvux för att stärka sin konkurrenskraft inför ansökan till universitet och högskolor. Efter att komvuxandelen bland 20-åringarna minskat under några år har den ökat igen under de två senaste läsåren.

Andelen studenter med enbart komvux – det vill säga utan avslutad utbildning från ett av gymnasieskolans program – var 10 procent bland nybörjarna läsåret 2005/06. Det är en andel som har varit i stort sett oförändrad de senaste tio åren.

Allmänt sett gäller att utbildning i komvux är vanligare bland kvinnor än bland män. Det gäller både beträffande studier som omedelbart föregår högskolestudierna och utbildning i komvux generell.

Hur vanligt det är med komvuxstudier före högskoleutbildningen varierar mellan utbildningarna i högskolan. Till vissa utbildningar kommer många litet äldre studerande efter att ha skaffat sig behörighet via komvux. Till andra utbildningar kommer många efter att ha höjt sina betyg i komvux för att skaffa sig tillräckliga meriter i konkurrensen om platserna.

Av nybörjarna på sjuksköterskeutbildningarna 2005/06 hade över hälften studerat i komvux året före högskolestarten. Det är den högsta komvuxandelen bland nybörjare på utbildningsprogram som leder till en yrkesexamen och som hösten 2006 hade minst 1 000 behöriga förstahandssökande. Sjuksköterskeutbildningarna är utbildningar som många äldre redan yrkesverksamma söker sig till för att vidareutbilda sig. De som har studerat i komvux har i första hand gjort det för att skaffa sig behörighet.

Den lägsta andelen nybörjare som hade studerat i komvux, 14 procent, hade nybörjarna på civilingenjörsutbildningen, det vill säga en utbildning som är relativt lätt att komma in på och som framför allt attraherar unga studerande.

Lärarytbildningen

Utbildningen till lärare inom förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola sker sedan 2001 inom en sammanhållen läraryt- bildning där vissa delar är gemensamma oberoende av mot vilken verksamhet studenterna inriktar sina studier.

Lärarytbildningen är den enskilt största högskoleutbildningen räknat i antal studenter. Sammantaget finns en dryg tiondel av samtliga studenter på lärarexamensprogram.

Andelen män ökar något

Läsåret 2005/06 började 13 000 nya studenter på läraryt- bildning runt om i landet. Det är ungefär lika många som började på läraryt- bildningar året innan. Läraryt- bildningen har en mycket ojämn könsfördelning. Läsåret 2005/06 var 29 procent av nybörjarna män, vilket dock är en något högre andel jämfört med tidigare år. De flesta män som studerar till lärare väljer att rikta in sig mot under- visning i grundskolans senare år och i gymnasieskolan.

Studenterna som börjar på läraryt- bildningen söker till olika in- gångar på utbildningen. Vanligast är kombinationer med förskola, fritidshem och grundskolans tidigare år, vilket med ett samlings- namn kan kallas "tidigare år" och kombinationer med grundskolans senare år och gymnasieskolan – "senare år".

Av de nya studenterna läsåret 2005/06 började sammanlagt 45 procent på inriktningar mot senare år. En nästan lika stor andel – 41 procent – började på inriktningar mot tidigare år. Dessutom fanns 12 procent av nybörjarna på så kallade öppna ingångar där studenterna väljer inriktning på utbildningen först efter en tids studier. Resterande 2 procent började på inriktningar mot både tidigare och senare år. (I den separata tabellbilagan till årsrapporten finns uppgifter om antalet nybörjare fördelade per inriktning och högskola.)

Fortsatt ökning av examinerade

Antalet avlagda lärarexamina ökade för femte året i följd 2005/06. Under läsåret avlades totalt 8 600 lärarexamina, vilket är 200 fler än läsåret innan. Det är dock inte troligt att antalet examina kommer att fortsätta att öka även framöver, eftersom antalet nybörjare på läraryt- bildningen har minskat de senaste åren.

Många av dem som har avlagt examina inom den nya läraryt- bildningen är utbildade för att undervisa inom flera verksamhetsområden. Det är särskilt vanligt att de som är inriktade mot förskola och fritidshem också är utbildade för att undervisa i grundskolans tidig- are år. Bland de examinerade 2005/06 hade 58 procent en examen inriktad mot tidigare år, och 42 procent en examen inriktad mot senare år. Av dem som tog en examen med inriktning mot senare år var cirka 26 procent utbildade för att undervisa inom samhälls-

Inriktning på utbildningen	Kvinnor	Män	Totalt
Tidigare år	4 643	651	5 294
därav förskola/förskoleklass	4 037	513	4 550
Senare år	3 379	2 461	5 840
Alla skolformer	905	523	1 428
Övriga inriktningar	293	126	419
Totalt	9 220	3 761	12 981

Nybörjare på läraryt- bildningsprogram läsåret 2005/06. Till tidigare år räknas undervisning i förskola, förskoleklass, fritidshem och grundskolans tidig- are år. Till senare år räknas grundskolans senare år och gymnasiet.

vetenskapliga ämnen, 17 procent hade ett naturvetenskapligt ämne i sin examen, och 15 procent var inriktade mot svenskämnet.

Brist på vissa lärare

En samlad bedömning av pensionsavgångar inom nuvarande yrkes- kår, barnkullarnas utveckling och den beräknade examinationen av olika lärarkategorier visar på risk för brist på lärare i förskolan, på fritidspedagoger, på lärare i gymnasiet yrkesämnen samt på specialpedagoger. Däremot väntas det bli ett överskott på lärare i grundskolans senare år och gymnasieskolan. (Se Högskoleverkets rapport *Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden 2007:7 R.*)

I hela Sverige beräknas cirka 4 200 nya lärare i förskolan behöva rekryteras varje år från år 2010 och framåt. Med utgångspunkt från antalet nybörjare idag, kan man räkna med att ungefär 3 500 varje år kommer att ta en lärarexamen som bland annat omfattar förskola. Av dessa uppskattas 1 100 i första hand välja förskolan. Men även om alla som tar en examen mot förskola, fritidshem och grundskolans tidigare år skulle välja att arbeta i förskolan, är det beräknade rekryteringsbehovet större än den förväntade examinationen.

För fritidspedagoger är det beräknade rekryteringsbehovet 900 stycken år 2010 för att sedan öka, medan antalet examinerade upp- skattas till 200 per år. Utbildning till specialpedagog är en påbygg- nadsutbildning som kräver lärarexamen, och till vilken därmed re- kryteringen görs inom den befintliga lärarkåren. När de som börjar på utbildningen under 2007/08 blir klara, beräknas rekryterings- behovet vara nästan 900, samtidigt som antalet nytexaminerade uppskattas till cirka 600.

Tillfällig satsning på fler yrkeslärare

Examinationen av lärare i gymnasieskolans yrkesämnen har minskat kraftigt sedan början av nittioalet, vilket har inneburit att ålders- fördelningen inom kåren blivit mycket sned. Tillgången på utbildade yrkeslärare kan komma att halveras fram till 2020 eftersom få examineras och många går i pension. Det gör att bristen på yrkes- lärare beräknas öka kraftigt.

Mellan 2005 och 2008 pågår en satsning på Särskild läraryt- bildning (SÅL) där verksamma yrkeslärare som inte har pedagogisk hög- skoleutbildning får genomgå en sådan. Satsningen omfattar cirka 1 000 platser, och bidrar till att kraftigt öka antalet utexaminerade yrkeslärare under de närmaste åren. Men om behovet av yrkes- lärare ska kunna tillgodoses på lång sikt krävs att rekryteringen till den ordinarie utbildningen ökar på ett mer varaktigt sätt. När SÅL-satsningen har tagit slut förväntas cirka 200 nya yrkeslärare examineras varje år, medan behovet av nyrekryteringar uppskat- tas till 500–600.

Examensinriktning	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Barn- och fritidsverksamhet	36	50	37	32	25
Handel och administration	14	28	19	2	10
Industri och hantverk	90	109	64	35	78
Vård och omsorg	104	139	85	35	34
Övrigt	59	57	87	82	78
Totalt	303	383	292	186	225

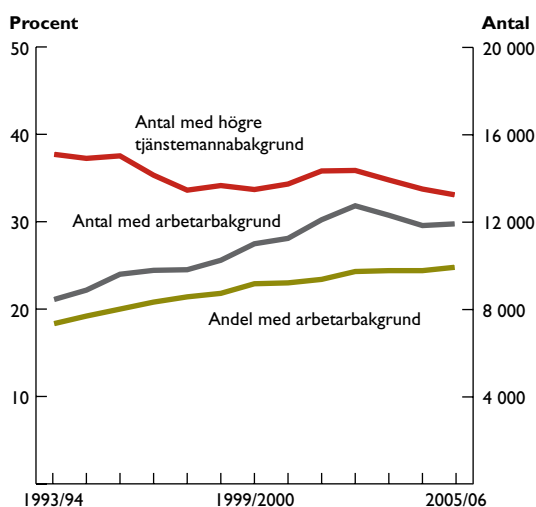
Examinerade lärare i gymnasieskolans yrkesämnen läsårerna 2001/02 till 2005/06. Gymnasielärare med inriktning mot media och kommunikation är inte medräknade.

På läkarutbildningen, som har extremt stark konkurrens om platserna, har andelen nybörjare som har studerat i komvux ökat mer än för någon annan utbildning sedan möjligheterna till konkurrenskomplettering infördes – från 16 procent bland nybörjare 1995/96 till 38 procent läsåret 2005/06.

Rekryteringen har breddats

Utbyggnaden av högskoleutbildningen har inneburit en viss breddning i rekryteringen. Men det är fortfarande stor skillnad i övergångsfrekvens mellan olika sociala skikt. Studenter med sin bakgrund i den övre medelklassen är överrepresenterade i högskoleutbildningen och arbetarklassen är underrepresenterad. Skillnaderna är särskilt stora när det gäller de längsta utbildningarna som säkrast leder till goda inkomster och goda karriärmöjligheter.

Under åren 1993/94 till och med 2005/06 har andelen nybörjare vid universitet och högskolor med sin bakgrund i arbetarhem ökat från 18 till 25 procent av alla nybörjare, samtidigt som andelen från högre tjänstemannahem har minskat från 33 till 28 procent. Det handlar om en tydlig reell förskjutning eftersom de här båda gruppernas andel i befolkningen har förändrats relativt litet under tioårsperioden. I befolkningen är andelen med arbetarbakgrund i åldern 20–25 år 38 procent och andelen som kommer från högre tjänstemannahem 18 procent. (Se även *Social bakgrund bland högskolenybörjare 2005/06 och doktorandnybörjare 2004/05*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 0602.)

Andel med arbetarbakgrund bland högskolenybörjare. Andelen studenter med arbetarbakgrund har på drygt tio år ökat från 18 till 25 procent av alla nybörjare i åldersgruppen 18–34 år. Storleksmässigt har därmed antalet studenter med arbetarbakgrund närmast sig antalet med högre tjänstemannabakgrund. Den minskning av antalet med högre tjänstemannabakgrund som kan avläsas i diagrammet förklaras till en del av att antalet med denna bakgrund som studerar utomlands har ökat.

Collegutbildning

Collegutbildning är en högskoleintroducerande utbildning som ges i samarbete mellan högskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Tanken är att den ska fungera som en brygga mellan utbildningssystemen i gymnasieskolan och högskolan. Den studerande läser in allmän högskolebehörighet i komvux, och studerar högskoleintroducerande kurser i högskolan. Utbildningen består av maximalt 20 veckor i komvux respektive 20 poäng i högskolan.

Collegutbildningen har få studenter. Enligt högskolornas årsredovisningar deltog drygt 400 studenter i collegutbildning under 2006 och det är en minskning jämfört med tidigare år. Totalt var det 14 lärosäten som anordnade collegutbildning.

Antalsmässigt betyder utvecklingen under den senaste tioårsperioden att medan antalet nybörjare med högre tjänstemannabakgrund har varit oförändrat eller till och minskat något, bland annat på grund av att fler studerar utomlands, har antalet nybörjare med arbetarbakgrund ökat med ungefär 40 procent.

Övergångsfrekvensen fram till och med 25 års ålder är för ungdomar från högre tjänstemannahem ungefär 75 procent, medan övergångsfrekvensen för ungdomar från arbetarhem är drygt 30 procent.

Detta är alltså genomsnittsbilden; högskolan behandlad som en enhet. Till detta kommer avsevärda skillnader mellan de olika utbildningarna. Andelen ungdomar från de övre sociala skikten är betydligt större på läkarutbildningen än vad som gäller i genomsnitt för hela högskolan.

Detsamma gäller även för andra långa utbildningar med högt sökandetryck, medan andelen ungdomar med arbetarbakgrund är högre på kortare vård- och omsorgsutbildningar, lärarutbildningar och på högskoleingenjörsutbildningen.

Skillnader mellan utbildningar

Vissa förskjutningar i den sociala sammansättningen på de olika utbildningarna har skett sedan början av nittiotalet, men förändringarna är störst på de utbildningar som redan tidigare hade en relativt stor andel studenter från arbetarhem. Mest har andelen nybörjare från arbetarhem ökat på utbildningen mot social omsorgsexamen, från 28 till 40 procent. På högskoleingenjörsutbildningen har andelen med arbetarbakgrund ökat från 20 till 26 procent. Både social omsorgsutbildning och högskoleingenjörsutbildning är utbildningar som har ett minskat nybörjartal i slutet av pe-

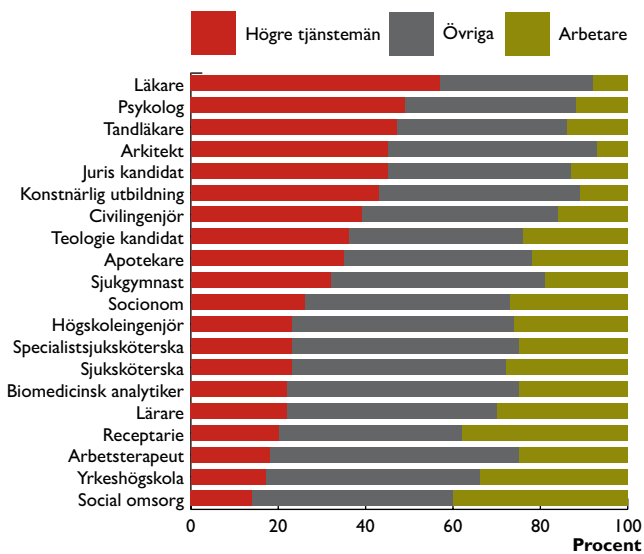
rioden jämfört med mitten av nittioalet. För dessa utbildningar handlar det alltså snarast om att de attraherar färre ur andra sociala skikt.

För de utbildningar som har den lägsta andelen nybörjare med arbetarbakgrund och den högsta med högre tjänstemannabakgrund har inte mycket skett under perioden. På arkitektutbildningen har andelen med arbetarbakgrund ökat från 6 till 7 procent. På läkarutbildningen är andelen nybörjare med arbetarbakgrund oförändrat 8 procent.

Andra utbildningar som har få nybörjare med arbetarbakgrund, såsom juristutbildning, psykologutbildning och konstnärlig utbildning, har också små förändringar i andelen med arbetarbakgrund. För juristutbildningen gäller dock att andelen med arbetarbakgrund är något högre under den senaste tioårsperioden än tidigare.

För övriga utbildningsprogram ligger förskjutningen i social bakgrund i närheten av genomsnittet för hela högskolan, det vill säga en ökning på runt sex procentenheter av andelen med arbetarbakgrund och motsvarande minskning av andelen med högre tjänstemannabakgrund. Antalsmässigt handlar det dock i allmänhet om att en utbyggnad av platsantalet har inneburit att antalet med arbetarbakgrund har ökat medan antalet studenter med tjänstemannabakgrund har varit oförändrat eller ökat mindre. Exempel på utbildningar i denna grupp är socionomutbildningen, lärarutbildningarna, apotekar- och receptarieutbildningarna, sjukgymnastutbildningen och sjuksköterskeutbildningen.

På de olika utbildningarna finns samma skillnader i social sammansättning bland manliga och kvinnliga studenter. Skiktningen mellan utbildningarna och mäns och kvinnors benägenhet att välja olika utbildningar innebär

Social bakgrund för nybörjare 2005/06. Det är stora skillnader i social sammansättning på olika utbildningar. I diagrammet redovisas fördelningen på ett urval program som leder till yrkesexamen.

dock att det finns betydligt fler kvinnor än män med arbetarbakgrund vid universitet och högskolor. Kvinnor med arbetarbakgrund är väl representerade på lärarutbildning, sjuksköterskeutbildning, social omsorgsutbildning och socionomutbildning till exempel.

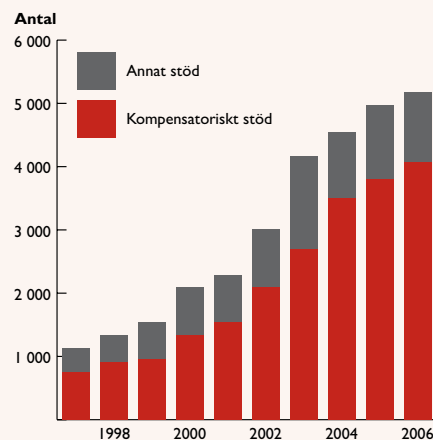
I rekryteringen till olika lärosäten finns en skillnad mellan de mindre och nyare lärosätena och de sedan länge etablerade universiteten och fackhögskolorna. I den förra gruppen av lärosäten är den sociala sammansättningen bland studenterna betydligt jämnare än vid universiteten och fackhögskolorna. Till stor del hänger dessa skillnader samman med olikheter i utbildningsutbudet. Flertalet högstatusutbildningar, till exempel läkarutbildning, juristutbildning och civilingenjörsutbildning, är inte alls eller endast i mycket liten utsträckning representerade vid de mindre och nyare

Studenter med funktionshinder

År 2006 besökte nästan 5 200 studenter lärosätenas samordnare för studenter med funktionshinder. Av dessa fick 4 100 kompensatoriskt pedagogiskt stöd i form av bland annat teckenspråkstolkning, lektörer och anteckningshjälp. 65 procent av dem som fick stöd var kvinnor, vilket överensstämmer med könsfördelningen i studentpopulationen i stort.

Antalet studenter som tar kontakt med högskolornas samordnare för studenter med funktionshinder har ökat kraftigt under de senaste tio åren. Framför allt är det studenter med dyslexi och läs- och skrivsvårigheter som står för ökningen. Nästan varannan student som fick kompensatoriskt stöd fanns inom denna grupp.

Lärosätenas kostnader för kompensatoriskt pedagogiskt stöd uppgick till totalt 62 miljoner kronor under 2006. Av de redovisade kostnaderna var 69 procent – 43 miljoner kronor – kostnader för teckenspråkstolkning.

Studenter som har tagit kontakt med lärosätenas samordnare för studenter med funktionshinder. Antalet studenter med behov av kompensatoriskt stöd har ökat kraftigt under den senaste tioårsperioden.

Källa: Stockholms universitet.

lärosätena. (För uppgifter om andelen med arbetarbakgrund vid olika lärosäten se tabell i nyckeltalsavsnittet.)

Till slut kan tilläggas att den sociala skiktningen i utbildningssystemet naturligtvis inte uppkommer vid övergången till universitet och högskolor. Grunden läggs långt tidigare. Det är tre gånger så vanligt att barn till högre tjänstemän väljer studieförberedande program i gymnasieskolan som att arbetarbarn gör det. Bland högre tjänstemannabarn är andelen drygt 60 procent. Bland arbetarbarn är motsvarande andel drygt 20 procent. Det är här den stora skillnaden finns. Bland dem som har valt en studieförberedande utbildning i gymnasieskolan är skillnaden i övergång till högre utbildning jämförelsevis liten.

Utländsk bakgrund

I grunden är det samma faktorer som är styrande för övergången till högre utbildning bland ungdomar med utländsk bakgrund som bland ungdomar med svensk bakgrund, det vill säga den sociala miljön och förhållningssättet till utbildning bland föräldrar och andra i den nära omgivningen.

Under läsåret 2005/06 hade 15,5 procent av nybörjarna vid universitet och högskolor (utbytesstudenter och så kallade free movers oräknade) utländsk bakgrund, det vill säga var födda utomlands eller hade två föräldrar födda utomlands. Det betyder att andelen nybörjare med utländsk bakgrund är i paritet med motsvarande andel i befolkningen. Jämfört med andelen i motsvarande åldrar i befolkningen var representationen av personer med utländsk bakgrund 94 procent. (Mer detaljerade uppgifter avseende föregående läsår finns i *Utländsk bakgrund för studerande i grundutbildning och forskarutbildning 2004/05*, Statistiska meddelanden, UF 19 SM 0601.)

Totalt fanns det cirka 9 600 nybörjare med utländsk bakgrund vid universitet och högskolor läsåret 2005/06. Av dessa var ungefär tre fjärdedelar födda utomlands och en fjärdedel födda i Sverige, men med två föräldrar födda utomlands. Studenter med utländsk bakgrund är en heterogen grupp både med avseende på varifrån de kommer och hur länge de har varit i Sverige. I en del fall är också avgränsningen av populationen osäker.

Med dessa förbehåll pekar resultaten mot att genomsnittsskillnaden i övergång till högre utbildning är liten mellan personer med utländsk och med svensk bakgrund. Däremot är skillnaderna mellan grupper med olika nationalitet stora. Iranier är väl representerade på universitet och högskolor

Studentspegeln

Studentspegeln 2007 (rapport 2007:20 R), en uppföljare till den studentundersökning som Högskoleverket publicerade för fem år sedan, bygger på enkätsvar från 6 220 studenter vid svenska universitet och högskolor.

Studentspegeln visar bland annat att nästan 40 procent av de studenter som är registrerade för heltidsstudier inte tycker att studierna motsvarar heltidssysselsättning. Det är en ökning jämfört med 2002 då andelen var 33 procent. Dessa studenter finns framförallt inom humaniora och teologi, samhällsvetenskap samt lärarutbildning. Det har också skett en ökning av andelen som arbetar samtidigt som de studerar på heltid, från 40 till 43 procent.

Heltidsstudenterna uppger att de i genomsnitt lägger ned mellan 21 och 25 timmar på sina studier per vecka. Däremot uppger 58 procent av de blivande läkarna, tandläkarna och apotekarna att de lägger ned mer än 30 timmar per vecka på sina studier. Det är alltså stora skillnader mellan olika utbildningsområden.

Oavsett utbildningsområde gäller att kvinnor lägger ned mer tid på förberedelser och deltagande än män. Kvinnor upplever också oftare än män att studietakten är för hög. På civilingenjörsutbildningen är skillnaden särskilt tydlig, 58 procent av kvinnorna jämfört med 29 procent av männen anser att studietakten är för hög. Manliga civilingenjörstudenter tycker i högre grad än kvinnliga att det är lätt att bli godkänd på kurserna, 31 procent mot 16.

Nära hälften av alla studenter tycker att det är lätt att bli godkänd på kurserna och inom lärarutbildningarna är andelen närmare 60 procent. Cirka en femtedel av studenterna upplever att studierna ställer för låga krav. De högsta andelarna finner man inom utbildningar vid Sveriges lantbruksuniversitet (23 procent) och inom samhällsvetenskap (21 procent) samt inom lärarutbildningen (19 procent). Bland dem som studerar till civilingenjör, läkare, tandläkare och apotekare är det få som anser att kraven är för låga.

Andra frågor i undersökningen visar att över 50 procent av studenterna endast i ringa omfattning har upplevt sig få muntlig eller skriftlig feedback på sina studieresultat inom rimlig tid och att över hälften av studenterna inte tycker sig ha stimulerats till att ta del av aktuell forskning.

och det gäller även ungdomar från Norden och andra västeuropeiska länder, medan invandrargrupper från afrikanska länder är kraftigt underrepresenterade.

Till detta kommer betydande skillnader mellan utbildningar. Invandrarungdomar börjar oftare på tekniska utbildningar och på vårdutbildningar än på humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar.

Till utbildningar med de högsta andelarna studenter med utländsk bakgrund hör tandläkarutbildningen och utbild-

ningen till biomedicinsk analytiker, men även på läkarutbildningen och ingenjörutbildningen är nybörjare med utländsk bakgrund överrepresenterade. Under de senaste läsåren har studenter med utländsk bakgrund även varit något överrepresenterade bland nybörjarna på juristutbildningen.

Variationen mellan lärosätena är stor när det gäller andelen studenter med utländsk bakgrund, vilket till stor del beror på vilka utbildningar lärosätet ger och sammansättningen av befolkningen i lärosätets centrala upptagningsområde (se tabell i avsnittet om nyckeltal).

Studiedeltagande i olika åldrar

Höstterminen 2006 var antalet studenter i grundutbildningen vid universitet och högskolor 320 000. Det är en minskning med tre procent jämfört med föregående hösttermin. Minskningen omfattar alla åldersgrupper utom de yngsta åldrarna (19- och 20-åringar) och de äldsta (från 50 år och uppåt) – men den senare gruppen är givetvis liten.

Det är tredje året i rad som antalet studenter minskar, men det är fråga om små tal. Från hösten 2003, när antalet studenter var som högst, har antalet minskat med sex procent.

Sett över en längre tidsperiod har det varit en stor ökning av antalet studenter i alla åldrar. Jämfört med för femton år sedan har antalet studenter fördubblats och ökningen är stor

i alla åldersgrupper med en något större ökning för kvinnor än för män.

Hälften av studenterna är i åldrarna 20–25 år, och i den ålder när studiedeltagandet är högst – 22 år för kvinnor och 23 år för män – studerar var tredje kvinna och var fjärde man vid universitet eller högskola. Andelen studerande fortsätter att vara hög fram till 25-årsåldern. I åldersgruppen 25–29 år halveras sedan antalet studerande när flertalet blir klara med sin utbildning och avlägger examen. Genomsnittsåldern bland examinerade är 27 år.

Det åldersmässigt starkt spridda deltagandet i den högre utbildningen innebär också att resursutnyttjandet är spritt över ett brett spektrum av åldrar, även om heltidsstudier är vanligare bland yngre än bland äldre studerande. Utbildningsvolymen räknad som antalet helårsstudenter, det vill säga heltidsstudieplatser under ett år, fördelar sig över åldrarna på ungefär samma sätt som antalet studenter.

Nästan hälften av utbildningsvolymen 2006 används av studenter som var yngre än 25 år. Studenter i åldrarna 25–29 år använde en fjärdedel av utbildningsvolymen, och studenter som var äldre än 30 år använde den återstående fjärdedelen. Räknat i pengar finns dock en skillnad i resursutnyttjande mellan yngre och äldre studenter. De yngre studenterna finns i större utsträckning än de äldre på mer resurskrävande utbildningar och program.

	Antal					Andel av befolkningen i samma ålder (%)				
	Ht 1990	Ht 1995	Ht 2000	Ht 2005	Ht 2006	Ht 1990	Ht 1995	Ht 2000	Ht 2005	Ht 2006
Alla åldrar	173 501	245 971	285 204	331 062	320 036	2,02	2,78	3,21	3,66	3,51
därav kvinnor	97 907	138 815	169 785	198 455	192 768	2,25	3,10	3,78	4,35	4,20
därav män	75 594	107 156	115 411	132 607	127 268	1,78	2,45	2,63	2,96	2,81
19–20 år	20 715	32 810	29 690	32 202	32 323	9,02	15,36	14,47	14,63	14,24
därav kvinnor	11 849	19 044	17 029	17 784	18 188	10,54	18,23	16,95	16,59	16,39
därav män	8 866	13 766	12 661	14 418	14 135	7,57	12,61	12,08	12,76	12,19
21–24 år	60 946	94 609	103 674	117 271	114 456	12,49	20,11	25,13	28,01	26,68
därav kvinnor	32 141	50 226	56 515	65 340	63 956	13,53	21,76	27,92	31,90	30,57
därav män	28 805	44 383	47 159	51 931	50 500	11,51	18,52	22,45	24,29	22,98
25–29 år	39 374	52 620	64 469	75 266	71 508	6,40	8,48	10,89	13,83	13,06
därav kvinnor	18 602	25 686	35 406	41 365	39 596	6,23	8,46	12,17	15,49	14,75
därav män	20 772	26 934	29 063	33 901	31 912	6,55	8,49	9,65	12,24	11,43
30–39 år	28 992	38 272	52 687	60 848	56 789	2,49	3,14	4,18	4,87	4,60
därav kvinnor	17 807	23 369	34 678	40 319	37 677	3,14	3,94	5,64	6,58	6,22
därav män	11 185	14 903	18 009	20 529	19 112	1,88	2,39	2,79	3,23	3,04
40–49 år	17 275	20 638	25 405	31 434	30 276	1,36	1,67	2,17	2,57	2,58
därav kvinnor	13 130	15 321	19 487	23 784	23 004	2,12	2,51	3,39	3,97	3,96
därav män	4 145	5 317	5 918	7 650	7 272	0,64	0,85	1,00	1,23	1,23
50–59 år	3 980	5 913	7 937	10 670	11 063	0,45	0,56	0,64	0,88	0,93
därav kvinnor	3 048	4 553	5 911	7 951	8 257	0,69	0,87	0,97	1,32	1,39
därav män	932	1 360	2 026	2 719	2 806	0,21	0,25	0,32	0,45	0,47

Antalet studenter i grundutbildning samt deras andel av befolkningen i samma ålder. Andelen högskolestuderande är högst i åldersgruppen 21-24 år. Hösten 2006 studerade nästan var tredje kvinna och var fjärde man i denna åldersgrupp vid universitet eller högskola. (Andelarna i tabellen är dock något överskattade då de gäststudenter som kommer från andra länder är inräknade.) I det långa perspektiv som redovisas i tabellen har antalet studenter ökat i alla åldersgrupper fram till hösten 2004. Under de senaste två åren har antalet studerande minskat något i alla åldersgrupper utom bland de yngsta och de äldsta. I åldrarna över 59 år, som inte särredovisas i tabellen, var antalet studerande 2 800 hösten 2006.

Fördelningen mellan män och kvinnor ser lika ut oavsett om man ser till antalet individer eller till utbildningsvolyms utnyttjande räknat i helårsstudenter. Ungefär 60 procent av de registrerade studenterna vid universitet och högskolor är kvinnor och 40 procent är män. Samma könsfördelning gäller om man räknar om studenternas deltagande i högskolan till heltidsstudier under ett år (helårsstudenter).

Livslångt lärande

De många äldre studenterna vid universitet och högskolor visar att det "livslånga lärandet" är en i hög grad reell företeelse.

En tredjedel av studenterna är äldre än 30 år och över tio procent äldre än 40 år. Sett över en längre tidsperiod har ökningen av antalet studerande varit starkare i dessa åldersgrupper än bland ungdomar, och även kvinnomajoriteten är större än i de yngre åldrarna. I åldersgruppen 30–39 år är antalet kvinnor dubbelt så stort som antalet män, i åldersgrupperna 40–49 år och 50–59 år är antalet kvinnor tre gånger så stort som antalet män.

För många äldre studenter är studierna del i en återkommande utbildning, det vill säga de återkommer till högskolan efter ett antal år för att vidareutbilda eller förkovra sig inom något nytt område. Om man räknar dem som har gjort ett studieuppehåll minst tre terminer i följd som återkommande, så bedrev en fjärdedel av alla studenter återkommande utbildning hösten 2006.

Andelen i återkommande utbildning ökar naturligtvis med stigande ålder. Av studenterna från 50 år och uppåt har tre fjärdedelar återkommit till den högre utbildningen. Skillnaden mellan män och kvinnor är ungefär som för den högre utbildningen i övrigt. Andelen kvinnor i återkommande utbildning är 50 procent högre än motsvarande andel för män. När det gäller återkomst efter examen är skillnaden ännu större, vilket till en del kan förklaras av att det finns flera kvinnodominerade utbildningar av påbyggnadskarakter, till exempel specialpedagogutbildning och utbildning av specialistsjuksköterskor.

Ett annat mått på livslångt lärande kan man få genom att göra en distinktion mellan traditionella och icke-traditionella studenter. Med traditionella studenter avses de som börjar studera direkt efter gymnasiet och bedriver sina studier vid universitet och högskolor på heltid utan längre avbrott. Enligt den definitionen är således studenter i återkommande utbildning icke-traditionella studenter. Men därutöver

Kvalificerad yrkesutbildning

Kvalificerad yrkesutbildning (KY) är en eftergymnasial utbildningsform som bygger på nära samarbete mellan arbetslivet och olika utbildningsanordnare (gymnasieskola, komvux, högskola och utbildningsföretag). Flertalet studerande har förvärvat arbetat innan de började i KY-utbildningen.

Medelåldern för dem som genomgår KY är 29 år. Utbildningarna kan startas efter initiativ av företag och branschorganisationer. Det övergripande ansvaret för utbildningen har Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning.

Kvalificerad yrkesutbildning bedrevs under 2006 av drygt 200 olika utbildningsanordnare och de erbjöd 843 utbildningar. KY finns inom de flesta branscher. En tredjedel av utbildningstiden är förlagd till arbetsplatser och utbildningstiden i 2006 års antagningsomgång var i genomsnitt 64 veckor.

Behörighetskraven är desamma som för högskolan, det vill säga lägst grundläggande behörighet, och utbildningsformen finns i alla län utom på Gotland. Företagsekonomi, handel och administration är det största utbildningsområdet.

Sökandetrycket på utbildningarna är relativt högt. Till utbildningarna som anordnades under 2006 sökte strax över 40 000, vilket innebar 2,9 sökande per plats.

Under 2006 studerade 32 600 personer i KY under någon del av året. Detta är en ökning med drygt 18 procent jämfört med året innan. Av studenterna var 47 procent män och 53 procent kvinnor. Könsfördelningen är således jämnare inom KY-utbildningarna än inom högskoleutbildningarna. 12 800 personer påbörjade en utbildning och 10 200 avslutade (fullföljde eller avbröt) en utbildning.

Andelen som hade arbete året efter avslutad utbildning har ökat med nio procentenheter från 70 procent år 2005 till 79 procent år 2006.

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning betalade under 2006 ut en miljard kronor för den utbildning som anordnades, i genomsnitt 55 000 kronor per utbildningsplats. Under 2006 var fördelningen av utbetalningarna mellan olika kategorier av anordnare följande:

- Kommuner 45 procent,
- Privata företag och privatägda ekonomiska föreningar 38 procent,
- Övriga organisationer och ideella föreningar 8 procent,
- Landsting 4 procent,
- Statliga myndigheter 4 procent.

ver tillkommer deltidsstudenter och studenter som börjat studera vid 25 års ålder eller senare. Mätt på detta sätt är andelen icke-traditionella studenter vid svenska universitet och högskolor 50 procent. Andelen har ökat från 43 procent

hösten 1995, och den är högre bland kvinnor än bland män. Höstterminen 2006 var andelen icke-traditionella studenter bland kvinnor 54 procent och bland män 45 procent.

Den starka ökningen av antalet icke-traditionella studenter under den senaste tioårsperioden har givetvis främjats av det växande utbudet av utbildning på distans och över nätet.

Nätuniversitetet och distansutbildningen

Distansutbildningen har ökat under en lång följd av år – både i absoluta tal och som andel av hela utbildningsutbudet. Särskilt kraftig var utvecklingen under perioden 2002–2004 genom tillkomsten av det så kallade nätuniversitetet som samordnar de nät-distribuerade kurser som universitet och högskolor erbjuder.

Under läsåret 2005/06 uppgick antalet som studerade på distans till 82 300 eller drygt 20 procent av hela antalet studenter. Många studenter kombinerar eller varvar distans- och campuskurser. En del lärosäten har byggt upp sitt utbildningsutbud så att även studenterna på campus är hänvisade till att följa delar av utbildningen via kurser på nätet. Särskilt vanligt är detta vid lärosäten med campus på flera orter.

Flest distansstudenter har Mittuniversitetet. Drygt 10 000 eller två tredjedelar av samtliga studenter vid lärosätet redovisas som distansstudenter. Många distansstudenter har även Högskolan på Gotland, Högskolan i Gävle och Blekinge tekniska högskola, med andelar över eller strax under hälften av hela antalet studenter. Andra lärosäten har bara ett

fåtal distansstudenter eller inga alls, som Chalmers tekniska högskola. Variationerna är således stora.

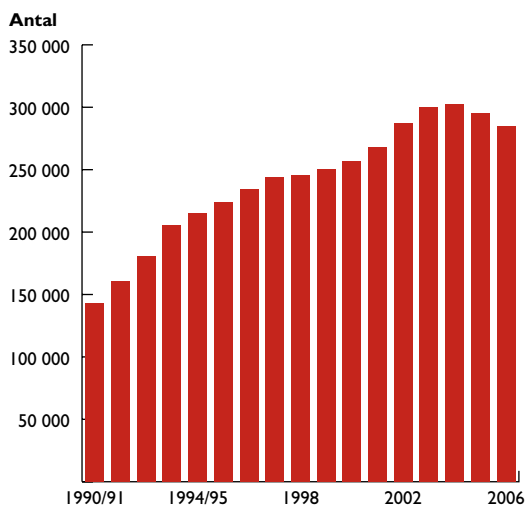
Distansstudenterna är en blandad grupp, men de studenter som enbart studerar på distans – i traditionell form eller via nätet – är i genomsnitt äldre än studenter som bara studerar på campus. Andelen kvinnor är också något högre i denna kategori av studenter. För många i den här gruppen av studenter gäller givetvis att de redan tidigare har studerat vid universitet eller högskola och återkommer för ytterligare studier.

Nätuniversitetet, som tillkom för fem år sedan och nu svarar för ungefär tre fjärdedelar av hela antalet distansstudenter, har i likhet med distansutbildningen i allmänhet en bredare rekrytering av nya studenter än vad campusutbildningen har. Till exempel rekryterar nätuniversitetet i större utsträckning nybörjarstudenter med arbetarbakgrund, studenter som bor i glesbygd och studenter som bor längre ifrån lärosätet. Det är också vanligare att nybörjarna inom nätuniversitetet förvärvsarbetar och har barn, men mindre vanligt att de har studiestöd.

En annan stor skillnad mellan distansstudenten och den vanliga campusstudenten är omfattningen av studierna. Distansstudenten studerar sällan på heltid och oftast under en kort period. Det här framgår tydligt vid en jämförelse av studentantal och utbildningsvolym mellan de olika formerna. Under ett år uppgår antalet studenter som bedriver studier via nätet till cirka femton procent av hela studentantalet under året, men räknat i volym utgör de studier de bedriver mindre än hälften – mellan 6 och 7 procent av hela antalet helårsstudenter.

Läsår	Antal distansstudenter (inkl. nätstudenter)	Andel distansstudenter av alla studenter (%)	Antal nätstudenter	Andel nätstudenter av alla studenter (%)
1993/94	21 500	8,4		
1994/95	24 900	9,2		
1995/96	27 000	9,5		
1996/97	28 500	9,5		
1997/98	29 800	9,7		
1998/99	31 200	10,1		
1999/00	31 900	10,0		
2000/01	36 200	11,0		
2001/02	44 300	12,5		
2002/03	63 900	16,2	37 000	9,6
2003/04	76 600	19,3	50 300	12,7
2004/05	80 900	20,5	56 500	14,3
2005/06	82 300	21,2	59 600	15,3

Studenter i distansutbildning. Studier på distans eller via nätet blir vanligare och vanligare. Antalet distansstudenter fortsatte att öka även under det senaste läsåret då det totala antalet studenter minskade. Studierna har dock i allmänhet mindre poängomfattning än campusstudenternas studier. Distansstudenterna utgör cirka tjugo procent av studenterna, men de svarar bara för runt tio procent av utbildningsvolymen.

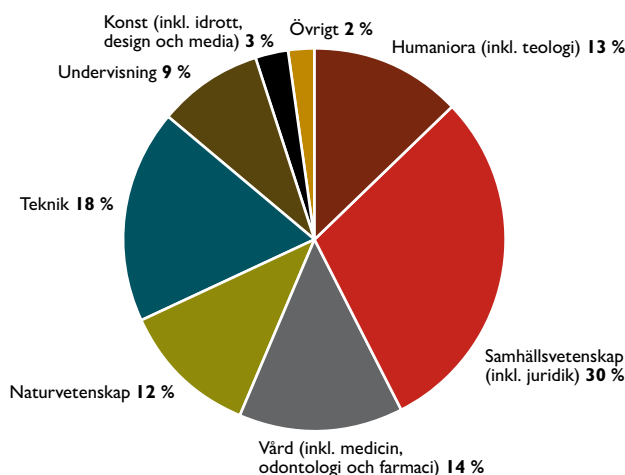
Antal helårsstudenter. Antalet helårsstudenter minskade under 2006 med 3,4 procent till 285 060. Det är andra året i rad som utbildningsvolymen vid universitet och högskolor minskar.

Utbildningsvolymen

Den totala utbildningsvolymen vid universitet och högskolor uppgick till 285 060 helårsstudenter (exklusive uppdragsutbildning) år 2006. Det är en minskning med 3,4 procent jämfört med föregående år, och det är en nedgång med nästan sex procent jämfört med 2004 när antalet helårsstudenter nådde sin hittillsvarande topp.

Den fortsatta minskningen av utbildningsvolymen beror dels på att utflödet av studenter ökar, vilket kan sättas i samband med ett förbättrat arbetsmarknadsläge, dels på att inflödet av studenter har minskat efter den topp i nybörjartalen som nåddes redan läsåret 2002/03.

Utbildningsvolymen har minskat inom alla stora områden, humaniora, samhällsvetenskap, naturvetenskap och

Helårsstudenter år 2006 efter utbildningsområde. Det samhällsvetenskapliga området, med företagsekonomi som det största enskilda ämnet, svarar för en knapp tredjedel av utbildningsvolymen. Det är en lika stor del av utbildningsvolymen som för naturvetenskap och teknik tillsammans.

teknik som tillsammans svarar för mer än tre fjärdedelar av utbildningsvolymen. För alla dessa områden utom humaniora ligger minskningen vid 4–5 procent, det vill säga något över genomsnittet för samtliga utbildningsområden. För det humanistiska området är nedgången ännu något större, cirka sju procent.

Störst av utbildningsområdena är det samhällsvetenskapliga området (som inkluderar de ekonomiska ämnena) Det omfattar en fjärdedel av hela utbildningsvolymen. Därefter följer det tekniska området med 18 procent, det humanistiska samt det naturvetenskapliga utbildningsområdet med vardera 12 procent av hela volymen.

Utfallet av studierna räknat i antal helårsprestationer var 235 800 för år 2006. Antalet helårsprestationer avser antalet tenterade poäng räknat i helårsekvivalenter. I förhållande till antalet helårsstudenter blir prestationsgraden 0,83, det vill säga 83 procent. Det är samma utfall som föregående år. Prestationsgraden har varit praktiskt taget oförändrad under hela den period från 1993 för vilken det finns jämförbara data, däremot är det stora skillnader i prestationsgrad mellan utbildningsområdena.

Undervisning, vård och konst är de områden som har de högsta prestationsgraderna. Det är områden där kurserna i allmänhet ingår i ett program. Prestationsgraderna är lägst inom humaniora där mycket av utbildningen har karaktär av enstaka kurser.

Utöver det ovan redovisade antalet helårsstudenter och helårsprestationer utför lärosätena också så kallad uppdragsutbildning, det vill säga utbildning som finansieras av annan beställare än riksdagen. Det handlar då både om kurser som liknar den reguljära grundutbildningen och om särskilt utformade kurser. I många fall är det fråga om korta utbildningar eller föreläsningsserier.

Uppdragsutbildningens volym är liten i relation till den reguljära utbildningen. Den motsvarar drygt fem procent av

Utbildningsområde	Prestationskvot
Humaniora (inkl. teologi)	0,73
Samhällsvetenskap (inkl. juridik)	0,80
Vård (inkl. medicin, odontologi, farmaci)	0,93
Naturvetenskap	0,80
Teknik	0,82
Undervisning	0,92
Konst (inkl. idrott, design, media)	0,92
Övrigt	0,85
Totalt	0,83

Prestationskvot per utbildningsområde 2006. Antalet helårsprestationer i förhållande till antalet helårsstudenter är lägst inom humaniora och högst inom det konstnärliga området, vårdområdet och undervisningsområdet. I genomsnitt tenterade studenterna under 2006 av 83 procent av de poäng de hade registrerat sig för. Det är ett resultat som är i stort sett oförändrat år från år.

den av riksdagen beställda volymen räknat i helårsstudenter. I pengar redovisar lärosätena totala intäkter på cirka en miljard kronor för uppdragsutbildning, det vill säga intäkter som motsvarar en tjugondedel av intäkterna för den reguljära utbildningen.

Utbudet av kurser och program inom den reguljära utbildningen är stort och i vissa delar svåröverskådligt, men en stor del av grundutbildningen vid universitet och högskolor är koncentrerad till ett litet antal utbildningar. Bland pro-

gram inriktade mot en yrkesexamen finns flest studenter på lärarutbildningen.

De stora utbildningarna

Läsåret 2005/06 gick nästan 42 000 studenter på lärarutbildningen, därav 41 700 på den nya lärarutbildningen som startade 2001. Civilingenjörsutbildningen hade 26 000 studerande, sjuksköterskeutbildningen 14 000 studerande och

Utbildningsprogram	Antal studenter	Nyborjare	Median- ålder	Sök- tryck	Högutbil- dade för- äldrar, %	Arbe- tarbak- grund, %	Utländsk bak- grund, %	Antal exa- mina	Därav med studier ut- omlands	Andel män, %	Andel kvin- nor, %	Studie- tid i ex- amen
Lärarexamen	41 713	12 981	24	1,3	23,4	29,7	12,7	6 740	208	16	84	4,0
Civilingenjörsexamen	26 005	6 329	20	1,4	45,6	16,4	12,9	4 667	1 174	68	32	6,0
Sjuksköterskeexamen	14 005	4 825	23	2,6	24,6	28,5	13,1	4 538	279	13	87	3,5
Högskoleingenjörsexamen	11 379	3 688	21	1,0	22,8	25,9	20,5	2 342	155	71	29	4,0
Socionomexamen	6 898	2 169	24	4,5	29,9	27,2	12,6	1 687	180	9	91	4,0
Juris kandidatexamen	5 639	1 402	21	4,4	49,4	13,0	13,6	1 052	410	39	61	5,5
Läkarexamen	5 461	1 077	22	7,2	63,7	8,4	13,5	841	152	42	58	6,0
Specialistsjuksköterskeexamen	2 922	1 956	36		24,5	25,3	12,3	1 454	54	15	85	2,0
Psykologexamen	2 262	505	24	5,1	56,4	11,9	9,0	369	21	27	73	5,5
Konstnärlig högskoleexamen	2 257	615	24		49,2	12,4	12,2	297	50	42	58	4,0
Sjukgymnastexamen	1 670	641	22	8,0	38,9	18,6	5,4	514	48	25	75	3,5
Social omsorgsexamen	1 487	482	28	3,3	16,7	40,3	12,2	308	4	8	92	4,0
Arbets terapeutexamen	1 351	505	23	2,3	19,9	25,3	8,8	440	22	7	93	3,5
Apotekarexamen	1 085	325	21	1,9	41,8	21,6	36,4	207	20	22	78	5,5
Tandläkarexamen	1 007	240	21	5,5	58,2	13,8	24,2	211	19	30	70	5,0
Arkitektexamen	970	224	23	6,3	54,2	7,0	12,8	141	60	43	57	6,5
Biomedicinsk analytikerexamen	970	369	22		22,6	25,2	37,6	240	23	10	90	3,5
Receptarieexamen	943	308	25	1,4	22,9	38,1	43,2	275	7	4	96	3,0
Teologie kandidatexamen	778	358	24	1,0	33,6	23,5	11,8	134	6	43	57	5,5
Studie- och yrkesvägledarexamen	689	252	33	2,2	18,0	33,9	15,6	165	2	12	88	3,5
Psykoterapeutexamen	665	293	47		58,8	6,3	8,9	220	0	20	80	3,0
Agronomexamen	516	138	21	1,0	36,1	11,3	3,7	95	19	21	79	5,5
Övriga yrkesexamensprogram	9 012	4 071						4 022				
Summa yrkesexamensprogram	140 212	43 856						31 073				
Ekonomutbildningar	17 690	6 171	21	1,9	35,3	18,7	18,5	5 762	1 752	45	55	5,0
Övriga program	53 987											
Övriga program totalt	71 439											
Fristående kurs totalt	145 920											
Totalt antal, brutto	357 571							59 130				
Nettoantal	320 036							52 982				

Några nyckeltal för utbildningar. I tabellen redovisas antalsuppgifter och andra karakteristika för de större utbildningsprogrammen vid universitet och högskolor. Utbildningarna är sorterade efter antalet studenter under höstterminen 2006. Antalet nybörjare och nybörjarnas medianålder avser som flertalet uppgifter hela läsåret 2005/06. Med söktryck avses antalet förstahandssökande till utbildningen hösten 2006 i relation till antalet nybörjare. Utöver nybörjarnas ålder redovisas andelen nybörjare med högutbildade föräldrar, med arbetarbakgrund och andelen nybörjare med utländsk bakgrund. I alla tre fallen avser uppgifterna procent av hela antalet nybörjare. För utbildningen redovisas också antalet avlagda examina läsåret 2005/06 och andelen män och kvinnor bland de examinerade, i procent. Dessutom anges hur många av de examinerade som studerat utomlands under studietiden. I den sista kolumnen redovisas medianen för bruttostudietiden i antal år. Uppgifter motsvarande de uppgifter som anges för yrkesexamensprogrammen redovisas även för ekonomutbildningen. För övriga program redovisas endast en totaluppgift avseende antal studenter.

högskoleingenjörutbildningen 11 400. Tillsammans svarade dessa fyra utbildningar för nästan en tredjedel av alla studerande vid universitet och högskolor under läsåret 2005/06.

Bland utbildningar inriktade mot så kallad generell examen, det vill säga kandidat- eller magisterexamen, är ekonomutbildningen störst. Läsåret 2005/06 var antalet studenter på ekonomutbildningen cirka 17 700, vilket alltså gör ekonomutbildningen till den tredje största utbildningen efter civilingenjörutbildningen. Antalet som läser ekonomi som en del i sin utbildning är dock mycket större. Under läsåret 2005/06 läste cirka 48 000 kortare eller längre kurser i företagsekonomi, vilket innebär att företagsekonomi är det största ämnet vid universitet och högskolor. Ett annat stort ämne är matematik, men det är mycket mera sällan än företagsekonomi huvudämne i examen.

Ser man till avlagda examina så svarade de tidigare uppräknade stora utbildningarna – lärarutbildning, civilingenjörutbildning, sjuksköterskeutbildning, högskoleingenjörutbildning och ekonomutbildning – för hälften (49 procent) av alla avlagda examina under läsåret 2005/06.

De stora utbildningarna som grupp ligger av naturliga skäl nära genomsnittet med avseende på olika karakteristika, men det är relativt stora skillnader mellan utbildningarna. Civilingenjörutbildningen utmärker sig genom att ha de yngsta nybörjarna av alla större utbildningar och det är stora skillnader mellan utbildningarna också när det gäller andelen studenter från arbetarhem eller andelen med högt utbildade föräldrar.

Lärarutbildningen, sjuksköterskeutbildningen och högskoleingenjörutbildningen har en betydligt större rekrytering från arbetarklassen än civilingenjörutbildningen, med ekonomutbildningen i ett mellanläge.

Två av de här fem utbildningarna är kvinnodominerade: sjuksköterskeutbildningen och lärarutbildningen. Två är mansdominerade: civilingenjör- och högskoleingenjörutbildningarna. Och en utbildning, ekonomutbildningen, har en relativt jämn könsfördelning.

Det är också betydande skillnader mellan utbildningarna när det gäller hur vanligt det är med studier utomlands som en del i utbildningen. Civilingenjörutbildningen har en relativt hög andel studenter som har studerat utomlands under en period, 24 procent. Studier utomlands är ännu vanligare bland examinerade på ekonomutbildningen, 30 procent. Bland examinerade på lärarutbildning, högskoleingenjörutbildning och sjuksköterskeutbildning är motsvarande andelar under tio procent.

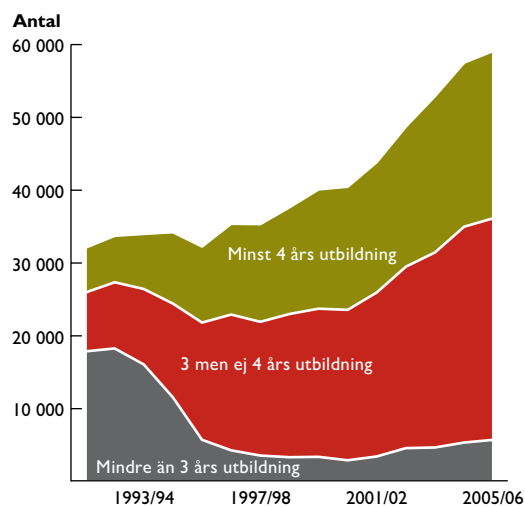
Vanligast förekommande bland examinerade från alla program är studier utomlands bland arkitekter och jurister. I dessa grupper har cirka 40 procent av de examinerade studerat utomlands under någon period.

Många avlägger examen

Läsåret 2005/06 avlades 59 100 examina vid universitet och högskolor. Det är fyra procent fler än föregående läsår och dubbelt så många som i slutet på åttio-talet när den stora expansionen av högskolan startade. (Se även *Studenter och examina i grundutbildningen 2005/06*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 0701.)

Antalet avlagda examina under ett år är dock inte lika med nytillskottet av individer med en högskoleexamen. Många studenter avlägger mer än en examen, och dubbel-examinationen har ökat under de senaste åren då allt fler har fått möjlighet att kombinera en yrkesexamen, till exempel en högskoleingenjörsexamen eller sjuksköterskeexamen, med en så kallad generell examen, det vill säga en kandidat- eller magisterexamen. Dessutom avläggs ett stort antal specialistsjuksköterskeexamina och specialpedagogexamina, vilka båda förutsätter en tidigare grundexamen vid universitet eller högskola.

Antalet studenter som tog sin första examen vid universitet och högskolor var 43 600 läsåret 2005/06 (64 procent kvinnor och 36 procent män), även detta är en ökning jämfört med föregående år. I detta fall är ökningen fem procent. Det betyder att examenstalen vid universitet och högskolor nu har stigit till en nivå där cirka 40 procent av en årsklass i

Avlagda examina. Antalet avlagda examina fortsätter att öka, men ökningen börjar nu plana ut. Det höga totalantalet beror på att många avlägger mer än en examen. Antalet som avlade sin första examen var drygt 43 000 under läsåret 2005/06.

befolkningen – som normalt består av drygt 100 000 individer – avlägger en examen vid universitet eller högskola.

De höga examenstalen innebär att utbildningsnivån i befolkningen och i arbetskraften stiger. I de grupper som nu går i pension har strax över 20 procent högskoleutbildning. De ersätts i arbetskraften av en ny generation där 40 procent har examen från universitet eller högskola (och ytterligare runt 10 procent har minst tre års utbildning på samma nivå, men utan examen). Utbildningsnivån i arbetskraften kommer att fortsätta att öka även under de kommande åren när ett stort antal fyrtioåringar går i pension.

En tydlig förändring i gruppen av examinerade under de senaste åren är att en betydligt större del av de examinerade än tidigare har en lång, minst treårig, högskoleutbildning. Det betyder att de examinerade inte bara har blivit fler utan även att innehållet i avlagda examina också har blivit mer kvalificerat. Inte minst tydligt är detta inom de filosofiska fakulteternas område, det vill säga inom den humanistiskt, samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt inriktade utbildning som normalt avslutas med en kandidat- eller magisterexamen.

Nu avser nära 40 procent av alla examina utbildningar som är minst fyraåriga (och exkluderas påbyggnadsutbildningarna blir andelen över 40 procent), för femton år sedan var motsvarande andel bara 20 procent. Den största förändringen är tillkomsten av magisterexamen, vilken kräver minst fyra års studier varav två år inom huvudämnet. Magisterexamen infördes i samband med högskolereformen 1993. Läsåret 2005/06 avlades 12 800 sådana examina. Och från halvårsskiftet 2007 står systemet inför en ny uppgradering genom införandet av den tvååriga masterexamen.

Nästan alla examensgrupper ökar

Nästan alla examensgrupper har ökat mellan läsåren 2004/05 och 2005/06. Undantagen är få och det handlar då i allmänhet om små examensgrupper för vilka antalet kan variera relativt kraftigt mellan åren. I vissa fall har förändringarna samband med förändringar i de institutionella förhållandena. Inom social omsorgsutbildning, till exempel, minskar antalet examina till följd av att en växande del av denna

Examensgrupp	1989/90	1994/95	1999/2000	2004/05	2005/06	Förändring 04/05–05/06 (%)
Högskoleexamen	-	384	670	1 301	1 236	-5
Kandidatexamen	-	3 706	8 542	13 429	13 809	3
Magisterexamen	-	2 080	6 826	11 375	11 482	1
Arkitektexamen	83	129	190	182	141	-23
Civilingenjörsexamen	2 545	3 318	3 796	4 425	4 674	6
Högskoleingenjörsexamen	725	1 855	2 322	2 608	2 349	-10
Juris kandidatexamen	678	902	1 070	949	1 052	11
Konstnärlig högskoleexamen	261	305	278	240	298	24
Lärarexamen	6 173	8 032	6 423	8 447	8 610	2
Läkarexamen	714	776	838	816	841	3
Psykologexamen	262	174	283	293	369	26
Psykoanalytikerexamen	14	28	42	225	220	-2
Arbetssterapeutexamen	368	354	442	389	440	13
Sjukgymnastexamen	484	461	474	496	514	4
Biomedicinsk analytikerexamen	365	231	80	169	240	42
Sjuksköterskeexamen	3 614	2 398	3 012	4 640	4 674	1
Social omsorgsexamen	561	580	443	372	308	-17
Socionomexamen	786	794	841	1 556	1 687	8
Specialistsjuksköterskeexamen	-	-	-	1 672	1 653	-1
Specialpedagogexamen	133	365	569	575	667	16
Tandläkarexamen	158	149	152	172	211	23
Yrkesteknisk högskoleexamen	499	463	345	111	57	-49
Äldre examina	9 128	5 213	319	11	9	-18
Övriga	2 561	1 574	2 157	3 077	3 589	17
Totalt	30 112	34 271	40 114	57 530	59 130	3
Därav för första gången examinerade	25 475	28 770	32 237	42 036	43 629	4

Anmärkning 1: Magisterexamen infördes i samband med högskolereformen 1993. Kandidatexamen förekom bara i begränsad utsträckning före 1993. Specialistsjuksköterskeexamen är en ny examen som avläggs efter påbyggnad av sjuksköterskeexamen.

Anmärkning 2: Uppgifterna avser hittills inrapporterade examina. Talet för det senaste läsåret brukar justeras upp med ungefär en procent.

utbildning istället inriktas mot socionomexamen. (Social omsorgsexamen utgår för övrigt helt för de studenter som börjar sin utbildning hösten 2007.)

Antalet examina som kan avläggas i den svenska högskolan är för närvarande drygt femtio, tre så kallade generella examina – magisterexamen, kandidatexamen och högskoleexamen – och ett stort antal yrkesexamina. Det är dock ett fåtal examensgrupper som svarar för huvuddelen av alla examinerade.

Av alla examina som avlades läsåret 2005/06 var nästan hälften (45 procent) en kandidat- eller en magisterexamen. De största grupperna bland yrkesexamina – det vill säga civilingenjör- och högskoleingenjörsexamen, sjuksköterskeexamen, socionomexamen och lärarexamen – svarar för ytterligare nära 40 procent av hela volymen.

Lärarexamina är den största bland yrkesexamina med 8 600 examina under läsåret 2005/06. Det är en ökning med två procent från läsåret 2004/05. Den nya lärarexamen skiljer sig från tidigare differentierade lärarexamina genom att den nya examen i allmänhet ger en bredare kompetens.

I ett längre perspektiv handlar det om stora ökningar av antalet examina i flertalet examensgrupper. Jämfört med för femton år sedan, det vill säga innan expansionen av den högre utbildningen hade börjat ge resultat i ett ökat utflöde av examinerade, har till exempel antalet civilingenjörsexamina ökat med över åttio procent. Antalet juristexamina har ökat med 55 procent och antalet lärarexamina har ökat med 40 procent.

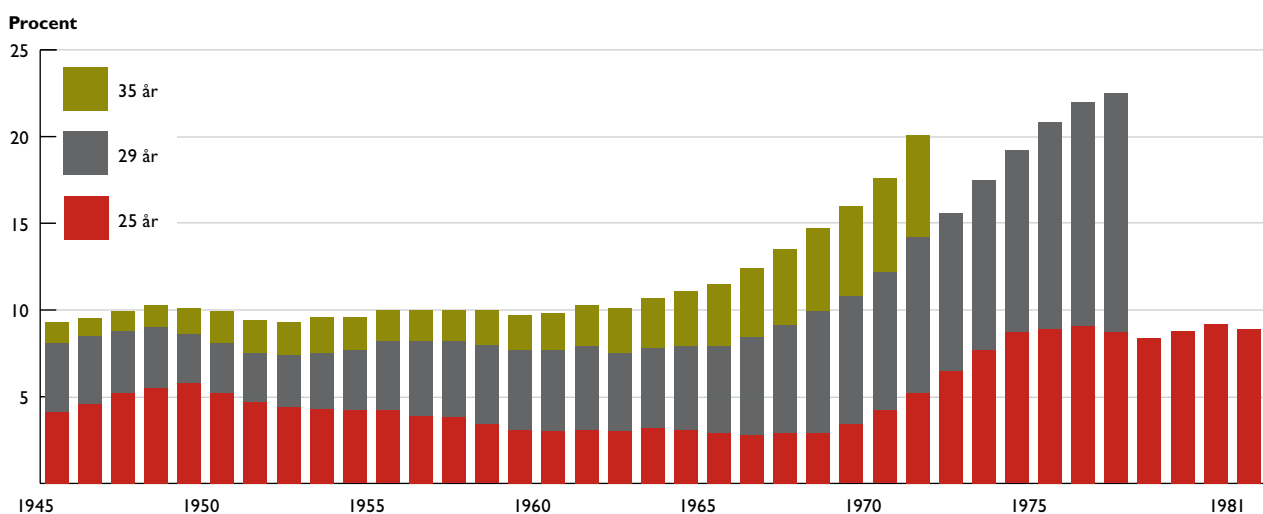
Två av tre examina avläggs av kvinnor

Två examina av tre avlades av kvinnor under läsåret 2005/06. Dubbelexamination är något vanligare bland kvinnor än bland män, bland annat därför att det i huvudsak är kvinnor som avlägger examen på påbyggnadsutbildningarna till specialistsjuksköterska respektive speciallärare, men könsfördelningen är nästan lika ojämn även om hänsyn tas till detta. Av de individer som avlade sin första examen under läsåret 2005/06 var andelen kvinnor 64 procent.

Jämfört med andelen kvinnor bland alla studerande är andelen kvinnor bland de examinerade något högre, vilket är en kombinerad effekt av att en större del av kvinnorna än av männen går på utbildningar där examensfrekvenserna traditionellt är höga, till exempel lärarutbildningarna och sjuksköterskeutbildningarna, och att kvinnor oavsett utbildning genomgående avlägger examen i större utsträckning än män.

Av de 23 examensgrupper som omfattar fler än 100 avlagda examina under läsåret 2005/06 är det bara fyra som har jämn könsfördelning, det vill säga en andel män respektive kvinnor som ligger inom intervallet 40 till 60 procent. Det är läkarexamen, teologie kandidatexamen, arkitektexamen och konstnärlig examen.

För övriga gäller att könsfördelningen är snedare än 40–60. Inom dessa examensgrupper är kvinnorna i majoritet i alla grupper utom bland civilingenjörer och högskoleingenjörer.

Andel av olika årskullar med examen från minst 3-årig högskoleutbildning. Tjugo årskullar fram till födda i mitten av sextioalet har i stort sett lika höga andelar examinerade med minst 3-årig utbildning. Därefter stiger andelen kraftigt. Tillskottet av examinerade till hela populationen är för närvarande drygt 40 000 per år, nästan alla med en minst 3-årig utbildning. Med drygt 100 000 personer i en årskull betyder det att frekvenserna i diagrammet är på väg mot 40 procent, men de flesta som avlägger examen hinner bli både 25 och 30 år innan de blir färdiga.

Masterutbildningarna

Den 1 juli 2007 kommer en ny utbildnings- och examensstruktur att börja tillämpas. Den största förändringen är att utbildningen vid universitet och högskolor delas in i grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Varje examen kopplas till en av dessa nivåer. På grundnivån ges två generella examina – högskoleexamen och kandidatexamen. Även på avancerad nivå ges två generella examina – magisterexamen och masterexamen. De olika yrkesexamina fördelar sig på både grundnivå och på avancerad nivå. Dessutom inför ett nytt poängsystem där ett läsårs heltidsstudier motsvarar 60 högskolepoäng.

Till grund för den nya utbildnings- och examensstrukturen ligger bland annat den så kallade Bologna-processen vars syfte är att till 2010 ha skapat en struktur för högre utbildning som är jämförbar inom Europa. Det långsiktiga målet är att därigenom främja rörligheten mellan de europeiska utbildningssystemen och på den europeiska arbetsmarknaden. I dag deltar 45 europeiska stater i Bologna-processen. Det innebär att nästan alla europeiska länder omfattas av processen.

Masterprogram hösten 2007

En stor förändring i universitetens och högskolornas utbildningsutbud inför hösten 2007 är möjligheten att utfärda masterexamen. Masterexamen är en generell examen på avancerad nivå. Den motsvarar två års studier på heltid och innebär studier på en fördjupad nivå. För att kunna antas till ett masterprogram krävs att studenten har en kandidatexamen eller en yrkesexamen om minst 180 högskolepoäng.

De högskolor som inte har vetenskapsområde måste ansöka hos Högskoleverket om att få utfärda masterexamen. Det behöver däremot inte universiteten, och inte heller högskolor med vetenskapsområde (för utbildningar inom det vetenskapsområdet). De flesta universitet och högskolor planerar att hösten 2007 starta program som avslutas med en masterexamen. Enligt det utbildningsutbud som universitet och högskolor anger på sina hemsidor går det att söka till sammanlagt cirka 680 masterprogram som ska starta höstterminen 2007.

Det största och mest varierade utbudet av masterprogram finns vid universiteten. Nästan 90 procent av de planerade masterprogrammen finns där, och bland dessa är det universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm som står för majoriteten av programmen. Högskolor utan vetenskapsområde planerar bara att ge något enstaka program vardera, vilket har att göra med att de måste ansöka om att få utfärda masterexamen. I slutet av april 2007 hade åtta högskolor utan vetenskapsområde ansökt om rätt att utfärda masterexamen. Ansökningarna, som gäller program med start både hösten 2007 och hösten 2008, avser mellan ett och sju program per högskola.

Det förekommer att lärosäten samarbetar för att anordna masterprogram. Oftast är det universiteten som samarbetar med varandra. I några fall är det lärosäten utan rätt att utfärda masterexamen som genom att samarbeta med lärosäten som har den rätten ändå kan erbjuda masterprogram.

Drygt hälften av de planerade masterprogrammen finns inom det naturvetenskapliga eller tekniska området. En fjärdedel räknas till samhällsvetenskap och juridik, och drygt en tiondel till humaniora. Inom medicin och vård liksom inom det konstnärliga området planeras endast ett fåtal masterprogram. De masterprogram som planeras vid högskolor utan vetenskapsområde finns framför allt inom naturvetenskap och teknik. Masterprogram inom samhällsvetenskap, juridik och humaniora erbjuds nästan enbart vid universiteten.

För ungefär hälften av masterprogrammen anges engelska som undervisningsspråk. Det innebär att de vänder sig till både svenska och utländska studenter. Några av programmen erbjuds inom flexibla studieformer; distansstudier och studier på halvfart.

Ansökan till masterprogrammen sker vanligtvis via den ordinarie centralt samordnade ansökningsproceduren, även om andra ansökningsförfaranden också förekommer. Om antalet sökande överskrider antalet platser görs urvalet till utbildningarna framför allt genom jämförelse av resultat från tidigare studier eller genom jämförelse av antalet tagna högskolepoäng. Framför allt till konstnärliga utbildningar görs urvalet genom intervjuer eller antagnings tester, men sådana urvalsinstrument förekommer också inom andra ämnesområden. Till ett trettio-tal utbildningar, flertalet inom humaniora, ges platsgaranti.

Avancerad nivå idag

Före första juli 2007 är det den senare delen av de långa yrkesexamensprogrammen och studier på magisternivå som närmast är att jämföra med den kommande avancerade nivån.

För utbildning inriktad mot en yrkesexamen finns det små möjligheter att jämföra den nuvarande utbildningen med grundnivå och avancerad nivå. För utbildning inom områdena humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap som är inriktad mot generell examen är möjligheterna större.

Cirka åttio procent av alla magisterexamina, det vill säga drygt 10 000 examina, tillhör dessa områden. Det sista året av nuvarande utbildning mot magisterexamen kan jämföras med vad som efter första juli kommer att benämnas avancerad nivå. Totalt handlade det om knappt 14 000 helårsstudenter på denna nivå (nuvarande D-nivå eller 80-poängsnivån) inom områdena humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap under 2006. Det motsvarar ungefär 7 procent av hela utbildningsvolymen inom dessa områden.

Examen	Mål 2005–2008	Utfall 2005	Utfall 2006	Utfall 2005–2006 (procent)
Civilingenjörs- och arkitektexamen	17 890	4 780	4 588	52%
sjuksköterske- och röntgensjuksköterskeexamen	16 125	4 664	4 667	58%
Lärexamen med inriktning mot tidigare år*	14 230	4 921	4 018	63%
härav med inriktning mot förskola/förskoleklass	6 925	3 367	3 909	105%
Lärexamen med inriktning mot senare år*	14 755	3 746	3 810	51%
Summa	69 925	21 478	20 992	61%

* inklusive examina inom motsvarande äldre utbildningar.

Regeringens examensmål för perioden 2005–2008 samt utfall för åren 2005 och 2006. I halvtid når antalet examina över målen för samtliga examina med examensmål. Observera att de flesta av dem som tar en lärexamen med inriktning mot förskola/förskoleklass också är inriktade mot grundskolans tidigare år. Många med sådan bred inriktning förväntas arbeta i grundskolans tidigare år och inte i förskola/förskoleklass.

En viss utjämning kan dock vara på väg. Efter år 2000 har andelen kvinnor minskat på samtliga stora yrkesexamensprogram, vilket bör innebära att andelen kvinnor bland de examinerade minskar och andelen män ökar. I flertalet fall innebär det i så fall en jämnare könsfördelning. Det gäller till exempel läkarutbildning, lärarutbildning, juristutbildning, socionomutbildning och även sjuksköterskeutbildning. Ett par undantag finns dock. På högskoleingenjörs- och civilingenjörsprogrammen innebär det en utveckling mot en ojämnare könsfördelning.

Också när det gäller kandidat- och magisterutbildningar är könsfördelningen bland de examinerade ojämn. Under läsåret 2005/06 togs 69 procent av kandidatexamina ut av kvinnor och 31 procent av män. För magisterexamina håller sig dock andelen inom intervallet 60–40. Där är andelen kvinnor 56 procent och andelen män är 44 procent.

Även för dessa examina är könsfördelningen olika ojämn beroende på ämnesområde. Ojämnast är könsfördelningen inom vård och medicin respektive teknik. När det gäller vård och medicin är andelen kvinnor 89 procent när det gäller kandidatexamen och 85 procent när det gäller magisterexamen. Inom teknik är andelen män 61 procent bland dem som avlagt kandidatexamen och 77 procent bland dem som avlagt magisterexamen. Samma förhållande gäller för dessa generella examina som för yrkesexamina: andelen kvinnor är högre än andelen män inom alla områden utom det tekniska.

Varierande examensfrekvenser

Ungefär hälften av alla som börjar studera vid universitet och högskolor avlägger examen. Det kan förefalla vara en låg andel, men bland nybörjarna ingår ett betydande antal som kommer till universitet och högskolor med mera begränsade syften, till exempel att läsa en eller ett par kurser. Det gäller till exempel de utbytesstudenter som kommer till Sverige för en eller två terminers studier, och det gäller många av de äldre som söker sig till universitet och högskolor för att

bygga på sin utbildning eller för att bilda sig. Räknar man bort utbytesstudenterna blir andelen som avlägger examen 64 procent.

Det är också rätt vanligt att studenterna skaffar sig en utbildning men inte tar ut examen. En del uppfyller examenskraven men tar inte ut examen fast de är kvalificerade, andra saknar något moment i utbildningen som inte påverkar anställningsbarheten. En tredjedel av alla som inte avlägger examen har tagit minst 120 poäng, det vill säga har dokumenterat resultat av tre års studier. Läger man till dessa blir resultatet att cirka tre fjärdedelar av dem som börjar studera avslutar studierna med examen eller minst 120 poäng.

Bland dem som börjar sina studier vid 22 års ålder eller tidigare, och som börjar på ett utbildningsprogram – det vill säga den största gruppen nybörjare – tar 80 procent examen eller har poäng motsvarande tre års heltidsstudier när de lämnar högskolan.

När det gäller de enskilda utbildningarna är det stora variationer. Högst är examensfrekvenserna på utbildningar som har krav på examen för yrkesutövandet. Det kan vara krav på examen för legitimation eller behörighet, till exempel läkarutbildning och sjuksköterskeutbildning eller lärarutbildning. På dessa utbildningar ligger examensfrekvenserna runt 80–90 procent.

Lägst är examensfrekvenserna på utbildningar med inriktning mot generell examen. Det är utbildningar för vilka examensfrekvenserna påverkas dels av att många byter till utbildningar inriktade mot en yrkesexamen, dels av att ämnesinnehållet i sig är viktigare än examen och att många därför etablerar sig på arbetsmarknaden innan de har en fullständig utbildning.

Examensfrekvenserna räknade per utbildning blir väsentligt lägre än den examensfrekvens som fås genom att sätta det totala inflödet av studenter i högskolan i relation till det totala utflödet av examinerade. Det beror på att många studenter byter utbildning och därmed kommer att räknas som studieavbrott på åtminstone en utbildning. I genomsnitt

börjar de studenter som läser program på 1,7 utbildningsprogram.

Som framgår av uppgifter om poäng per kurs, eller tenderade poäng som andel av de poäng som hela antalet kursregistreringar avser, är prestationsgraden regelmässigt strax över åttio procent. Det är alltså ett väsentligt högre tal än vad som gäller för olika varianter av examensfrekvenser som resultatmått.

Långa studietider

Ett annat mått som visar på effektivitet och ineffektivitet i systemet är studietiderna i examen. Studietiderna brukar mätas både brutto och netto, där den första varianten betyder att man mäter det totala antalet terminer från starten på utbildningen till och med examensterminen. Den andra varianten betyder att man drar bort eventuella frånvaroterminer under perioden.

Traditionellt brukar båda måtten visa studietider som klart överstiger det antal terminer som motsvarar det antal poäng som krävs för examen, men med viss variation mellan

utbildningarna där de utbildningar som sker mer ”klassbundet” i allmänhet framstår som effektivast, till exempel lärarutbildningar och sjuksköterskeutbildning. Längst är studietiderna vid de fria fakulteternas utbildningar, det vill säga utbildningar mot generell examen inom det humanistiska, samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga området.

I de senaste examensårgångarna är bruttostudietiden i examen för dem som avlägger kandidatexamen 5 år, med en nettostudietid på 4 år, vilket kan jämföras med 3 års studier som är poängomfattningen i denna examen. För magisterexamen som omfattar 4 års studier är den genomsnittliga bruttostudietiden 6 år och nettostudietiden 5 år.

För de stora utbildningarna med inriktning mot yrkesexamen, till exempel sjuksköterskeutbildning, lärarutbildning, socionomutbildning, ingenjörutbildning och juristutbildning är det i allmänhet mindre spridning i studietiden än för utbildningar inriktade mot generell examen. För dessa utbildningar sammanfaller nettostudietiden i allmänhet med den stipulerade studietiden eller överskrider den med någon termin, medan bruttostudietiden är någon eller några terminer längre än nettostudietiden. ■

Studentmobilitet

Studenternas rörlighet över Sveriges gräns har ökat betydligt under de senaste femton åren. Fler svenska studenter studerar utomlands och fler studenter från andra länder kommer till Sverige för att studera.

UNDER LÄSÅRET 2005/06 studerade över 26 000 svenska studenter utomlands med studiestöd från Centrala studie-stödsnämnden (CSN). Detta antal har legat på samma nivå sedan 1997/98. Antalet inresande studenter till Sverige har mer än fördubblats under samma period, och läsåret 2005/06 var det knappt 26 000 studenter från andra länder som studerade i grundläggande högskoleutbildning i Sverige. Sammantaget innebär detta att antalet inresande studenter numera är lika stort som antalet utresande.

Tre år av minskat utresande

Under läsåret 2005/06 hade över 26 000 svenska studenter studiemedel för studier i grundläggande högskoleutbildning utomlands. Det var tre procent färre än året innan. Närmare 20 000 av dessa svenskar studerade vid universitet eller högskolor utomlands på egen hand, det vill säga de ordnade själva sina studier utomlands. Därtill kommer drygt 6 000 som reste ut inom ramen för utbytesprogram, det vill säga utbyte som organiserades av det lärosäte vid vilket de studerade. Uppgifterna avser antalet studenter som fått studiemedel för utlandsstudier från CSN.

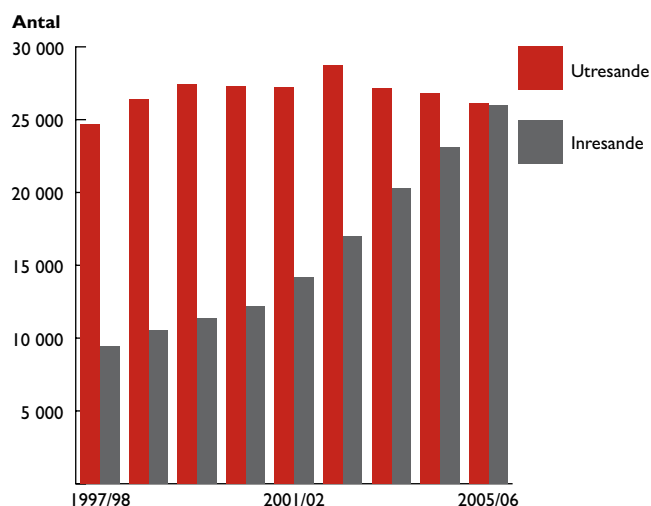
Från 1989 – när möjligheten att få studiemedel för studier utomlands öppnades – till 2002/03 har antalet som studerar utomlands på egen hand ökat kraftigt. Under denna period ökade antalet med över 20 000 personer.

Under de senaste läsåren har antalet utlandsstuderande på egen hand minskat. Nedgången har också varit relativt stor sedan toppåret 2002/03, minus tretton procent. Det beror främst på att färre åker utomlands för att läsa kortare förberedande språkkurser. Men även antalet som reser ut inom ramen för ett utbytesprogram har minskat, minus fem procent det senaste läsåret.

Australien tappar, Danmark och Asien ökar

Det vanligaste är att utlandsstudierna för de svenska utresande studenterna sker i något land i Europa. Två av tre utresande studerar i Europa, främst i Storbritannien, Spanien och Danmark. Allt fler väljer dock att studera i Asien. Över 1 300 studerade i Asien läsåret 2005/06, vilket är tre gånger fler än läsåret 2001/02, då cirka 400 studerade där. Det innebär att Asiens andel av de utlandsstuderande växt och numera uppgår till fem procent.

Storbritannien och USA är de enskilt största mottagarländerna. De tar emot knappt 20 respektive knappt 15 procent

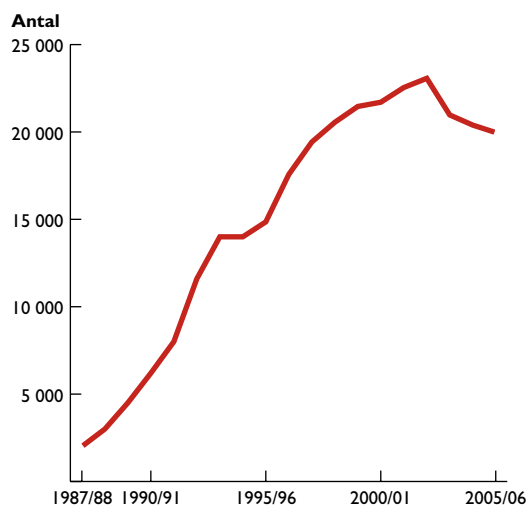

In- och utresande studenter. Antalet studenter som kommer till Sverige för att studera är nu lika stort som antalet svenskar som åker utomlands för att studera. Nära 26 000 studenter från andra länder studerade i Sverige läsåret 2005/06. Antalet har mer än fördubblats på tio år.

av samtliga utresande. Ytterligare knappt 40 procent väljer Spanien, Australien, Danmark, Frankrike och Tyskland. Sju länder tar således emot omkring 70 procent av dem som reser ut.

Studenternas val av länder har förändrats över tid. Till Australien tiodubblades antalet utlandsstuderande mellan 1995/96 och 2003/04, från 300 till drygt 3 000. Därefter har antalet minskat och 2005/06 var antalet utresande till Australien omkring 2 200.

Även Danmark, Polen, Kina och Japan tar emot betydligt fler svenska studenter än tidigare. Särskilt stor har ökningen varit till Danmark, som numera är det femte mest populära landet. Dit åkte omkring 1 800 svenskar 2005/06, varav närmare 650 för att studera till läkare. Att Polen väljs av allt fler svenska studenter hänger också ihop med läkarutbildning.

Utlandsstuderande på egen hand (free movers). Från det att studiemedelsreglerna ändrades 1989 ökade antalet utresande studenter med studiemedel varje år fram till 2002/03. Under de senaste läsåren har dock antalet utresande minskat och mellan 2004/05 och 2005/06 var nedgången 2 procent.

Av de 370 som valde Polen 2005/06 – 150 fler än läsåret innan – studerade 265 på läkarutbildningen.

Antalet utresande har minskat till en del länder. Exempelvis var antalet utresande till USA som högst 6 000 personer läsåret 1997/98. Därefter har antalet utresande minskat för varje år till och med 2003/04, men under de senaste två läsåren har minskningen upphört och antalet utresande till USA har stabiliserats kring 3 900 personer.

Under senare tid har antalet utresande svenskar minskat till de stora mottagarländerna i Europa. Till Storbritannien, Spanien, Frankrike och Italien sjönk antalet utresande med omkring tio procent det senaste året. Eftersom Europa totalt sett har bibehållit sin andel av de utresande, betyder minskningen att svenskarna i större utsträckning väljer andra länder i Europa.

Utländsk läkarutbildning lockar

De flesta av dem som studerar utomlands läser en eller ett par terminer som en del i en utbildning vid ett svenskt lärosäte. Allt fler skaffar sig dock hela eller större delen av sin utbildning utomlands. Ett tecken på detta är att andelen av samtliga utlandsstuderande som varit utomlands sex terminer eller mer ökat från 13 till 16 procent mellan 2000/01 och 2005/06.

Antalet som studerar utomlands har särskilt ökat på utbildningar till vilka det i Sverige är stor konkurrens om platserna. Exempelvis har antalet som studerar till läkare utomlands ökat från 600 till över 1 400 bara sedan läsåret 2001/02. De senaste fyra läsåren har även antalet veterinärstuderande utomlands ökat, från 100 till 260.

Knappt hälften av dem som har studiemedel för studier utomlands är nybörjare, det vill säga studerar utomlands för första gången. De utlandsstuderande är också unga, tre av fyra är högst 25 år gamla.

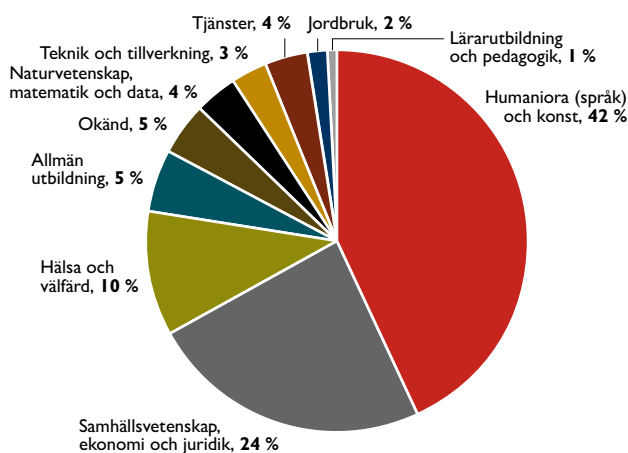
Under de senaste läsåren har ungefär 10 000 personer per år, yngre än 26 år, studerat utomlands för första gången. Nästan alla dessa kommer att studera i Sverige efter sin utlandsvistelse. Eftersom antalet nya studenter i Sverige yngre än 26 år är ungefär 50 000 per läsår, innebär detta att uppskattningsvis en av fem högskolenybörjare under 26 år har studerat utomlands.

Det största ämnesområdet för dem som reser ut på egen hand är fortfarande humaniora – här är språkstudier en stor del – och konst. Nästan hälften studerade humaniora eller konst läsåret 2005/06. Därefter följer området samhälls-

Land	Samtliga utlandsstuderande	därav inom utbytesprogram
Danmark	1 759	129
Finland	219	45
Island	52	38
Norge	598	80
Norden	2 628	292
Belgien	119	81
Frankrike	1 751	509
Grekland	124	24
Irland	211	56
Italien	1 106	270
Malta	167	4
Nederländerna	384	239
Polen	370	36
Portugal	55	27
Rumänien	58	3
Ryssland	144	25
Schweiz	439	221
Spanien	2 548	415
Storbritannien	4 798	536
Tjeckien	107	48
Tyskland	1 335	785
Ungern	285	25
Österrike	343	247
Övriga Europa	159	29
Europa utom Norden	14 503	3 580
Egypten	35	
Sydafrika	117	73
Övriga Afrika	51	33
Afrika	203	106
Kanada	431	254
Mexiko	89	77
USA	3 913	617
Övriga Nord- och mellanamerika	42	12
Nord- och mellanamerika	4 475	960
Argentina	108	58
Brasilien	33	15
Chile	238	58
Uruguay	54	4
Övriga Sydamerika	61	26
Sydamerika	494	161
Hong Kong	109	96
Japan	367	183
Kina	317	39
Singapore	132	110
Thailand	84	32
Övriga Asien	325	118
Asien	1 334	578
Australien	2 244	403
Nya Zeeland	236	71
Oceanien	2 480	474
Totalt	26 117	6 151

Antalet som studerade utomlands med studiemedel 2005/06. Två av tre utlandsstuderande svenskar studerar i Europa. Storbritannien är det enskilt största mottagarlandet. Dit åker närmare en femtedel av alla utlandsstuderande. För utbytesstudenter är Tyskland det största mottagarlandet. Dit åker var åttonde utbytesstudent.

Källa: CSN

Ämnesområden för free movers läsåret 2005/06. Nästan hälften av dem som studerade i andra länder läste humaniora (språk) och konst. Knappt en fjärdedel läste samhällsvetenskap, ekonomi och juridik.

Källa: CSN

vetenskap, ekonomi och juridik med 24 procent. Därefter kommer medicin och vård – främst till följd av att allt fler studerar till läkare utomlands. Andelen studerande inom medicin och vård har fördubblats sedan 2001/02 och var tionde som studerade utomlands på egen hand studerade inom detta ämnesområde 2005/06. Andelen studerande inom övriga sju ämnesområden låg på några få procentenheter vardera.

På samma sätt som när det gäller grundläggande högskoleutbildning inom Sverige är det fler kvinnor än män som väljer att studera utomlands. Lsåret 2005/06 var 61 procent av de utlandsstuderande kvinnor och 39 procent män. Det motsvarar könsfördelningen i studentpopulationen totalt sett.

Erasmusprogrammet står för hälften av utbytet

Lsåret 2005/06 reste närmare 6 200 studenter ut inom någon form av utbytesprogram organiserat av ett svenskt lärosäte som en del i utbildningen. Störst är det europeiska utbytesprogrammet Erasmus. Internationella programkontoret för utbildningsområdet (IPK) samordnar det svenska deltagandet i detta utbytesprogram.

Erasmusprogrammet svarar för knappt hälften av det totala utbytet inom program, men de flesta svenska högskolor och universitet har också avtal med högskolor och universitet i andra länder. Den andra hälften av programutbytet sker via den senare sortens avtal. Dessutom finns Nordplus som är ett utbytesprogram avsett för studenter och lärare inom

högre utbildning i Norden. Under läsåret 2005/06 studerade drygt 200 personer med studiemedel inom detta program.

Inom det europeiska Erasmusprogrammet åker de flesta svenska studenterna till Storbritannien, Frankrike, Tyskland eller Spanien. I andra utbytesprogram studerar många i Australien och USA.

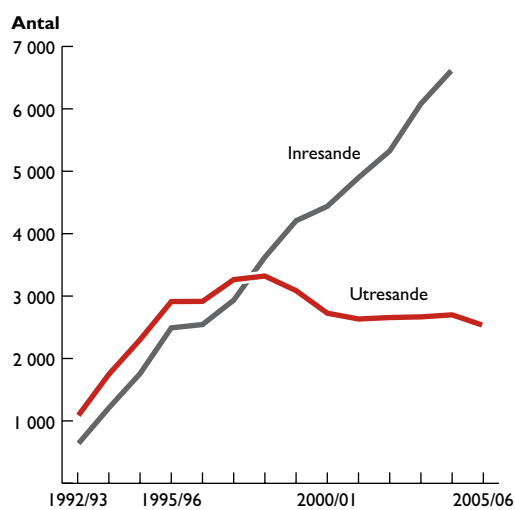
Inom Erasmusprogrammet handlar en stor del av utbytet om studier i företagsekonomi. Under 2005/06 skedde omkring en tredjedel av utbytet inom detta ämnesområde. Därefter följer samhällsvetenskap, teknologi, juridik och numera också medicin med 7–14 procent vardera. För övriga elva ämnesområden varierar andelarna mellan en och fem procent.

Utlandsstudier vanligast bland arkitekter

Av de 53 000 som examinerades 2005/06 hade i genomsnitt 13 procent studerat utomlands inom en sexårsperiod innan examen. Skillnaderna är stora mellan olika examensgrupper.

Högst andel som studerat utomlands återfinns bland examinerade arkitekter, 43 procent. Därefter kommer de med juris kandidatexamen med 39 procent och de med generell examen i ekonomi, det vill säga kandidat- eller magisterexamen med inriktning mot ekonomi, med 30 procent.

I övrigt ligger många examensgrupper i intervallet 10–30 procent, exempelvis de stora examensgrupperna civilingenjörer och läkare. Många av de examinerade med en generell

Ut- och inresande Erasmusstudenter från respektive till Sverige. Erasmusstudenterna utgör knappt hälften av alla studenter som deltar i någon form av organiserat utbytesprogram under ett läsår.

Källa: Internationella programkontoret för utbildningsområdet.

	Andel (%) studerat utomlands	Antal exami- nerade
Juridik och samhällsvetenskap		
Juris kandidat	39,0	1 052
Magister-/kandidatexamen, inriktning ekonomi	30,4	5 447
Magisterexamen med ämnesdjup (exkl. inriktning ekonomi)	19,1	2 856
Kandidatexamen (exkl. inriktning ekonomi)	13,0	3 110
Socionom	7,0	1 685
Totalt juridik och samhällsvetenskap	20,5	15 762
Konstnärligt område		
Konstnärlig högskoleexamen musik	23,9	113
Kandidatexamen	20,3	202
Magisterexamen med ämnesdjup	18,5	178
Konstnärlig högskoleexamen, scen och medier	6,6	91
Totalt konstnärligt område	16,4	798
Teknik		
Arkitekt	42,9	140
Civilingenjör	24,1	4 659
Högskoleingenjör	6,5	2 327
Totalt teknik	15,4	9 732
Humaniora och teologi		
Kandidatexamen	19,8	1 431
Magisterexamen med ämnesdjup	11,3	1 179
Teologie kandidat	4,5	133
Totalt humaniora och teologi	15,1	3 013
Medicin och odontologi		
Läkare	18,1	841
Magisterexamen med ämnesdjup	14,3	252
Tandläkare	9,0	211
Psykiater	0,0	220
Totalt medicin och odontologi	12,8	1 823
Lant- och skogsbruk		
Agronom	20,0	95
Totalt lant- och skogsbruk	12,2	384
Naturvetenskap		
Magisterexamen med ämnesdjup	12,8	1 502
Apotekare	9,7	207
Kandidatexamen	6,5	321
Receptarie	2,5	275
Totalt naturvetenskap	10,5	2 423
Vård och omsorg		
Biomedicinsk analytiker	9,6	240
Sjukgymnast	9,3	514
Sjuksköterska	6,0	4 535
Arbetssterapeut	4,8	440
Specialistsjuksköterska	2,9	1 454
Social omsorg	1,3	304
Totalt vård och omsorg	5,1	9 543
Undervisning		
Lärarexamen	3,7	8 570
Specialpedagog	0,3	665
Totalt undervisning	3,4	9 453
Övrigt		
Totalt övrigt	15,7	51
Totalt	12,6	52 982

Andel som studerat utomlands av examinerade läsåret 2005/06. I genomsnitt har 12,6 procent av alla examinerade 2005/06 studerat utomlands, men det är stora skillnader mellan olika grupper av examinerade. Exempelvis har mer än 40 procent av arkitekterna och nästan lika hög andel av juristerna studerat utomlands, medan andelen utlandsstuderande bland de examinerade inom vård- och omsorgsområdet respektive undervisningsområdet är betydligt lägre.

examen (exklusive inriktning mot ekonomi), återfinns också i detta intervall.

Väsentligt lägre andel har utlandsstuderat i de stora grupperna av examinerade inom vård- och omsorgsområdet samt inom undervisningsområdet, 5,1 respektive 3,4 procent. Delvis påverkas dessa områden av att många examineras från påbyggnadsutbildningar.

Ålder har också stor betydelse för benägenheten att studera utomlands. Yngre studenter studerar utomlands i större utsträckning än äldre. Av examinerade 2005/06 hade var fjärde 25-åring utlandsstuderat, men nästan ingen över 34 år. Eftersom de examinerades ålder skiljer sig åt mellan olika examensgrupper, bidrar det till att andelen utlandsstuderande skiljer sig åt mellan examensgrupperna. Exempelvis var nästan samtliga examinerade civilingenjörer yngre än 35 år, medan närmare 40 procent lärarna var 35 år eller äldre när de tog examen.

Inresande studenter till Sverige

Alltsedan mitten av nittioalet har antalet inresande studenter till Sverige ökat varje år och under läsåret 2005/06 var det nära 26 000 utländska studenter som studerade i grundläggande högskoleutbildning i Sverige. I genomsnitt har ökningstakten varit 14 procent per år, och mellan 2004/05 och 2005/06 ökade antalet inresande studenter med ytterligare 12 procent. Detta innebär att antalet inresande till Sverige numera är lika stort som antalet svenskar som reser ut.

Ökningen innebär också att de inresande studenterna nu utgör en betydligt större andel av samtliga studenter i Sverige än tidigare. Denna andel har ökat från 3,1 till 6,5 procent under de senaste tio åren. Numera är alltså var femtonde student i Sverige en utländsk student.

Av de utländska studenterna i Sverige läsåret 2005/06 hade 15 500 själva ordnat sina studier i Sverige, medan drygt 10 400 kom inom ramen för utbytesprogram, varav merparten via Erasmusprogrammet.

När det gäller dem som ordnade sina studier i Sverige på egen hand har antalet mer än tredubblats under de åtta år som gått sedan 1997/98.

Fler från Asien studerar i Sverige

Av de mer än 15 500 som studerade på egen hand i Sverige läsåret 2005/06 finns uppgift om ursprungsland bara för drygt 10 400. (Eftersom personer från Norden och EU inte

behöver uppehållstillstånd för att resa till Sverige saknas ofta uppgift om land för dessa studenter.)

Av dem som studerade på egen hand i Sverige kom drygt 60 procent från Europa och Norden, inklusive dem som saknar landsuppgift. Ytterligare 26 procent kom från Asien. Det är också från Asien som antalet inresande studenter ökat mest. Numera är det 4 100 från Asien som på egen hand studerar i Sverige, vilket är tio gånger fler än i mitten av nittioalet.

De enskilt största länderna är Finland, Indien, Kina, Pakistan och Norge. Från dessa fem länder kom över 40 procent av dem som studerade på egen hand i Sverige och som har landsuppgift. Jämfört med 2004/05 har antalet inresande ökat särskilt mycket från Pakistan, Nigeria, Kina, Bangladesh och Iran. Från flera av dessa länder har antalet inresande studenter fördubblats under 2005/06.

De inresande studenterna är relativt unga, närmare 80 procent är högst 29 år gamla. Könsfördelningen bland dem som studerar på egen hand i Sverige skiljer sig också från den bland samtliga studerande i Sverige. Av dem som studerar på egen hand i Sverige är en majoritet män, 58 procent, medan andelen män bland samtliga studerande i Sverige är 40 procent.

Ungefär var tionde återfanns i studier på utbildningsprogram, men den vanligaste inriktningen på studierna var fristående kurser inom juridik och samhällsvetenskap. Drygt var fjärde som studerade på egen hand i Sverige återfanns inom detta område. Det näst vanligaste området var teknik. Över en fjärdedel av dem som studerade på egen hand i Sverige återfanns inom teknikområdet, och det kan vara förklaringen till varför männen är överrepresenterade bland dessa studenter.

Mer än 10 000 utbytestudenter

När det gäller inresande studenter via utbytesprogram har antalet mer än fördubblats under de senaste tio åren. Under 2005/06 ökade antalet med fem procent till drygt 10 400. Det innebär att inom utbytesprogrammen är antalet inresande till Sverige ungefär 70 procent större än antalet svenskar som reser ut.

De flesta utbytestudenterna kommer från Europa och Norden, 71 respektive 10 procent av utbytestudenterna 2005/06. Från Nordamerika kom ytterligare 10 procent. Mellan 1997/98 och 2005/06 har andelen inresande utbytestudenter från Asien ökat mest, från drygt två procent till

Ursprungsland	Samtliga inresande studenter	därav inom utbytesprogram
Danmark	305	164
Finland	1 966	661
Island	201	48
Norge	554	175
Norden	3 026	1 048
Belgien	215	194
Estland	109	25
Frankrike	1 489	1 276
Grekland	165	89
Italien	494	410
Litauen	235	160
Nederländerna	531	491
Polen	523	391
Portugal	134	123
Ryssland	309	35
Schweiz	246	204
Spanien	1 035	920
Storbritannien och Nordirland	325	255
Tjeckien	180	165
Turkiet	246	79
Tyskland	2 366	1 998
Ukraina	114	12
Österrike	359	321
Övriga Europa utom Norden	772	294
Europa utom Norden	9 847	7 442
Okänt inom Norden och Europa	5 162	0
Ghana	165	2
Kamerun	247	
Nigeria	341	
Sydafrika	69	50
Övriga Afrika	358	60
Afrika	1 180	112
Bangladesh	372	1
Indien	1 021	36
Iran	369	1
Japan	187	98
Kina	1 116	211
Pakistan	696	4
Singapore	100	86
Sydkorea	105	72
Thailand	138	20
Övriga Asien	595	77
Asien	4 699	606
USA	751	481
Kanada	403	285
Mexiko	233	103
Övriga Nordamerika	42	10
Nord- och mellanamerika	1 429	879
Brasilien	67	19
Övriga Sydamerika	241	70
Sydamerika	308	89
Australien	294	239
Övriga Oceanien	33	22
Oceanien	327	261
Totalt	25 978	10 437

Antalet inresande studenter till Sverige 2005/06. Närmare 70 procent av de inresande studenterna till Sverige kommer från Europa. Tyskland är det enskilt största ursprungslandet. Därifrån kommer nästan en tiondel av alla inresande studenter. Antalet inresande studenter till Sverige är numera två och en halv gånger fler än i mitten av nittioalet. Särskilt stor har antalsökningen varit från Asien, där Kina är det största ursprungslandet. Eftersom vissa inresande studerar både i utbytesprogram och på egen hand under samma läsår är totaluppgiften något större än antalet individer.

	Därav					
	Antal studenter 2005/06	Inresande		Utresande		Mobilitetsindex (andelen in- och utresande studenter), %
		Antal	Andel, %	Antal	Andel, %	
Handelshögskolan i Stockholm	1 651	187	11,3	160	9,7	21,0
Kungl. Tekniska högskolan	17 008	2 681	15,8	492	2,9	18,7
Chalmers tekniska högskola	10 048	1 346	13,4	236	2,3	15,7
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	786	111	14,1	12	1,5	15,6
Blekinge tekniska högskola	6 308	868	13,8	56	0,9	14,6
Högskolan i Jönköping	9 255	842	9,1	471	5,1	14,2
Konstfack	640	53	8,3	31	4,8	13,1
Sveriges lantbruksuniversitet	4 872	490	10,1	93	1,9	12,0
Kungl. Konsthögskolan	251	-	-	-	-	12,0
Lunds universitet	35 399	2 910	8,2	1 059	3,0	11,2
Högskolan Dalarna	8 778	896	10,2	60	0,7	10,9
Linköpings universitet	22 130	1 563	7,1	409	1,8	8,9
Uppsala universitet	30 442	1 942	6,4	743	2,4	8,8
Högskolan i Skövde	5 878	436	7,4	76	1,3	8,7
Sophiahemmet högskola	435	15	3,4	21	4,8	8,3
Växjö universitet	10 844	604	5,6	286	2,6	8,2
Luleå tekniska universitet	11 004	741	6,7	161	1,5	8,2
Karolinska institutet	8 902	513	5,8	183	2,1	7,8
Mälardalens högskola	12 339	839	6,8	89	0,7	7,5
Umeå universitet	23 887	1 312	5,5	278	1,2	6,7
Högskolan i Halmstad	7 773	384	4,9	111	1,4	6,4
Stockholms universitet	33 452	1 560	4,7	531	1,6	6,3
Södertörns högskola	9 178	361	3,9	195	2,1	6,1
Göteborgs universitet	35 576	1 559	4,4	535	1,5	5,9
Högskolan Kristianstad	7 931	412	5,2	47	0,6	5,8
Högskolan i Gävle	10 622	520	4,9	77	0,7	5,6
Högskolan på Gotland	4 163	195	4,7	25	0,6	5,3
Malmö högskola	15 441	551	3,6	194	1,3	4,8
Högskolan i Kalmar	8 774	329	3,7	92	1,1	4,8
Högskolan i Borås	8 466	287	3,4	100	1,2	4,6
Örebro universitet	12 350	395	3,2	153	1,2	4,4
Karlstads universitet	11 982	387	3,2	123	1,0	4,3
Mittuniversitetet	14 814	390	2,6	215	1,5	4,1
Gymnastik- och idrottshögskolan	582	-	-	-	-	4,0
Ersta Sköndal högskola	1 075	30	2,8	12	1,1	3,9
Röda Korsets Högskola	601	-	-	-	-	3,8
Högskolan Väst	6 265	182	2,9	28	0,4	3,4
Dramatiska institutet	1 112	-	-	-	-	3,0
Lärarhögskolan i Stockholm	12 043	242	2,0	48	0,4	2,4
Örebro Teologiska Högskola	311	-	-	-	-	1,9
Teologiska Högskolan, Stockholm	439	-	-	-	-	1,4
Hela riket, netto	389 067	25 341	6,5	7 034	1,8	8,3

Mobilitetsindex per lärosäte 2005/06. Mobilitetsindexet avser andelen mobila studenter (in- och utresande) av samtliga studenter vid lärosätet 2005/06. Mobilitetsindexet för riket var 8,3 procent. Det betyder att av drygt 389 000 studenter i Sverige läsåret 2005/06 var 8,3 procent antingen inresande till Sverige (25 341 studenter) eller utresande (7 034 studenter). Indexet skiljer sig åt mellan lärosätena, mycket beroende på lärosätenas olika utbildningsutbud. Högst index har Handelshögskolan i Stockholm, 21 procent, med så gott som all utbildning inom ekonomi. Väsentligt lägre är indexen för Lärarhögskolan i Stockholm och Röda korsets högskola, omkring 3 procent vardera, två lärosäten som främst ger utbildning inom undervisnings- och vård- och omsorgsområdet. Uppgifter redovisas för lärosäten med fler än 250 registrerade studenter och med minst 5 in- respektive utresande studenter läsåret 2005/06.

knappt sex procent. I antal räknat är det numera sex gånger fler inresande utbytesstudenter från Asien än i mitten av nittioalet.

De enskilt största länderna var Tyskland, Frankrike, Spanien, Finland och Nederländerna. Mer än hälften av de inresande utbytesstudenterna kom från dessa fem länder.

En majoritet av de inresande utbytesstudenterna är unga, närmare 90 procent är under 25 år, och de är väsentligt yngre än de inresande studenter som studerar i Sverige på egen hand. Andelen kvinnor bland utbytesstudenterna är något högre än andelen män, 52 respektive 48 procent, men skillnaden är betydligt mindre än bland samtliga studerande i Sverige.

Så gott som alla utbytesstudenter läser kortare fristående kurser, framför allt inom juridik och samhällsvetenskap samt humaniora (språk) och teologi. Två av tre inresande utbytesstudenter läste inom dessa ämnesområden.

Ökad mobilitet vid tekniska utbildningar

Under senare år är det framför allt studentmobiliteten till Sverige som ökat, i synnerhet till universitet och högskolor med teknisk inriktning.

Under läsåret 2005/06 var hela antalet studenter vid universitet och högskolor i Sverige 389 000. Av dessa var omkring 25 500 utländska studenter som kommit till Sverige för att studera en tid. Drygt 7 000 var svenska studenter som under läsåret också studerade en tid utomlands.

Inresande studenter och studenter som var utresande samma läsår som de studerade vid ett lärosäte i Sverige kan med ett samlingsnamn kallas för mobila studenter. Flest mobila studenter hade Lunds universitet, knappt 4 000. Därefter kommer i fallande ordning Kungl. Tekniska högskolan, Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet och Linköpings universitet med mellan 2 000 och 3 200 mobila studenter vardera.

Totalt utgjorde de inresande och utresande studenterna 8,3 procent av samtliga studenter i Sverige 2005/06. Denna

andel mobila studenter kan användas som ett samlat mått på studentmobiliteten (mobilitetsindex) inte bara för hela riket utan även per lärosäte. Relativt sett är mobiliteten högst vid Handelshögskolan i Stockholm. Lärosätets mobilitetsindex var 21 procent läsåret 2005/06.

Vid ytterligare tio lärosäten var mobilitetsindexet tio procent eller högre. Av dessa är tre konstnärliga högskolor och tre högskolor med teknisk inriktning. Dels ger dessa lärosäten utbildningar inom ämnesområden där en hög andel av de examinerade har studerat utomlands, dels har lärosätena en hög andel inresande studenter.

Lärosäten som nästan enbart ger utbildning inom undervisnings- eller vård- och omsorgsområdet tillhör den grupp av lärosäten som har lägst mobilitetsindex. Dessa lärosäten ger utbildningar med låg andel examinerade som studerat utomlands.

Sammantaget tyder detta på att skillnaderna mellan lärosätenas mobilitetsindex till stor del beror på skillnader i lärosätenas utbildningsutbud.

Över tid skiljer sig mobilitetsindexets utveckling åt mellan lärosätena. Några har samma mobilitetsindex 2005/06 som fem år tidigare, men de flesta har numera ett högre index. Det beror framför allt på att antalet inresande studenter ökat kraftigt. Det gäller bland annat flera universitet och högskolor med teknisk inriktning, som i takt med att svenskars intresse för tekniska utbildningar minskar, i allt högre grad rekryterar studenter från utlandet. Vid exempelvis Kungl. Tekniska högskolan är numera mer än 15 procent av studenterna inresande studenter, det vill säga nästan var sjätte student vid lärosätet är en inresande student.

Mobilitetsindexet för riket har sedan 2001/02 ökat från 5,8 procent till 8,3 procent 2005/06, samtidigt som det totala antalet studenter ökat med 35 000.

Många svenska universitet och högskolor har således ökat sin rekrytering av studenter från andra länder och numera är var femtonde student i Sverige en inresande student.

(För mer information, se Högskoleverkets rapport *Studentmobilitet – högskolestuderandes internationella rörlighet*, 2007:09 R.) ■

Forskarutbildning

Efter flera år av nedgång börjar nu nybörjartalen i forskarutbildningen plana ut på en nivå som ligger strax under 3 000 nybörjare. Under år 2006 examinerades 2 750 doktorer.

ANTALET DOKTORSEXAMINA har ökat under en lång följd av år. På tio år är det nästan en fördubbling av antalet som disputerar, men nu har utvecklingen planat ut, och med den minskning av antalet nybörjare i forskarutbildning som har skett de senaste åren kommer antalet examinerade sannolikt att minska om några år.

Totalt examinerades 2 750 doktorer under 2006. Därtill kommer drygt 1 000 avlagda licentiatexamina. Det betyder ett tillskott av forskarexaminerade på cirka 3 000 individer på ett år (en del avlägger både doktorsexamen och licentiatexamen).

Antalet nyexaminerade i forskarutbildningen motsvarar ungefär tre procent av en årsklass. Det placerar Sverige i topp internationellt när det gäller forskarutbildningens storlek i förhållande till befolkningens, men nu går alltså utvecklingen åt andra hållet i Sverige, medan många länder ökar volymen i forskarutbildningen.

Med nuvarande antal examinerade doktorer och licentiat och det relativt stora antal som finns i forskarutbildning kommer regeringens examensmål för perioden 2005–2008, som är satt till 10 085 examinerade, sannolikt att uppnås. På längre sikt kommer dock antalet examina att minska och det gäller särskilt inom humaniora som har en långsiktigt fallande trend i nybörjartalen.

Stabilisering av nybörjartalen

Efter den kraftiga nedgången i nybörjartalen under 2004 och 2005 börjar antalet nybörjare stabiliseras på en nivå strax under 3 000 nybörjare, det vill säga cirka 25 procent lägre än toppåren 2002 och 2003.

Minskningen av antalet nybörjare till en ny lägre nivå motiveras dels av att nybörjartalen under toppåren låg högt i förhållande till de ekonomiska resurserna, dels av ett behov av att öka de fortsatta karriärmöjligheterna inom högskolan för dem som nyligen disputerat.

Utvecklingen av nybörjartalen har varit ojämn under hela den senaste tioårsperioden med en kraftig topp före finansieringsreformen 1998 (som innebar krav på ordnad finansiering för hela studieperioden för antagning till forskarutbildning) och sedan en ny topp 2002–2003. I denna utveckling är det framförallt för ett område som det finns en tydlig trendmässig förändring. Det är det humanistiska ämnesområdet som har betydligt färre nybörjare idag.

Åldersfördelningen bland nybörjarna har inte undergått några större förändringar trots att antalet nybörjare har växlat. Medianåldern bland nybörjarna har, med något enstaka

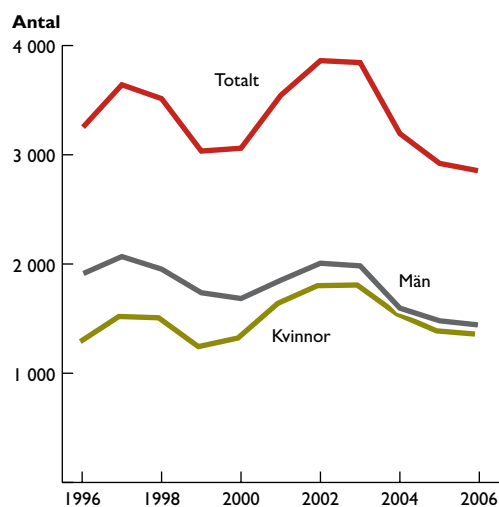
undantag, varit 29 år de senaste tjugo åren, med viss variation mellan ämnesområdena. Medicinarna är äldst med medianålder på 32 år. Även samhällsvetare och humanister ligger strax över medianen för alla nybörjare. Naturvetare och tekniker har den lägsta nybörjaråldern med ett medianvärde på 27 år.

Jämn könsfördelning

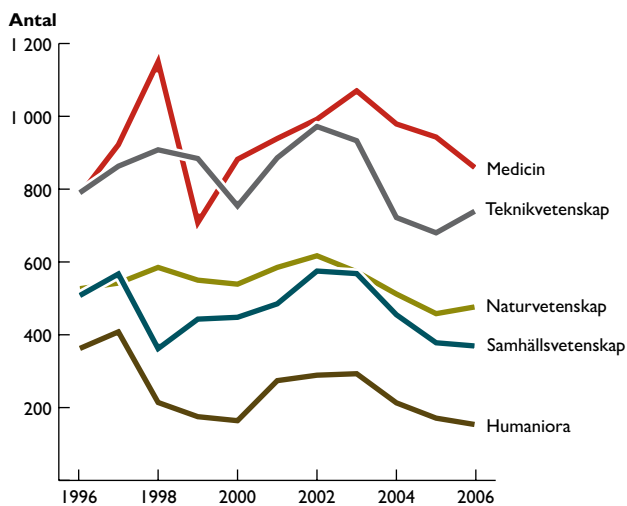
Könsfördelningen bland nybörjarna är fortsatt jämn – de aktuella talen är 1 441 män och 1 411 kvinnor för år 2006. Det är det tredje året med jämn könsfördelning sett till samtliga nybörjare i forskarutbildningen, men det är skillnader mellan ämnesområdena, och det finns en skillnad mellan svenska studenter och studenter från andra länder. Bland de utländska studenterna som börjar på forskarutbildningen är 60–65 procent män, bland de svenska studenterna är det följaktligen fler kvinnor än män.

Inom de större ämnesområdena är andelen kvinnor bland nybörjarna störst inom humaniora och medicin, 60 procent i båda fallen, och minst inom teknikvetenskap, 31 procent. Inom samhällsvetenskap och naturvetenskap är könsfördelningen bland nybörjarna tämligen jämn; lite fler kvinnor inom samhällsvetenskapen; lite fler män inom naturvetenskapen.

Inom de olika utbildningsinriktningarna är könsfördelningen i forskarutbildningen med andra ord relativt lik könsfördelningen i grundutbildningen. På totalnivå finns dock en tydlig skillnad. Andelen kvinnor är cirka sextio procent i grundutbildningen – bland de examinerade till och

Nybörjare i forskarutbildning. Nybörjartalen till forskarutbildningen under 2006 visar att antalet nybörjare nu börjar stabilisera sig på en lägre nivå efter två år av fallande nybörjartal. Minskningen jämfört med toppåren 2002 och 2003 är nära 25 procent.

Nyborjare i forskarutbildning per ämnesområde (de fem största). Medicin är fortfarande det största området med nästan en tredjedel av alla nyborjare, men det teknikvetenskapliga området närmar sig åter i antal nyborjare. I övrigt fortsätter den fallande trenden för det humanistiska området.

med några procentenheter högre – medan könsfördelningen är jämnare bland dem som börjar i forskarutbildning.

En förklaring till denna skillnad är framför allt den starka kvinnodominansen inom två stora områden i grundutbildningen av vilka ett inte har någon naturlig fortsättning inom det akademiska systemet. Det är lärarutbildningen. För dem som utbildar sig till lärare i grund- och gymnasieskola innebär forskarutbildning i allmänhet ett byte av karriärväg och är därmed mindre aktuellt för de flesta. I viss mån gäller detta också för vårdutbildningarna.

Övergång till forskarutbildning

För närvarande examineras drygt 40 000 i grundutbildningen på ett år och nära 3 000 börjar i forskarutbildning. Det är alltså mindre än en av tio som fortsätter med forskarutbildning.

Av dem som examinerades under perioden 1997/98 till och med 2001/02 hade sju procent påbörjat forskarutbildning till och med läsåret 2005/06. Men skillnaderna är stora mellan olika utbildningsvägar – och ska rimligen också vara det beroende på grundutbildningens mått av förberedelse för yrkesverksamhet respektive fortsatt akademisk karriär.

Skillnaderna är också stora mellan dem som avlägger sin grundexamen vid ett lärosäte med forskarutbildning och ett lärosäte utan forskarutbildning. För universiteten (exklusive de nya universiteten) är medelvärdet i övergångsandel från grundutbildning till forskarutbildning tio procent. För övriga lärosäten är motsvarande andel två procent.

Till en del förklaras detta av skillnaderna i utbildningsutbud mellan de båda grupperna av lärosäten. De mindre och medelstora lärosätena som inte har forskarutbildning eller nyligen har fått det (de nya universiteten), eller fått det för ett visst vetenskapsområde, har i allmänhet en betydligt större andel lärarutbildning och utbildningar inom vård och omsorg än de sedan länge etablerade universiteten (inklusive KTH och Chalmers).

Men även om jämförelsen begränsas till de längre grundutbildningarna som har mer av forskningsförberedelse, så kvarstår en tydlig skillnad mellan de båda grupperna av lärosäten. Bland de mindre och medelstora lärosätena stiger medelvärdet i övergångsfrekvens till runt 5 procent för dem som examinerades från längre utbildningar läsåren 1997/98 till 2001/02. Men medelvärdet stiger också för de etablerade universiteten – till runt 14 procent.

En faktor av betydelse är naturligtvis hur rekryteringen till forskarutbildningen går till, bland annat hur tillgänglig utbildningen är för sökande från andra lärosäten. I medeltal rekryteras drygt 40 procent av nyborjarna i forskarutbildningen från det egna lärosätet eller, om inte rekryteringen från andra länder räknas in, drygt 50 procent.

Utbildningsområde i grundutbildning	Antal examinerade i grundutbildning 1997/98–2001/02	Andel (%) som börjat forskarutbildning till och med läsåret 2005/06
Humaniora och teologi	10 006	11,4
Samhällsvetenskap och juridik	48 352	4,8
Undervisning	35 276	1,5
Teknik	37 104	8,3
Naturvetenskap	8 695	33,7
Lant- och skogsbruk	1 873	10,0
Medicin och odontologi	6 309	14,6
Vård och omsorg	27 627	2,6
Konstnärligt område	2 226	1,1
Övrigt område	87	14,9
Samtliga	177 555	6,7

Examinerade i högskolans grundutbildning som övergått till forskarutbildning. Ungefär sju procent av alla som avlade en grundexamen under de fem läsåren från 1997/98 till 2001/02 hade senast läsåret 2005/06 påbörjat en forskarutbildning. Högst är övergången för dem med en kandidat- eller magisterexamen med naturvetenskaplig inriktning. Lägst är övergången bland lärare och utbildade inom området vård och omsorg.

De 16 nationella forskarskolorna

Sedan starten år 2001 har 352 kvinnor och 375 män börjat i någon av de 16 nationella forskarskolor som inrättades med särskild finansiering. Det grundläggande ansvaret för respektive forskarskola tilldelades en värdhögskola som samarbetar med flera partnerhögskolor.

Även lärosäten utan vetenskapsområden ingår i samarbetet som partnerhögskolor och har doktorander placerade hos sig. Dessa doktorander är dock antagna vid ett lärosäte med rätt att examinera i forskarutbildningen.

Till och med utgången av år 2006 har 135 licentiatexamina och 81 doktorsexamina avlagts i forskarskolorna. Det kan jämföras med examensmålet som sammanlagt är minst 392 doktorer senast vid utgången av år 2007. Denna tidsgräns får förlängas med högst ett år för de doktorander som också arbetat med institutionstjänstgöring. Licentiat- eller doktorsexamina har avlagts vid samtliga 16 forskarskolor, men än så länge är det alltså en bit kvar till målet 25 doktorsexamina per forskarskola (17 i rymdteknik).

Rekryteringen till forskarskolorna var som högst år 2002 då 250 doktorander började, antalet nybörjare sjönk sedan och har under de 3 senaste åren legat på i runda tal 80 nybörjare per år. År 2006 var det bara vid hälften av forskarskolorna som man tog in nya doktorander.

Regeringen avser inte att sätta några nya mål för antalet examina för de 16 forskarskolorna efter 2007, men förutsätter att medlen även framdeles används till forskarutbildning samt postdoktorala anställningar med anknytning till forskarskolorna (*Regeringens proposition 2005/06:01*).

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001–2006
Nybörjare	83	250	157	77	82	78	727
Licentiatexamina			10	31	56	38	135
Doktorsexamina				3	22	56	81

Få med arbetarbakgrund

Bland nybörjarna i forskarutbildningen är det relativt få med arbetarbakgrund. Läsåret 2004/05 hade 12 procent av nybörjarna i forskarutbildningen arbetarbakgrund, jämfört med 25 procent bland nybörjarna i grundutbildningen och ungefär 35 procent i motsvarande ålder i hela befolkningen.

Andelen med arbetarbakgrund bland nybörjarna i forskarutbildning har legat vid 10–12 procent den senaste tioårsperioden. (Se vidare *Social bakgrund bland högskolenybörjare 2005/06 och doktorandnybörjare 2004/05*, Statistiska meddelanden UF 20 SM 0602.)

En förklaring till skillnaden i social sammansättning mellan grundutbildning och forskarutbildning är att det finns skillnader i utbildningsval i grundutbildningen mellan individer med olika social bakgrund. Studenter med tjänstemannabakgrund som börjar i grundutbildningen väljer i högre grad längre utbildningar med mer av forskningsförberedelse än studenter med arbetarbakgrund.

En specialstudie av övergången till forskarutbildning bland dem som examinerades från längre utbildningar i grundutbildningen under åren 1995–97 visar att det mest särskiljande vid övergången till forskarutbildning är om föräldrarna har forskarutbildning. Den gruppen har klart högre övergång till forskarutbildning än övriga. (Se vidare *Forskarutbildning och forskarkarriär – betydelsen av kön och socialt ursprung*, rapport 2006:2 R.)

Personer med utländsk bakgrund, det vill säga personer med utländsk bakgrund som tillhör den svenska befolkning-

en, är betydligt mer välrepresenterade bland doktoranderna än personer med arbetarbakgrund. Ungefär 13 procent av doktorandnybörjarna läsåret 2004/05 hade utländsk bakgrund (utrikes född eller född i Sverige med två utrikes födda föräldrar). Motsvarande andel bland nybörjarna i grundutbildningen är 16 procent, vilket är nästan lika hög andel som i motsvarande ålder i hela befolkningen.

Bland doktorandnybörjarna med utländsk bakgrund var 54 procent kvinnor och 46 procent män, nära exakt som fördelningen bland dem med svensk bakgrund där fördelningen var 55 respektive 45 procent.

Sett till antalet fanns många doktorandnybörjare med utländsk bakgrund inom det medicinska området. Högst är dock andelen doktorandnybörjare med utländsk bakgrund inom det matematiska området, 21 procent. (Se vidare *Utländsk bakgrund för studerande i grundutbildning och forskarutbildning 2004/05*, Statistiska meddelanden UF 19 SM 0601.)

Många från andra länder

Av dem som började en forskarutbildning vid ett svenskt lärosäte under läsåret 2004/05 kom 21 procent från andra länder. Det är ungefär samma andel som för nybörjare i grundutbildningen, men här är samma andel långt mer betydelsefull med avseende på hela utbildningsvolymen, eftersom flertalet av doktoranderna från andra länder kommer för en hel utbildning till skillnad från vad som gäller i grundutbild-

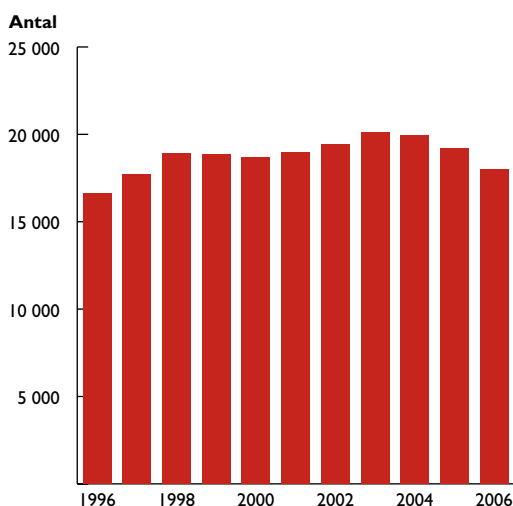
ningen där en betydande del av de utländska studenterna är utbytesstudenter som bara studerar i Sverige en eller två terminer. Andelen doktorander från andra länder har nästan fördubblats sedan mitten av nittitalet.

Könssammansättningen bland de utländska doktoranderna skiljer sig från övriga doktorander med en högre andel män (64 procent män och 36 procent kvinnor). De flesta av dessa doktorander har sökt sig till Sverige för att doktorera inom naturvetenskap, teknikvetenskap och medicin. (Se vidare *Utländsk bakgrund för studerande i grundutbildning och forskarutbildning 2004/05*, Statistiska meddelanden UF 19 SM 0601.)

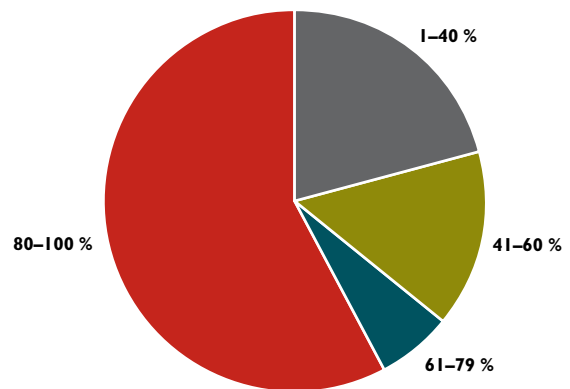
Minus tio procent på två år

Hela antalet aktiva forskarstuderande var cirka 18 000 höstterminen 2006. Av dessa var 51 procent män och 49 procent kvinnor. Genom det minskade inflödet av nya forskarstuderande har hela antalet forskarstuderande minskat med nästan tio procent på två år.

Utöver de forskarstuderande som är aktiva finns också ett antal som är antagna till forskarutbildningen, men inte har haft någon aktivitet under terminen. Totalt handlar det om cirka 3 800 inaktiva doktorander, det vill säga att utöver de 18 000 som har varit aktiva i forskarutbildningen under höstterminen 2006, så finns ytterligare 20 procent som är antagna till forskarutbildning, men som inte varit aktiva under denna termin.

Antal forskarstuderande per hösttermin. Under en mycket lång följd av år fram till finansieringsreformen 1998 ökade antalet forskarstuderande från år till år. Därefter har utvecklingen varit mer oregelbunden. Under de båda senaste åren handlar det dock om en klar minskning. Utöver de aktiva studerande som redovisas i diagrammet finns ytterligare cirka 20 procent som har antagits till forskarutbildning, men inte redovisade någon aktivitet den aktuella terminen.

Aktivitetsgrad bland forskarstuderande höstterminen 2006. Av dem som bedriver forskarstudier har 58 procent en aktivitetsgrad på mellan 80 och 100 procent. Det är en liten minskning jämfört med föregående hösttermin.

Andelen inaktiva är hög inom det teknikvetenskapliga området och inom humaniora, låg inom det naturvetenskapliga och inom det medicinska området.

Även i övrigt varierar aktiviteten i forskarutbildningen mellan ämnesområdena. Forskarstuderande på heltid (med en aktivitet mellan 80 och 100 procent) är bara hälften av medicinerna och en fjärdedel av odontologerna. Detta är två grupper som ofta kombinerar forskarstudier med yrkesverksamhet inom sina respektive områden. Bland naturvetarna studerar däremot tre av fyra på heltid och även forskarstuderande inom det teknikvetenskapliga området har en högre andel heltidsstuderande än genomsnittet som är 58 procent. Övriga stora grupper, det vill säga humanister och samhällsvetare, ligger strax under genomsnittet.

Sex stora

Räknat i heltidsekvivalenter var antalet forskarstuderande hösten 2006 knappt 12 500 – antalet individer var cirka 18 000. Fyra lärosäten, Lunds universitet, Uppsala universitet, Karolinska institutet och Stockholms universitet, svarade för nära hälften av denna volym. Göteborgs universitet kommer på femte plats i storleksordning efter volymen forskarutbildning, följt av Kungl. Tekniska högskolan. Dessa sex lärosäten har alla över tusen forskarstuderande räknat i heltidsekvivalenter.

Volymen forskarutbildning vid de nya universiteten och vid de högskolor som har examensrätt enbart inom ett vetenskapsområde är liten. De fyra nya universiteten har tillsammans fem procent av forskarutbildningen och de fem högskolorna med examensrätt inom ett vetenskapsområde

Doktorander vid högskolor utan examensrätt

Det finns idag 21 lärosäten med ett eller flera vetenskapsområden och som därmed har rätt att anta doktorander och examinera i forskarutbildningen. Fem av dessa lärosäten har emellertid endast ett vetenskapsområde – det gäller Blekinge tekniska högskola (tekniskt vetenskapsområde), Högskolan i Jönköping (humanistisk-samhällsvetenskapligt), Högskolan i Kalmar (naturvetenskapligt), Malmö högskola (medicinskt) samt Mälardalens högskola (tekniskt).

I antal doktorander räknat är forskarutbildningen i hög grad koncentrerad till de stora universiteten och högskolorna (se kapitlet "Regionala skillnader"). Det har dock varit ett uttalat politiskt mål, åtminstone sedan den forskningspolitiska propositionen 2000/01:3, där regeringen föreslog att 16 nationella forskarskolor skulle inrättas, att även lärosäten utan vetenskapsområden ska kunna medverka i forskarutbildningen.

Med hjälp av uppgifter direkt från högskolor med ett eller inget vetenskapsområde kan Högskoleverket nu ge en heltäckande bild över antalet doktorander vid dessa högskolor. År 2006 började 119 doktorander studera på någon högskola där de inte var antagna. Under hösten samma år fanns det också totalt sett 1 127 doktorander (med någon aktivitet) som i huvudsak studerade vid en högskola där de inte var antagna: 30 procent av dessa (341 doktorander) fanns vid högskolor med ett vetenskapsområde och 70 procent (786 doktorander) vid högskolor som saknar vetenskapsområde.

Antalet aktiva doktorander vid samtliga högskolor uppgick under hösten 2006 till cirka 18 000, varmed doktorander som antagits vid

annat lärosäte än där de i huvudsak bedrev sina studier utgjorde lite drygt 6 procent.

Vid några av de mer specialiserade högskolorna, mot till exempel konst och teologi, finns få eller inga doktorander. Samtidigt är det intressant att notera att flera av dessa högskolor har ett betydande engagemang i forskarutbildningen. Flest doktorander bland de mer specialiserade högskolorna har Gymnastik- och idrotts högskolan med 17 aktiva doktorander hösten 2006

Sammantaget avlades 57 licentiatexamina och 117 doktorsexamina av doktorander som i huvudsak hade bedrivit forskarstudierna vid annan högskola än där de var antagna. Antalet licentiatexamina utgör därmed drygt 5 procent av samtliga medan antalet doktors-examina utgör drygt 4 procent.

Mer än hälften av doktoranderna (57 procent) som bedriver forskarstudier vid annat lärosäte än där de har antagits försörjs via anställning som doktorand (räknat i heltidsekvivalenter). Det motsvarar nästan precis andelen anställningar som doktorand i den totala populationen av doktorander. Det finns dock andra skillnader mellan grupperna. Doktoranderna i den totala populationen uppbär i större utsträckning utbildningsbidrag och är i lägre grad anställda av högskolan (till exempel som adjunkt) jämfört med de doktorander som bedriver forskarstudier vid annat lärosäte än där de är antagna.

(Beträffande dessa doktoranders rättssäkerhet, se Högskoleverkets tillsynsrapport *Rättssäkerheten för doktorander på högskolor utan relevant vetenskapsområde*, 2006:30 R.)

Doktorander vid högskolor med ett vetenskapsområde

	Doktorandnybörjare år 2006	Aktiva doktorander hösten 2006	Licentiatexamina år 2006	Doktorsexamina år 2006
Blekinge tekniska högskola	2	16	0	1
Högskolan i Jönköping	7	62	6	5
Högskolan i Kalmar	4	68	6	6
Malmö högskola	17	141	7	13
Mälardalens högskola	6	54	0	8
Totalt	36	341	19	33

Uppgifterna avser endast doktorander som har antagits vid annat lärosäte. För uppgifter om övriga doktorander (antagna inom högskolornas egna vetenskapsområden) se kapitlet "Nyckeltal för lärosäten".

Doktorander vid högskolor utan vetenskapsområde

	Doktorandnybörjare år 2006	Aktiva doktorander hösten 2006	Licentiatexamina år 2006	Doktorsexamina år 2006
Högskolan i Borås	15	107	6	7
Högskolan Dalarna	11	95	6	12
Högskolan på Gotland	2	15	1	0
Högskolan i Gävle	3	14	1	0
Högskolan i Halmstad	14	81	8	4
Högskolan Kristianstad	2	49	0	8
Högskolan i Skövde	9	88	5	8
Högskolan Väst	8	45	3	10
Gymnastik- och idrotts högskolan	1	17	0	2
Lärarygskolan i Stockholm	5	112	3	14
Södertörns högskola	10	127	5	12
Danshögskolan	0	1	0	0
Dramatiska institutet	0	1	0	0
Konstfack	0	0	0	0
Kungl. Konsthögskolan	0	1	0	0
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	1	9	0	1
Operahögskolan i Stockholm	0	0	0	0
Teaterhögskolan i Stockholm	0	1	0	0
Beckmans Designhögskola	0	0	0	0
Stockholms Musikpedagogiska Institut	0	0	0	0
Ericastiftelsen	0	1	0	0
Ersta Sköndal högskola	2	9	0	3
Gammelkroppa skogsskola	0	0	0	0
Johannelunds teologiska högskola	0	2	0	1
Röda Korsets Högskola	0	3	0	0
Sophiahemmet Högskola	0	8	0	2
Teologiska Högskolan i Stockholm	0	0	0	0
Örebro Teologiska Högskola	0	0	0	0
Totalt	83	786	38	84

svarar för drygt två procent av verksamheten räknat i heltidsekvivalenter.

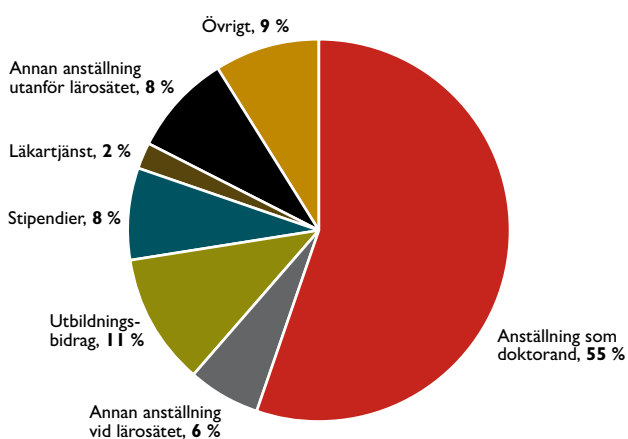
Även de högskolor som inte själva har rätt att anta och examinera i forskarutbildningen, eller har sådan rätt med begränsning till ett visst vetenskapsområde, bidrar dock till forskarutbildningen genom att de finansierar forskarutbildning för doktorander som har anknytning till det egna lärosätet. I många fall handlar det om kompetensutveckling av egna lärare och i praktiken genomförs delar av forskarutbildningen vid de lärosäten utan examensrätt i forskarutbildningen som dessa doktorander är knutna till.

Totalt handlar det om ett drygt tusental forskarstuderande som är anknutna till och finansierade av lärosäten utan examensrätt i forskarutbildning. Det är drygt sex procent av hela antalet forskarstuderande. Det betyder också att en inte obetydlig del av de forskningsresurser lärosäten utan examensrätt disponerar via forskningsanslag eller via andra finansierare används till den forskarutbildning som redovisas av de lärosäten som har antagit doktoranderna och sedan utfärdar examensbevisen.

Hälften har doktorandanställning

Doktoranderna finansierar eller får sina studier finansierade på olika sätt – till exempel genom anställning som doktorand, genom andra anställningar inom högskolan, utbildningsbidrag, stipendier eller anställningar utanför högskolan.

Hur studierna finansieras har bland annat betydelse för den tid som kan ägnas åt studierna och därmed även för hur lång studietiden blir. Även den sociala tryggheten påverkas,

Forskarstudiernas finansiering höstterminen 2006 (heltidsekvivalenter). Anställning som doktorand är det vanligaste försörjningssättet. Höstterminen 2006 finansierades 55 procent av doktorandernas forskarstudier på detta sätt. Ytterligare cirka 6 procent finansierades genom andra anställningar inom lärosätet. Cirka 10 procent av forskarstudierna finansierades genom anställningar utanför lärosätet, det vill säga doktoranderna kunde använda en del av sin arbetstid hos andra arbetsgivare till forskarutbildning.

eftersom vissa av finansieringsformerna medför ett sämre socialt skydd. Ett exempel är stipendier, som ofta inte är beskattade och därmed inte ger sociala förmåner. Stipendier som finansieringsform har minskat något under de senaste åren, men fortfarande är det åtta procent av doktoranderna som har denna form av finansiering. (Beträffande stipendier se vidare *Kartläggning av stipendier som studiefinansiering i forskarutbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, rapport 2006:44.*)

Normalt är anställning som doktorand den fördelaktigaste formen för finansiering av forskarstudierna. Vid finansieringsreformen 1998 var strävan att öka andelen forskarstuderande som skulle få möjlighet att studera på heltid (eller minst 80 procent) och andelen med en anställning som doktorand har också ökat och är nu den vanligaste finansieringsformen.

Strax över hälften av de forskarstuderande (55 procent) har anställning som doktorand, men även andra anställningsformer inom högskolan förekommer. Dessutom har nästan tio procent av de forskarstuderande en anställning utanför universitet och högskola som ger utrymme för forskarstudier. Sammanlagt är det nästan tre fjärdedelar av de forskarstuderande som får sin försörjning genom olika slag av anställningar.

Formerna för doktorandernas finansiering varierar över studietiden. Många börjar sina forskarstudier med utbildningsbidrag och får en anställning som doktorand när de har kommit en bit på väg i forskarstudierna. Bland dem som började sina forskarstudier under 2006 hade bara var tredje anställning som doktorand, medan en fjärdedel hade utbildningsbidrag. Normalt sjunker sedan andelen med utbildningsbidrag längre fram under utbildningen.

Finansieringsformer varierar dock mellan ämnes- och vetenskapsområden. Anställningar som doktorand är vanligast inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet, där två tredjedelar av doktoranderna bedriver forskarstudierna under en anställning som doktorand utslaget över hela studietiden. Över hälften börjar dock med utbildningsbidrag och går över till en anställning som doktorand senare under utbildningen.

Även bland doktoranderna inom det tekniska vetenskapsområdet är en stor andel anställda som doktorander, därtill kommer en relativt stor andel som bedriver sina forskarstudier helt eller delvis inom en anställning utanför högskolan. Däremot är utbildningsbidrag mycket ovanliga som finansieringsform för dessa forskarstuderande.

Doktoranderna inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet ligger nära medelvärdet, det vill säga drygt hälften av doktoranderna har anställning som doktorand.

Lägst är andelen med anställning som doktorand bland medicinerna. Cirka en tredjedel har en sådan anställning utslaget över hela utbildningstiden. Vanligt i den här gruppen är forskarutbildning parallellt med yrkesverksamhet som läkare.

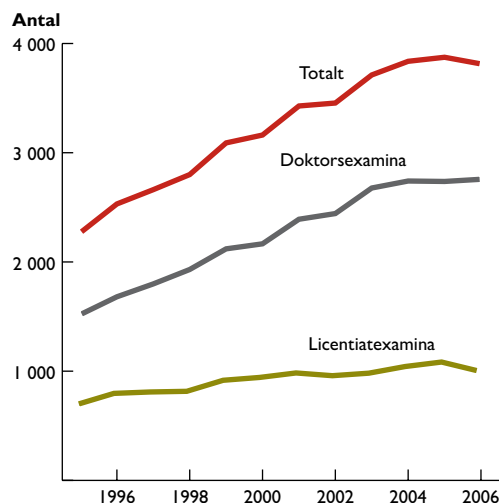
Utbytet i forskarutbildningen

Under 2006 reste drygt 900 forskarstuderande utomlands för att delta i studerandeutbyte om minst tre månader och något fler kom till Sverige för motsvarande utbyte. Uppgifter om internationellt utbyte inom forskarutbildningen avser poänggivande delar av forskarutbildningen. Med inresande forskarstuderande avses de som inte är antagna till svensk forskarutbildning och som inte har för avsikt att genomföra hela forskarutbildningen i Sverige.

Volymen i studerandeutbytet var i stort oförändrad 2006 jämfört med året innan – och jämfört med tidigare. Sedan 1999 har antalet utresande forskarstuderande varierat mellan 700 och drygt 900 personer per år – antalet inresande mellan 700 och knappt 1 000 personer.

Ungefär hälften av utbytet sker med annat EU-land. Många svenskar åker även till USA, som tar emot ungefär en fjärdedel av de utresande. Däremot är det betydligt färre som kommer från USA. Bland de inresande är det istället andra delar av världen som svarar för en större del.

Det största enskilda vetenskapsområdet bland de forskarstuderande som ingår i internationellt utbyte är det tekniska.

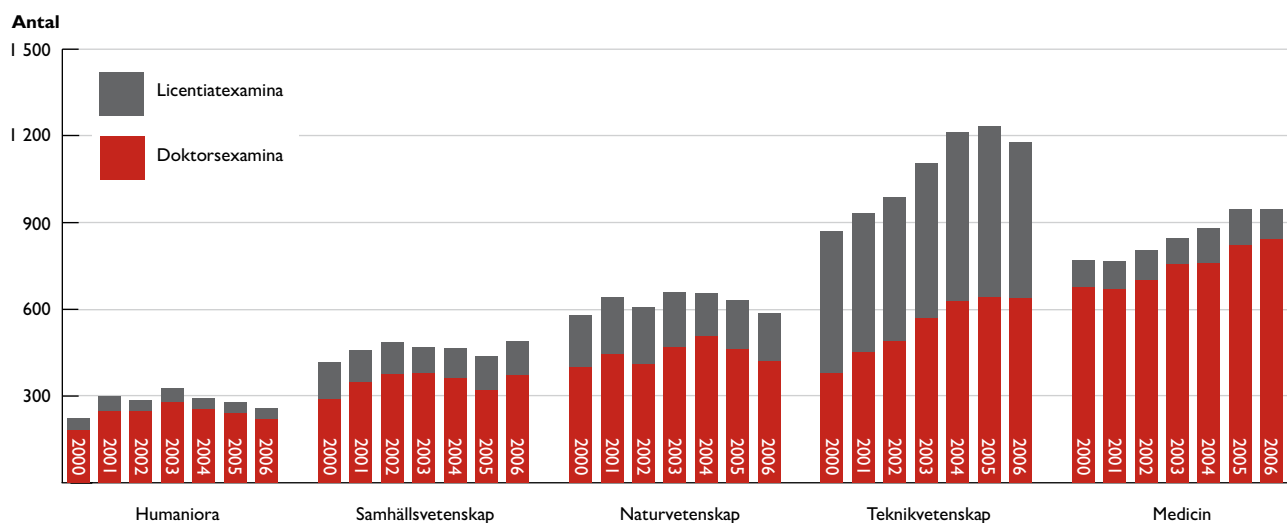
Antal forskarexamina. Antalet doktorsexamina har varit i stort sett oförändrat de senaste fyra åren efter en stark uppgång under nittiotalet. Antalet licentiatexamen har till och med minskat litet under det senaste året.

Nära fyrtio procent av utresande respektive inresande forskarstuderande finns inom detta område. Många utresande, drygt var fjärde, finns också inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet.

Oförändrat antal doktorsexamina

Efter den ständiga och kraftiga ökningen av examinationen – som sedan början av nittiotalet har fördubblat antalet doktorsexamina – har nu antalet examina nått en plattå. År 2006 var antalet praktiskt taget oförändrat jämfört med de båda föregående åren, och uppgick till 2 750 doktorsexamina. Av dessa avlades 46 procent av kvinnor och 54 procent av män.

Antalet licentiatexamen minskade något under 2006 – till 1 060, vilket är drygt fem procent färre än under 2005.

Forskarexamina per ämnesområde (de fem största). Inom medicin märks ännu inte det minskade inflödet av nya doktorander i examenstalen. Antalet doktorsexamina fortsätter att öka totalt sett, men inom humaniora, naturvetenskap och teknik minskade antalet doktorsexamina under 2006. Däremot ökade antalet examina inom det samhällsvetenskapliga området åter.

Värt att notera är dock att inom de båda största områdena, medicin och teknikvetenskap, som tillsammans svarar för mer än hälften av alla doktorsexamina, ökar antalet examina fortfarande. Däremot minskade antalet doktorsexamina inom humaniora, samhällsvetenskap och naturvetenskap jämfört med antalet 2004.

Drygt en fjärdedel av alla forskarexamina är licentiatexamina. Licentiatexamina är särskilt vanliga inom det teknikvetenskapliga området där de är nästan lika många som antalet doktorsexamina. En stor del av dem som avlägger en doktorsexamen inom det teknikvetenskapliga området avlägger först en licentiatexamen. Den ordningen är mycket ovanligare inom övriga områden.

I nivå med examensmålen

Regeringen anger examensmål för de lärosäten som har rätt att examinera doktorer (och licentiat). Examensmål anges per vetenskapsområde och lärosäte och den aktuella målperioden är 2005–2008.

För föregående målperiod, 2001–2004, uppfylldes examensmålen med råge inom samtliga vetenskapsområden och, med några få undantag, vid alla lärosäten. För perioden 2005–2008 har målnivån satts något högre. Totalt sett handlar det om en tioprocentig ökning av målnivån jämfört med föregående fyraårsperiod.

En sammanställning av utfallet under 2005 och 2006 visar att examensmålen har uppfyllts för den första hälften av perioden. Utfallet under 2005 och 2006 ligger på 57 procent av målet för hela perioden.

Av lärosätenas årsredovisningar framgår att prognosen är att målen kommer att nås inom det medicinska, det naturvetenskapliga och det tekniska vetenskapsområdet samt vid Sveriges lantbruksuniversitet. Inom humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde är måluppfyllelsen efter de

första två åren av perioden lägst, knappt 50 procent. Många lärosäten bedömer att det kommer att bli svårt att fullt ut nå det slutliga examensmålet inom detta område. Skälet till denna bedömning är framförallt att resurserna inte räcker till för att anta tillräckligt många nya studerande med full finansiering.

Samtidigt är det uppenbart att med nuvarande nybörjartal kommer antalet examina för den period som följer efter 2008 att bli lägre. Antalet examina kommer också att bli lägre än de knappt 2 500 examina per år som anges i målen för perioden 2009–2012.

För 2 500 doktorsexamina (eller motsvarande antal som en kombination av licentiat- och doktorsexamina) krävs att antalet nybörjare i forskarutbildningen är fler än 2 800–2 900 per år. Examensfrekvensen bland dem som började sina forskarstudier strax före finansieringsreformen 1998 är mellan 60 och 70 procent och även om reformen innebär att frekvensen har höjts något, så är det långt kvar till de 85–90 procent som krävs för att nuvarande nybörjartal ska ge 2 500 examinerade per år.

Å andra sidan innebär även ett lägre antal doktorsexamina att antalet och andelen doktorsexaminerade i den yrkesaktiva befolkningen kommer att fortsätta att stiga under de närmaste åren.

Snabbare genomströmning efter reformen

Genomströmningen i forskarutbildningen har förbättrats efter 1998 års forskarutbildningsreform som bland annat innebar krav om att endast sökande med ordnad finansiering under hela studietiden fick antas till utbildningen.

I två kullar av doktorander som påbörjade studierna efter reformen (nybörjarna från år 1999 och 2000) har 27 respektive 28 procent avlagt doktorsexamen inom en period av 5 år.

	Mål 2005–2008	Avlagda examina 2005*	Avlagda examina 2006*	Summa avlagda examina	Utfall (%)
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	2 555	604	655,5	1 259,5	49
Medicinskt	2 810	913,5	930	1 843,5	66
Naturvetenskapligt**	1 695	442	438,5	880,5	52
Tekniskt***	2 610	784	732	1 516	58
Lantbruksvetenskap, Skogsvetenskap och Veterinärmedicin (SLU)	415	121	121	242	58
Totalt	10 085	2 864,5	2 877	5 741,5	57

* Uppgifter från lärosätenas årsredovisningar.
 ** Examinationsmålet för naturvetenskapligt vetenskapsområde inkluderar målet för tekniskt vetenskapsområde för Uppsala universitet, Umeå universitet och Mittuniversitetet.
 *** För Karlstads universitet ingår i anslagsposten tekniskt vetenskapsområde även medel för naturvetenskaplig forskning och forskarutbildning.

Regeringens examensmål för forskarutbildningen 2005–08 samt utfall för 2005 och 2006. I tabellen redovisas regeringens examensmål för forskarutbildningen inom de fyra vetenskapsområdena och för verksamheten vid Sveriges lantbruksuniversitet. Licentiatexamen räknas i detta sammanhang som en halv examen. En doktorsexamen som förgåtts av licentiatexamen räknas också som en halv examen. Som framgår av tabellen ligger examenstalen under den första hälften av fyraårsperioden över eller i nivå med målen.

	Mål 2005–2008	Avlagda examina 2005*	Avlagda examina 2006*	Summa avlagda examina 2005 och 2006	Utfall (%)
Uppsala universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	440	95	119	214	48,6
Medicinskt	450	128	134	262	58,2
Naturvetenskapligt**	450	150	135	285	63,3
Totalt	1 340	373	388	761	56,8
Lunds universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	450	103,5	94,5	198	44,0
Medicinskt	480	154,5	154,5	309	64,4
Naturvetenskapligt	320	66,5	67	133,5	41,7
Tekniskt	450	142,5	123,5	266	59,1
Totalt	1 700	467	439,5	906,5	53,3
Göteborgs universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	420	114	110	224	53,3
Medicinskt	430	123	130	253	58,8
Naturvetenskapligt	220	57	60	117	53,2
Totalt	1 070	294	300	594	55,5
Stockholms universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	550	134,5	128,5	263	47,8
Naturvetenskapligt	455	112,5	107	219,5	48,2
Totalt	1 005	247	235,5	482,5	48,0
Umeå universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	210	59	61,5	120,5	57,4
Medicinskt	225	71	79	150	66,7
Naturvetenskapligt**	180	39	52,5	91,5	50,8
Totalt	615	169	193	362	58,9
Linköpings universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	160	40	45,5	85,5	53,4
Medicinskt	200	50,5	45	95,5	47,8
Tekniskt	310	92	85	177	57,1
Totalt	670	182,5	175,5	358	53,4
Karolinska institutet					
Medicinskt	1 000	380,5	381,5	762	76,2
Kungl. Tekniska högskolan					
Tekniskt	830	257	244,5	501,5	60,4
Luleå tekniska universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	35	13,5	18,5	32	91,4
Tekniskt	250	67,5	65,5	133	53,2
Totalt	285	81	84	165	57,9
Karlstads universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	60	13,5	28,5	42	70,0
Tekniskt***	20	13	22,5	35,5	177,5
Totalt	80	26,5	51	77,5	96,9
Växjö universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	100	16	14,5	30,5	30,5
Örebro universitet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	90	9	25	34	37,8
Mittuniversitetet					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	5	0	6	6	120,0
Naturvetenskapligt**	20	6	6	12	40,0
Totalt	25	6	12	18	51,4
Blekinge tekniska högskola					
Tekniskt	60	14,5	8,5	23	38,3
Malmö högskola					
Medicinskt	25	6	6	12	48,0
Högskolan i Kalmar					
Naturvetenskapligt	40	11	11	22	55,0
Mälardalens högskola					
Tekniskt	100	12,5	14,5	27	27,0
Sveriges lantbruksuniversitet					
Forskarexamina SLU	415	121	121	242	58,3
Chalmers tekniska högskola					
Tekniskt****	590	185	168	353	59,8
Högskolan i Jönköping					
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt*****	35	6	4	10	28,6

* Uppgifter från lärosätenas årsredovisningar.

** Examensmålet för naturvetenskapligt vetenskapsområde inkluderar målet för tekniskt vetenskapsområde.

*** I anslagsposten tekniskt vetenskapsområde ingår medel för naturvetenskaplig forskning och forskarutbildning.

**** Enligt avtal mellan staten och Chalmers tekniska högskola AB.

***** Enligt avtal mellan staten och stiftelsen Högskolan i Jönköping.

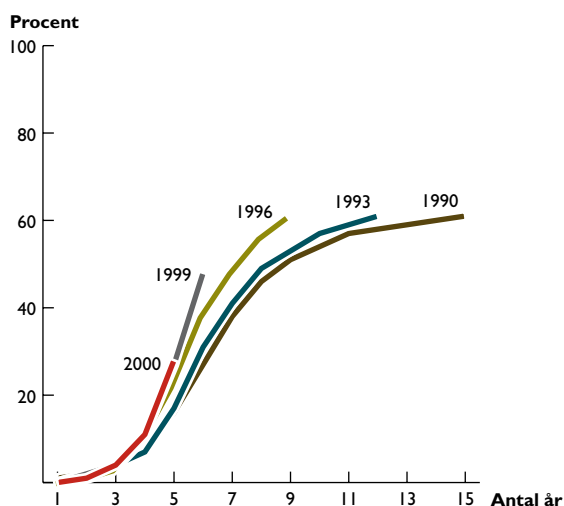
Regeringens examensmål för forskarutbildningen 2005–2008 per lärosäte och vetenskapsområde samt utfall 2005 och 2006. En doktorsexamen som föregåtts av licentiatexamen räknas i detta sammanhang som en halv examen. Licentiatexamen räknas också som en halv examen.

Bland nybörjarna 1990 lyckades endast 16 procent doktorera på samma tid. Däremellan har en förbättring skett successivt, och i nybörjargruppen från år 1996 har 23 procent avlagt doktorsexamen inom 5 år.

Genomströmningen har förbättrats inom i stort sett samtliga ämnesområden, men utrymmet för förbättringar har varit olika inom olika ämnesområden. Före reformen var genomströmningen bäst inom medicin. Efter reformen har det medicinska ämnesområdet behållit sin tätposition, emellertid delas den nu med naturvetenskap och matematik samt jordbruksrelaterade ämnen. Trots en ökad genomströmning inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnena så är genomströmningen som lägst i dessa ämnen. Så var det också före reformen.

Ett annat mål med reformen 1998 var att öka antalet forskarexamina, vilket också skedde åren närmast efter reformen. Under de allra senaste åren (2004 till 2006) har ökningen avstannat.

Ökningen av antalet forskarexamina har lett till att antalet personer med forskarutbildning har ökat. År 1990 hade totalt sett 0,6 procent av befolkningen i yrkesverksam ålder (25–64 år) någon form av forskarexamina (licentiat- eller doktorsexamen). Nu är andelen med forskarutbildning i yrkesverksam ålder ungefär en procent. Det motsvarar 50 000 individer. I internationella jämförelser (OECD) har Sverige tagit täten när man relaterar antalet forskarexamina till en befolkningens storlek och ålderssammansättning.

Andel av doktorandnybörjarna som har avlagt doktorsexamen inom 1 till 15 år, procent. Genomströmningen har ökat bland de doktorander som påbörjade studierna efter 1998 års forskarutbildningsreform. En större andel av nybörjarna 1999 har avlagt doktorsexamen inom både 5 och 6 år jämfört med doktorander som började innan reformen. Efter 6 års studier har 48 procent i nybörjarkullen från 1999 doktorerat medan endast 27 procent har gjort det inom samma tid bland 1990 års nybörjare och 39 procent bland 1996 års nybörjare.

		Män	Kvinnor	Totalt
Bruttostudietid från första aktiva termin	Licentiat	7	7	7
	Doktor	11	11	11
Nettostudietid	Licentiat	5,4	5,2	5,3
	Doktor	8,4	8,4	8,4

Studietider till examen (medianantal terminer). Nettostudietiden till examen är fortfarande något längre än den stipulerade tiden som är två år (fyra terminer) för licentiatexamen och fyra år (åtta terminer) för doktorsexamen. Bruttostudietiderna, som inkluderar uppehåll, annat arbete och långsammare studietakt, är betydligt längre.

En mer detaljerad redovisning av uppföljningen av 1998 års reform finns i Högskoleverkets rapport *Forskarutbildningsreformen 1998 – genomströmning och examination*.

34 år vid doktorsexamen

Den genomsnittliga nettostudietiden (beräknad efter uppgiven aktivitetsgrad) räknat i medianantal terminer för dem som avlade en doktorsexamen 2006 var 8,6 terminer, det vill säga knappt 4,5 år. Nettostudietiden bland dem som avlade en licentiatexamen var 5,2 terminer eller drygt 2,5 år. Den stipulerade tiden är 4 år för doktorsexamen och 2 år för licentiatexamen.

Beräkningen av bruttostudietid utgår från den första termin som doktoranden har en aktivitetsgrad om minst en procent. Bland dem som avlade doktorsexamen 2006 är bruttostudietiden i genomsnitt 12 terminer, vilket motsvarar sex år. Motsvarande studietid för dem som avlade licentiatexamen är 7 terminer, det vill säga 3,5 år. Bruttostudietiden är således ungefär femtio procent längre än nettostudietiden.

De relativt långa studietiderna innebär att examensåldern blir hög för många som avlägger examen i forskarutbildningen. Under de senaste tjugo åren har medianåldern bland dem som avlägger doktorsexamen legat runt 35 år. År 2006 var medianåldern 34 år. Kvinnornas medianålder var ett år högre än männens.

Som en följd av att nybörjarna i forskarutbildning inom naturvetenskap och teknikvetenskap är yngre än nybörjare i genomsnitt blir medianåldern för dem som avlägger examen inom detta vetenskapsområde också något lägre, men det är inga stora skillnader. För naturvetare är medianåldern 32 år och för det teknikvetenskapliga området är medianåldern 33 år.

Bland dem som avlade licentiatexamen låg medianåldern på 31 år under 2006. Kvinnorna var i genomsnitt något äldre än männen, 32 år jämfört med 30 år för männen. ■

Regionala skillnader

De stora utbildningarna med många utbildningsplatser finns numera spridda till ett stort antal lärosäten, medan mindre utbildningar samt forskarutbildning och forskning är koncentrerad till färre orter och lärosäten – i första hand till de stora universitetsorterna.

« Emma Hanquist

The Treasure

Teknik: Blyerts, akvarell, digitalt kollage

EFTER NITTIOTALETS stora utbyggnad av högskoleutbildningen finns minst en högskola i varje län och en länsvis jämförelse visar att utbildningsplatsernas fördelning relativt väl svarar mot storleken på befolkningen i respektive län.

I den meningen har därmed storstadslänen med stora universitet och högskolor inte längre den särställning de haft. Mest högskoleutbildning i förhållande till befolkningens storlek finns i Uppsala län och Västerbottens län, genom Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet respektive Umeå universitet. Västmanland, Södermanland och Halland har det minsta antalet utbildningsplatser i förhållande till befolkningsstorleken.

Med expansionen av de nya högskolorna har också utbildningsutbudet vid dessa blivit allt mer varierat. Framför allt har antalet utbildningsplatser med teknisk inriktning ökat genom etableringen och utbyggnaden av högskoleingenjörsutbildningarna. Men det har varit en stor ökning även av samhällsvetenskaplig utbildning. Numera avläggs nästan hälften av alla kandidat- och magisterexamina vid de nya lärosäten som inrättades efter 1977 – mer än femtio procent av alla kandidatexamina och nästan 40 procent av alla magisterexamina.

Under de senaste åren har också några av de nyare lärosätena fått examensrätt för civilingenjörsutbildning. Det gäller Karlstads universitet, Mittuniversitetet, Blekinge tekniska högskola och Mälardalens högskola. Örebro universitet fick rätt att utfärda juris kandidatexamen år 2004. I övrigt har dock relativt lite hänt när det gäller lokaliseringen av de längsta och mest resurskrävande utbildningarna. För dessa utbildningar är studenterna fortfarande hänvisade till de stora universitetstyperna.

Olika utbildningsprofiler

I den mångfald av utbildningar som ryms inom begreppet högskoleutbildning finns fortfarande stora skillnader i inriktning av utbildningsutbudet mellan län och regioner. I flera av de län som har de senaste etableringarna av högskoleutbildning svarar vårdutbildningar och lärarutbildningar fortfarande för en större del av utbildningsutbudet än vad som gäller för riket i genomsnitt.

Mest specialiserat är utbildningsutbudet i Blekinge län där den tekniska utbildningen (vid Blekinge tekniska högskola) svarar för mer än hälften av utbudet. Riksgenomsnittet när

	Andel (%) helårsstudenter							Antal
	Humaniora- samhällsvetenskap*	Medicin**	Naturvetenskap	Teknik	Undervisning	Övrigt	Summa	
Stockholms län	45	12	12	17	8	7	100	58 402
Uppsala län	48	16	19	9	7	1	100	22 880
Södermanlands län	40	20	12	18	8	2	100	4 045
Östergötlands län	36	15	16	23	8	2	100	17 218
Jönköpings län	42	16	4	25	12	1	100	6 529
Kronobergs län	56	8	9	7	11	9	100	7 243
Kalmar län	35	11	13	22	12	8	100	5 889
Gotlands län	58		6	34		2	100	2 051
Blekinge län	22	14	8	55			100	3 577
Skåne län	49	14	10	16	7	4	100	41 764
Hallands län	50	10	14	20	7	1	100	5 100
Västra Götalands län	37	14	11	24	9	5	100	46 758
Värmlands län	48	12	11	11	14	4	100	7 940
Örebro län	47	15	6	15	11	5	100	8 752
Västmanlands län	40	20	12	18	8	2	100	4 045
Dalarnas län	41	13	11	13	13	9	100	5 412
Gävleborgs län	45	9	17	17	10	3	100	6 008
Västernorrlands län	42	21	6	13	12	6	100	4 497
Jämtlands län	42	21	6	13	12	6	100	2 998
Västerbottens län	39	23	15	9	8	6	100	16 641
Norrbottens län	33	12	10	32	7	7	100	7 312
Riket totalt	43	14	12	18	9	5	100	285 060

* Inklusive juridik och teologi
** Inklusive vård, odontologi och farmaci

Utbildningsprofiler i länen 2006. Högskoleutbildning finns i alla län men inriktningen på utbildningsutbudet varierar. Utbildning inom humaniora-samhällsvetenskap, naturvetenskap och teknik finns i samtliga län. Humaniora-samhällsvetenskap är det i särklass största området med 43 procent av det totala utbildningsutbudet. I Gotlands län och Kronobergs län är andelen utbildning inom humaniora-samhällsvetenskap nära 60 procent. Den högsta andelen utbildning inom det tekniska området har Blekinge län med 55 procent.

det gäller teknisk utbildning är 18 procent. Andra län med en hög andel studenter inom teknikområdet är Norrbottens län och Gotlands län. I övrigt är Gotlands utbildningsutbud koncentrerat till de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena, vilket gör att Gotland har en hög andel studenter även inom dessa områden.

Hallands och Kronobergs län har annars den högsta andelen inom humaniora och samhällsvetenskap. Även Stockholms län har en relativt hög andel studenter inom humaniora och samhällsvetenskap. Stockholms län har genom de konstnärliga specialhögskolorna också en jämförelsevis hög andel utbildning inom det konstnärliga området, drygt tre procent år 2006.

Riksgenomsnittet för andelen naturvetenskaplig utbildning är 12 procent. En klart högre andel än riksgenomsnittet finns i Uppsala län. I Västerbottens län är andelen studenter inom medicin (inklusive vård, odontologi och farmaci) över riksgenomsnittet. Andra län med en betydande andel studenter inom området medicin (och vård) är Västernorrlands, Jämtlands, Södermanlands och Västmanlands län, men i de sistnämnda länen är det vårdutbildningarna som förklarar den höga andelen.

Utbildning med inriktning mot undervisning utgör åtta procent av den totala utbildningsvolymen. I huvudsak är det lärarutbildning, men i de åtta procenten ingår inte all lärarutbildning eftersom mycket av lärarnas utbildning är

	Andel (%) helårsstudenter							Antal
	Humaniora-samhällsvetenskap*	Medicin*	Naturvetenskap	Teknik	Undervisning	Övrigt	Summa	
Uppsala universitet	52	16	14	10	8	1	100	20 721
Lunds universitet	56	12	9	19		4	100	25 545
Göteborgs universitet	51	17	15		12	6	100	24 945
Stockholms universitet	75	4	12	6	1	3	100	22 350
Umeå universitet	40	23	14	9	8	6	100	16 125
Linköpings universitet	36	15	16	23	8	2	100	17 218
Karolinska institutet	8	81	8	2			100	5 796
Kungl. Tekniska högskolan	11		21	68			100	11 851
Chalmers tekniska högskola	2			98			100	8 457
Luleå tekniska universitet	33	12	10	32	7	7	100	7 312
Handelshögskolan i Stockholm	100						100	1 412
Sveriges lantbruksuniversitet	11	12	74			3	100	3 443
Karlstads universitet	48	12	11	11	14	4	100	7 922
Mittuniversitetet	42	21	6	13	12	6	100	7 494
Växjö universitet	56	8	9	7	11	9	100	7 243
Örebro universitet	46	15	7	16	11	6	100	8 588
Blekinge tekniska högskola	22	14	8	55			100	3 577
Högskolan i Jönköping	42	16	4	25	12	1	100	6 529
Högskolan i Kalmar	35	11	13	22	12	8	100	5 889
Malmö högskola	37	16	5	16	21	5	100	10 413
Mälardalens högskola	40	20	12	18	8	2	100	8 091
Högskolan i Borås	27	15	10	16	15	16	100	5 244
Högskolan Dalarna	41	13	11	13	13	9	100	5 412
Högskolan på Gotland	58		6	34		2	100	2 051
Högskolan i Gävle	45	9	17	17	10	3	100	6 008
Högskolan i Halmstad	50	10	14	20	7	1	100	5 100
Högskolan Kristianstad	45	18	12	6	16	3	100	4 946
Högskolan i Skövde	36	20	10	27	6	1	100	4 092
Högskolan Väst	43	21	8	18	9	2	100	4 020
Gymnastik- och idrottshögskolan	8				9	83	100	440
Lärarhögskolan i Stockholm	24		7		63	6	100	6 209
Södertörns högskola	67		11	7	5	10	100	6 280
Övriga	20	31			5	43	100	4 340
Riket totalt	43	14	12	18	9	5	100	285 060

* Inklusive juridik och teologi
** Inklusive vård, odontologi och farmaci

Lärosätenas utbildningsprofiler 2006. Vid nio lärosäten finns hälften eller fler av studenterna inom området humaniora-samhällsvetenskap. De mindre och medelstora lärosätena har ofta en profil med inriktning mot vårdutbildningar och lärarutbildningar, men variationerna är stora.

ämnesutbildning som faller under respektive utbildningsområde – humaniora, samhällsvetenskap eller naturvetenskap till exempel.

De utbildningsprogram som är mest spridda är lärarutbildningarna, sjuksköterskeutbildningarna och högskoleingenjörsutbildningarna. Alla dessa finns i 20 av landets 21 län. Andra stora utbildningar som är väl spridda är civilingenjörsutbildningen som finns i 14 och socionomutbildningen som finns i 10 län.

Utbildning inriktad mot generell examen, det vill säga utbildningar som avslutas med kandidat- eller magisterexamen, förekommer som nämnts ovan numera i stor omfattning även vid de nyare högskolorna. Variationen är dock stor beroende på vilka ämnen utbildningarna avser.

Mest spridd är ekonomutbildningen med företagsekonomi som huvudämne. Läsåret 2005/06 avlades 3 100 magisterexamina med företagsekonomi som huvudämne vid 23 lärosäten. Företagsekonomi är också det överlägset största ämnet i magisterexamen. Andra ämnen med stor geografisk spridning är informatik och biologi, vilka under läsåret 2005/06 var huvudämnen i nära 800 respektive drygt 600 magisterexamina spridda över ett drygt femtontal lärosäten.

Även i ämnen som har en betydligt mindre nationell volym är emellertid spridningen ofta stor. Följer man den uppdelning av ämnen som förekommer i den officiella statistiken så är antalet magisterämnen som förekommer som huvudämne i examen drygt 150. Av dessa var det bara ett fyrtiotal ämnen i vilka antalet magisterexamina överstiger femtio i hela landet. För hälften av de drygt 150 ämnen som förekommer i magisterexamen uppgår antalet magisterexamina till mindre än tio i hela landet. Det här betyder givetvis också att många av de utbildningsmiljöer där undervisning på magisternivå bedrivs är små.

Lärosätenas utbildningsprofiler

Vissa lärosäten är starkare profilerade än andra. Handels högskolan i Stockholm har samtliga sina utbildningsplatser inom humaniora och samhällsvetenskap. Andra lärosäten profilerade mot humaniora och samhällsvetenskap är Stockholms universitet med 75 procent och Södertörns högskola med 67 procent av studenterna inom dessa utbildningsområden.

Vid Karolinska institutet finns 81 procent av studenterna inom medicin (inklusive vård, odontologi och farmaci). Andra lärosäten med en relativt hög andel studenter inom medicin (inklusive vård, odontologi och farmaci) är Umeå

universitet, Högskolan Väst och Högskolan i Skövde. För de båda senare är det vårdområdet som är helt dominerande.

Naturvetenskap är det klart dominerande området vid Sveriges lantbruksuniversitet och vid de tekniska högskolorna dominerar naturligtvis tekniken, särskilt vid Chalmers tekniska högskola och Kungl. Tekniska högskolan, men även vid Blekinge tekniska högskola är andelen utbildning inom det tekniska området över 50 procent. Vid Luleå tekniska universitet är däremot andelen utbildning inom humaniora och samhällsvetenskap lika stor som andelen teknik.

Vid Gymnastik- och idrottshögskolan är det utbildningsområdet idrott som är dominerande och svarar för över 80 procent av hela antalet helårsstudenter och vid de konstnärliga lärosätena i Stockholm – som inte särredovisas i tabellen intill – är praktiskt taget all verksamhet inriktad mot respektive lärosätes konstnärliga specialitet.

Koncentrerad forskarutbildning

Forskarutbildningen har inte samma regionala spridning som högskolans grundutbildning, men med tillkomsten av nya universitet och högskolor med rätt att utfärda doktorsexamen inom ett vetenskapsområde finns lärosäten med forskarutbildning i 17 av landets 21 län. Till det kommer en viss ytterligare spridning genom forskarskolor och genom samverkan mellan lärosäten med forskarutbildning och lärosäten utan denna rätt. (Av de drygt 18 000 forskarstuderande som finns i hela riket har ett drygt tusental en stor del av sin verksamhet och huvuddelen av sin finansiering vid lärosäten som inte själva har rätt att anta och examinera doktorander.)

I volym är dock forskarutbildningen fortfarande koncentrerad till de stora universitetsorterna. Drygt 30 procent av landets forskarstuderande finns i Stockholms län. Andra län med en relativt stor andel forskarstuderande är Skåne, Västra Götalands och Uppsala län. Tillsammans med Stockholms län återfinns 77 procent av samtliga forskarstuderande i dessa län. Även Östergötlands och Västerbottens län med Linköpings universitet och Umeå universitet har dock betydligt fler i forskarutbildning än vad som motsvarar länens andel av befolkningen.

Norrbottnens län har genom Luleå tekniska universitet ungefär lika stor andel av forskarutbildningen som av rikets befolkning, men för övriga län är antalet studerande i forskarutbildning litet. Den här redovisade regionala fördelningen av doktorander baseras alltså på uppgifter om var lärosätet där doktoranderna är antagna är beläget, trots att dokto-

randerna i vissa fall har sin hemvist vid ett lärosäte utan rätt att anta doktorander och som är beläget i ett annat län. Det innebär att flera län i realiteten har en högre andel av landets aktiva forskarstuderande.

De totala forskningsresurserna är på samma sätt som forskarutbildningen koncentrerad till ett litet antal lärosäten. Lunds universitet, Karolinska institutet, Uppsala universitet och Göteborgs universitet som är störst på forskningssidan (i den uppräknade ordningen) svarar för hälften av forskningen inom universitets- och högskolesektorn räknat i kostnader. Och lägger man till Stockholms universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Chalmers tekniska högskola, Linköpings universitet och Luleå tekniska universitet så kommer man upp i nittio procent av forskningen inom sektorn.

Hög övergångsfrekvens i Uppsala län

Det finns fortfarande tydliga skillnader mellan länen i hur många som fortsätter till högre utbildning, men det är skillnader som har minskat i takt med att högskoleutbildningen

har byggts ut. Beräkningar av övergångsfrekvensen till och med 25 års ålder som utgår från antalet nybörjare läsåret 2005/06 visar en skillnad på femton procentenheter mellan Uppsala län, som har den högsta övergångsfrekvensen (52,8 procent), och Södermanlands län som har den lägsta övergångsfrekvensen (37,3 procent).

En del av skillnaderna i övergångsfrekvens mellan länen förklaras av skillnader i social struktur. Barn till föräldrar med lång utbildning fortsätter till högre utbildning i större utsträckning än barn till föräldrar med kort utbildning. Arbetsmarknaden påverkar också. Den kan både ge incitament till studier och avlänka från studier. I vissa fall stärker en svag arbetsmarknad incitamenten för högre studier som alternativ till arbetslöshet.

Även närheten till utbildning har betydelse för övergångsfrekvenserna. Två av de län som har den högsta övergångsfrekvensen till högre utbildning, Uppsala län och Västerbottens län, tillhandahåller genom sina respektive universitet fler nybörjarplatser i förhållande till befolkningens storlek än några andra län. Och även om studenter i 20-årsåldern är relativt rörliga har närheten till utbildning betydelse för valet att börja studera.

	Andel av 18-åringar, procent	Andel av helårsstudenter, procent	Andel som börjat i högskoleutbildning till och med 25 års ålder, procent	Andel av aktiva forskarstuderande, procent
Stockholms län	18,9	20,5	49,0	31,2
Uppsala län*	3,5	8,0	52,8	13,0
Södermanlands län***	3,0	1,4	37,3	0,4
Östergötlands län	4,7	6,0	46,4	6,6
Jönköpings län	3,9	2,3	43,3	0,5
Kronobergs län	2,1	2,5	45,4	1,2
Kalmar län	2,8	2,1	45,2	0,4
Gotlands län	0,7	0,7	43,4	0,0
Blekinge län	1,7	1,3	48,3	0,5
Skåne län*	12,7	14,7	45,4	15,7
Hallands län	3,3	1,8	41,4	0,0
Västra Götalands län	16,9	16,4	44,6	16,7
Värmlands län	3,1	2,8	44,2	1,3
Örebro län	3,1	3,1	39,8	2,1
Västmanlands län***	3,0	1,4	42,3	0,4
Dalarnas län	3,3	1,9	44,5	0,0
Gävleborgs län	3,1	2,1	42,5	0,0
Västernorrlands län**	2,7	1,6	45,7	0,4
Jämtlands län**	1,5	1,1	41,1	0,3
Västerbottens län*	3,0	5,8	48,4	6,4
Norrbottnens län	3,0	2,6	44,1	2,8
Hela riket	100,0	100,0	45,9	100,0

* Sveriges lantbruksuniversitet är spritt på flera kursorter. Verksamheten är störst i Uppsala. Redovisningen har fördelats i storleksordning på Uppsala-, Skåne- och Västerbottens län.
 ** Mittuniversitetets verksamhet har fördelats över Västernorrlands och Jämtlands län.
 *** Mälardalens högskola redovisas med fördelning över Västmanlands- och Södermanlands län.

Utbildnings- och befolkningsfördelning samt övergång till högre utbildning. Mest högre utbildning i förhållande till befolkningsandelen finns i Uppsala och Västerbottens län. Dessa båda län, tillsammans med Stockholms län, befinner sig också i topp när det gäller övergången till högskoleutbildning. När det gäller forskarutbildningen är de gamla universitetsorterna fortfarande helt dominerande, trots att forskarutbildningen har blivit mer spridd med skapandet av nya universitet och lärosäten med rätt att ge forskarutbildning. (Uppgifterna om helårsstudenter avser 2006. Övergång till högskoleutbildning avser läsåret 2005/06 och aktiva forskarstuderande avser höstterminen 2006).

En stor del av studenterna rekryteras från närområdet till respektive lärosäte och betydelsen av närheten till ett lärosäte märks också i de förändringar i övergångsfrekvenserna som sker när lärosätena gör större justeringar i antalet nybörjarplatser.

Mellan kommunerna är spännvidden i övergångsfrekvens nästan 60 procentenheter – från toppnoteringen för Lund där 80 procent av ungdomarna har börjat studera vid universitet eller högskola när de fyller 26 år, till bara strax över 20 procent i de kommuner där övergångsfrekvensen är lägst.

Det finns ett tydligt samband mellan övergång till högskoleutbildning och utbildningsnivån i föräldragenerationen. Kommuner som har en hög andel högutbildade i åldrarna runt femtio år har också en högre övergång till universitet och högskolor bland de yngre. Sambandet är något starkare för män än för kvinnor vilket beror på att flertalet stora utbildningar som rekryterar många från hem utan akademisk eller annan högre utbildning i första hand rekryterar kvinnor. Det gäller till exempel lärarutbildning, sjuksköterskeutbildning och socionomutbildning. Den enda motsvarigheten när det gäller utbildningar som rekryterar många män är högskoleingenjörutbildningen.

De stora städerna lockar många

Utbyggnaden av universitet och högskolor runt om i landet har inneburit att många har fått närmare till högre utbildning, men många av de studenter som inte behöver flytta före utbildningen måste ändå göra det när de ska börja arbeta, eftersom arbetsmarknaden för högskoleutbildade är

betydligt ojämnare fördelad än högskoleutbildningen (och befolkningen).

Framför allt är det Stockholmsområdet som drar till sig många högskoleutbildade. Av alla som examinerades läsåret 2004/05 bodde var fjärde i Stockholm två år efter examen, det vill säga i slutet av 2006. Det kan jämföras med 18 procent innan de började studera. Uppsala län, som har både Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet och tillhör samma lokala arbetsmarknad som Stockholm, har också fått ett betydande tillskott av högskoleutbildade.

För Östergötlands län, Skåne län, Västra Götalands län och Västerbottens län är det i stort sett balans mellan antalet av alla examinerade läsåret 2004/05 som fanns i länet före utbildningen och som finns i länet efter utbildningen. Övriga län förlorar via utbildningssystemet högskoleutbildade, framför allt till Stockholmsområdet.

De geografiska flödena genom högskolan ut på arbetsmarknaden betyder naturligtvis också att många som utbildar sig i Stockholm blir kvar i Stockholmsområdet efter utbildningen. För Stockholms universitet gällde det 79 procent av dem som examinerades läsåret 2004/05, för Kungl. Tekniska högskolan 72 procent, för Karolinska institutet 74 procent och för Lärarhögskolan i Stockholm 63 procent. Motsvarande höga tal gäller för lärosätena i Göteborg, Malmö och Lund. För Göteborgs universitet är andelen 73 procent, för Chalmers tekniska högskola 68 procent, för Malmö högskola 81 procent och Lunds universitet 63 procent. I övrigt är andelarna som är kvar i det län där de utbildades i lägre, i allmänhet ligger talen runt 50 procent eller lägre. ■

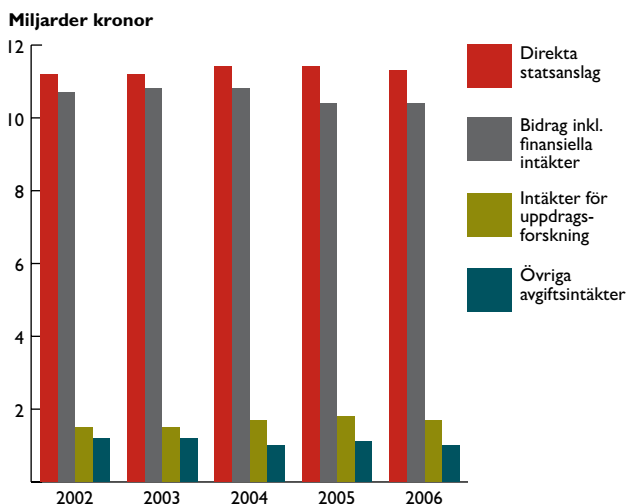
Forskningsfinansiering

Intäkterna till forskning och forskarutbildning ökade inte under 2006, och har därmed legat på ungefär samma nivå sedan 2002. De totala intäkterna uppgick år 2006 till 24,5 miljarder kronor. 82 procent kom från olika offentliga finansiärer.

UNIVERSITETENS OCH högskolornas intäkter för forskning och forskarutbildning uppgick till 24,5 miljarder kronor år 2006, jämfört med 24,8 miljarder 2005 (fastprisberäkning enligt index för statlig konsumtion). Forskningsresurserna har därmed varit praktiskt taget oförändrade de senaste fem åren.

Finansieringen av forskning och forskarutbildning sker huvudsakligen i form av direkta statsanslag och forskningsbidrag. Dessutom finns ett inslag av avgiftsintäkter som till stor del består av olika kostnadsersättningar. Utöver den ordinarie forskningen och forskarutbildningen bedrivs också uppdragsforskning, som utförs på uppdrag av en finansierare (se faktaruta). Under 2006 har intäkterna till uppdragsforskning minskat med 6 procent i reala termer. De direkta statsanslagen minskade med 0,7 procent, medan forskningsbidragen var i stort sett oförändrade och avgiftsintäkterna minskade med 4 procent.

De direkta statsanslagen för forskning och forskarutbildning var 11,3 miljarder år 2006, det vill säga i stort sett oförändrade jämfört med 2005. Det finns dock skillnader mellan lärosätena. I enlighet med förslagen i den forskningspolitiska propositionen höjdes de direkta statsanslagen med 50 miljoner kronor under 2006. Samtidigt genomfördes en besparing på 0,6 procent på statsanslagen (grundutbildningsanslaget undantaget), som för nästan samtliga universitet var större än deras respektive ökning av anslagen. När sedan kostnaderna ökade mer än regeringens pris- och löneuppräknings innebar det att anslagen för nästan samtliga universitet minskade i fast pris under 2006. För högskolorna ser det dock annorlunda ut, de direkta statsanslagen har ökat för nästan alla.

Intäkter för forskning och forskarutbildning (2006 års pris). Sedan 2002 har lärosätenas statsanslag ökat med 140 miljoner och uppdragsforskningen har ökat med 230 miljoner kronor. Forskningsbidragen har minskat med 320 miljoner och övriga avgiftsintäkter har minskat med 215 miljoner kronor. Sammantaget har lärosätenas forskningsintäkter minskat med 160 miljoner kronor sedan 2002.

Olika slag av intäkter

Lärosätenas intäkter från externa finansierare delas in i olika kategorier beroende på vad pengarna finansierar.

Bidragsintäkter, eller forskningsbidrag, är intäkter för forskning utan krav på motprestation, det vill säga att bidragsgivaren inte kan förbehålla sig rätten till resultaten av forskningen.

Uppdragsforskning definieras som forskning som utförs på uppdrag av en extern finansierare där uppdragsgivarens inflytande på verksamhetens planering och genomförande samt dispositionsrätten till forskningsresultaten regleras i avtal. Uppdragen kan också gälla exempelvis utredningar eller tekniskt utvecklingsarbete.

Dessutom finns kategorin övriga avgiftsintäkter, som består av intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen. Det är intäkter för uthyrning av lokaler, konferensavgifter eller intäkter av försäljning av tjänster eller liknande, samt övriga intäkter i verksamheten som försäljning av material och fakturerade kostnader.

Det kan finnas avvikelser mellan de belopp som finansierarna betalar till lärosätena och lärosätenas intäkter från finansierarna. Det beror på att inbetalda medel bokförs som intäkter i och med att de förbrukas, dvs. när kostnader uppstår.

Lärosätenas intäkter från externa finansierare var 13,1 miljarder kronor 2006, jämfört med knappt 13,3 miljarder 2005. Därmed är andelen direkta statsanslag i stort sett oförändrad – 46,3 procent jämfört med 46,2 procent 2005.

Minskad privat finansiering

Intäkterna för universitetens forskning och forskarutbildning kommer från många olika källor, huvudsakligen offentliga. År 2006 var 46 procent av intäkterna direkta statsanslag som riksdagen anvisar direkt till lärosätena. Lärosätena erhåller också andra statliga medel. Under 2006 kom 5,8 miljarder, eller 24 procent, av lärosätenas intäkter för forskning och forskarutbildning från olika statliga myndigheter, forskningsråden inkluderade. Andra offentliga finansierare (de offentliga forskningsstiftelserna, EU samt kommuner och landsting) finansierade ytterligare 2,8 miljarder av lärosätenas forskning och forskarutbildning, medan olika privata finansierare inklusive finansiella intäkter stod för 4,5 miljarder, eller 18 procent av intäkterna.

De privata finansierarna är dels olika stiftelser och organisationer utan vinstsyfte, dels svenska och utländska företag. Bland privata medel räknas också finansiella intäkter samt ”övrigt”, som inbegriper bland annat intäkter från pri-

vattpersoner och icke specificerade intäkter. Under 2006 har intäkterna från privata finansörer minskat relativt kraftigt i reala termer – med 600 miljoner kronor eller 12 procent. Samtidigt har intäkterna från externa offentliga källor ökat med fem procent, vilket har lett till att andelen privat finansiering har minskat från 21 procent till 18 procent. Offentliga medel står därmed för över 80 procent av finansieringen av forskning och forskarutbildning. Intäkterna från privata källor ökade kraftigt under millennieskiftet och var som högst 2002, då de var 5,4 miljarder i 2006 års pris. Sedan minskade intäkterna från privata finansörer igen till 4,5 miljarder kronor 2006.

Indirekt forskningsfinansiering

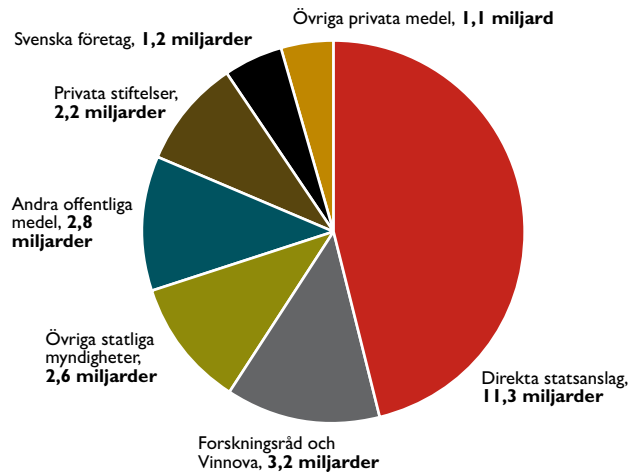
Företag och andra organisationer av olika slag bidrar också indirekt till att finansiera forskning och forskarutbildning. Det kan exempelvis ske genom att doktorander som är anställda i ett företag genomför sin forskarutbildning inom anställningen, så kallade företagsdoktorander. Detta förekommer också inom andra organisationer. Höstterminen 2006 finansierade 2 100 doktorander sin forskarutbildning på detta sätt. Om man lägger till de läkare som genomför sin forskarutbildning var det totalt 3 200 doktorander som hade sin försörjning utanför högskolan.

Det finns också många adjungerade lärare som är verksamma med forskning och undervisning vid universitet och högskolor, men får hela sin lön från huvudarbetsgivaren. Enligt en enkätundersökning under hösten 2006 var de totalt 700 stycken, varav över hälften finansierades av kommuner och landsting. Dessa var huvudsakligen verksamma inom medicin, vilket antyder att det är främst landsting (och inte kommuner) som står för finansieringen. Företagen finansierade 150 adjungerade lärare på detta sätt och statliga myndigheter drygt 70. Detta är alltså ett resurstillskott som inte syns i den ekonomiska redovisningen.

Minskade intäkter vid flera universitet

Sammantaget har de totala intäkterna för forskning och forskarutbildning minskat vid universiteten och vid högskolor med vetenskapsområde. Vid övriga högskolor har intäkterna ökat något. Sett till enskilda lärosäten är dock bilden mer varierad.

Det har inte skett några nämnvärda förändringar i fördelningen av intäkterna mellan olika typer av lärosäten. Fort-

Forskningsfinansiering. Under 2006 kom 82 procent av lärosätenas intäkter för forskning och forskarutbildning från olika offentliga finansieringskällor.

farande går 90 procent av intäkterna till de etablerade universiteten, fyra procent till de nya universiteten, knappt tre procent till högskolor med vetenskapsområde samt drygt tre procent till övriga högskolor. Jämfört med 1997, då alla högskolor fick fasta forskningsresurser, har det dock skett förändringar. Då gick 96 procent av lärosätenas sammanlagda intäkter för forskning och forskarutbildning till de etablerade universiteten.

Hög andel direkta statsanslag vid de nya universiteten

Under nittiotalet tillfördes universiteten och högskolorna ökade resurser, bland annat genom att det tillkom nya finansörer, till exempel EU och de offentliga forskningsstiftelserna som bildades av löntagarfondsmedel. I och med att lärosätenas samverkan med omgivningen utvecklades ökade också intäkterna från företag, kommuner och landsting. Till detta kommer statens långsiktiga omfördelning från de direkta statsanslagen till medel som söks i konkurrens från forskningsråden. Sammantaget innebär detta att lärosätenas intäkter från externa finansörer har ökat betydligt mer än de direkta statsanslagen.

För lärosätena har balansen mellan direkta anslag och externa medel betydelse eftersom det är främst de direkta statsanslagen som lärosätena kan använda för egna strategiska satsningar. Dessutom binds delar av anslagen upp till finansiering av forskarutbildning och även motfinansiering av forskningsbidrag. Det blir allt vanligare att finansörer kräver att lärosätena skall ställa upp med egna resurser som motfinansiering för vissa forskningsbidrag, det gäller exempelvis EU och i vissa fall Vinnova och Vetenskapsrådet. Motfinan-

	1997	2006	Förändring, %
Direkta statsanslag	10 353	11 320	9
Forskningsråd	1 805	2 768	53
Vinnova	0	439	
Statliga myndigheter	3 123	2 618	-2
Summa statliga medel	15 280	17 144	12
Offentliga forskningsstiftelser	510	897	76
Kommuner och landsting	348	874	151
EU	475	1 032	117
Summa övriga offentliga medel	1 333	2 803	110
Totala offentliga medel	16 613	19 947	20
Svenska företag	969	1 227	27
Svenska stiftelser och organisationer utan vinstsyfte	1 786	2 199	23
Utländska företag	267	279	4
Utländska org. utan vinstsyfte	93	343	267
Övriga finansörer inkl finansiella intäkter	598	456	-24
Summa privata medel	3 712	4 503	21
Totala FFU-medel	20 325	24 450	20

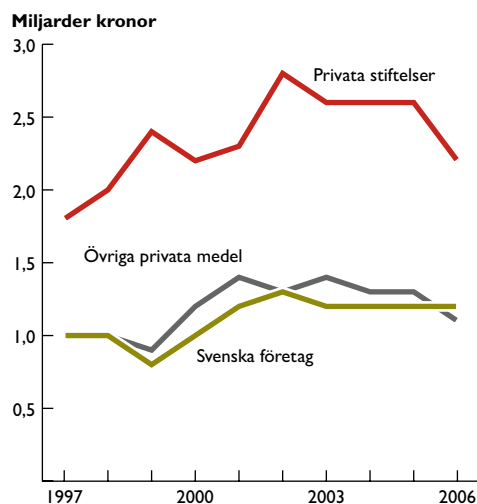
Lärosätens intäkter för forskning och forskarutbildning 1997 respektive 2006, miljoner kronor (2006 års pris). Sedan 1997 har intäkterna ökat med 4,1 miljarder kronor. Intäkter från externa finansörer har ökat betydligt mer än de direkta statsanslagen, vilket gör att andelen direkta statsanslag har minskat från 51 till 46 procent.

siering förekommer också indirekt genom att principen om full kostnadstäckning inte accepteras av alla finansörer.

Balansen mellan direkta statsanslag och externa medel varierar mellan de olika lärosätesgrupperna. Högst andel anslagsfinansiering – 63 procent i genomsnitt – har de nya universitetet, och andelen har ökat under de senaste tre åren. Deras direkta statsanslag har alltså ökat mer än deras intäkter från externa finansörer. Lägst andel direkta statsanslag har de etablerade universitetet och högskolorna med vetenskapsområde där den genomsnittliga andelen är 46 procent. Vid högskolorna utan vetenskapsområde är andelen direkta statsanslag 54 procent i genomsnitt, om man räknar bort Södertörns högskola som får merparten av sin finansiering från Östersjöstiftelsen.

Bland universitetet är det de specialiserade som har högst andel extern finansiering. För Chalmers tekniska högskola kommer 70 procent av intäkterna från externa källor och för Karolinska institutet och Kungl. Tekniska högskolan är andelen extern finansiering drygt 60 procent. Även Högskolan i Jönköping och Mälardalens högskola har hög andel extern finansiering – knappt 70 respektive 65 procent.

När de direkta statsanslagen är betydligt under hälften av intäkterna för forskning och forskarutbildning vid många lärosäten är det viktigt att också den externt finansierade verksamheten står för sin del av de gemensamma kostnaderna. Annars blir en stor del av de direkta statsanslagen bundna till indirekt motfinansiering av verksamhet som inte bär sina egna kostnader. Lärosätena har dock hittills inte

Intäkter från privata finansörer 1997–2006, miljarder kronor (2006 års pris). År 2002 var intäkterna från privata finansörer som högst, 5,3 miljarder, men har därefter minskat och ligger nu på 4,5 miljarder. Ungefär hälften kommer från privata stiftelser och organisationer utan vinstsyfte.

kunnat visa hur omfattande denna indirekta motfinansiering är. Detta är ett problem som diskuteras på universitetet i hela Europa.

Minskad uppdragsforskning

Av externfinansieringen är det alltså intäkterna till uppdragsforskning och avgiftsintäkterna som har minskat, medan forskningsbidragen ligger kvar på samma nivå som 2005.

Det är första gången på många år som omfattningen av uppdragsforskningen har minskat, och minskningen finns bland företagen, såväl svenska som utländska. Företagen finansierar en stor del av uppdragsforskningen, men deras andel har nu minskat till 41 procent, jämfört med 45 procent 2005. Andra stora uppdragsgivare är kommuner och landsting samt statliga myndigheter, som nu tillsammans finansierar 45 procent av uppdragsforskningen.

En stor del av minskningen av uppdragsintäkterna gäller Handelshögskolan i Stockholm, men även vid andra lärosäten har intäkterna av uppdragsforskning minskat kraftigt, exempelvis vid Chalmers tekniska högskola och Lunds universitet. Men intäkterna av uppdragsforskning har också ökat vid flera lärosäten, däribland Karolinska institutet och Lunds universitet.

Forskningsbidragen kvar på samma nivå

Merparten av de satsningar på forskning om totalt 2,34 miljarder som aviserades i den senaste forskningspolitiska pro-

positionen skulle komma lärosätena till del via forskningsråden och Vinnova, och huvudsakligen i slutet av perioden 2005–2008. Dessa ökningars syns fortfarande inte i lärosätenas redovisningar, intäkterna från forskningsråden och Vinnova ligger kvar på samma nivå som 2005, eller är något lägre. I sammanhanget kan det vara värt att påpeka att intäkterna från externa finansiärer är de intäkter som lärosätena hittills har tagit i anspråk. Forskningsråden, eller andra finansiärer, kan således ha betalat in betydligt högre belopp till lärosätena än vad som syns i intäktsredovisningen, se faktaruta om intäkter.

De totala bidragen för forskning och forskarutbildning var 10,4 miljarder kronor 2006, dvs. samma nivå som 2005. Det har dock skett en förskjutning i balansen mellan privata och offentliga medel. Sammantaget har intäkterna från offentliga finansiärer ökat, medan intäkterna från privata finansiärer har minskat. De största ökningarna gäller EU-medel, som ökat med 22 procent, samt de medel som Kammarkollegiet fördelar efter beslut av regeringen. En stor post här under 2006 är medel för att finansiera pensionsavgifter för kombinationsläkare vid lärosäten med läkarutbildning. Vad gäller EU-bidragen har de ökat kraftigt framför allt vid de äldre universiteten.

Minskningen av intäkter från privata finansiärer gäller främst medel från stiftelser och organisationer utan vinstsyfte. Särskilt utmärkande är att intäkterna från såväl Knut och Alice Wallenbergs stiftelse som Riksbankens jubileumsfond har minskat med närmare 30 procent. Minskningarna är relativt väl spridda bland de lärosäten som har bidrag från dessa finansiärer.

Samtantaget har intäkterna av forskningsbidrag ökat vid bland annat Chalmers tekniska högskola, Karolinska institutet och Luleå tekniska universitet. Vid Högskolan Kristianstad och vid Högskolan Väst har bidragsintäkterna ökat mycket kraftigt i förhållande till högskolornas respektive volym. Vid Göteborgs och Lunds universitet, Mittuniversitetet, Växjö universitet, Högskolan i Kalmar samt vid Lärarhögskolan har forskningsbidragen minskat relativt kraftigt.

Universitetens och högskolornas intäkter av bidrag från de offentliga forskningsstiftelser som bildades av löntagarfondsmedel i mitten av 1990-talet var som störst år 2002. Sedan dess har dock dessa intäkter minskat från 1,3 miljarder kronor till knappt 900 miljoner kronor år 2006, en minskning om 30 procent. Under 2006 minskade bidragen främst från Mistra, Stint samt Vårdalstiftelsen. Bidragen från SSF, den klart största stiftelsen, var knappt 460 miljoner kronor, dvs. nästan samma nivå som 2005.

Finansiärer	2006	2005	2004	förändring 2005–2006, %
Vetenskapsrådet	2 121	2 110	2 150	1
FAS	239	251	271	–5
FORMAS	408	430	409	–5
Vinnova	439	450	499	–3
Sida/SAREC	316	295	247	7
AMS och LAN	44	31	26	41
Länsstyrelser	76	88	99	–13
Rymdstyrelsen	41	47	52	–13
Försvarsmyndigheter	20	31	30	–35
Kammarkollegiet	206	21	29	862
Statliga universitet och högskolor	271	282	359	–4
Övriga statliga myndigheter	869	769	912	13
Offentliga forskningsstiftelser	897	942	1 114	–5
Kommuner och landsting	253	238	250	7
Cancerfonden	255	270	269	–6
Knut och Alice Wallenbergs stiftelse	341	467	507	–27
Riksbankens jubileumsfond	122	171	215	–29
Stiftelser förvaltade av lärosäte	205	240	215	–15
Enskilda utbildningsanordnare	25	37	48	–33
Svenska organisationer utan vinstsyfte	1 106	1 220	1 195	–9
Svenska företag	420	398	450	5
EU	1 028	843	824	22
Utländska företag	109	112	98	–3
Utländska organisationer utan vinstsyfte	260	257	252	1
Övrigt	92	182	78	–50
Finansiella intäkter	214	201	240	7
Summa bidrag för forskning/forskarutbildning	10 375	10 380	10 837	0

Bidragsintäkter för forskning och forskarutbildning, miljoner kronor (2006 års pris). Intäkterna från privata stiftelser och organisationer utan vinstsyfte har minskat kraftigt samtidigt som bland annat intäkterna från EU och Kammarkollegiet har ökat. Därmed är de totala bidragsintäkterna oförändrade.

Forskningsresurserna i internationell jämförelse

Statistiska centralbyrån samlar vartannat år in uppgifter om satsade resurser på forskning och utveckling (FoU) i Sverige, indelat i olika sektorer, varav universitet och högskolor är en. Den FoU som utförs vid universitet och högskolor består företrädesvis av forskning, medan själva utvecklingsmomentet kan vara betydligt större i andra sektorer. Sverige skiljer sig från många andra länder såtillvida att merparten av den offentligt finansierade forskningen finns inom högskolesektorn och antalet forskningsinstitut i Sverige är få. Tre fjärdedelar av Sveriges totala FoU sker inom företagssektorn och en femtedel utförs vid universitet och högskolor. Återstående fem procent av Sveriges FoU finns inom statliga myndigheter, landsting och kommuner samt den privata icke-vinstdrivande sektorn.

År 2005 satsade Sverige totalt 104 miljarder kronor på FoU. Det innebär att 3,89 procent av BNP satsades på FoU

och att Sverige placerar sig i topposition internationellt. Enligt preliminära uppgifter från Eurostat satsade de 27 EU-länderna tillsammans 1,84 procent av BNP på FoU år 2005, det vill säga långt ifrån EU:s mål som är 3 procent av BNP. I Sverige kommer tre fjärdedelar av FoU-satsningarna från företag, vilket är en hög andel jämfört med övriga EU-länder.

Enligt SCB:s statsbudgetanalys (*Statliga anslag till forskning och utveckling 2006*, UF 17 SM 0601, Statistiska centralbyrån) satsade staten totalt 24,7 miljarder kronor på FoU under 2006, inklusive försvarsforskning. Om man lägger till lärosätenas intäkter från offentliga forskningsstiftelser var statens totala satsning 25,6 miljarder, vilket motsvarar 0,87 procent av BNP. Som jämförelse var universitetens och högskolornas totala intäkter 24,5 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,86 procent av BNP.

Mest forskning inom medicin

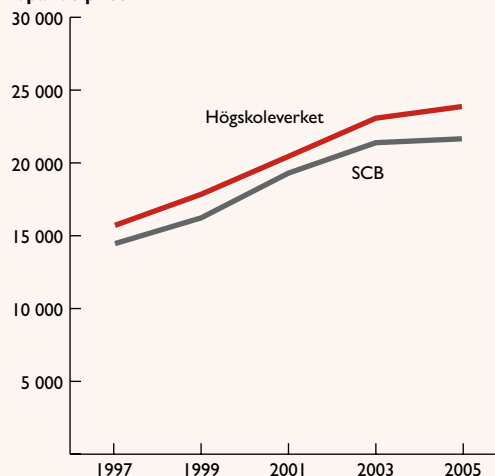
Den forskning som utfördes vid universitet och högskolor år 2005 motsvarade 21 procent av Sveriges totala satsning på FoU. Hela 70 procent av den FoU som utförs vid lärosätena sker inom något av ämnesområdena medicin (29 procent), teknik (23 procent) eller naturvetenskap (18 procent). I storleksordning därefter kommer samhällsvetenskap (12 procent) och humaniora och religionsvetenskap (6 procent), medan övriga ämnesområden är förhållandevis små. Fördelningen har varit ungefär likadan sedan tio år – den största förändringen är att andelen FoU som utförs inom samhällsvetenskap har ökat något under perioden.

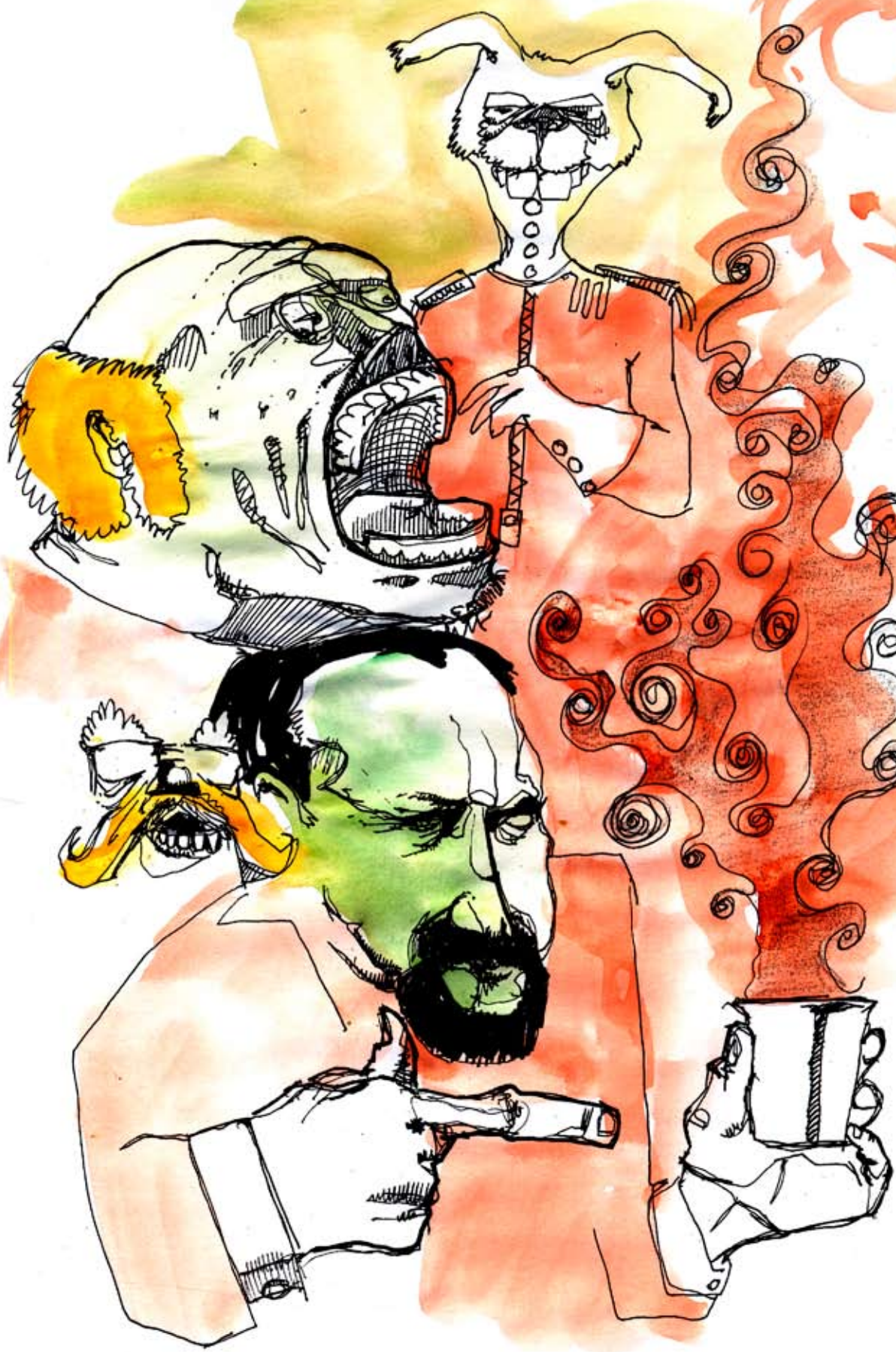
Under 2005 utfördes 15 700 FoU-årsverken av anställda vid Sveriges universitet och högskolor. Den absoluta merparten (85 procent) av forskningen utförs vid de 12 äldre etablerade universiteten. Fem procent av forskningen utförs vid de fyra nya universiteten, fyra procent vid de fem högskolorna med vetenskapsområde och sex procent utförs vid återstående knappa trettioålet högskolor. ■

Två dataserier

SCB:s insamling av uppgifter om finansieringen av forskningen vid universitet och högskolor skiljer sig från Högskoleverkets såtillvida att intäkterna indelas per forskningsämne och att intäkterna justeras bl.a. för utbildningsmomentet i forskarutbildningen (Se vidare *Forskning och utveckling inom universitets- och högskolesektorn 2005*, UF 13 SM 0601, Statistiska centralbyrån). Därför är de FoU-intäkter som SCB redovisar lägre än intäkterna för forskning och forskarutbildning som Högskoleverket redovisar.

Miljoner kronor, löpande priser

Uppdrag och kontakter

Universitetens och högskolornas samverkan med omvärlden är bred och berör många områden. Utbildning och forskning som utförs på uppdrag, holdingbolag, doktorander och lärare som också är verksamma utanför högskolan samt utvecklingscentra för lärarutbildning och skola är exempel på kontakter mellan högskola och omvärld.

« **Lars Holmberg**

Nästa rast

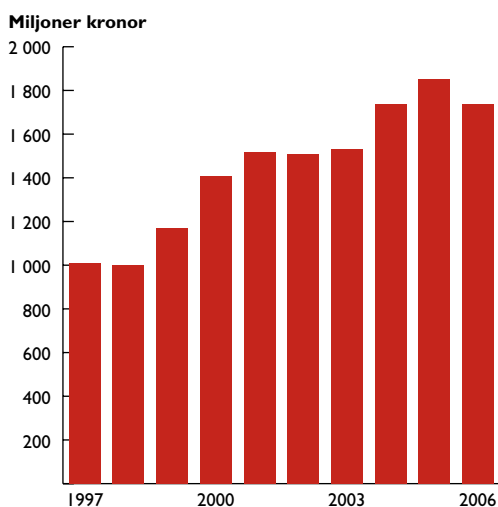
Teknik: Bläck och akvarell

UNDER DE SENASTE tio åren har universitetens och högskolornas samverkan med det omgivande samhället utvecklats avsevärt. Flera intressenter har tillkommit och nya mötesplatser mellan högskola och omvärld har skapats. Numera är samverkan ett förhållningssätt som är väl integrerat i forskning och utbildning. Det är svårt att beskriva denna utveckling i sin helhet, men några nedslag kan göras.

Uppdragsforskning och lärosätenas verksamhet för att stödja kommersialisering – vilket bland annat sker genom holdingbolag – är exempel på samverkan som leder till kunskapsutveckling och tillväxt. Kunskapsutbyten mellan högskola och omvärld sker också via doktorander som är anställda utanför lärosätet och via lärare som har sin huvudsakliga verksamhet utanför högskolan. Uppdragsutbildning och regionala utvecklingscentra bidrar till att genom samverkan förbättra utbildningen. Via regionala utvecklingscentra sker dessutom verksamhet för att utveckla grund- och gymnasieskolan.

Uppdragsforskning minskar något

Uppdragsforskning är ett mått på samhällets efterfrågan på insatser från universitet och högskolor. Det är också ett verktyg för kunskapsöverföring mellan högskola och samhälle. Utöver rena forskningsuppdrag kan uppdragsforskning vara annat arbete som kräver vetenskaplig kompetens, såsom tekniskt utvecklingsarbete och utredningar. Genom avtal fastslås hur stort inflytande uppdragsgivaren har över verksamhetens planering och genomförande samt rätten att disponera forskningsresultaten.

Intäkter av uppdragsforskning (2006 års pris). Uppdragsforskningen minskade något det senaste året, men har under en tioårsperiod ökat mer än forskningsverksamheten i genomsnitt. År 2006 utgjorde intäkter av uppdragsforskning sju procent av de totala intäkterna till forskning och forskarutbildning.

År 2006 redovisade 30 universitet och högskolor intäkter av uppdragsforskning. Det är framför allt de äldre universiteten som bedriver uppdragsforskning i någon större skala. De samlade intäkterna av uppdragsforskning uppgick till totalt 1,7 miljarder kronor år 2006. Det är en liten minskning jämfört med föregående år, men sett i ett längre perspektiv har uppdragsforskningen ökat. Under de senaste tio åren har intäkterna av uppdragsforskning ökat med 72 procent omräknat till fasta priser. Intäkterna av uppdragsforskning har därmed ökat betydligt mer än de totala intäkterna för forskning och forskarutbildning, vilka ökat med 20 procent under de senaste tio åren.

Uppdragsforskning utgör dock fortfarande en förhållandevis liten del av forskningsverksamheten vid universitet och högskolor. Ungefär sju procent av de totala forskningsintäkterna till universitet och högskolor var intäkter av uppdragsforskning år 2006.

Drygt 40 procent av lärosätenas intäkter av uppdragsforskning kommer från företag. Statliga myndigheter samt kommuner och landsting är andra stora uppdragsgivare. De stod för 27 respektive 18 procent av intäkterna av uppdragsforskning år 2006.

14 lärosäten har holdingbolag

Holdingbolag är en typ av förvaltningsbolag vars verksamhet huvudsakligen består i att äga andra företag och att utöva ett aktivt ägande i dessa. Under 1994/95 inrättade regeringen holdingbolag vid elva universitet och högskolor, i syfte att öka förutsättningarna för forskare att kommersialisera sina forskningsresultat. Under 2002 bildades holdingbolag vid ytterligare tre lärosäten.

Sammanlagt har regeringen hittills avsatt 79 miljoner kronor för bildandet av holdingbolag vid universitet och högskolor. I den ekonomiska vårpropositionen för 2007 avsätts resurser för att bilda ytterligare holdingbolag.

Enligt den kartläggning som holdingbolagsutredningen gjorde under 2006 bedriver holdingbolagen idag två typer av verksamheter. Den ena – och den viktigaste – handlar om kommersialisering av forskning, vilket framför allt avser start av nya företag, men även immaterialrättsskydd och försäljning eller licensiering av dessa rättigheter. Den andra typen av verksamhet är allmänna entreprenöraktiviteter såsom fastighetsförvaltning, allmänna entreprenörskurser och utvecklingsprogram för lärosätets personal. I viss mån förekommer också kommersiell fortbildning och vidareutbildning, uppdragsforskning och förlagsverksamheter.

	Tilldelat kapital, miljoner kronor	Antal dotter- bolag	Antal intresse- bolag
Inrättade 1994/95			
Uppsala universitet	9	6	1
Lunds universitet	10	2	5
Göteborgs universitet	6	5	2
Stockholms universitet	5	3	2
Umeå universitet	5	2	4
Linköpings universitet	5	4	0
Karolinska institutet	5	7	2
Kungl. Tekniska högskolan	7	5	0
Luleå tekniska universitet	4	0	2
Sveriges lantbruksuniversitet	4	1	5
Högskolan i Halmstad	4	0	0
Inrättade 2002			
Karlstads universitet	5	1	1
Högskolan i Borås	5	2	1
Högskolan Kristianstad	5	1	0
Summa	79	39	25

Holdingbolag vid universitet och högskolor. Tilldelat kapital (miljoner kronor) samt ägande i dotterbolag (mer än 50 procent ägande) och i intressebolag (mer än 20 procent ägande). Holdingbolagsliknande konstruktioner finns dessutom vid stiftelsehögskolorna Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping.

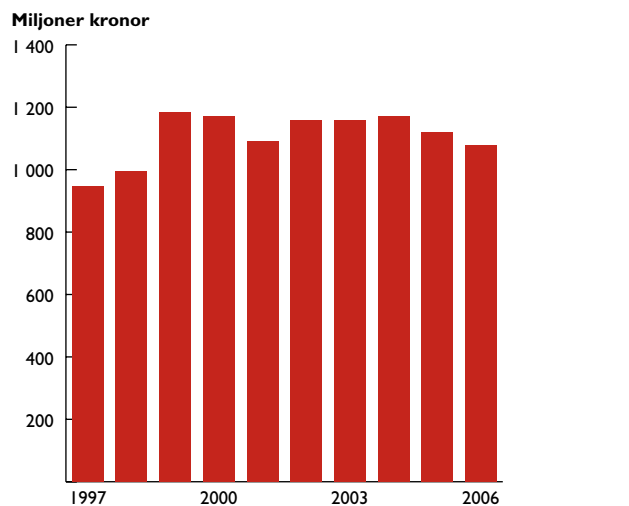
Källa: Holdingbolagsutredningen 2006.

Verksamhetens omfattning och organisation skiljer sig mellan olika holdingbolag. Antalet dotter- och intressebolag varierar mellan närmare tio till inga alls. I en del fall bedrivs en stor del av verksamheten i själva moderbolaget i stället för i dotterbolag. Ett flertal av holdingbolagen saknar helt anställda medan andra kan ha uppåt 25–30 anställda, inräknat anställda i dotterbolag. (Se vidare Holdingbolagsutredningens rapport till regeringen *Åtgärder för en effektivare holdingbolagsstruktur*)

Även lärosäten som inte har holdingbolag arbetar med att stödja kommersialisering av forskningsresultat och idéer. Många lärosäten har inkubatorer som tillhandahåller rådgivning, arbetslokaler och finansiering. Det finns också så kallade drivhus som arbetar för att stötta studenter att starta företag och utveckla idéer under sin studietid. Ytterligare stöd för kommersialisering utgör de utbildningar i entreprenörskap som många lärosäten anordnar i samarbete med näringslivet.

Nästan alla lärosäten bedriver uppdragsutbildning

Uppdragsutbildning är ett verktyg för att möta arbetsgivares behov av kunskap och kompetens på kort sikt, och den fyller samtidigt en funktion för kompetensutveckling och

Intäkter av uppdragsutbildning (2006 års pris). Uppdragsutbildning utgör i genomsnitt fem procent av de sammantagna intäkterna till grundutbildning.

livslångt lärande i samhället. Efterfrågan på uppdragsutbildning och erfarenheter från denna bidrar dessutom till att ge lärosätena kunskap för att förändra den reguljära utbildningen.

I stort sett alla universitet och högskolor bedriver uppdragsutbildning, men av mycket varierande omfattning. Vid vissa lärosäten förekommer i stort sett ingen uppdragsutbildning alls, exempelvis vid flera av de konstnärliga högskolorna. År 2006 uppgick universitetens och högskolornas samlade intäkter av uppdragsutbildning till 1,1 miljarder kronor. Omräknat till fasta priser har intäkterna av uppdragsutbildning minskat något de två senaste åren.

I jämförelse med den reguljära grundutbildningen är uppdragsutbildningen av liten omfattning. Den senaste tioårsperioden har intäkter av uppdragsutbildning utgjort 5–6 procent av de totala intäkterna till grundutbildning.

Uppdragen kommer framför allt från offentlig sektor. Statliga myndigheter, kommuner och landsting samt statliga universitet och högskolor stod för tre fjärdedelar av universitetens och högskolornas intäkter av uppdragsutbildning år 2006.

Doktorander anställda utanför lärosätet

Kontaktytor mellan högskola och omvärld skapas också genom forskarstuderande som går forskarutbildningen samtidigt som de är verksamma inom näringslivet eller i offentlig sektor.

Hösterterminen 2006 fanns totalt 18 000 aktiva doktorander registrerade i forskarutbildning, 2 100 av dem var under

terminen anställda utanför högskolesektorn, men bedrev forskarutbildning inom sin anställning. Dessutom fanns nästan 1 100 läkare som ägnade sig åt forskarutbildning inom anställningen. Det innebär att ungefär 18 procent av doktoranderna var anställda utanför lärosätet. Det är en något högre andel av männen (19 procent) än av kvinnorna (17 procent) som finansierar sin forskarutbildning genom en anställning utanför högskolan.

Omräknat till heltidspersoner finansierade 11 procent av doktoranderna höstterminen 2006 sina forskarstudier via en anställning utanför högskolesektorn.

Adjungerade lärare vanligast vid universiteten

Lärare som undervisar i högskolan men som har sin huvudsakliga verksamhet i näringslivet eller i offentlig sektor medverkar till att öka kunskapsutbytet mellan högskola och omvärld.

År 2006 fanns nästan 1 100 adjungerade lärare anställda vid Sveriges universitet och högskolor. De anställs på deltid antingen som professorer, lektorer eller adjunkter, beroende på kompetens. Vanligast är att adjungera professorer till lärosätena, och det förekommer mest vid universiteten. Adjungerade lektorer är mindre vanligt och finns nästan uteslutande vid universiteten. Adjungerade adjunkter finns däremot såväl vid ett antal större universitet som vid högskolor utan vetenskapsområde och vid konstnärliga högskolor samt vid enskilda utbildningsanordnare inom vårdområdet.

Lärosätena kan också välja att för en begränsad tid knyta till sig strategisk kunskap genom att anställa gästprofessorer, gästlektorer eller gästadjunkter. De kommer i många fall från andra lärosäten, ofta från andra länder och innebär därmed en kanal för kunskapsöverföring. År 2006 fanns cirka 300 gästlärare anställda, varav över hälften var professorer. Ytterligare en möjlighet för lärosätena att ta in kompetens utifrån är genom gäst- och timlärare.

	Totalt antal	Varav adjungerade	Andel adjungerade
Professorer	4 874	649	13 %
Lektorer	7 167	192	3 %
Adjunkter	7 275	236	3 %
Summa	19 316	1 077	6 %

Totalt antal lärare per tjänstekategori samt andel adjungerade lärare år 2006. I tabellen ingår samtliga adjungerade lärare, dvs. även sådana som inte får lön från lärosätet och som därmed normalt inte ingår i personalstatistiken.

Utveckling av lärarutbildning och skola

Universitet och högskolor som bedriver lärarutbildning har regeringens uppdrag att medverka i regionala utvecklingscentrum (RUC). Dessa centrum är samarbetsformer mellan framför allt lärosätena och kommuner i regionen kring frågor som rör utvecklingen av lärarutbildningen, kompetensutveckling av lärare och skolutveckling.

Det finns ett tjugotal RUC runt om i Sverige. De äldsta organisationerna har bedrivit verksamhet under cirka ett decennium. Organisationsformerna är mycket varierande. I vissa fall bedrivs verksamheten mycket decentraliserat utan fast personal eller med endast en projektledare, i andra fall finns en mer sammanhållen organisation med flera anställda. Finansieringen av verksamheten sker på olika sätt. I en del fall är uppdragsutbildning och projektverksamhet en viktig inkomstkälla, i andra fall bidrar de närliggande kommunerna med medel.

Det är skolans och lärarutbildningens behov som står i fokus. Alla centrumen har en lång rad samverkansprojekt på detta område. Den nära kopplingen till och ansvaret för den verksamhetsförlagda utbildningen inom lärarutbildningen är en central uppgift, och den leder till samverkan med kommuner och skolhuvudmän också när det gäller kompetenshöjande insatser, t.ex. matematiksatsningar. Även andra konkreta insatser för lärarutbildningen görs, såsom samarbete med länsarbetsnämnden för att anordna utbildningar mot lärarexamen för arbetslösa akademiker. Frågor om forskning och utvecklingsarbete med inriktning på skolans behov är också viktiga, och många RUC samverkar med utbildningsvetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet.

Centrumen är till viss del också engagerade i samverkansaktiviteter som inte direkt ligger i anslutning till lärarutbildningen. Exempel finns på RUC som har varit engagerade i att hjälpa företag eller organisationer med viss kompetensutveckling, eller har varit engagerade för att introducera entreprenörsfrågor i skolor. (Se vidare Högskoleverkets PM om regionala utvecklingscentrum, reg.nr. 61-3528-06.) ■

It's free to copy me

Ekonomi

Höjda anslag för grundutbildningen innebar att det ekonomiska utfallet av verksamheten var positivt vid de flesta universitet och högskolor. Däremot minskade volymen i verksamheten – både i grundutbildning (färre studenter) och inom forskning och forskarutbildning.

« Emma Hanquist

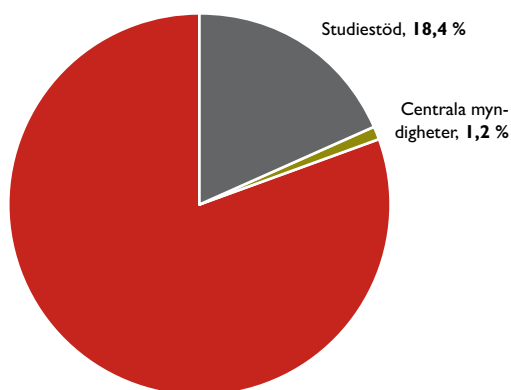
Klonad sjörövare

Teknik: Blyerts, färgpenna, kollage

UNIVERSITETENS OCH högskolornas totala intäkter var 46,6 miljarder kronor 2006. I fast pris, det vill säga med hänsyn tagen till pris- och löneutveckling, har intäkterna ökat med en knapp procent jämfört med 2005.

Drygt 80 procent av intäkterna till universitet och högskolor är statliga medel, varav merparten är direkta statsanslag. Ytterligare offentlig finansiering tillkommer bland annat genom kommuner och landsting, vilket innebär att av hela verksamheten finansieras till 88 procent av offentliga medel. Intäkter från privata källor, som minskade under 2006, utgör nu 12 procent av de totala intäkterna.

Riksdagens utökade utbildningsuppdrag 2006 och förstärkning av ersättningsbeloppen för den stora merparten av utbildningarna syns i redovisningen genom att grundutbildningsanslaget har ökat. Samtidigt har volymen studenter minskat med 10 000 helårsstudenter och flertalet lärosäten har inte nått sina takbelopp. Trots det har många fått behålla en stor del av sin anslagsökning eftersom de under tidigare år har upparbetat ett överskott av prestationer som de nu har kunnat utnyttja vid avräkningen av anslagen. Eftersom intäkterna därmed är högre än de normalt skulle vara i förhållande till volymen studenter har ett ekonomiskt överskott genererats för verksamhetsgrenen grundutbildning. Samtidigt är kostnaderna för forskning och forskarutbildning lägre än intäkterna. Sammantaget blir resultatet för sektorn år 2006 ett historiskt stort överskott på närmare en miljard. Lärosätenas samlade kapital ökar därmed kraftigt, men samtidigt innebär årets utfall att prestationer i lager (som är en reserv i tider av minskande studenttillströmning) nu är betydligt mindre och att eventuella kommande underprestationer för många lärosäten kommer att innebära minskade anslag.

Universitet och högskolor, 80,3 %

Kostnader för högskolesektorn 2006. Den totala kostnaden för högskolesektorn uppgick till 57,1 miljarder kronor, av vilka 80 procent gäller kostnader för universitet och högskolor. I övrigt är studiestödet den stora posten.

År	Index	Årlig förändring, (%)
1997	77,16	
1998	77,73	0,7
1999	80,88	4,0
2000	84,72	4,7
2001	87,54	3,3
2002	90,18	3,0
2003	93,24	3,4
2004	93,99	0,8
2005	96,77	3,0
2006	100,00	3,3

Vid beräkning av den ekonomiska utvecklingen i fast pris har Statistiska centralbyråns implicita prisindex för statlig konsumtion använts.

Kostnader som andel av BNP

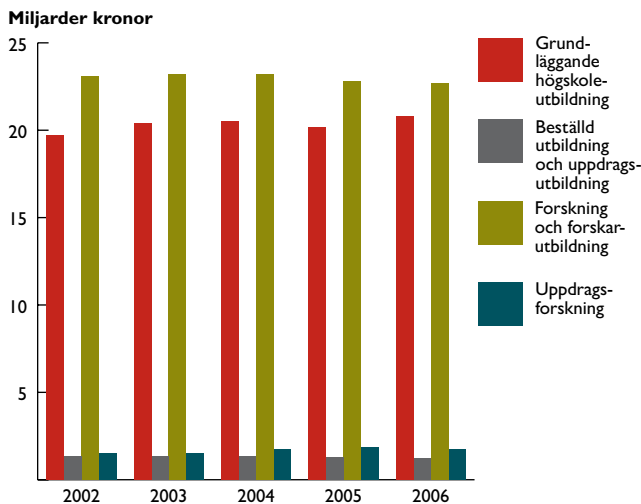
Kostnaderna för universitetens och högskolornas verksamhet var 45,8 miljarder kronor år 2006, vilket är 1,61 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Det är fjärde året i rad som lärosätenas kostnader som andel av BNP har minskat. Beroende på den kraftiga BNP-tillväxten utgör nu kostnaderna för högskolesektorn en lägre andel av BNP.

I den totala kostnaden för högskolesektorn ingår också kostnaden för studenternas studiestöd samt verksamheten vid ett antal centrala myndigheter. År 2006 var kostnaden för studiestöd 10,5 miljarder kronor och kostnaden för de centrala myndigheterna var 712 miljoner kronor. Det innebär att den totala kostnaden för sektorn var 57,1 miljarder kronor, vilket är 2,0 procent av BNP.

Marginell tillväxt

I löpande pris har de totala intäkterna ökat med 4,1 procent under 2006, men omräknat till fasta priser (implicit prisindex för statlig konsumtion) är ökningen 0,8 procent, eller 350 miljoner kronor. Ökningen gäller uteslutande intäkter till grundläggande högskoleutbildning som har ökat med 2,7 procent i reala termer, medan intäkterna till forskning och forskarutbildning har minskat med en knapp procentenhet. Därmed har också grundutbildningens andel av de totala intäkterna blivit något större och nu härrör drygt 47 procent av intäkterna från grundutbildning, vilket är en ökning med en procentenhet sedan 2005.

År 2006 var intäkterna till grundläggande högskoleutbildning knappt 22 miljarder kronor, medan intäkterna till forskning och forskarutbildning var 24,5 miljarder. Dessutom finns en tredje verksamhetsgren vid Sveriges lantbruks-

Intäkter till anslagsfinansierad verksamhet respektive uppdragsverksamhet. Under 2006 har intäkterna till den anslagsfinansierade utbildningen ökat, medan uppdragsverksamheten har minskat. Även intäkterna till den anslagsfinansierade forskningen och forskarutbildningen minskade under 2006 i fast pris. Sett över den senaste femårsperioden är förändringarna små för såväl den anslagsfinansierade verksamheten som uppdragsverksamheten.

niversitet – fortlöpanande miljöanalys – som omsluter 0,2 miljarder kronor.

Inom grundutbildningen är det den ordinarie grundutbildningen som har ökat, främst de direkta statsanslagen, men även bidrag och övriga avgiftsintäkter har ökat.

Inom uppdragsverksamheten däremot, har såväl uppdragsutbildning som beställd utbildning minskat. Mängden beställd utbildning var något större runt millennieskiftet men har sedan minskat kontinuerligt och utgör nu mindre än en procent av grundutbildningsintäkterna. Uppdragsutbildningen, som utgör fem procent av grundutbildningsintäkterna, har legat på ungefär samma nivå under en tioårsperiod. Inom forskning och forskarutbildning har samtliga typer av intäkter minskat, även uppdragsforskning som tidigare ökat under en lång period.

De tillkommande utbildningsplatserna och kvalitetsförstärkningen under 2006 innebar ökningarna om över 1,1 miljarder kronor av lärosätenas grundutbildningsanslag, utöver regeringens pris- och löneomräkning om 2,1 procent. I praktiken stannade ökningen vid 600 miljoner kronor, vilket beror på att ett flertal lärosäten inte kunde utnyttja hela ökningen på grund av ett otillräckligt antal studenter.

Omräknat i fast pris är ökningen av intäkterna från grundutbildningsanslagen lägre, endast 370 miljoner kronor, vilket beror på att kostnadsökningarna var högre än ersättningen för pris- och löneomräkningen.

Intäkterna har alltså totalt sett ökat något i reala termer under 2006. Som grupper betraktade ökade de totala intäkterna vid högskolorna under 2006, medan de ligger kvar på

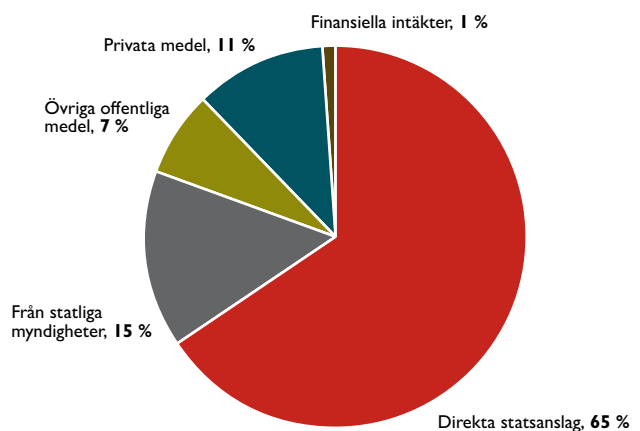
ungefär samma nivå vid universiteten. Det finns dock relativt stora skillnader mellan lärosäten. De olika utvecklingarna har dock inte lett till några större förändringar i balansen mellan lärosätesgrupperna, fortfarande finns tre fjärdedelar av intäkterna vid de etablerade universiteten.

Ökad offentlig finansiering

Av lärosätenas totala intäkter om 46,6 miljarder kronor är 30,5 miljarder, eller 65 procent, direkta statsanslag. Denna andel har ökat något på senare år genom att tillväxten av intäkter från externa finansiärer är lägre än för de direkta statsanslagen. Men andelen direkta statsanslag skiljer sig avsevärt mellan de forskningstunga äldre universiteten och de mer grundutbildningsinriktade nya universiteten och högskolorna. Det förklaras av att grundutbildningen till väldigt hög grad (87 procent) finansieras av direkta statsanslag, medan finansieringen av forskning och forskarutbildning i betydligt högre grad kommer från olika externa källor.

I genomsnitt är andelen direkta statsanslag 61 procent vid de äldre universiteten, medan den är runt 80 procent vid de nya universiteten och högskolorna med vetenskapsområde. Vid övriga högskolor är andelen direkta statsanslag ännu högre. Lägst andel direkta statsanslag av samtliga lärosäten har Karolinska institutet med 47 procent och Chalmers tekniska högskola med 50 procent.

Universiteten och högskolorna har också intäkter från olika statliga myndigheter, varav Vetenskapsrådet är den enskilt största finansiären. En annan statlig finansiär är Kammarkollegiet, som förmedlar en del anslag efter beslut i regleringsbrevet, exempelvis de medel för pensioner för kombinationsläkare som utgår år 2006 till lärosäten med läkarutbild-

Finansiering av verksamheten vid universitet och högskolor 2006. Den offentliga sektorn svarar för 88 procent av lärosätenas totala intäkter, vilka år 2006 uppgick till 46,6 miljarder kronor.

ning. Bland intäkter från statliga myndigheter ingår också ekonomiska transaktioner mellan de statliga lärosätena.

Lärosätenas intäkter från statliga myndigheter var totalt 7,2 miljarder kronor 2006, vilket motsvarar drygt 15 procent av intäkterna. Dessutom fick lärosätena 3,2 miljarder kronor från andra offentliga källor. Hit räknas kommuner och landsting, offentliga forskningsstiftelser samt EU. Det innebär att inalles 88 procent av lärosätenas intäkter kom från offentliga källor 2006. Såväl statliga som övriga offentliga medel har ökat i reala termer under 2006.

Intäkterna från privata finansiärer var 5,6 miljarder kronor 2006. Dessa har minskat i fast pris med över en halv miljard, eller 9 procent, under 2006. Över 40 procent av de privata medlen kommer från olika stiftelser och andra organisationer utan vinstsyfte och det är här intäktsminskningen finns.

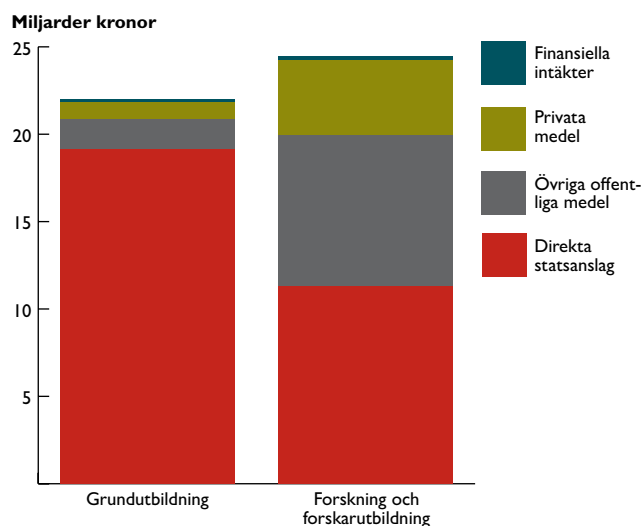
Det är främst intäkter från privata forskningsstiftelser som har minskat. Den andra stora kategorin av privata finansiärer är svenska företag, som står för 1,5 miljard kronor, vilket är samma nivå som 2005. Intäkterna från utländska företag har dock minskat. Till privata medel räknas också övriga medel, vilka har minskat kraftigt under 2006, men det beror troligen på att klassificeringen av intäkterna har förbättrats.

Oförändrad kostnadsvolym

De totala kostnaderna för verksamheten vid universitet och högskolor 2006 var 45,8 miljarder kronor, vilket i löpande pris är knappt tre procent högre än 2005. Omräknat i fasta priser har kostnaderna minskat med en kvarts miljard kronor, dvs. 0,6 procent. Såväl volymen grundutbildningsstudenter som antalet doktorander har minskat, medan personalen är ungefär lika stor som 2005.

Kostnaderna för avskrivningar har minskat, och även lokalkostnaderna har gått ned något i reala termer. Personalkostnaderna ligger kvar på samma nivå som 2005 medan övriga driftskostnader har ökat marginellt. De små förändringarna innebär att fördelningen mellan de olika kostnadslagen inte har förändrats nämnvärt sedan 2005. Under 2006 var, precis som 2005, 60 procent av kostnaderna personalkostnader, 14 procent lokalkostnader och 17 procent övriga driftskostnader.

Kostnadsutvecklingen för de olika verksamhetsgrenarna skiljer sig åt. Under 2006 har lärosätenas kostnader för grundläggande högskoleutbildning ökat med 340 miljoner i

Finansiering av grundläggande högskoleutbildning respektive forskning och forskarutbildning 2006. Grundutbildningen finansieras till 87 procent av direkta statsanslag medan finansieringen av forskning och forskarutbildning kommer från många olika källor. Knappt hälften är direkta statsanslag.

	2004	2005	2006
Verksamhetens intäkter			
Statsanslag	28 543	29 269	30 546
Avgifter och andra ersättningar	4 447	4 674	4 744
Bidrag	10 838	10 558	10 994
Finansiella intäkter	341	295	355
Summa intäkter	44 168	44 795	46 639
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	26 862	26 780	27 605
Lokalkostnader	6 421	6 399	6 516
Kostnader för klinisk utbildning och forskning	1 782	1 935	1 985
Övriga driftkostnader	7 491	7 403	7 718
Finansiella kostnader	193	144	163
Avskrivningar	1 983	1 938	1 847
Summa kostnader	44 732	44 599	45 833
Verksamhetsutfall	-564	197	806
Resultat från andelar i dotter- och intresseföretag	-26	14	48
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m.	7	8	9
Medel som tillförts statsbudgeten	7	8	9
Saldo	0	-0	0
Transfereringar			
Erhållna medel	1 306	995	1 049
Lämnade bidrag	1 306	995	1 049
Saldo	0	-0	-0
Årets kapitalförändring	-589	211	855

Sammanställning av samtliga lärosätens resultaträkningar, uppgifter i miljoner kronor, löpande priser. Intäkterna har ökat med 4,1 procent och kostnaderna med 2,8 procent. Samtliga kostnadslag, utom avskrivningar, har ökat i löpande pris under 2006. I fast pris har samtliga kostnader utom övriga driftkostnader och finansiella kostnader minskat. Den totala kostnadsminskningen är 0,6 procent i fast pris.

	Grundläggande högskoleutbildning	Forskning och forskarutbildning	Fortlöpande miljöanalys (SLU)	Totalt
Intäkter	21 998 124	24 450 414	190 194	46 638 732
Kostnader	21 552 054	24 096 824	183 792	45 832 670
Verksamhetsutfall	446 070	353 590	6 402	806 062

Verksamhetsutfall per verksamhetsgren 2006. Såväl grundläggande högskoleutbildning som forskning och forskarutbildning uppvisar positiva resultat. Totalt var utfallet ett plus på 806 miljoner kronor under 2006.

fasta priser. Detta trots att antalet helårsstudenter har minskat med 10 000 under 2006. Kostnaderna för forskning och forskarutbildning däremot, har minskat med 620 miljoner kronor.

För att hålla sig inom budgetramarna minskade lärosätena personalen såväl 2004 som 2005, men under 2006 är antalet anställda omräknat till heltidspersoner i stort sett oförändrat jämfört med 2005. Bland andra har arvodister och gäst- och timlärare ökat, medan antalet doktorander med anställning och forskarassistenter har minskat, vilket antyder att man expanderar inom grundläggande högskoleutbildning, men är mer restriktiv inom forskning och forskarutbildning. Denna slutsats stärks av att personalkostnaderna inom grundutbildning har ökat, medan de har minskat inom forskning och forskarutbildning, och att även övriga kostnadslag inom grundutbildningen (utom avskrivningar) har ökat under 2006. Men eftersom intäkterna har ökat mer, blir ändå resultatet för verksamhetsgrenen grundutbildning ett överskott om nästan 450 miljoner kronor.

Inom forskning och forskarutbildning däremot, fortsätter man att dra ned på kostnaderna, vilka minskat inom alla kostnadslag (utom finansiella kostnader). Det är andra året i rad med en märkbar kostnadsminskning, vilket under 2006 har resulterat i ett positivt resultat för verksamhetsgrenen forskning och forskarutbildning.

Rekordöverskott ...

Det sammanlagda resultatet för universiteten och högskolorna var ett överskott som uppgick till 850 miljoner kronor. Här ingår resultatet för Handelshögskolan i Stockholm som följer andra redovisningsprinciper än övriga lärosäten och alltid uppvisar ett stort underskott. År 2006 var underskottet 113 miljoner kronor. Om resultatet för Handelshögskolan i Stockholm exkluderas var alltså det sammanlagda resultatet för sektorn ett överskott på nästan en miljard kronor. Det är ett rekordstort överskott som har att göra med de ökade takbeloppen som lärosätena till stor del har kunnat räkna in trots minskat antal studenter, på grund av att de har avräknat tidigare överprestationer. Resultaten för enskilda lärosä-

ten är överlag positiva, endast tio lärosäten uppvisar negativa resultat, vilka i samtliga fall täcks av tidigare överskott. Förutom Handelshögskolan i Stockholm finns negativa resultat om fem procent eller mer i förhållande till omslutningen vid Dramatiska institutet samt vid tre små högskolor med enskild huvudman.

Positiva resultat om fem procent eller mer av omslutningen uppvisar sju lärosäten: Stockholms universitet, Växjö universitet, Örebro universitet, Blekinge tekniska högskola, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Borås samt Danshögskolan.

... och kraftig underprestation

Takbeloppet anger det maximala belopp för helårsstudenter och helårsprestationer som riksdagen har beslutat om för varje lärosäte. Om summan av antalet studenter och deras prestationer genererar ett högre belopp än takbeloppet kan lärosätena spara överskjutande belopp till följande år, dock maximalt tio procent av takbeloppet.

År 2006 var lärosätenas takbelopp 18,3 miljarder medan utfallet av prestationer blev 17,1 miljarder kronor. Det innebär att lärosätena underskred takbeloppet med 6,6 procent. Förklaringen är en relativt kraftig ökning av takbeloppen samtidigt som antalet studenter har minskat.

Efter flera år av överprestationer hade de flesta lärosäten sparade prestationer i lager som de fick ersättning för år 2006. Därför fick de flesta lärosätena behålla anslagen trots underprestationen. Nu har dock flertalet lärosäten använt sina överskott – värdet av de sparade prestationerna har krympt från 950 till 350 miljoner kronor – vilket innebär att eventuella kommande underprestationer direkt påverkar lärosätenas intäkter.

Ökade kostnader per student

Enligt lärosätenas resultaträkningar var kostnaden för grundläggande högskoleutbildning (exklusive uppdragsverksamhet) 20,4 miljarder kronor 2006, vilket i fasta priser är knappt två procent högre än föregående år. Antalet

Lärosäte	Kostnader	Förändring 2005-06, % (löpande priser)	Resultat	Balanserat kapital	Takbelopp	Utfall	Procent över/under tak	Värde av prestationer i lager	Ej utnyttjat takbelopp från tidigare år
Uppsala universitet	4 160	2,6	102,6	328,7	1 189,2	1 156,8	-2,7		21,2
Lund	5 114	3,1	48,7	360,1	1 571,2	1 476,6	-6,0	50,2	
Göteborg	4 313	2,6	86,8	129,3	1 565,2	1 546,6	-1,2	129,1	
Stockholm	2 781	0,5	149,3	142,9	989,9	897,5	-9,3		0,7
Umeå	3 034	4,1	5,6	362,6	1 067,4	1 051,6	-1,5		76,9
Linköping	2 522	1,9	89,7	202,2	1 184,4	1 116,7	-5,7	44,7	
Karolinska	4 002	4,8	72,3	296,1	511,8	553,7	8,2	51,2	
KTH	2 709	0,8	13,0	14,9	941,9	877,5	-6,8		94,2
Chalmers	2 139	0,7	28,8	28,8	694,2	660,4	-4,9		40,7
Luleå	1 223	2,1	-19,1	70,6	594,0	518,8	-12,7		59,4
SLU	2 177	-0,4	181,0	119,1					
Karlstad	802	0,4	-11,2	22,8	520,1	459,6	-11,6		52,0
Mittuniversitetet	742	-0,9	14,6	83,6	521,1	438,0	-15,9		52,1
Växjö	703	4,5	33,4	113,4	440,1	375,6	-14,7		25,0
Örebro	831	-0,8	61,8	54,8	584,5	541,5	-7,4	10,1	
Blekinge tekniska högskola	384	4,2	25,7	28,8	208,8	228,8	9,6	0,7	
Jönköping	589	6,9	31,5	2,2	440,1	393,8	-10,5		46,3
Kalmar	627	6,1	6,7	74,1	426,7	371,1	-13,0		19,1
Malmö	986	11,9	17,8	136,1	716,7	636,1	-11,2		42,5
Mälardalen	709	3,8	0,0	66,5	556,7	508,6	-8,6		49,1
Borås	443	5,8	20,2	28,4	377,7	341,3	-9,6		15,7
Dalarna	431	3,6	-12,5	14,7	357,7	308,3	-13,8		35,8
Gotland	155	-2,1	3,8	-16,2	115,0	99,0	-13,9		11,5
Gävle	472	1,4	7,6	30,5	376,5	342,5	-9,0		17,3
Halmstad	384	5,1	14,0	43,0	297,1	284,8	-4,1	14,6	
Kristianstad	391	6,0	4,6	14,9	316,7	285,7	-9,8		19,0
Skövde	352	12,2	13,7	59,1	290,2	264,1	-9,0		0,4
Väst	329	7,3	-9,1	15,4	282,8	241,2	-14,7		28,3
GIH	85	3,4	-0,6	20,0	45,7	46,8	2,3	4,6	
Lärarhögskolan	595	2,3	-13,3	110,4	412,8	400,7	-2,9	14,8	
Södertörn	523	4,4	5,9	1,7	311,4	274,5	-11,9		15,8
Danshögskolan	51	30,2	3,5	15,9	42,5	36,6	-14,0		3,2
Dramatiska institutet	99	8,3	-7,3	24,4	76,5	82,2	7,4	5,7	
Konstfack	141	6,7	0,9	36,7	120,7	121,7	0,8	12,1	
Konsthögskolan	60	-0,2	1,1	12,0	54,6	57,8	6,0	5,5	
Musikhögskolan	147	8,4	1,3	35,4	104,4	101,3	-3,0	6,1	
Operahögskolan	21	-3,4	2,0	-0,5	16,0	16,3	1,5	1,6	
Teaterhögskolan	32	5,2	0,6	0,9	26,5	29,1	9,7	2,7	
Totalt	45 256	2,8	975,3	3084,4	18 348,8	17 143,3	-6,6	353,6	726,2

Resultat (årets kapitalförändring) samt utfall i grundutbildningen 2006 enligt lärosätenas årsredovisningar, miljoner kronor. I tabellen redovisas lärosätenas kostnadsomslutning, resultat samt utfall i grundutbildningen i förhållande till takbeloppet, det vill säga det maximala värde av prestationer som riksdagen har anslagit medel till (SLU har inget takbelopp). Dessutom redovisas lärosätenas balanser i form av kapital samt värdet av prestationer i lager, alternativt ej utnyttjat takbelopp från tidigare år. I tabellen ingår de statliga lärosätena samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping.

helårsstudenter år 2006 var 285 000 och det innebär att den genomsnittliga kostnaden per student var 71 500 kronor. Statens kostnad för högskoleutbildning innefattar även kostnaden för studiemedel, vilket innebär att statens totala kostnad per helårsstudent är 108 400 kronor.

Under 2006 ökade lärosätenas kostnader för grundläggande högskoleutbildning samtidigt som antalet helårsstudenter minskade. Därmed ökade kostnaden per student med 55 procent. De närmast föregående åren minskade kostna-

derna per student, eftersom lärosätena utbildade fler studenter än de fick betalt för. Men år 2006 var exceptionellt eftersom lärosätena kunde avräkna mer grundutbildningsanslag än de utförde utbildning för. Det innebär att de kunde tillåta sig något högre kostnader per student än normalt. När anslagen nästa år bättre motsvarar studentvolymen är det troligt att kostnaderna per student kommer att minska igen.

Statens resurstilldelning till universitetet och högskolorna baseras på per capita-ersättningar för helårsstudenter och

Ersättningsnivåer per utbildningsområde

Riksdagens anslag till grundutbildningen betalas ut per helårsstudent och per helårsprestation. I samband med beslutet om anslaget till varje högskola fattar riksdagen också beslut om ett så kallat takbelopp som anger hur mycket som maximalt kan betalas ut till varje lärosäte. För innevarande år (2007) gäller nedanstående belopp per helårsstudent och helårsprestation. I kolumnen längst till höger anges de olika områdenas relativa storlek räknat efter antalet helårsstudenter 2006. De flesta utbildningsområdena är små. Närmare hälften av hela utbildningsvolymen (antalet helårsstudenter) avser utbildning inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. 30 procent avser teknik och naturvetenskap. De konstnärliga utbildning-

arna, som är de områden som har högst ersättning, utgör bara ett par procent av utbildningsvolymen. För 2007 uppgår de samlade takbeloppen till 18,7 miljarder kronor.

Anslag för klinisk utbildning och forskning

För läkarutbildning och tandläkarutbildning tillkommer resurser för den kliniska delen av utbildningen. År 2007 var anslaget för klinisk utbildning och forskning 2,0 miljarder kronor. Lärosätena avgör själva hur stor del av anslaget som ska användas för grundutbildning respektive forskning och forskarutbildning, men minst 67 000 kronor per helårsstudent ska avsättas för den kliniska delen av läkarutbildningen.

Utbildningsområde	Ersättning per helårsstudent	Ersättning per helårsprestation	Fördelning av helårsstudenter 2006, %
Humanistiskt, teologiskt, juridiskt, samhällsvetenskapligt	19 043	17 847	43,2
Naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt	45 708	39 384	30,0
Vård	49 649	43 002	8,1
Odontologiskt	41 058	47 828	0,5
Medicinskt	55 481	67 486	5,0
Undervisning	32 409	38 169	8,5
Övrigt	37 505	30 466	2,2
Design	132 337	80 629	0,8
Konst	187 875	80 659	0,2
Musik	114 170	72 188	0,8
Opera	272 081	162 762	0,0
Teater	263 097	131 045	0,1
Media	268 489	215 071	0,2
Dans	185 036	102 243	0,0
Idrott	96 422	44 621	0,5

Anmärkning: En helårsstudent är en student som är registrerad för heltidsstudier i två terminer (40 poäng), eller registreringar av flera studenter för mindre utbildningsmängder som tillsammans adderar till 40 poäng. En helårsprestation är 40 tenderade poäng. För att få fram antalet helårsprestationer räknas alla poäng samman och divideras med 40.

helårsprestationer inom olika utbildningsområden. Lägst är ersättningen för humaniora, samhällsvetenskap, juridik samt teologi, som sammantaget utgör 43 procent av det to-

tala antalet helårsstudenter. Den högsta ersättningen går till de konstnärliga utbildningsområdena som utgör knappt 2 procent av antalet helårsstudenter. ■

Personal

Personalresursen vid universitet och högskolor var oförändrad 2006 jämfört med föregående år. Oförändrad är även andelen forskarutbildade lärare som hösten 2006 var 54 procent.

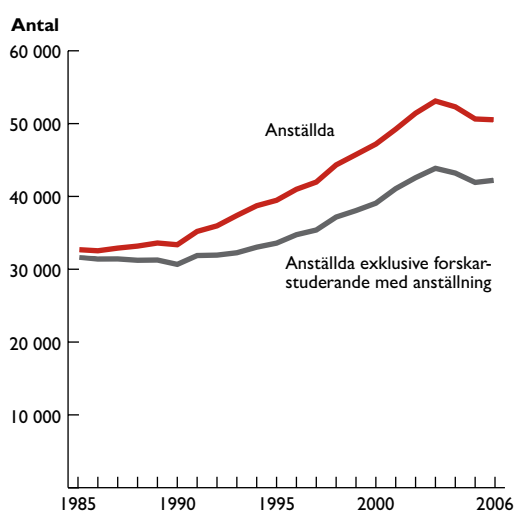
EFTER ATT HÖGSKOLANS personal minskat under två år ökade antalet anställda med 2 100 personer under 2006. Det innebär att 63 600 personer var anställda vid Sveriges universitet och högskolor. Ökningen av antalet anställda består till stor del av arvodister samt gäst- och timplärare. Detta är små personalkategorier med många deltidsanställda vilket gör att ökningen i stort sett inte medför någon förändring av personalresurserna räknat i antal heltidspersoner. År 2006 omfattade personalen 50 500 heltidspersoner. Om man exkluderar de anställda forskarstuderandena var det 42 200 heltidspersoner.

De anställda i högskolan utgör ungefär en fjärdedel av all statligt anställd personal. Under högskolans expansionsperiod under 1990-talet och de första åren på 2000-talet ökade antalet studenter kraftigt liksom personalen vid universitet och högskolor. Minskningen av personalen åren 2004 och 2005 berodde huvudsakligen på att lärosätena anpassade kostnaderna till tillgängliga resurser. En effekt av det var bland annat att tidsbegränsade anställningar inte förnyades. Trots att antalet anställda personer har ökat år 2006 är det fortfarande 800 färre personer anställda nu än innan minskningen, år 2003.

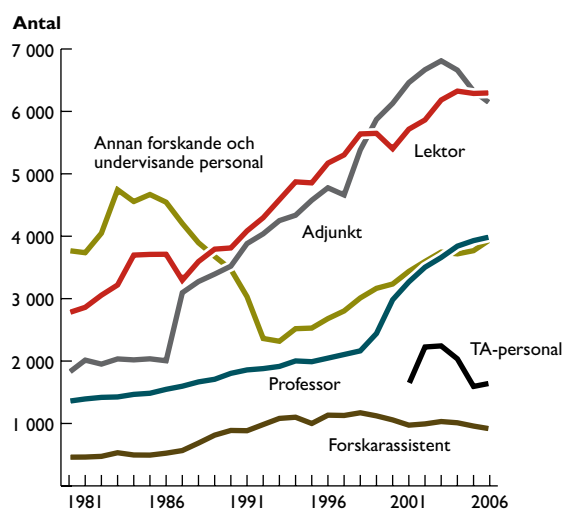
Hälften forskar och undervisar

Närmare 45 procent av all personal vid universiteten och högskolorna arbetar med forskning och undervisning. Resten av personalen arbetar som bibliotekarier, lokalvårdare och administratörer.

År 2006 uppgick den forskande och undervisande delen av personalen till närmare 23 400 heltidspersoner. För varje

Antal anställda vid universitet och högskolor, heltidspersoner. Under 2006 var antalet anställda oförändrat jämfört med föregående år efter ett års nedgång.

Antal forskande och undervisande heltidspersoner (exklusive anställda forskarstuderande). Antalet professorer har fortsatt att öka även under det senaste året trots att det totala antalet anställda är oförändrat. Forskarassistenten och adjunkter har minskat något under 2006. Under den senare delen av nittio-talet ökade antalet professorer och adjunkter kraftigt. Den stora ökningen av professorer förklaras av befördringsreformen. Ökningen av antalet adjunkter beror till stor del på att vårdhögskolorna har förstärkts.

forskande och undervisande heltidsperson gick det 13 studenter. Antalet studenter per forskande och undervisande personal varierar mycket mellan ämnesområdena och även mellan lärosätena, inte minst för att forskningsinslaget i verksamheten varierar.

De största personalkategorierna inom den undervisande och forskande personalen är lektorer och adjunkter, som utgör cirka 27 procent av personalen vardera. Med 17 procent var följer sedan professorer respektive annan undervisande och forskande personal – här ingår t.ex. amanuenser, forskare och forskningsassistenter. Teknisk och administrativ personal som har forskande och undervisande arbetsuppgifter, t.ex. forskningsingenjörer och projektledare, utgör 7 procent. Slutligen står forskarassistenter samt gäst- och timplärare för 4 respektive 2 procent av den forskande och undervisande personalen.

Fler gäst- och timplärare

Det har varit små förändringar inom de allra flesta personalkategorierna bland den forskande och undervisande personalen. Gäst- och timplärare har dock ökat med 16 procent mellan 2005 och 2006 (både räknat i antal anställda personer och heltidspersoner). Den tekniska och administrativa personalen har ökat i antal anställda personer men inte räknat som heltidspersoner.

Den långsiktiga utvecklingen visar stora skillnader mellan olika grupper som tillhör den forskande och undervisande personalen. Antalet professorer har ökat mellan 1980

Fakta om statistiken

Redovisningen av uppgifter om personalen vid universitet och högskolor baseras helt på SCB:s vidarebearbetning av konjunkturlönestatistiken för statliga myndigheter som utgår från individuppgifter avseende oktober månad. Genom en komplettering av löneredovisningssystemen vid universitet och högskolor finns från och med år 2001 all personal fördelad på vetenskapsområden. Personal som inte kan knytas till ett visst vetenskapsområde redovisas på område gemensamt/övrigt. Dessutom finns all undervisande och forskande personal fördelad på ämnen. Genom en särskild insamlingsrutin omfattar redovisningen även individbaserad statistik över personalen hos enskilda utbildningsanordnare.

och 2006, med en markant ökning under den senare delen av perioden. Det beror i huvudsak på befodringsreformen då behöriga lektorer fick möjlighet att anställas som professor. Även antalet lektorer har ökat – med undantag för en minskning år 2000 som är en konsekvens av att många just då uppgraderades från lektor till professor genom befodringsreformen.

Antalet forskarassistenter fördubblades under senare hälften av 1980-talet men har sedan dess varit i stort sett oförändrat. Adjunkterna hade en stark tillväxt framförallt efter 1997, men de senaste åren har antalet minskat. En stor del av den tidigare ökningen berodde på att vårdhögskolorna införlivades bland de statliga lärosätena och därmed även i personalstatistiken.

Gruppen annan forskande och undervisande personal minskade kraftigt mellan 1987 och 1992, vilket till stor del berodde på den reform som innebar att vissa av forskningstjänsterna successivt ersattes av anställning som lektor eller adjunkt. Sedan mitten av 1990-talet har dock gruppen annan forskande och undervisande personal åter ökat. I statistiken ingår sedan år 2001 även den del av den tekniska och administrativa personalen som har forskande eller undervisande uppgifter i denna grupp i statistiken.

Små förändringar inom ämnesområdena

Under 2006 är förändringarna av den forskande och undervisande personalen per ämnesområde små. De största procentuella förändringarna har skett inom två relativt små ämnesområden – farmaci och veterinärmedicin, minus 10 procent respektive plus 10 procent.

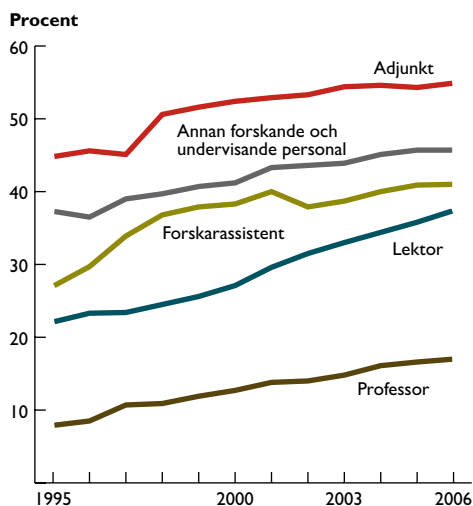
Störst är personalen inom ämnesområdet samhällsvetenskap, 5 500 heltidspersoner. Näst störst är teknikvetenskap med 4 200 heltidspersoner och därefter humaniora och religionsvetenskap, medicin samt naturvetenskap med runt 3 000 heltidspersoner vardera.

Långsamt mot jämnare könsfördelning

Hälften av de anställda inom högskolan är kvinnor. Andelen kvinnor varierar dock mycket mellan olika personalkatego-

Ämnesområde	Professor	Forskarassistent	Lektor	Adjunkt	Gäst- och tmlärare	Annan forskande och undervisande personal	Teknisk och administrativ personal	Summa	Andel	Förändring (%) sedan år 2005
Humaniora och religionsvetenskap	526	114	1 110	945	106	257	89	3 146	13,5	1,4
Rättsvetenskap/juridik	75	0	127	109	33	34	5	384	1,6	-0,9
Samhällsvetenskap	602	82	1 922	2 041	119	548	180	5 494	23,5	0,1
Matematik	127	21	314	179	8	30	20	699	3,0	-1,7
Naturvetenskap	703	240	652	202	37	678	448	2 959	12,7	1,6
Teknikvetenskap	768	204	1 134	1 049	74	480	494	4 202	18,0	-0,4
Skogs- och jordbruksvetenskap	132	41	58	74	2	442	102	850	3,6	2,8
Medicin	844	161	379	184	22	1 267	242	3 098	13,3	0,4
Odontologi	55	8	64	83	4	33	9	255	1,1	2,6
Farmaci	21	1	22	6	1	18	3	71	0,3	-10,4
Veterinärmedicin	32	10	18	58	0	31	10	158	0,7	9,7
Övriga forskningsområden	101	34	490	1 194	33	102	41	1 994	8,5	-0,1
Ingen ämneskod	4	0	7	11	1	24	0	46	0,2	30,6
Totalt	3 989	915	6 296	6 133	437	3 943	1 644	23 357	100,0	0,5

Forskande och undervisande personal (heltidspersoner) fördelade efter ämnesområde 2006. Det har inte skett några större förändringar av den forskande och undervisande personalen inom de olika ämnesområdena under året. Antalet anställda är störst inom det samhällsvetenskapliga området. Näst största område är teknikvetenskap. Därefter följer tre ungefär jämnstora områden: humaniora, naturvetenskap och medicin.

Andelen kvinnor bland forskande och undervisande personal. Andelen kvinnor ökar långsamt. Sedan 1995 har andelen kvinnor bland professorerna stigit från 8 till 17 procent och bland lektorerna från 22 till 37 procent. Förändringar avseende adjunkterna kan till stor del tillskrivas förändringar i personalstatistiken

rier, till exempel är 89 procent av lokalvårdarna, 77 procent av den administrativa personalen samt 74 procent av bibliotekarierna kvinnor.

Bland den forskande och undervisande personalen är andelen kvinnor lägre än bland hela personalen – 41 procent. Lägst är andelen kvinnor bland professorerna (17 procent). Under flera år har andelen kvinnliga professorer ökat med en procentenhet per år, men under år 2006 var ökningen lite mindre. Bland den forskande och undervisande personalen är det bara bland adjunkterna som kvinnorna är i majoritet (55 procent).

Andelen kvinnliga professorer är oförändrat låg oavsett vilken åldersgrupp som studeras. Även bland lektorerna är andelen kvinnor ungefär densamma oavsett ålder. Bland forskarassistenter i åldern 30 till 44 år – då anställning som forskarassistent förekommer mest frekvent – ökar andelen kvinnor ju äldre åldersgruppen är. Även bland adjunkterna är andelen kvinnor större i de äldre åldersgrupperna än i de yngre. För övriga personalkategorier är fördelningen mellan män och kvinnor ungefär densamma i alla åldersgrupper.

Inom högskolan pågår en utveckling mot en jämnare könsfördelning bland personalen, men den går långsamt. Bland den forskande och undervisande personalen har störst

framsteg sedan 1995 gjorts bland lektorerna och forskarasistenterna, där har andelen kvinnor ökat med 15 respektive 14 procentenheter. Bland professorerna har andelen kvinnor ökat med 9 procentenheter.

Sett till de nyrekryterade – inflödet i akademien – har andelen kvinnor ökat under de senaste tio åren såväl bland professorer som bland lektorer och forskarassistenter. Men det är bara bland lektorerna som hälften av de nyrekryterade är kvinnor år 2006. Bland de nyrekryterade professorerna (det vill säga de som aldrig tidigare har innehaft den tjänsten vid lärosäte i Sverige) har andelen kvinnor ökat från 14 procent år 1995 till 26 procent år 2006. Bland de nya lektorerna har andelen kvinnor ökat från 29 procent till 52 procent, och bland de nyrekryterade forskarasistenterna har andelen kvinnor gått från att vara 29 procent 1995 till att vara 38 procent år 2006.

Adjungerade lärare

Det fanns totalt 1 100 adjungerade lärare anställda vid universitet och högskolor år 2006. Av dessa fick 700 hela sin lön från annan arbetsgivare än lärosätet. Eftersom de därmed inte finns med i den ordinarie personalstatistiken (som baseras på uppgifter från lärosätenas löneredovisningssystem) har uppgifter samlats in från lärosätena för att komplettera registeruppgifterna.

De adjungerade lärarna motsvarar knappt två procent av samtliga anställda inom högskolan, och nästan fem procent av den forskande och undervisande personalen. De utgör dock inte en lika stor andel omräknat till heltidspersoner eftersom de är anställda på deltid. De som får hela sin lön från huvudarbetsgivaren – två tredjedelar av samtliga adjungerade lärare – har i genomsnitt en tjänst som motsvarar 10 timmar i veckan.

För drygt 55 procent av de adjungerade lärarna som inte får sin lön från lärosätet var kommun eller landsting huvudsaklig arbetsgivare. Företag var huvudarbetsgivare för 20 procent och statliga myndigheter för 10 procent. Resterande hade övrig huvudarbetsgivare eller så saknades uppgift om finansieringen. ■

Arbetsmarknad

Flertalet nyexaminerade från universitet och högskolor etablerar sig relativt snabbt på arbetsmarknaden. Det är dock stora skillnader i etableringen beroende på vilket område examen är inriktad mot.

I ALLMÄNHET HAR de som har högskoleutbildning ett för-steg på arbetsmarknaden framför dem som har en gymnasial utbildning, vilka i sin tur har en starkare ställning än de som enbart har grundskoleutbildning. Ett tecken på detta är arbetslöshetsciffrorna.

Oberoende av konjunkturläge är arbetslösheten högst för den del av arbetskraften som endast har grundskoleutbildning eller motsvarande. Arbetslösheten är lägre för dem som har gymnasial utbildning och lägst för dem som har högskoleutbildning. Under år 2006 var arbetslösheten bland högskoleutbildade 3,8 procent enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU). Bland gymnasialt utbildade var arbetslösheten 5,2 procent och bland personer med enbart grundskola 8,8 procent.

I många fall är det uppenbart varför längre utbildning också medför en starkare ställning på arbetsmarknaden. Ofta finns en yrkeshierarki med viss utbytbarhet mellan nivåerna. De som är kvalificerade för den högre nivån kan ersätta dem som är kvalificerade för den lägre, men inte tvärtom. Civilingenjörer kan ersätta högskoleingenjörer, och högskoleingenjörer kan ersätta tekniker, till exempel.

Det finns dessutom hela tiden en tendens till att arbetsgivarna graderar upp kraven på kompetens inom olika yrkesområden. Det behöver inte betyda att den längre utbildningen är helt nödvändig för yrket, men den ger ofta individen ett extra plus som arbetsmarknadskvalifikation.

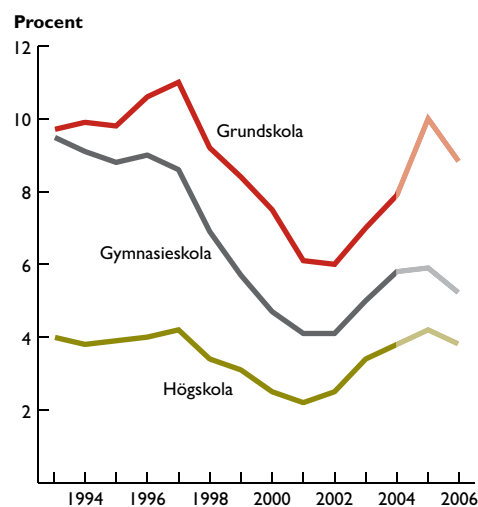
Sjunkande etableringstal

Bland dem som examinerades från universitet och högskolor läsåret 2003/04 hade 71 procent etablerat sig på arbetsmarknaden år 2005, det vill säga 1 till 1,5 år efter att de tog sin examen. Andelen var tre procentenheter lägre än motsvarande andel ett år tidigare. Det framgår av den årliga undersökning av etableringen på arbetsmarknaden som Högskoleverket genomför tillsammans med prognosinstitutet vid Statistiska centralbyrån. I undersökningen mäts etableringen genom uppgifter om inkomster, förekomst av arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder bland annat. (Metoden redovisas i Högskoleverkets rapport *Etableringen på arbetsmarknaden*, 2003:7 R, och de senaste uppgifterna redovisas i *Etableringen på arbetsmarknaden – examinerade 2002/03, 2006:40 R.*)

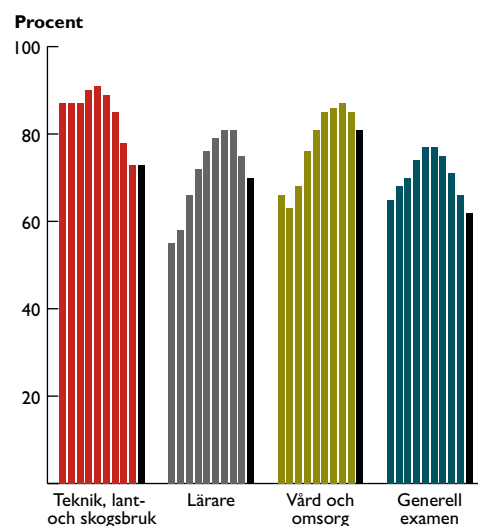
Att etableringstalen är lägre för högskoleutbildade 2005 än 2004 är en följd av en allt svagare arbetsmarknad under denna period. Emellertid, en förklaring till att etableringsförloppet – trots en svagare arbetsmarknad – inte har påver-

kats mer för de högskoleutbildade, är att många som lämnar universitet och högskolor är inriktade mot den offentliga sektorn där efterfrågeutvecklingen i många fall är en annan än inom det privata näringslivet.

Resultaten visar att den fleråriga nedgången i etableringstalen för till exempel civilingenjörer och högskoleingenjörer – i synnerhet med examensinriktning mot informations- och kommunikationsteknik – bromsades upp redan 2005. Andelen etablerade lärare och vårdutbildade fortsatte att minska även under 2005.

Arbetslöshet efter utbildningsnivå i arbetskraften, 16–64 år. Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och arbetslöshet, vilket framgår av SCBs arbetskraftsundersökningar (AKU). Under 2005 ändrades definitionen av arbetslöshet, vilket medför att uppgifterna om arbetslöshet under perioden före 2005 inte kan jämföras med uppgifterna från och med 2005. I synnerhet har detta påverkat arbetslöshetsuppgifterna för grundskoleutbildade.

Genomsnittlig andel etablerade på arbetsmarknaden 1–1,5 år efter examen för grupper av examinerade 1994/95 till och med 2003/04. De första tre grupperna visar utvecklingen för dem som har avlagt yrkesexamen med olika inriktning. Den fjärde gruppen visar utvecklingen för dem med magister- eller kandidatexamen. Staplarna inom respektive område visar andelen etablerade per år mellan 1996 och 2005. Andelen etablerade de senaste åren har minskat bland lärare och vårdutbildade. För examinerade inom teknik samt lant- och skogsbruk är 2005 det första året som andelen etablerade inte minskar sedan IT-bubblan sprack år 2000.

Sett över en längre tidsperiod är det betydande skillnader i utveckling mellan olika sektorer på arbetsmarknaden. Skillnaderna i utveckling har också inneburit att skillnaden mellan män och kvinnor i andel etablerade, som år 1996 var 14 procentenheter till männens fördel, numera inte finns – 2005 var 70 procent av både män och kvinnor etablerade på arbetsmarknaden 1 till 1,5 år efter examen.

Vårdutbildade etablerar sig snabbt

Läkare och sjuksköterskor är två stora grupper som etablerar sig mycket snabbt på arbetsmarknaden. Andra stora grupper som etablerar sig snabbt är lärare och civilingenjörer, även om andelen etablerade civilingenjörer 1 till 1,5 år efter examen är lägre jämfört med i slutet av nittioalet.

Flertalet examensgrupper ligger i mätningen år 2005 i ett intervall mellan 70 och 90 procent etablerade på arbetsmarknaden 1 till 1,5 år efter examen. En stor grupp som avviker negativt är personer med konstnärlig examen. Av dem är det bara 29 procent som har etablerat sig på arbetsmarknaden 1 till 1,5 år efter examen. Även humanister med kandidat- eller magisterexamen samt samhällsvetare och naturvetare med kandidat- eller magisterexamen har relativt låg etableringsgrad. I dessa grupper är mellan 40 och 55 procent av de examinerade etablerade på arbetsmarknaden 1 till 1,5 år efter examen.

När det gäller de examinerade som har avlagt en så kallad generell examen, det vill säga en magister- eller kandidatexamen, är det examinerade med utbildning inriktad mot vård, medicin, ekonomi och teknik som etablerar sig snabbast. För magistrar och kandidater med teknisk inriktning i sin exa-

	Antal examinerade	Andel etablerade, procent	Förändring sedan 2004, procentenheter
Läkare	711	95	0
Specialistsjuksköterskor	1 465	92	1
Psykoterapeuter	142	89	-4
Tandläkare	149	89	6
Receptarier	171	85	-8
Apotekare	107	85	-2
Kandidatexamen: vård, medicin	383	84	2
Sjuksköterskor	3 530	82	-7
Magisterexamen: vård, medicin	314	81	-2
Tandhygienister	143	76	-5
Civilingenjörer	3 407	76	1
Teologer	112	75	-7
Magisterexamen: ekonomi	2 606	73	-1
Socionomer	1 114	72	-7
Lärare	8 183	71	-5
Jurister	876	71	1
Biomedicinska analytiker	122	71	-6
Social omsorgsexamen	225	70	-10
Psykologer	323	70	-2
Högskoleingenjörer	2 755	70	-0
Kandidatexamen: ekonomi	1 404	68	-2
Agronomer, lantmästare, hortonomer	168	67	-7
Magisterexamen: teknik	1 003	66	-2
Magisterexamen: beteendevetare	523	65	-7
Sjukgymnaster	399	64	-7
Arkitekter	194	63	9
Kandidatexamen: beteendevetare	1 142	61	-6
Kandidatexamen: teknik	1 110	61	-3
Arbetssterapeuter	369	60	-5
Magisterexamen: samhällsvetare	974	58	-9
Kandidatexamen: naturvetare	194	53	-2
Magisterexamen: naturvetare	883	52	-9
Kandidatexamen: samhällsvetare	849	49	-7
Magisterexamen: humaniora	352	40	-8
Kandidatexamen: humaniora	463	39	-2
Konstnärer	221	29	-4
Totalt	37 660	71	-4

Andel (procent) etablerade på arbetsmarknaden 2005 av examinerade 2003/04. Skillnaderna är relativt stora i hur snabbt etableringen på arbetsmarknaden går för olika examensgrupper. Trögast går etableringen för dem som har en konstnärlig eller humanistisk utbildning. Som framgår av tabellen går etableringen långsammare för dem som examinerades 2003/04 än för dem som examinerades föregående år, vilket hänger ihop med konjunkturutvecklingen. Till skillnad mot tidigare år går etableringen numera långsammare också för flera grupper av vårdutbildade och lärare. Däremot går etableringen snabbare för civilingenjörer, vilket är första gången sedan millenieskiftet.

men handlar det i allmänhet om examinerade med högskoleingenjörutbildning som har valt att ta ut en kandidat- eller magisterexamen istället för en ingenjörsexamen.

De som har avlagt magisterexamen har oberoende av inriktning en något högre etableringsgrad 1 till 1,5 år efter examen än de som har avlagt kandidatexamen, vilket indikerar att den längre utbildningen i vissa fall ger ett försteg vid utträdet på arbetsmarknaden.

Stort tillskott till arbetsmarknaden

Totalt är tillskottet till arbetsmarknaden av examinerade vid universitet eller högskola omkring 40 000 per år – ungefär 40 procent av en årsklass. Därutöver tillkommer ett ganska stort antal som lämnar universitet och högskolor utan examen. I denna grupp finns cirka 10 000 individer som har minst tre års högskoleutbildning och således i många sammanhang är jämförbara med dem som avlagt examen. I vissa fall är erbjudande om anställning inom det tilltänkta yrkesområdet rent av huvudskalet till att studierna avslutas utan examen.

Varje år får arbetsmarknaden således ett betydande tillskott av högskoleutbildade. Bland dem som går i pension är antalet högskoleutbildade bara hälften så många. Med varje ny årskull som träder ut på arbetsmarknaden sker således en uppgradering av kompetensen i arbetskraften. Dessutom återkommer en del äldre till arbetsmarknaden efter fortbildning eller vidareutbildning vid universitet eller högskola, vilket ytterligare höjer utbildningsnivån i arbetskraften.

I genomsnitt räcker således antalet som lämnar utbildningsväsendet med högskoleutbildning mer än väl till för att fylla luckorna efter de högskoleutbildade som lämnar arbetsmarknaden. Med de senaste femton årens kraftiga utbyggnad av den högre utbildningen kommer andelen högskoleutbildade i arbetskraften att fortsätta att öka i flera decennier, men det gäller alltså i genomsnitt. För vissa grupper till exempel läkare, överstiger antalet som går i pension de närmaste åren det antal som examineras vid universitet och högskolor.

Balansen mellan tillgång och efterfrågan

I etableringsuppgifterna för examinerade med grundläggande högskoleutbildning 1994/95 till och med 2003/04 är det i första hand för vissa grupper av utbildade inom vård- och

utbildningsområdet samt för humanister och konstnärligt utbildade som resultaten tydligt pekar på obalans idag mellan tillgång och efterfrågan. I det första fallet handlar det om brist på utbildade och i det andra fallet om överskott. (Se även *Arbetskraftsbarometern '06*, Statistiska centralbyrån.)

Uppgifter om dagens – eller de senaste årens – balanssituation på arbetsmarknaden ger dock inte så mycket ledning i fråga om hur olika utbildningar bör dimensioneras för framtiden. Kortsiktigt är konjunkturläget mycket betydelsefullt för de studenter som är på väg ut på arbetsmarknaden.

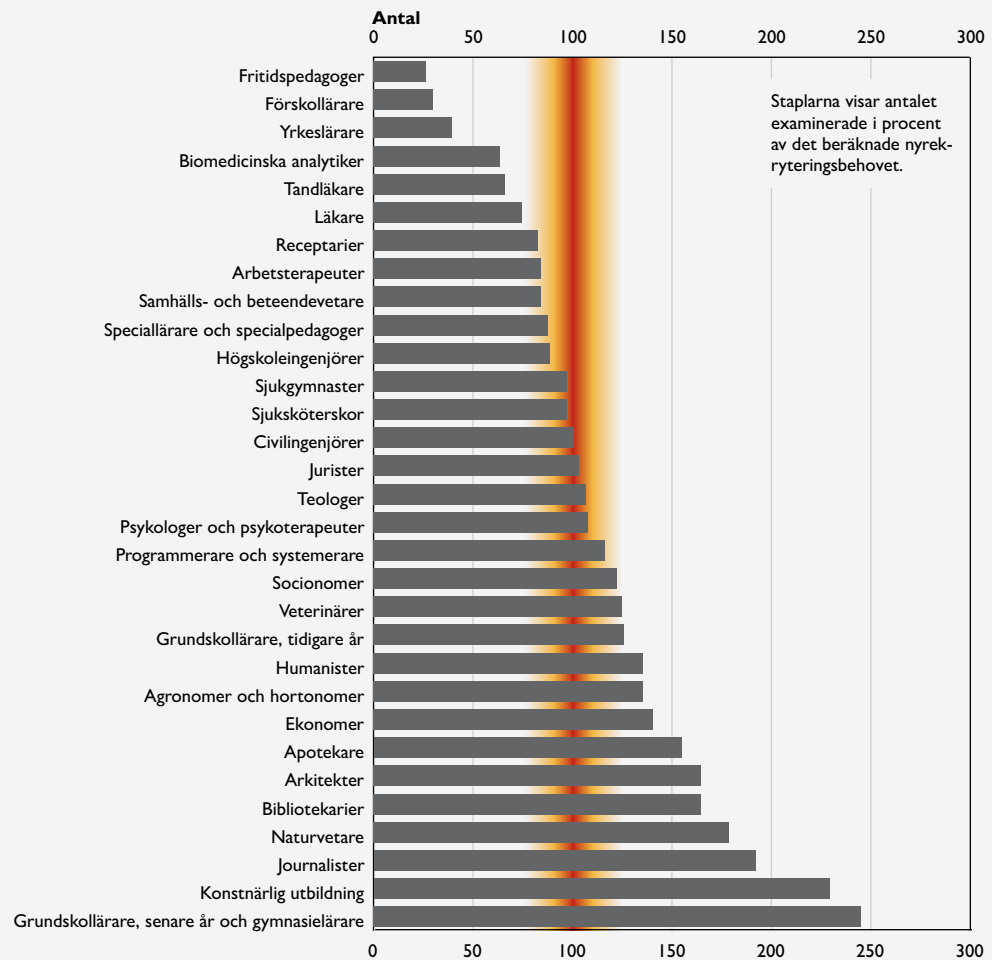
Långsiktigt är det istället faktorer som näringsgrensutveckling, yrkessammansättning, pensionsavgångar och annan rörlighet som är avgörande för efterfrågan på olika examensgrupper. Baserat på antaganden om utvecklingen av dessa faktorer gör Högskoleverket årligen tillsammans med Statistiska centralbyrån beräkningar av det framtida balansläget på arbetsmarknaden i ett långsiktigt perspektiv för ett trettiotal olika examensgrupper.

Beräkningarna visar att för ungefär hälften av grupperna är balansen god mellan antal examinerade och arbetsmarknadens framtida rekryteringsbehov med nuvarande antal nybörjarplatser. Det gäller till exempel socionomer, programmerare och systemerare. Balansen mellan efterfrågan och tillgången på nyexaminerade bedöms också bli tämligen god när det gäller jurister, teologer, humanister och ekonomer. För de båda förstnämnda grupperna finns en viss risk för brist medan för de båda sistnämnda grupperna finns en viss risk för överskott.

Bland resterande utbildningsgrupper finns både grupper för vilka det finns risk för att det blir ett betydande överskott om 4–5 år om inte antalet utbildningsplatser reduceras, och utbildningsgrupper för vilka det finns risk för betydande underskott på arbetsmarknaden om inte antalet utbildningsplatser utökas.

Läkare, tandläkare, vissa andra utbildningsgrupper med inriktning mot vård och omsorg, vissa lärargrupper samt ingenjörer – både civilingenjörer och högskoleingenjörer – tillhör de grupper för vilka beräkningarna visar på risk för underskott på den framtida arbetsmarknaden. Flera av de här grupperna är dessutom svåra att ersätta med näraliggande kompetenser, och det gäller naturligtvis särskilt vårdyrkena som har särskilda krav för legitimation.

När det gäller läkare och tandläkare finns redan i dag en brist, och för läkarna täcks en betydande del av behovet av nytillskott till kåren genom rekrytering av läkare från andra länder. För både läkare och tandläkare krävs en utökning av antalet nybörjarplatser för att täcka de framtida beho-

Framtida underskott och överskott på arbetsmarknaden. Bilden visar det beräknade antalet examinerade i förhållande till rekryteringsbehovet för olika utbildningsgrupper om inga förändringar i antalet nybörjare görs inför läsåret 2007/08. Yrkeslärare, fritidspedagoger, förskollärare, tandläkare, biomedicinska analytiker och läkare tillhör de grupper för vilka brist kan förväntas om inte antalet nybörjare ökar. För journalister, konstnärligt utbildade och (vissa) gymnasielärare finns risk för ett framtida överskott.

ven. Båda utbildningarna är dessutom mycket eftersökta. Studentefterfrågan lägger därför inga hinder i vägen för en utökning av antalet nybörjarplatser.

Antalet nybörjarplatser avseende utbildningen av biomedicinska analytiker behöver också kraftigt ökas för att er-

sätta det stora antalet yrkesverksamma som kommer att gå i pension inom en snar framtid. (Se vidare Högskoleverkets rapport *Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden – Ett planeringsunderlag inför läsåret 2007/08, 2007:7 R.*) ■

Resultat från utvärderingarna

År 2001 startade Högskoleverket, på regeringens uppdrag, den omfattande utvärderingscykeln med ämnes- och programutvärderingar. Under sex år har närmare 1 700 granskningar av högre utbildning genomförts.

ETT ANTAL SIFFERUPPGIFTER kan beskriva omfattningen av Högskoleverkets kvalitetsgranskningar under de gångna sex åren. För ämnes- och programutvärderingarna har cirka 1 700 granskningar genomförts. I dessa har närmare 900 bedömare från såväl Sverige som andra länder medverkat. Drygt hälften av de ämnessakkunniga bedömarna (undantaget studenter, doktorander och avnämare) kommer från andra länder än Sverige.

Förutom ämnes- och programutvärderingarna har även andra typer av kvalitetsgranskningar genomförts. Bland dessa finns drygt 150 examensrättsprövningar samt temautvärderingar och kvalitetsarbetsbedömningar.

Elva procent har ifrågasatts

Det övergripande resultatet från ämnes- och programutvärderingarna är att svensk högre utbildning håller god kvalitet och står sig väl även internationellt. Trots det har Högskoleverket ifrågasatt examensrätten i närmare elva procent av de utbildningar som granskats. Lärosätenas reaktion på ett ifrågasättande har varit att snabbt åtgärda problemen. Det har skett antingen genom att följa Högskoleverkets krav och till exempel anställa fler lärare, eller genom att lägga ned utbildningen ifråga. Detta gör att endast en utbildning fått sin examensrätt indragen.

Den vanligaste anledningen till ett ifrågasättande är att utbildningsmiljön brister i den kritiska och kreativa miljön. Det handlar då om brist på tillräcklig lärarkompetens, eller om en alltför liten eller splittrad miljö. En annan anledning till ifrågasättande är brister i forskningsanknytningen. I några fall har bristen på progression i utbildningen lyfts fram.

Generella iakttagelser

Under de gångna sex åren har vissa generella iakttagelser återkommit i bedömarnas rapporter, oavsett vilket ämne eller vilken yrkesexamen som har granskats.

Brist på ekonomiska resurser är ett genomgående tema. Antalet studenter har ökat, liksom uppgifterna för både lärosätena i stort och för lärarna. Lärarnas kompetensutveckling, bland annat i form av egen forskning, har fått stå tillbaka. En lösning har varit att minska antalet undervisningstimmar och att öka storleken på undervisningsgrupperna. Dessa lösningar och lärarnas tunga arbetssituation riskerar att urholka kvaliteten.

En annan generell iakttagelse avser studenternas bristande förkunskaper. De gäller såväl inom ämnena matematik och teknik som inom svenska och andra språk.

Bristen i jämställdheten är en annan fråga som bedömargrupperna har lyft fram. Det vanliga är en situation med kvinnodominans på lägre nivåer i utbildningen och mansdominans på lärarnivån.

Språkämnenas problem har uppmärksammats i många utvärderingar. Små miljöer med få studenter, få lärare och dålig ekonomi gör att de flesta språk, utom engelska och nordiska språk, kan karakteriseras som så kallade små språk.

Bristen på internationalisering är också något som återkommer. Allt fler utvärderingar har visat att svenska studenters deltagande i utbytesprogram är lågt.

Olika förutsättningar och villkor för forskarstudierande är en återkommande iakttagelse. Det kan gälla till exempel stora skillnader i kurs- eller avhandlingsdel inom samma ämne. Doktorandernas villkor kan variera bland annat beroende på finansieringsform.

Bristen i studentinflytande är något som också uppmärksammats i många utvärderingar. Kursvärderingar görs, men resultaten av dem förs ofta inte tillbaka till studenterna.

Profilering, samverkan, koncentration

Under de sex årens ämnes- och programutvärderingar har bedömargrupp efter bedömargrupp återkommit till samma förslag till lösning på de problem som svensk högre utbildning står inför. Lösningen kan sammanfattas i de tre orden profilering, samverkan och koncentration.

Konkurrensen om studenter har lett till att det har startats nya utbildningar, ofta med liknande innehåll, vid många lärosäten i landet. Dessa har ofta lockat få studenter vilket lett till att utbildningarna inte kan bära sina egna kostnader. I längden blir det ohållbart och påverkar kvaliteten i utbildningen.

I stället för att starta liknande utbildningar vid flera lärosäten är bedömarnas uppmaningar om profilering, samverkan och koncentration vägar att hantera den uppkomna situationen på ett bättre sätt. Under de senaste två åren har också vissa försök till samverkan gjorts, och de så kallade små språken tycks till exempel nu vara på väg att koncentreras till vissa lärosäten.

Erfarenheter från utvärderingssystemet

De gångna sex årens arbete har också givit erfarenheter från det utvärderingssystem som tillämpats. Högskoleverkets rätt att ifrågasätta och dra in examensrätter har varit ett instrument för att driva på en kvalitetsutveckling, men utvärderingarnas utformning har även givit andra viktiga bidrag till kvalitetsutvecklingen.

Självvärderingsprocessen, där de som är involverade i utbildningen har reflekterat över och värderat den egna verksamheten, har ofta lyfts fram som den kanske viktigaste delen i utvärderingarna.

Den nationella bild per ämne och yrkesexamen som utvärderingarna har givit har också bidragit till utvecklingen genom till exempel möjligheterna att jämföra sig med andra.

Många bedömargrupper har strävat efter att lyfta fram särskilt goda exempel på utbildningar. Detta har också gjort det möjligt för enskilda utbildningar att jämföra sig med de bästa.

Kunskaperna om och erfarenheterna av utvärdering har ökat kraftigt inom högskolesektorn. Ämnes- och programutvärderingarna har visat på en konkret modell för kvalitetsgranskning och kvalitetssäkring av verksamheten. ■

Granskade utbildningar 2001–2006	Antal granskningar
Agrara utbildningar, hippologi	10
Antikens kultur och samhällsliv samt egyptologi	10
Arbetsvetenskap	14
Arkeologi	14
Arkivvetenskap, biblioteks- och informationsvetenskap, bok- och bibliotekshistoria, informations- och medievetenskap, kulturvård, museologi	20
Astronomi, fysik, hydrologi, meteorologi	38
Baltiska och keltiska språk	4
Biologi	33
Civilingenjörsexamen	11
Data- och systemvetenskap, informatik	30
Datalogi, datavetenskap	21
Design och konsthantverk	22
Dietistexamen, hushållsvetenskap, kostvetenskap, kostekonomi, måltidskunskap, klinisk nutrition, nutrition	16
Ekonomisk historia	10
Engelska	34
Etnologi	13
Facköversättning	1
Farmaci, apotekarexamen, receptarieexamen	8
Film-, konst-, musik- och teatervetenskap	43
Filosofi	26
Finsk-ugriska språk	13
Folkhälsovetenskap, rehabiliteringsvetenskap, handikappvetenskap	17
Franska	19
Fri konst	10
Fysisk planering	2
Företagsekonomi	37
Genusvetenskap	12
Geovetenskap	20
Historia	29
Hum-sam-blocket	19
Högskoleingenjör, grundutbildning i tekniska ämnen	100
Idé- och lärdomshistoria	14
Idrott	7
Interaktiva medier/design	6
Italienska, portugisiska, rumänska	11
Journalistik	10
Juridik, juris kandidatexamen, rättsvetenskap, handelsrätt, affärsrätt	24
Kemi	26
Klassiska språk	23
Kognitionsvetenskap	8
Kulturgeografi och geografi	21
Kulturvetenskap, kulturpedagogik	3
Lingvistik, teckenspråk	12
Litteraturvetenskap, retorik	31
Lärarexamen	25
Matematik	36
Medie- och kommunikationsvetenskap	22
Miljövetenskap, miljöteknik, miljö- och hälsoskydd	32
Musikerutbildning	34
Nationalekonomi	29
Nederländska	2
Orientaliska språk	31
Pedagogik, folkhögskollärarexamen	82
Personal- och arbetslivsprogram	12
Psykologi, psykologexamen	37
Psykoanalytikerexamen	18
Scenisk gestaltning och produktion	34
Sjöingenjör, sjökaptan	4
Slaviska språk, öst- och centraleuropakunskap	9
SLU-utbildningar (jägmästarexamen, hortonomexamen, djursjukvårdarexamen, trädgårdsingenjörsexamen, skogshushållning, trädgårdsvetenskap, teknologi)	9
Socialantropologi, kulturantropologi	10
Sociologi, kriminologi, rättssociologi, socialpsykologi, arbetsvetenskap	40
Socionomexamen, socialt arbete	27
Spanska	14
Specialpedagogexamen	6
Statistik och demografi	18
Statsvetenskap, freds- och utvecklingsstudier, u-landskunskap, europakunskap, latinamerikakunskap, landsbygdsutveckling	41
Studie- och yrkesvägledarexamen	3
Svenska och nordiska språk	19
Tandläkarexamen, odontologi	8
Teknikvetenskaplig forskarutbildning	12
Tema-utbildningar	17
Teologi, religionsvetenskap	22
Tyska	18
Vård och medicin (grundutbildning)	136
Östasiatiska språk	12
Summa	1 671

I tabellen redovisas de utbildningar som utvärderats under åren 2001–2006. Granskning av grund- och forskarutbildning i ett ämne vid ett lärosäte räknas som två granskningar. Utvärderingen av den teknikvetenskapliga forskarutbildningen genomfördes på fakultetsnivå vid tolv lärosäten. Utvärderingen av forskarutbildning i medicin genomförs under 2007 och finns inte med i den här tabellen.

Internationell jämförelse

Höjd utbildningsnivå som instrument för konkurrenskraft och tillväxt har stått på dagordningen i mer än femton år – i Sverige och internationellt. Avtrycken i utbildningsstatistiken är tydliga med fördubblade studenttal såväl i Sverige som i flertalet jämförbara länder.

« Emma Hanquist

The Treasure

Teknik: Blyerts, akvarell, digitalt kollage

SVERIGE PLACERAR SIG högt i flera av de indikatorer som OECD använder för att beskriva resurser för utbildning och forskning relaterat till bruttonationalprodukten (BNP). USA, Sydkorea och Kanada avsetter sedan flera år den högsta andelen av BNP till högskolesektorn bland OECD-länderna. Andelen är 2,4–2,9 procent. Därefter följer Sverige, Finland och Danmark med 1,7–1,8 procent. (Uppgifterna avser 2003.) Vid beräkningen av denna indikator ingår samtliga resurser för både utbildning och forskning vid universitet och högskolor samt stödfunktioner. Indikatorn är därför beroende av hur länderna organiserar sin forskning. Länder med stor forskningsverksamhet eller omfattande stödfunktioner inom högskolesektorn får högre värden och vice versa.

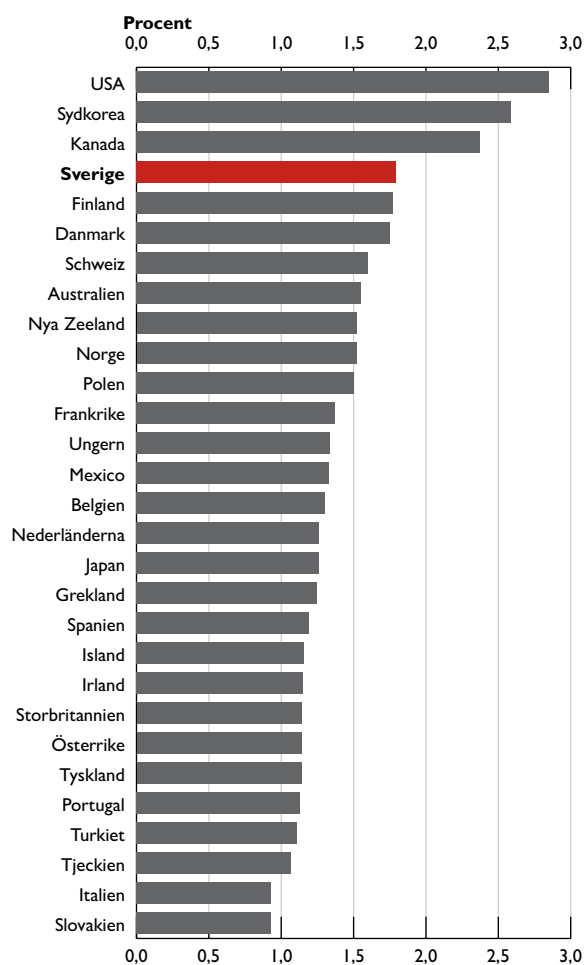
OECD redovisar också kostnaderna per student i ett antal länder, med en uppdelning av kostnaderna på utbildning, forskning samt stödfunktioner. Den sistnämnda posten innefattar studentbostäder med mera som i vissa länder finansieras via lärosätena. Indikatorn är intressant för Sveriges del eftersom cirka hälften av kostnaderna inom universitet och högskolor avser forskning och forskarutbild-

Om indikatorerna

I detta avsnitt presenteras några av de indikatorer som har utvecklats under mer än ett decennium i OECD-projektet Indicators of Education Systems (INES). Ett stort antal länder medverkar i projektet. Resultaten har sedan början av nittiotalet presenterats i OECD-publikationen *Education at a Glance* (EaG) vars senaste version offentliggjordes under hösten 2006. (Nya uppgifter publiceras under hösten 2007.)

Klassificeringen av utbildningar har sedan mitten av sjuttioalet systematiserats genom International Standard Classification of Education (ISCED). En revidering av ISCED gjordes 1997. Möjligheterna till jämförelser av statistik mellan länder har förbättrats avsevärt framförallt under nittiotalet. Men fortfarande finns det problem med bland annat definitioner av statistiska variabler, vilket gör att jämförelserna måste användas med försiktighet.

I ISCED 97 har grundläggande högskoleutbildning nivå 5 och forskarutbildning nivå 6. Nivå 5 är uppdelad i 5A och 5B. 5A avser högre utbildning som är tre år eller längre och som leder till yrken med höga krav på teoretisk utbildning, till exempel läkare, tandläkare och arkitekt. Slutförd utbildning på nivå 5A är också en grund för forskarutbildning. Till nivå 5B hänförs högskoleutbildningar på normalt 2–3 år som har en mer praktisk och yrkesförberedande karaktär. Det kan tilläggas att uppdelningen mellan 5A och 5B varierar mellan länderna vilket medför vissa problem vid jämförelser.

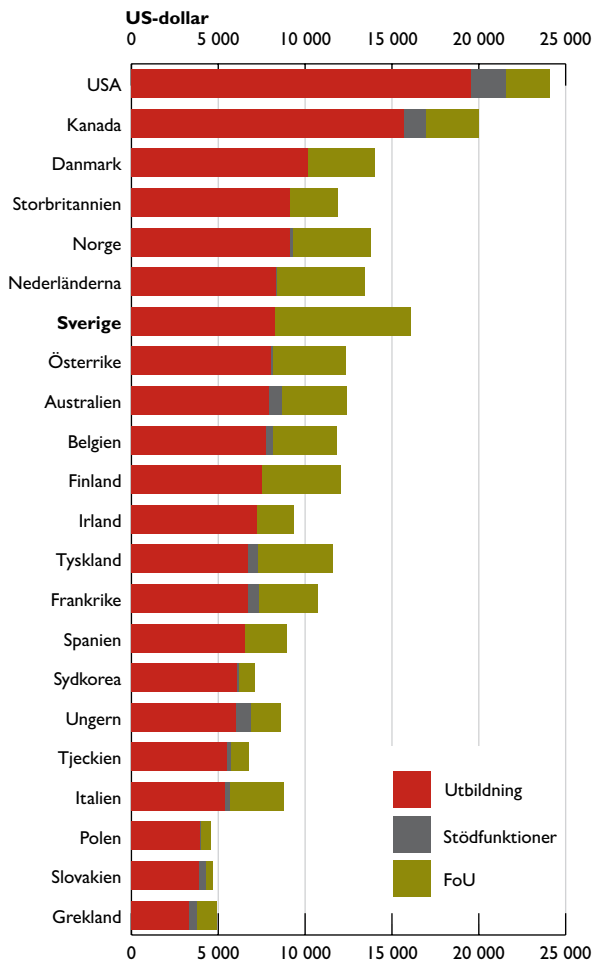

Kostnader för högre utbildning, andel av BNP 2003. USA, Sydkorea och Kanada är de länder i vilka den högsta andelen av BNP går till högre utbildning. Därefter kommer de nordiska länderna tillsammans med Schweiz, Australien, Nya Zeeland och Polen. Kostnaderna inkluderar forskning inom universitet och högskolor men inte kostnader för studiemedel.

ning. I andra länder bedrivs offentligt finansierad forskning och utveckling (FoU) i större utsträckning i institut utanför högskolesektorn. Bland de länder som lämnat uppgifter till denna indikator har USA, Kanada och Danmark högst utbildningskostnader per student. Därefter kommer Storbritannien, Norge, Nederländerna, Sverige, Österrike och Australien med ungefär lika stora och relativt höga utbildningskostnader per student.

Expansionen av den högre utbildningen

Många länder har byggt ut sin högre utbildning under nittiotalet. Mellan 1995 och 2004 har i genomsnitt antalet studenter i högre utbildning ökat med 49 procent i OECD-länderna. För Sverige är ökningen 52 procent. Det betyder att den utbyggnad av den högre utbildningen som startade i början av nittiotalet fortsatt också under den senare delen, men inte i lika hög grad som under första hälften av nittiotalet.

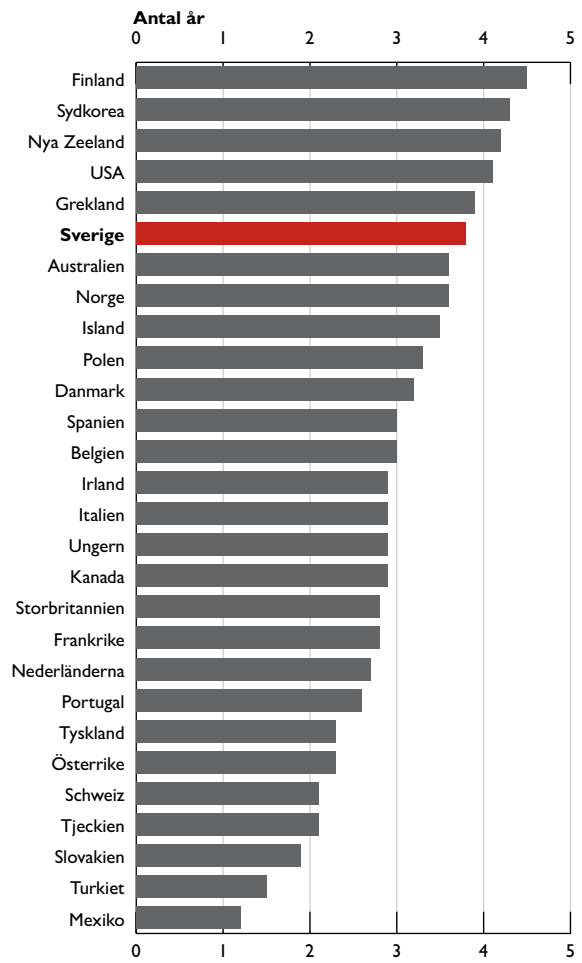
Kostnad per student i högre utbildning 2003. Även om man räknar bort de jämförelsevis höga kostnaderna för FoU-verksamheten inom universitet och högskolor i Sverige ligger kostnaderna per student relativt högt. Kostnaderna redovisas i USA-dollar justerade med hjälp av köpkraftspariteter (PPP).

Det är stora skillnader i utbyggnadstakt mellan länderna. Delvis kan skillnaderna förklaras med utgångsläget. De länder som visar låg utbyggnadstakt under nittioalet hade högt deltagande i högre utbildning redan 1990 och har behållit – och i någon mån ökat – denna höga nivå. I andra länder har utbyggnadstakten varit högre. I Syd Korea, Polen, Tjeckien, Ungern, Grekland och Island ökade antalet studenter med 59 procent eller mer mellan 1995 och 2004.

Många nya studenter i Sverige

Sverige har ett stort antal nybörjare i högre utbildning relaterat till befolkningen och räknat över alla åldrar. Endast Nya Zeeland har en högre andel. För Sveriges del är andelen 79 procent, att jämföra med OECD-ländernas genomsnitt på 53 procent. (Uppgifterna avser nybörjare på nivå 5A; se faktaruta för förklaring av nivåerna).

Sverige har tillsammans med Island, Danmark och Storbritannien den högsta medianåldern bland högskolenybör-

Förväntat antal år av högskoleutbildning för 17-åringar 2004. Avser grundläggande högskoleutbildning och forskarutbildning. Sverige placerar sig i den övre tredjedelen bland OECD-länderna. I den gruppen av länder förväntas 17-åringar studera mer än tre år i högskola.

jarna. För Sveriges del är medianåldern knappt 23 år. I de flesta andra länder är medianåldern omkring 20 år. Grekland och Irland har högst andel unga högskolenybörjare med 80 procent eller mer under 20 år. Även i Italien, Belgien, Spanien och Tjeckien är nybörjarna unga. Sverige framstår som en kontrast till dessa länder med endast 20 procent av nybörjarna under 20 år och mer än 20 procent över 30 år. Sverige har tillsammans med Island, Nya Zeeland och Norge den högsta andelen nybörjare över 30 år bland samtliga OECD-länder.

Drygt tre år i högskoleutbildning

OECD-publikationen *Education at a Glance* (EaG) har en indikator som beskriver förväntat antal år i högre utbildning. Indikatorn är ett generellt mått på utbildningsvolymen och är beroende av både antalet studenter i högre utbildning och utbildningens längd. Genomsnittet för OECD-länderna är 3,0 år. I Finland, Nya Zeeland, Syd Korea och USA kan

17-åringar förvänta sig mellan 4,1 och 4,5 år av högskoleutbildning. I Sverige kan 17-åringar förvänta sig 3,8 år av högskoleutbildning.

Om indikatorn i stället beräknas för förväntat antal år i all utbildning för 5-åringar hamnar Australien och Storbritannien i topp med 20,7 år. Sverige hamnar på tredje plats med 20,3 år. Genomsnittet inom OECD är i detta fall 17,4 år. I nästan alla länder kan kvinnor förvänta sig fler år av utbildning än män. För Sveriges del kan kvinnor förvänta sig 21,8 års utbildning och män 18,8. Genomsnittet för länderna är 17,8 år för kvinnor och 17,0 för män. Det är dock stora skillnader mellan länderna. I Sydkorea, Schweiz, Nederländerna, Tyskland och Turkiet kan män förvänta sig fler år av utbildning än kvinnor. Förhållandet är det motsatta i till exempel de nordiska länderna och Storbritannien.

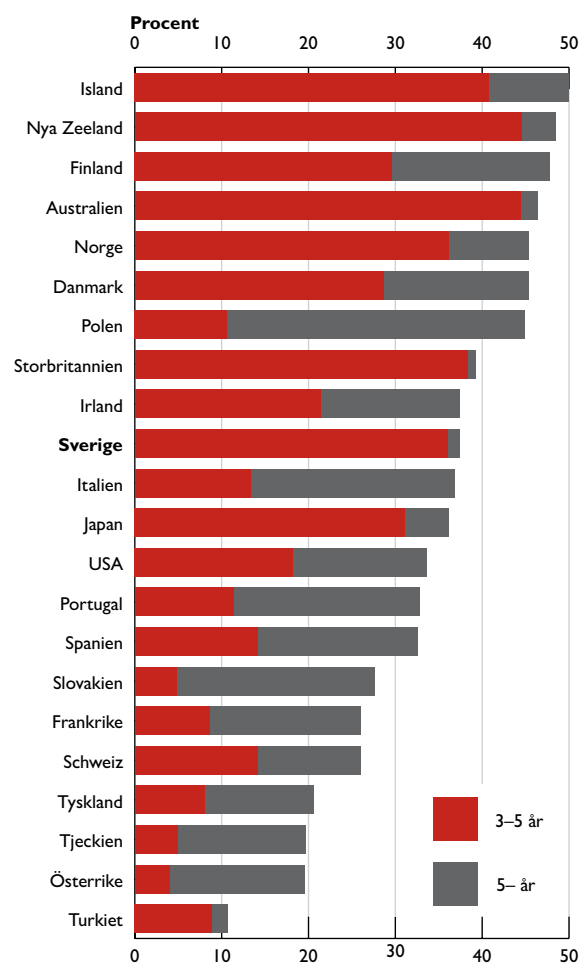
Hög andel examina inom vård och medicin

Då man relaterar antalet examina i högre utbildning (ISCED 5A) till antalet personer i en typisk åldersgrupp för examen (vanligaste examensålder), placerar sig Sverige i mitten av skalan av länder. Genomsnittet för länderna är 34,8 procent och för Sveriges del 37,4 procent 2004. I Finland och Australien är andelen omkring 47 procent medan Turkiet har lägst andel av alla länder. Tyskland, Tjeckien och Österrike har också en relativt låg andel, omkring 20 procent. Sistnämnda länder har dock en hög andel utbildningar som är fem år eller längre.

Länderna uppvisar olika särdrag i fördelningen av examina (ISCED 5A) över ämnesområden. Sverige och de övriga nordiska länderna har, tillsammans med Nederländerna, högst andel examina inom det medicinska området och vårdområdet. Däremot har Sverige en relativt låg andel inom samhällsvetenskap – 22 procent – medan OECD-genomsnittet är 34 procent. Inom teknik och naturvetenskap ligger Sydkorea högst med 39 procent. Därefter kommer Tyskland med 31 procent, Finland med 30 procent och sedan Sverige på fjärde plats med 29 procent.

Sverige ökar inom naturvetenskap och teknik

Den svenska satsningen på teknik och naturvetenskap har under nittioalet medfört en fördubbling av antalet examinerade inom detta område relaterat till befolkningen i åldern

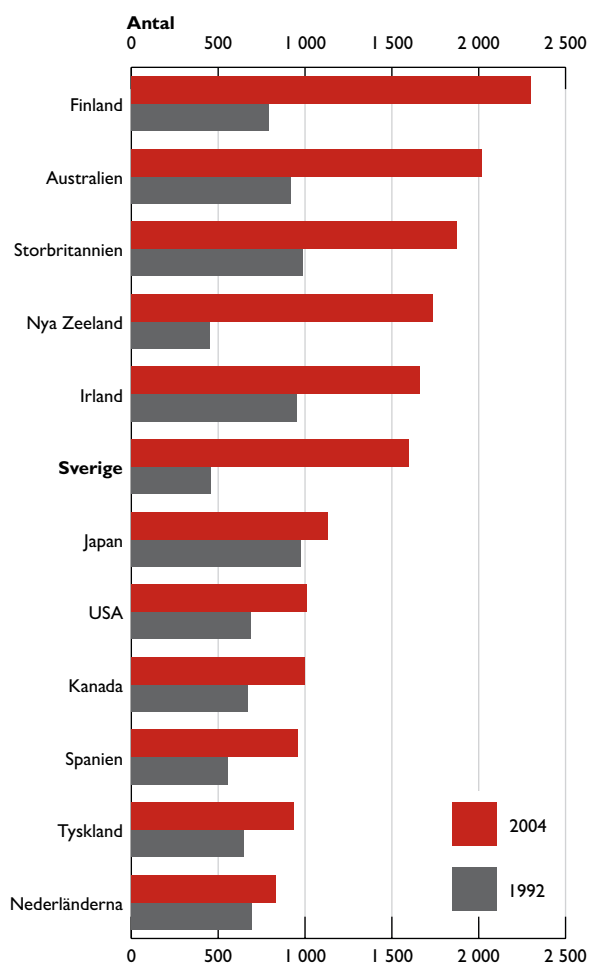
Antal examina i högre utbildning relaterat till befolkningen i en typisk åldersgrupp för examen 2004. Island och Nya Zeeland har högst andel examina i högre utbildning. Uppgifterna avser ISCED-nivå 5A (första examen).

25–34 år. Detta innebär att Sverige har avancerat uppåt på skalan i jämförelse med andra länder sedan början av nittioalet.

Även andra länder har gjort stora satsningar inom området. Finland och Nya Zeeland har liksom Sverige nära nog tredubblat antalet examinerade inom naturvetenskap och teknik och även i Australien, Storbritannien och Irland har de examinerade ökat kraftigt. Däremot uppvisar USA, Kanada, Spanien, Tyskland, Japan och Nederländerna en betydligt blygsammare ökning mellan 1992 och 2004.

Många forskarexamina i Sverige

När det gäller forskarexamina placerar Sverige sig i toppen genom den fördubbling av antalet examinerade som skedde under nittioalet. Andelen forskarexamina relaterat till befolkningen i en typisk åldersgrupp för examen är 3,1 procent i Sverige, vilket var det högsta uppmätta värdet inom hela OECD-området.

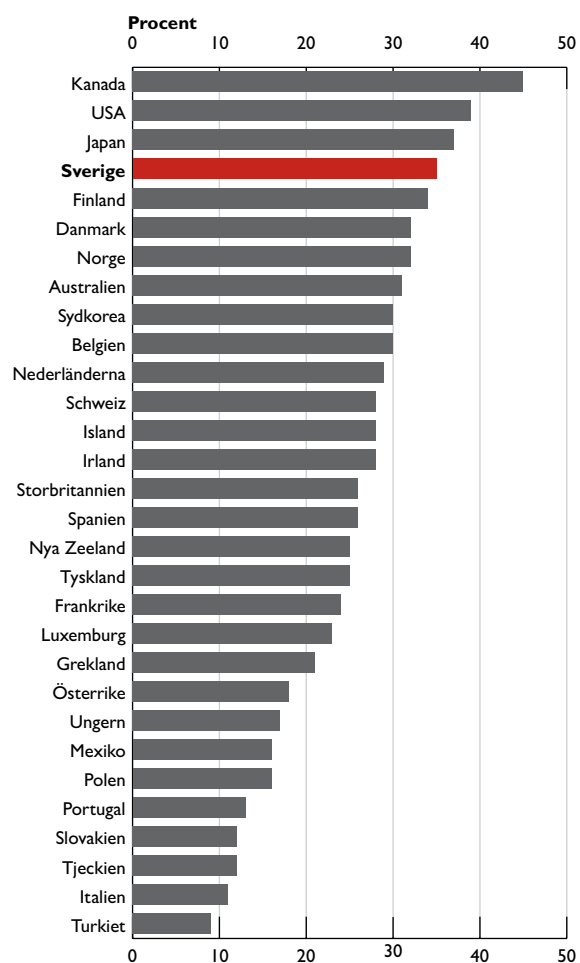
Antalet examinerade inom naturvetenskap och teknik per 100 000 i befolkningen i åldern 25–34 år 1992 och 2004. I många länder har examinationen ökat kraftigt inom teknik och naturvetenskap sedan början av nittiotalet. Uppgifterna avser ISCED-nivå 5A. Även andra länder har gjort stora satsningar inom området.

Andra länder med en relativt hög andel examinerade i forskarutbildning är Schweiz, Österrike, Portugal och Tyskland.

Välutbildad befolkning

I Kanada har 45 procent av befolkningen i åldrarna 25–64 år högskoleutbildning, vilket är den högsta andelen bland länderna. Sverige kommer här på fjärde plats med 35 procent. Uppgifterna avser all högskoleutbildning, det vill säga ISCED-nivåerna 5A, 5B och 6.

En jämförelse som endast avser nivåerna 5A och 6, det vill säga för Sveriges del högskoleutbildning som är tre år eller längre samt forskarutbildning, utfaller något sämre för svenskt vidkommande. Sverige placerar sig här tillsammans med Spanien på delad tionde plats med 19 procent, vilket motsvarar ländernas genomsnitt. Sverige har en lägre andel yngre personer med högskoleutbildning, tre år eller längre,

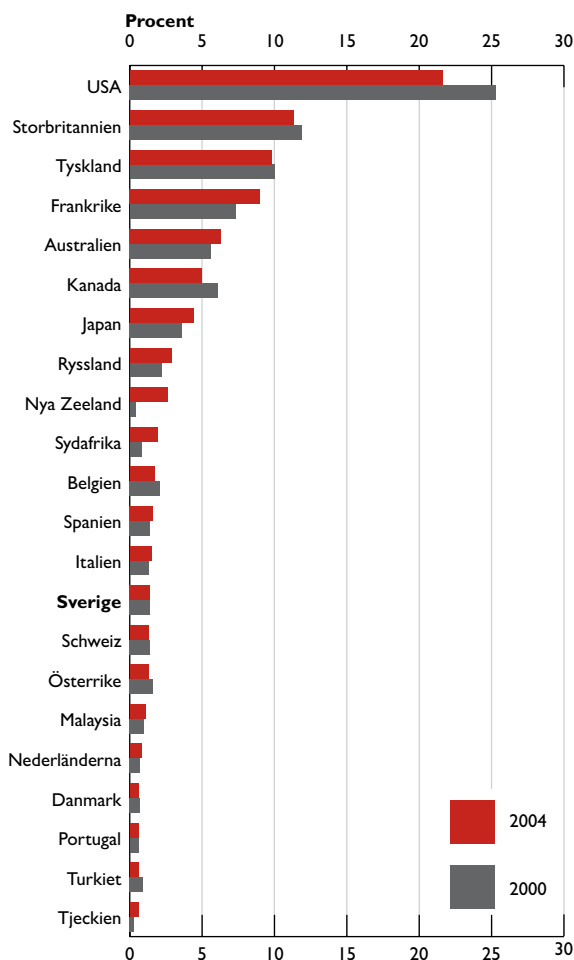
Andelen personer med högskoleutbildning 2004 i relation till befolkningen 25–64 år. 35 procent av Sveriges befolkning 25–64 år har högskoleutbildning.

än många andra länder. Däremot är äldre åldersgrupper mer välutbildade.

Internationell studentrörlighet

De ökade satsningarna på högre utbildning i många delar av världen har också lett till ökad internationell studentrörlighet med allt fler som förlägger delar av eller hela sin utbildning utomlands.

I EaG redovisas årligen mått på studentrörligheten, det vill säga uppgifter om hur många som studerar i ett annat land än där de har sitt medborgarskap. Måttet har dock vissa brister. Det påverkas dels av ländernas olika nationella regelverk för invandring, dels av att vissa länder inte kan särskilja inresande utländska studenter från permanent boende studenter med utländsk bakgrund. Detta innebär att de redovisade siffrorna för vissa länder kan vara överskattningar. Emellertid fungerar måttet som en indikator på vilka

Olika länders andelar av de mobila studenterna i världen (procent) 2000 och 2004. Ländernas andel av de utresande studenterna – baserad på utländskt medborgarskap – varierar betydligt. USA dominerar och tar emot över en femtedel av alla utländska studenter. Därefter kommer Storbritannien, Tyskland och Frankrike med mellan 9 och 12 procent vardera av de närmare 2,7 miljoner studenter, som 2004 studerade i andra länder än där de hade sitt medborgarskap. Utvecklingen sedan 2000 visar att andelen minskat bland de tre största mottagarländerna, medan den ökat i exempelvis Frankrike, Australien, Japan, Ryssland och framför allt i Nya Zeeland. Sveriges andel är 1,4 procent båda åren.

Källa: OECD:s databas om utbildning.

rörelsemönster de internationella studenterna har, vilka de huvudsakliga ursprungsländerna är och vilka de största mottagarländerna är.

Antalet studenter som studerar utomlands har ökat kraftigt. Sedan år 2000 har ökningen varit nio procent per år i genomsnitt. Totalt sett studerade närmare 2,7 miljoner studenter i högre utbildning i ett annat land.

De stora mottagarländerna är USA, Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Australien. Dessa fem länder tog emot närmare en och en halv miljon studenter 2004, vilket motsvarar nära 60 procent av de utresande studenterna. Sverige tog emot 1,4 procent av de utresande studenterna.

Varifrån studenterna kommer, ursprungsländer, är betydligt mera spritt. Det största ursprungslandet är Kina, som står för 14 procent av samtliga utländska studenter. Därefter kommer Indien, Sydkorea, Tyskland och Japan. Från dessa fem länder kommer 28 procent av de utländska studenterna, medan 0,5 procent kommer från Sverige.

Det språk som talas i landet, och som undervisningen bedrivs på, har betydelse för valet av studieland. Oavsett varifrån i världen studenterna kommer studerar de flesta i engelskspråkiga länder. Det engelska språket bidrar sannolikt till att så många studerar i Australien, Storbritannien och USA.

Flera länder har flyttat fram sina positioner som mottagarländer, med en allt större andel av de utländska studenterna. Detta gäller exempelvis för Frankrike, Australien, Japan, Ryssland, Sydafrika och framför allt Nya Zeeland. Ökningen har till viss del skett på USA:s, Storbritanniens och Tysklands bekostnad, som har minskat sina andelar något.

In- och utresande studenter till och från Sverige redovisas mer detaljerat i kapitlet Studentmobilitet. ■

Mottagarland Ursprungsland	USA	Storbri- tannien	Tysk- land	Frank- rike	Austra- lien	Kanada	Japan	Ryss- land	Nya Zeeland	Syd- afrika	Sverige	Övriga	Totalt
Kina	87 943	47 738	25 284	11 514	28 309	18 416	76 130	0	24 215	0	1 141	60 641	381 331
Indien	79 736	14 625	4 237	494	15 742	4 326	280	0	1 698	0	550	7 939	129 627
Sydkorea	52 484	3 482	5 488	2 398	3 915	3 313	23 280	0	67	0	97	3 579	98 103
Tyskland	8 745	12 096	0	6 698	1 387	1 404	316	0	855	0	2 859	27 485	61 845
Japan	40 835	6 395	2 547	2 337	3 172	1 750	0	0	913	0	233	3 255	61 437
Marocko	1 835	174	8 305	32 802	12	2 781	56	0	1	0	23	12 049	58 038
Frankrike	6 818	11 295	6 678	0	534	6 379	269	0	230	0	1 484	23 544	57 231
Turkiet	11 398	1 960	27 582	2 273	250	495	170	0	9	0	186	10 058	54 381
Grekland	2 126	22 826	7 577	2 288	44	200	17	0	1	0	282	15 777	51 138
USA	0	13 381	3 419	2 687	3 439	7 855	1 241	0	1 972	0	1 083	11 470	46 547
Sverige	3 116	3 379	839	675	1 049	329	84	0	216	0	0	4 240	13 927
Övriga länder	277 473	162 705	168 358	173 421	109 102	85 734	16 060	75 786	38 727	49 979	28 520	451 675	1 637 540
Totalt	572 509	300 056	260 314	237 587	166 955	132 982	117 903	75 786	68 904	49 979	36 458	631 711	2 651 144

Internationell studentrörlighet; studenter med utländskt medborgarskap fördelade efter ursprungsländer och mottagarländer 2004. Ungefär 2,65 miljoner studenter (både på grundläggande nivå och forskarutbildningsnivå) reste ut och studerade i högre utbildning i andra länder 2004. Med utresande studenter avses i detta sammanhang studenter med utländskt medborgarskap. De länder som redovisas är OECD-länderna och partnerskapsländer, såsom Kina och Indien. De stora mottagarländerna är USA, Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Australien. Dessa fem länder tog emot över en och en halv miljon studenter 2004, vilket motsvarar nära 60 procent av alla utresande studenter. I detta perspektiv är Sverige en liten aktör, som tar emot drygt 1 procent av de utländska studenterna.

Nyckeltal för lärosäten

I detta avsnitt redovisas uppgifter som beskriver lärosätenas storlek och verksamhet med ett antal kvantitativa mått, inklusive resultatmått som examina och studenternas poängproduktion.

HÖGRE UTBILDNING BEDRIVS vid ett femtiotal universitet och högskolor av mycket varierande storlek och med olika inriktning av verksamheten. Som exempel kan nämnas att de tio största lärosätena svarar för tre fjärdedelar av all utbildning och forskning, medan de övriga fyrtio svarar för en fjärdedel. Ser man bara till forskningen är storleksskillnaderna större, där svarar de tio största lärosätena för nittio procent av verksamheten.

I vidstående tabeller redovisas ett antal kvantitativa uppgifter som beskriver skillnader och likheter mellan lärosätena. (De minsta lärosätena med enskild huvudman är exkluderade.)

Uppgifterna är sådana som ofta brukar redovisas och användas i beskrivningar av verksamheten vid universitet och högskolor. Det är i den meningen termen nyckeltal har använts här. Revideringar och tillägg av nyckeltal sker ständigt. I år har nyckeltal som avser antalet utländska studenter och doktorander lagts till, liksom uppgifter om hur många av de nyexaminerade svenska studenter som har studerat utomlands.

De uppgifter som redovisas är de senast tillgängliga. Ofta avser uppgifterna kalenderåret 2006, i vissa fall läsåret 2005/06. I samtliga fall är de redovisade uppgifterna baserade på de uppgifter som har rapporterats av respektive lärosäte till Statistiska centralbyrån eller direkt till Högskoleverket. I de fall ett nyckeltal har utelämnats beror det på att det grundar sig på individuppgifter och att antalet individer är alltför litet eller att uppgift inte kan förekomma.

I nedanstående text definieras och förklaras de redovisade uppgifterna i den ordning som de förekommer i tabellen.

Uppgifterna i tabellen finns – tillsammans med uppgifter för tidigare år – tillgängliga i en särskild nyckeltalsapplikation på Högskoleverkets hemsida, www.hsv.se. I applikationen finns också ytterligare några nyckeltal, som av utrymmesskäl inte finns med i tabellen.

Nybörjare i grundutbildningen

Nybörjare vid lärosätet. Uppgifterna avser antalet nybörjare läsåret 2005/06. Uppgifterna anger det antal individer som för första gången började sina studier vid det aktuella lärosätet.

Antal utländska nybörjare. Uppgiften avser antalet utländska studenter (utbytesstudenter och sådana som på egen hand ordnat sina studier i Sverige, s.k. free movers) av hela antalet nybörjare vid respektive lärosäte. Observera att på riksnivå är antalet utländska studenter bland nybörjarna

närmast att jämföra med antalet för första gången i högskoleutbildning eftersom detta är en nettouppgift. I riksuppgiften för nybörjare vid lärosäte räknas en individ varje gång han eller hon byter lärosäte.

Första gången vid universitet eller högskola. Denna uppgift redovisar det antal som för första gången började sina studier vid det aktuella lärosätet och dessutom inte tidigare hade studerat vid något annat lärosäte, dvs. det är en delmängd av hela antalet som är nya vid lärosätet. Av uppgiften framgår till exempel att drygt 40 procent av de studenter som började vid ett visst lärosäte läsåret 2005/06 tidigare hade studerat vid något annat lärosäte. Alla övriga uppgifter under rubriken "Nybörjare i grundutbildningen", till exempel könsfördelning, medianålder, andel med arbetarbakgrund, avser den grupp som inte bara är nya vid lärosätet utan börjar sina första studier vid universitet och högskolor. I högskolestatistiken brukar denna grupp kallas högskolenybörjare.

Andel nybörjare på förstahandsval. Andel av nybörjarna som började på den utbildning de hade valt i första hand; i procent. För alla högskolenybörjare på program höstterminen 2006 vid respektive lärosäte, vilka fanns med som sökande i VHS söksystem, har undersökts om de har börjat på den utbildning de valde i första hand eller på ett lägre prioriterat alternativ. Den andel nybörjare på förstahandsval som redovisas är antalet nybörjare på förstahandsvalet av alla som finns med i VHS söksystem. Uppgift redovisas inte för de lärosäten där färre än 70 procent av högskolenybörjarna finns med i VHS söksystem. (Genomsnittet är 80 procent.)

Kvarvarande år 2. Uppgiften anger hur stor andel av dem som var högskolenybörjare vid ett visst lärosäte läsåret 2004/05 som var registrerade som studerande vid samma lärosäte följande läsår, dvs. läsåret 2005/06. Uppgiften anges i procent. Vid denna beräkning är gäststudenter exkluderade samt studenter som under det första läsåret var registrerade för kurser om högst två poäng.

Medianålder för högskolenybörjare. Medianåldern för de studenter som för första gången börjar studera vid universitet och högskolor.

Andel män. Andel män bland högskolenybörjarna; i procent.

Andel med arbetarbakgrund. Andel bland högskolenybörjarna som kommer från arbetarhem enligt den socioekonomiska indelning som SCB använder. Uppgifter om social bakgrund för högskolestudenter har fram till nu publicerats löpande i Statistiska meddelanden, senast i UF 20 SM 0602, 2006. Uppgifterna avser högskolenybörjare upp

till och med 34 års ålder, och det bortfall som förekommer är ungefär tio procent. Som framgår av tabellen är skillnaderna mellan lärosäten betydande, vilket sammanhänger både med utbildningsutbud och med den sociala strukturen i det område som är lärosätets huvudsakliga rekryteringsområde. Uppgiften redovisas i procent.

Jämförelsetal för andel med arbetarbakgrund. För varje lärosäte anges ett jämförelsetal som visar andelen med arbetarbakgrund bland nybörjarna vid lärosätet dividerat med motsvarande tal för ett genomsnitt av individer från samma kommuner och i samma åldrar, dvs. ett tal som visar hur hög andelen med arbetarbakgrund skulle ha varit om den sociala bakgrunden inte spelade någon roll för sannolikheten att börja studera. Jämförelsetalet 0,50 visar till exempel att andelen med arbetarbakgrund bland nybörjarna bara är hälften så stor som den skulle ha varit om arbetarbarnen hade varit representerade bland nybörjarna i samma utsträckning som i ett genomsnitt av befolkningen i samma åldrar och från samma kommuner.

Andel med utländsk bakgrund. Andel studenter som själva är födda utomlands eller har två föräldrar födda utomlands, exklusive adoptivbarn; i procent. Uppgifter om studenter med utländsk bakgrund publiceras löpande i Statistiska meddelanden, senast i Utländsk bakgrund för studerande i grundutbildning och forskarutbildning 2004/05, UF 19 SM 0601.

Jämförelsetal för andel studenter med utländsk bakgrund. Jämförelsetalet för utländsk bakgrund är framräknat på samma sätt som jämförelsetalet för social bakgrund: andelen med utländsk bakgrund bland nybörjarna vid lärosätet dividerad med motsvarande andel för ett genomsnitt av individer från samma kommuner och i samma ålder. Totalt sett är jämförelsetalet 0,94, vilket visar att studenter med utländsk bakgrund är något underrepresenterade bland nybörjarna vid universitet och högskolor. Skillnaderna är stora mellan lärosätena.

Andel med högskoleutbildade föräldrar. Andel högskolenybörjare som kommer från en hemmiljö där minst en av föräldrarna har utbildning på högskolenivå, nivå fem i Svensk utbildningsnomenklatur, SUN, se vidare Statistiska meddelanden UF 20 SM 0602, 2006. Uppgiften avser nybörjare i åldrar upp till och med 34 år och bortfallet är ungefär åtta procent. Uppgiften avser andel i procent.

Jämförelsetal för andel med högskoleutbildade föräldrar. Detta jämförelsetal är bildat på samma sätt som de föregående jämförelsetalen, dvs. genom en standardvägning som tar hänsyn till kommun och ålder. På samma sätt som

när det gäller social bakgrund avser uppgifterna högskolenybörjare upp till och med 34 års ålder.

Angående uppgifter för de konstnärliga högskolorna i Stockholm. Uppgifterna om andel med arbetarbakgrund, andel med utländsk bakgrund och andel med högskoleutbildade föräldrar avser för de konstnärliga högskolorna i Stockholm andelen bland alla dem som börjar på lärosätets programutbildning, oavsett om nybörjaren också är högskolenybörjare eller ej. Dessutom är uppgiften ett medeltal för nybörjare under de fem senaste läsåren. Denna särbehandling av uppgifterna för de konstnärliga högskolorna i Stockholm motiveras av det ringa antalet nybörjare, särskilt på lärosätenas långa utbildningar, och det ännu mindre antalet nybörjare som kommer direkt till dessa lärosäten utan att först ha studerat vid annat lärosäte.

Studenter i grundutbildningen

Antal studenter (hösttermin). Antal studenter höstterminen 2006.

Antal utländska studenter. Antalet utländska studenter (utbytesstudenter och free movers) av alla registrerade studenter höstterminen 2006.

Antal helårsstudenter. Antal helårsstudenter (hst), exklusive studenter i uppdragsutbildning, år 2006.

Antal helårsprestationer. Antal helårsprestationer (hpr), exklusive uppdragsutbildning, år 2006.

Prestationsgrad. Antal helårsprestationer dividerat med antal helårsstudenter; anges i procent. Som alla tvärsnittsmått påverkas även utfallet av detta mått av den eftersläpning som finns i resultatet, antalet helårsprestationer, i förhållande till antalet helårsstudenter. Detta har betydelse framför allt när volymen i verksamheten ökar eller minskar kraftigt.

Andel studenter på kurser med jämn könsfördelning. Andel studenter på kurser där andelen kvinnor och män ligger inom intervallet 40–60, i procent av alla kurser vid lärosätet. Kurserna har vägts med antalet helårsstudenter som vikt. Uppgifterna avser alla kurser läsåret 2005/06.

Andel icke-traditionella studenter. För att räknas som icke-traditionell student ska den studerande uppfylla minst ett av följande tre kriterier: ha börjat studierna vid 25 års ålder eller senare, studera på deltid, ha gjort ett sammanhängande uppehåll i studierna vid universitet och högskolor som omfattar minst tre terminer. Uppgiften avser andelen icke-traditionella studenter av alla som var registrerade som studerande höstterminen 2006; i procent.

Andel i återkommande utbildning. Andel av alla studenter som var registrerade höstterminen 2006 som har haft ett sammanhängande uppehåll om minst tre terminer; i procent.

Återkommande efter examen. Andel av alla studenter som var registrerade höstterminen 2006 som har haft ett sammanhängande uppehåll om minst tre terminer och före uppehållet hade avlagt examen; i procent.

Grundutbildningsprofil

Helårsstudenter per utbildningsområde. Antalet helårsstudenter (hst) år 2006 fördelade över utbildningsområden, med vissa sammanslagningar. Humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi redovisas tillsammans, naturvetenskap och teknik var för sig medan övriga utbildningsområden är sammanslagna till en grupp; anges i procent.

Examina i grundutbildningen

Antal avlagda examina. Totala antalet avlagda examina läsåret 2005/06. För examensuppgifterna gäller att antalet examina regelmässigt underskattar det faktiska utfallet något på grund av eftersläpning i rapporteringen. Föregående år blev det definitiva antalet examina cirka två procent högre. På följande rader i tabellen särredovisas antalet examina i några större grupper: magisterexamina, civilingenjörsexamina samt kandidatexamina.

Förstagångsexaminerade. Med förstagångsexaminerade menas antalet individer som avlägger sin första examen vid universitet eller högskola. Av de examina som avlades under läsåret 2005/06 avlades en fjärdedel av studenter som redan avlagt en examen – tidigare eller under samma läsår. Vanliga kombinationer är kandidatexamen tillsammans med ingenjörsexamen, sjuksköterskeexamen eller magisterexamen. Skillnaden mellan antalet avlagda examina och antalet första gången examinerade individer är stor mellan olika lärosäten, bland annat beroende på skillnader i praxis när det gäller hanteringen i utfärdandet av examensbevis. Antalet förstagångsexaminerade är därför ofta ett bättre mått på utbildningsresultatet än antalet avlagda examina.

Antal förstagångsexaminerade som har studerat utomlands. Antalet av de förstagångsexaminerade som har haft studiemedel för studier utomlands och/eller deltagit i utbytesstudier under de senaste sex åren fram till och med examensåret.

Genomsnittligt poänginnehåll i examen (antal år).

För alla förstagångsexaminerade redovisas antalet poäng i examen omräknat till helår, dvs. 120 poäng är tre år, 160 poäng är fyra år osv. Uppgiften ger således en bild av skillnader i utbildningarnas längd mellan lärosätena.

Examen eller 120 poäng inom 7 år. Uppgiften anger hur stor andel av högskolenybjörjarna 1999/2000 som inom 7 år, dvs. fram till och med läsåret 2005/06, hade avlagt examen eller uppnått 120 poäng utan att avlägga examen. Uppgiften anges i procent. Observera att alla poäng räknas och att examina räknas även om prestationerna har utförts vid ett annat lärosäte än det där studenten började 1999/2000. Byte av lärosäte påverkar således inte utfallet.

Internationellt studentutbyte (grundutbildning)

Antal inresande studenter. Uppgiften anger antalet inresande studenter i lärosätenas utbytesprogram kalenderåret 2006, det vill säga internationellt studentutbyte som ingår i Erasmusprogrammet och annat studentutbyte som organiseras av lärosätena.

Antal utresande studenter. Uppgiften anger antalet utresande studenter i lärosätenas utbytesprogram kalenderåret 2006, det vill säga internationellt studentutbyte som ingår i Erasmusprogrammet och annat studentutbyte som organiseras av lärosätena.

Forskarutbildning

Övergång till forskarutbildning. Examinerade i grundutbildningen vid respektive lärosäte läsåren 1997/98–2001/02 som fram till och med läsåret 2005/06 börjat i forskarutbildning. Uppgiften anges i procent och avser alla som börjat i forskarutbildning oavsett vid vilket lärosäte.

Antal nybörjare. Uppgiften avser antalet nybörjare i forskarutbildning 2006.

Antal forskarstuderande (hösttermin). Uppgiften avser antal aktiva i forskarutbildning höstterminen 2006. Som aktiva forskarstuderande anses de som har rapporterats studera minst en procent av heltid.

Antal utländska forskarstuderande (hösttermin). Uppgiften avser antal utländska forskarstuderande, det vill säga utländska studenter som har kommit till Sverige för att börja en forskarutbildning. Uppgiften avser höstterminen 2006.

Antal forskarstuderande (hösttermin), heltidsekvivalenter. Uppgiften avser antalet i forskarutbildning höstterminen 2006 angivet i heltidsekvivalenter.

Antal med doktorandanställning höstterminen 2006, heltidsekvivalenter. Antalet med doktorandanställning omräknat till heltidsekvivalenter.

Andel med doktorandanställning. Uppgiften anger hur stor del av forskarutbildningen vid lärosätet som finansieras genom doktorandanställningar; i procent.

Antal forskarstuderande/doktorsexamen. Uppgiften anger relationen mellan antalet forskarstuderande angivet i heltidsekvivalenter och antalet avlagda doktorsexamina. Om studietiden per heltidsekvivalent är fyra år och tillflödet av nya studenter är konstant blir talet fyra, vilket är lika med normalstudietiden. Talet påverkas i hög grad av förändringar i inflödet av nya studenter. Det blir högt i ett skede av ökad tillströmning eller uppbyggnad av utbildningen.

Antal doktorsexamina. Antal avlagda doktorsexamina 2006.

Antal licentiatexamina. Antal avlagda licentiatexamina 2006.

Personal/lärare

Antal anställda. Uppgiften avser samtliga anställda i oktober 2006 enligt SCB:s personalstatistik, exklusive anställda doktorander. Antalet anställda är omräknat till heltidspersoner.

Andel lärare. Uppgiften avser andel forskande och undervisande personal i procent av alla anställda. Antalet anställda respektive lärare är omräknat till heltidspersoner. I gruppen forskande och undervisande personal ingår professorer, lektorer, adjunkter, forskarassistenter, gäst- och timlärare samt annan forskande och undervisande personal. Anställda forskarstuderande ingår inte.

Antal lärare. Uppgiften avser antal lärare omräknade till heltidspersoner. Uppgifterna avser all forskande och undervisande personal enligt SCB:s personalstatistik med mättidpunkt i oktober 2006. I gruppen ingår professorer, lektorer, adjunkter, forskarassistenter, gäst- och timlärare samt annan forskande och undervisande personal. Anställda forskarstuderande ingår inte.

Andel kvinnor. Andel kvinnor bland lärarna; i procent.

Antal helårsstudenter per lärare. På totalnivå ger antalet helårsstudenter per lärare ett mått på lärarresursen vid lärosätet i förhållande till studentpopulationen. Lärartätheten varierar kraftigt mellan utbildningsområdena. Dessut-

om är det stora skillnader mellan lärosätena i hur stor del av lärarnas tid som ägnas forskning. Vid vissa av de mindre lärosätena arbetar lärarpersonalen nästan uteslutande med undervisning. Vid de stora universiteten och vid vissa fackhögskolor ägnas större delen av lärarinsatsen åt forskning.

Antal disputerade lärare. Uppgiften avser antal med doktorsexamen av all undervisande och forskande personal; i heltidspersoner.

Andel disputerade lärare. Antalet disputerade lärare enligt SCB:s utbildningsregister i relation till hela antalet lärare, exklusive doktorandanställda, enligt ovan; i procent. Andelen disputerade lärare varierar stort mellan lärosätena beroende bl.a. på huvudinriktning och hur länge undervisning och forskning bedrivits. Så är t.ex. andelen disputerade lärare vid de konstnärliga högskolorna låg eftersom högskoleförordningen föreskriver annan behörighet för anställning vid dessa högskolor. Vidare är andelen disputerade lärare i regel lägre vid de nya högskolorna än vid de gamla universiteten.

Antal professorer. Antalet professorer, i heltidspersoner, i oktober 2006 enligt SCB:s personalstatistik.

Andel professorer. Uppgiften avser andel professorer av alla lärare, båda talen räknade i heltidspersoner; i procent.

Ekonomi

Omslutning. Uppgiften avser de totala kostnaderna år 2006 enligt lärosätenas årsredovisningar och anges i miljoner kronor. Denna uppgift ger en bild av storleken på lärosätets verksamhet.

Lokalkostnader. Uppgiften avser de lokalkostnader som redovisas i respektive lärosätes årsredovisning för 2006, och anges i procent av de totala kostnaderna. Uppgifterna är inte helt jämförbara mellan lärosätena då det finns skillnader i vilka kostnader som olika lärosäten innefattar i lokalkostnader. Ett exempel är kostnader för städning. I huvudsak har dock skillnaderna i lokalkostnader mellan lärosätena sin grund i vilken typ av utbildning och forskning som utförs. Konstnärlig utbildning och idrott är mer än genomsnittligt lokalkrävande och det gäller även teknik och naturvetenskap, medan lokalbehoven är mindre omfattande inom de samhällsvetenskapliga och humanistiska områdena till exempel.

Andel grundutbildning. Uppgiften anger hur stor andel av kostnaderna för hela verksamheten som avser verksamhetsgrenen grundutbildning; i procent.

Andel forskning/forskarutbildning. Uppgiften anger hur stor andel av kostnaderna för hela verksamheten som avser verksamhetsgrenen forskning/forskarutbildning; i procent.

Finansiering

Extern finansiering. Huvuddelen av verksamheten vid universitet och högskolor finansieras med direkta statliga anslag. Övrig finansiering kommer från forskningsråd, andra statliga myndigheter, stiftelser inrättade med löntagarfondsmedel, andra stiftelser, kommuner, landsting, privata företag, EU med mera. Dessa medel brukar kallas externa då de är villkorade på ett annat sätt än de statliga direktanslagen. Uppgiften avser de totala externa medlen i procent av hela intäkten till lärosätet för år 2006, exklusive finansiella intäkter.

Anslag. De direkta statsanslagens andel av den totala intäkten för år 2006, exklusive finansiella intäkter; i procent.

Forskningsanslag. Intäkten från anslag för forskning och forskarutbildning som andel av direkta statsanslag för grundutbildning och forskning/forskarutbildning för år 2006; i procent. Uppgiften ger således en bild av hur de statliga anslagen fördelas på de båda verksamhetsgrenarna grundutbildning och forskning/forskarutbildning.

Andel uppdragsutbildning. Andel av de totala intäkterna till grundutbildningen som avser uppdragsutbildning; i procent.

Andel uppdragsforskning. Andel av de totala intäkterna till verksamhetsgrenen forskning och forskarutbildning som avser uppdragsforskning; i procent.

Forskningsfinansiering

Intäkter. Intäkterna för forskning och forskarutbildning kommer från direkta statsanslag och externa finansiärer. Finansiella intäkter är inkluderade. Uppgiften avser de totala intäkterna till verksamhetsgrenen år 2006; i miljoner kronor.

Extern finansiering. De externa intäkterna till forskning och forskarutbildning redovisas i lärosätenas resultaträkningar som intäkter av avgifter och bidrag. Bidrag för forskning lämnas från forskningsråd, statliga myndigheter, offentliga forskningsstiftelser, kommuner, landsting, EU, svenska företag, svenska organisationer utan vinstsyfte, ut-

ländska företag, utländska organisationer utan vinstsyfte och övrigt. Uppgiften avser andelen extern finansiering som andel av de totala intäkterna till verksamhetsgrenen forskning och forskarutbildning år 2006; i procent.

Intäkter från Vetenskapsrådet. Intäkter från Vetenskapsrådet år 2006; i procent av externa intäkter till verksamhetsgrenen forskning och forskarutbildning. Andelen intäkter från Vetenskapsrådet följs ofta med särskilt intresse på grund av konkurrensen om dessa medel och den omfattande vetenskapliga prövning som föregår tilldelningen av dessa medel.

Lärosäten i nyckeltalstabellen

Uppsala universitet	UU
Lunds universitet	LU
Göteborgs universitet	GU
Stockholms universitet	SU
Umeå universitet	UmU
Linköpings universitet	LiU
Karolinska institutet	KI
Kungl. Tekniska högskolan	KTH
Chalmers tekniska högskola	CTH
Luleå tekniska universitet	LTU
Handelshögskolan i Stockholm	HHS
Sveriges lantbruksuniversitet	SLU
Karlstads universitet	KaU
Mittuniversitetet	MiU
Växjö universitet	VxU
Örebro universitet	ÖU
Blekinge tekniska högskola	BTH
Högskolan i Jönköping	HJ
Högskolan i Kalmar	HK
Malmö högskola	MaH
Mälardalens högskola	MdH
Högskolan i Borås	HB
Högskolan Dalarna	HDa
Högskolan på Gotland	HG
Högskolan i Gävle	HiG
Högskolan i Halmstad	HH
Högskolan i Kristianstad	HKr
Högskolan i Skövde	HS
Högskolan Väst	HV
Gymnastik- och idrottshögskolan	GIH
Lärrarhögskolan i Stockholm	LHS
Södertörns högskola	SH
Danshögskolan	DH
Dramatiska institutet	DI
Konstfack	KF
Kungl. Konsthögskolan	KKH
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	KMH
Operahögskolan i Stockholm	OH
Teaterhögskolan i Stockholm	TH

	Riket	UU	LU	GU	SU	UmU	LiU	KI
Nyborjare i grundutbildningen								
Nyborjare vid laerosatet	143 968	10 119	10 869	10 376	11 224	8 005	6 707	3 044
Antal utlandska nyborjare	18 268	1 394	2 093	984	915	765	1 185	383
Första gangen i hogskoleutbildning	82 719	5 666	7 268	5 743	5 734	4 312	4 712	1 199
Andel nyborjare pa forstahandsval (procent)	75	74	77	73	75	75	78	67
Kvarvarande ar 2 (procent)	64	62	66	66	48	68	74	77
Medianalder, hogskolenyborjare	22,2	21,4	21,4	22	21,6	22,2	21,7	23,9
Andel man, hogskolenyborjare (procent)	45	44	47	37	40	43	50	24
Andel med arbetarbakgrund (procent)	25	19	17	20	17	26	24	21
Jamforelsetal, arbetarbakgrund	0,7	0,57	0,51	0,59	0,66	0,71	0,63	0,73
Andel med utlandsk bakgrund (procent)	16	17	14	15	21	9	11	32
Jamforelsetal, utlandsk bakgrund	0,94	1,03	0,81	0,83	0,9	0,94	0,8	1,33
Andel med hogutbildade foraldrar (procent)	30	42	43	38	43	29	31	37
Jamforelsetal, foraldrars utbildning	1,5	1,74	1,87	1,78	1,5	1,5	1,71	1,46
Studenter i grundutbildningen								
Antal studenter (hosttermin)	320 026	22 721	27 553	28 658	24 954	19 213	18 799	6 723
Antal utlandska studenter (hosttermin)	20 700	1 429	2 261	1 214	1 200	1 057	1 295	251
Antal helarsstudenter	285 058	20 721	25 545	24 945	22 350	16 125	17 218	5 796
Antal helarsprestationer	235 753	16 791	21 154	20 523	16 777	13 793	14 958	5 478
Prestationsgrad (procent)	83	81	83	82	75	86	87	95
Andel helarsstudenter pa kurser med jamn konsfordelning (procent)	25	30	31	26	37	30	22	17
Andel icke traditionella studenter (procent)	50	39	38	53	53	51	38	60
Andel i aterkommande utbildning (procent)	25	21	19	31	29	28	18	38
Aterkommande efter examen (procent)	10,2	7,6	6,2	12	8,5	12,8	6,1	21,8
Grundutbildningsprofil, andel helarsstudenter, procent								
Humaniora, samhallsvetenskap, juridik, teologi	42	48	54	50	75	40	35	8
Naturvetenskap	12	14	9	15	12	13	16	8
Teknik	18	10	19	1	5	9	23	2
Ovriga	28	28	18	35	8	37	25	81
Examina i grundutbildningen								
Totalt antal avlagda examina	59 130	4 106	4 666	5 247	3 503	4 065	3 394	2 353
Antal magisterexamina	11 482	1 167	1 358	1 558	1 303	811	888	161
Antal civilingenjorsexamina	4 674	301	767			170	762	
Antal kandidatexamina	13 809	604	730	1 030	1 322	1 068	269	751
Antal forstagangsexaminerade	43 629	3 021	3 759	3 619	2 585	2 673	2 919	1 082
Antal forstagangsexaminerade som studerat utomlands	6 042	618	838	438	494	245	468	164
Genomsnittligt poanginnehall i examen (antal ar)	3,7	4,1	4	4	3,8	3,6	3,9	3,4
Examen eller 120 poang inom 7 ar (procent)	67	74	69	68	59	73	77	74
Internationellt studentutbyte (grundutbildning)								
Antal inresande studenter	13 455	1 248	1 674	766	754	557	913	255
Antal utresande studenter	6 854	741	989	547	333	269	479	173
Forskarutbildning								
Overgang till forskarutbildning (procent)	6,7	13,2	10,6	7,2	10,5	7,9	8	7,6
Antal nyborjare i forskarutbildning	2 852	283	395	289	234	186	141	384
Antal aktiva forskarstuderande (hosttermin)	17 987	2 007	2 619	1 983	1 761	1 072	1 195	2 159
Antal utlandska forskarstuderande (hosttermin)	3 497	380	484	203	312	212	144	607
Antal forskarstuderande (hosttermin, heltidsekvivalenter)	12 457	1 515	1 793	1 243	1 284	748	775	1 446
Antal anstallda som doktorand (hosttermin, heltidsekvivalenter)	6 888	856	1 134	513	610	466	524	584
Andel doktorandanstallningar (heltidsekvivalenter, procent)	55	57	63	41	47	62	68	40
Antal forskarstuderande (heltidsekvivalenter) / doktorsexamen	5	4	4	4	5	4	5	4
Antal doktorsexamina	2 759	374	424	287	236	173	162	378
Antal licentiatexamina	1 056	122	92	61	106	48	84	43
Personal/larare								
Antal anstallda (heltidspersoner)	42 237	3 632	4 463	3 969	2 573	2 920	2 268	3 097
Andel larare (procent)	55	54	48	56	64	52	57	49
Antal larare (heltidspersoner)	23 356	1 978	2 155	2 237	1 643	1 517	1 291	1 507
Andel kvinnor (av larare, procent)	40	38	33	47	39	41	38	50
Antal helarsstudenter per larare	12,2	10,5	11,9	11,2	13,6	10,6	13,3	3,8
Antal disputerade larare (heltidspersoner)	12 643	1 279	1 521	1 335	999	820	801	958
Andel disputerade larare (procent)	54	65	71	60	61	54	62	64
Antal professorer (heltidspersoner)	3 989	476	579	449	344	240	263	306
Andel professorer (av larare, procent)	17	24	27	20	21	16	20	20
Ekonomi								
Omslutning, miljoner kronor	45 833	4 160	5 114	4 313	2 781	3 034	2 522	4 002
varav lokalkostnader (procent)	14,2	13,9	14,2	13,5	17,3	9,5	13,4	11,6
Andel grundutbildning (procent)	47	32,5	36	43,3	38,1	47	51,4	20,5
Andel forskning/forskarutbildning (procent)	52,6	67,5	64	56,7	61,9	53	48,6	79,5
Finansiering								
Andel extern finansiering (procent)	34,1	38,8	37,8	31,2	31,6	32,6	30,1	52,4
Andel (statliga) anslag (procent)	65,9	61,2	62,2	68,8	68,4	67,4	69,9	47,6
varav forskningsanslag (procent)	37,2	52,8	47,4	43,4	49,7	43,6	32,1	62,9
Andel uppdragsutbildning	4,9	4,2	2,6	4,2	4,5	12,6	2,3	8,8
Andel uppdragsforskning	7,1	5,8	4,4	6,5	5,3	9,9	6,8	11
Forskningsfinansiering								
Intakter, miljoner kronor	24 450	2 868	3 240	2 465	1 773	1 620	1 261	3 200
varav extern finansiering (procent)	52,8	51,6	52,7	46,2	43,6	44,5	53	61,1
varav intakter fran Vetenskapsradet (procent)	16,4	22,9	20,4	18,8	29,7	17,5	18,2	13,7

	KTH	CTH	LTU	HHS	SLU	KaU	MiU	VxU
Nyborjare i grundutbildningen								
Nyborjare vid lärosätet	6 284	3 163	3 949	533	1 973	4 016	5 991	4 012
Antal utländska nyborjare	1 855	890	536	139	380	304	267	533
Första gången i högskoleutbildning	3 968	2 361	2 526	313	1 062	2 391	2 467	2 148
Andel nyborjare på förstahandsval (procent)		80	74	90	84	78	76	81
Kvarvarande år 2 (procent)	73	83	57	92	77	65	57	67
Medianålder, högskolenyborjare	22,9	21,6	22,1	21,6	22,9	22,4	23,4	21,9
Andel män, högskolenyborjare (procent)	74	79	56	61	41	37	41	43
Andel med arbetarbakgrund (procent)	17	19	31	6	20	33	31	27
Jämförelsetal, arbetarbakgrund	0,58	0,52	0,78	0,19	0,52	0,79	0,82	0,7
Andel med utländsk bakgrund (procent)	27	13	10	8	5	10	9	11
Jämförelsetal, utländsk bakgrund	1,14	0,81	0,89	0,42	0,41	0,95	0,85	0,8
Andel med högutbildade föräldrar (procent)	41	39	23	66	30	19	21	23
Jämförelsetal, föräldrars utbildning	1,64	1,94	1,41	2,37	1,71	1,3	1,3	1,51
Studenter i grundutbildningen								
Antal studenter (hösttermin)	13 766	9 027	8 390	1 494	4 195	9 780	9 932	9 015
Antal utländska studenter (hösttermin)	2 572	1 169	511	127	354	335	325	500
Antal helårsstudenter	11 851	8 457	7 312	1 412	3 443	7 922	7 494	7 243
Antal helårsprestationer	10 156	7 223	6 407	1 253	3 085	6 595	5 968	5 822
Prestationsgrad (procent)	86	85	88	89	90	83	80	80
Andel helårsstudenter på kurser med jämn könsfördelning (procent)	19	15	21		13	24	17	24
Andel icke traditionella studenter (procent)	42	24	47	20	40	57	63	52
Andel i återkommande utbildning (procent)	16	9	22	7	19	30	31	26
Återkommande efter examen (procent)	5,2	1,6	9,4	1	6,5	13,4	11,5	11,3
Grundutbildningsprofil, andel helårsstudenter, procent								
Humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi	11	2	32	100	11	48	42	56
Naturvetenskap	21		10		74	11	6	9
Teknik	68	98	32			11	13	7
Övriga		1	26		15	30	39	28
Examina i grundutbildningen								
Totalt antal avlagda examina	2 304	1 475	1 400	329	651	1 602	1 426	1 569
Antal magisterexamina	387	85	196	329	163	279	218	290
Antal civilingenjörsexamina	1 231	991	350			16	2	
Antal kandidatexamina	104	56	153		9	366	421	463
Antal förstagångsexaminerade	2 080	1 266	1 190	302	571	1 240	1 115	1 172
Antal förstagångsexaminerade som studerat utomlands	406	208	129	184	87	136	83	164
Genomsnittligt poänginnehåll i examen (antal år)	4	4,1	3,9	4	3,9	3,5	3,6	3,5
Examen eller 120 poäng inom 7 år (procent)	73	77	70		74	63	60	65
Internationellt studentutbyte (grundutbildning)								
Antal inresande studenter	1 142	559	320	133	313	262	220	667
Antal utresande studenter	516	291	108	147	103	98	122	283
Forskarutbildning								
Övergång till forskarutbildning (procent)	9	9,8	6,1	5,1	12,9	3,1	2,4	3,1
Antal nyborjare i forskarutbildning	264	181	106	16	93	35	24	23
Antal aktiva forskarstuderande (hösttermin)	1 506	1 027	513	188	569	233	125	209
Antal utländska forskarstuderande (hösttermin)	453	220	100	40	176	34	12	13
Antal forskarstuderande (hösttermin, heltidsekvivalenter)	1 069	723	355	150	419	148	101	127
Antal anställda som doktorand (hösttermin, heltidsekvivalenter)	593	527	227	13	261	102	69	84
Andel doktorandanställningar (heltidsekvivalenter, procent)	55	73	64	9	62	69	69	66
Antal forskarstuderande (heltidsekvivalenter) / doktorsexamen	5	5	5	6	4	4	11	7
Antal doktorsexamina	216	154	69	25	116	36	9	17
Antal licentiatexamina	180	152	76	2	17	13	8	16
Personal/lärare								
Antal anställda (heltidspersoner)	2 147	1 534	1 047	199	2 222	906	711	724
Andel lärare (procent)	57	53	56	44	52	62	58	58
Antal lärare (heltidspersoner)	1 213	811	587	88	1 163	559	414	422
Andel kvinnor (av lärare, procent)	19	17	34	15	40	45	43	39
Antal helårsstudenter per lärare	9,8	10,4	12,5	16	3	14,2	18,1	17,2
Antal disputerade lärare (heltidspersoner)	707	512	264	70	734	222	166	174
Andel disputerade lärare (procent)	58	63	45	79	63	40	40	41
Antal professorer (heltidspersoner)	251	149	92	31	191	49	45	44
Andel professorer (av lärare, procent)	21	18	16	35	16	9	11	10
Ekonomi								
Omslutning, miljoner kronor	2 709	2 139	1 223	311	2 177	801	742	703
varav lokalkostnader (procent)	20	14,8	13,2	17,3	12,2	12,9	17,3	13,6
Andel grundutbildning (procent)	36,9	35,3	50,3	57,2	22,9	66,2	66,7	71,6
Andel forskning/forskarutbildning (procent)	63,1	64,7	49,7	42,8	68,7	33,8	33,3	28,4
Finansiering								
Andel extern finansiering (procent)	43,3	49,3	33,5	73,5	44,7	21,3	19,6	23,3
Andel (statliga) anslag (procent)	56,7	50,7	66,5	26,5	55,3	78,7	80,4	76,7
varav forskningsanslag (procent)	43,3	38,6	31,6	30,6	67,3	24,9	27,4	26
Andel uppdragsutbildning	1,3	4,5	1,8	28,2	2,7	3,5	1,4	15,9
Andel uppdragsforskning	6,1	7,3	15,4	0,3	7,7	11,2	2,6	4,1
Forskningsfinansiering								
Intäkter, miljoner kronor	1 719	1 411	612	107	1 663	263	275	207
varav extern finansiering (procent)	60,8	68,7	58,3	82,3	48,9	41,1	38	28,9
varav intäkter från Vetenskapsrådet (procent)	18,6	14,4	3,9	4,7	3,5	6,5	1,3	9,2

	ÖU	BTH	HJ	HK	MaH	MdH	GIH	HB
Nyborjare i grundutbildningen								
Nyborjare vid lärosätet	4 328	3 847	3 523	3 628	5 837	4 212	148	3 612
Antal utländska nyborjare	290	669	755	265	349	587	11	216
Första gången i högskoleutbildning	2 431	1 590	2 412	1 886	2 663	2 700	71	1 844
Andel nyborjare på förstahandsval (procent)	70		75	78	73	71	73	
Kvarvarande år 2 (procent)	65	54	72	62	63	63	73	62
Medianålder, högskolenyborjare	21,9	24,2	21,9	22,1	22,9	22,7	21,8	23,5
Andel män, högskolenyborjare (procent)	38	64	42	43	35	42	55	32
Andel med arbetarbakgrund (procent)	29	32	27	29	28	30	20	32
Jämförelsetal, arbetarbakgrund	0,75	0,84	0,71	0,75	0,81	0,79	0,65	0,86
Andel med utländsk bakgrund (procent)	14	14	16	11	22	23	10	19
Jämförelsetal, utländsk bakgrund	0,92	1,01	1,12	0,85	1,02	1,17	0,46	1,1
Andel med högutbildade föräldrar (procent)	24	20	20	20	23	21	37	20
Jämförelsetal, föräldrars utbildning	1,45	1,15	1,32	1,26	1,18	1,27	1,63	1,19
Studenter i grundutbildningen								
Antal studenter (hösttermin)	9 822	5 498	7 930	7 136	12 885	9 370	491	6 893
Antal utländska studenter (hösttermin)	321	1 097	618	231	491	636	10	261
Antal helårsstudenter	8 588	3 577	6 528	5 889	10 413	8 090	440	5 244
Antal helårsprestationer	7 480	2 495	5 591	4 849	8 560	6 613	391	4 308
Prestationsgrad (procent)	87	70	86	82	82	82	89	82
Andel helårsstudenter på kurser med jämn könsfördelning (procent)	26	17	27	19	20	22	50	18
Andel icke traditionella studenter (procent)	48	60	41	50	58	55	36	62
Andel i återkommande utbildning (procent)	24	26	20	24	30	23	15	32
Återkommande efter examen (procent)	9,1	10,2	9,6	9,3	11,9	7,9	4,8	15
Grundutbildningsprofil, andel helårsstudenter, procent								
Humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi	46	22	42	35	37	40	8	27
Naturvetenskap	6	8	4	13	5	12		10
Teknik	16	55	25	22	16	18		16
Övriga	32	14	29	30	42	30	92	47
Examina i grundutbildningen								
Totalt antal avlagda examina	1 753	598	1 942	1 080	1 955	1 716	80	1 598
Antal magisterexamina	286	238	271	123	64	189		285
Antal civilingenjörsexamina		13				71		
Antal kandidatexamina	462	131	590	244	206	642	38	554
Antal förstagångsexaminerade	1 485	533	1 268	891	1 605	1 188	46	972
Antal förstagångsexaminerade som studerat utomlands	126	25	296	65	136	81	7	76
Genomsnittligt poänginnehåll i examen (antal år)	3,5	3,5	3,3	3,3	3,3	3,3	2	3,5
Examen eller 120 poäng inom 7 år (procent)	69	65	69	63	65	62	73	59
Internationellt studentutbyte (grundutbildning)								
Antal inresande studenter	265	107	712	144	194	382	12	136
Antal utresande studenter	139	47	490	78	154	102	6	99
Forskarutbildning								
Övergång till forskarutbildning (procent)	2,8	4,6	1,3	3,8	2	3,2	1,7	2,6
Antal nyborjare i forskarutbildning	90	16	31	17	16	29		
Antal aktiva forskarstuderande (hösttermin)	380	87	86	78	68	137		
Antal utländska forskarstuderande (hösttermin)	31	21	16	16	4	21		
Antal forskarstuderande (hösttermin, heltidsekvivalenter)	257	65	56	58	35	91		
Antal anställda som doktorand (hösttermin, heltidsekvivalenter)	117	49	45	38	27	49		
Andel doktorandanställningar (heltidsekvivalenter, procent)	45	75	80	65	77	54		
Antal forskarstuderande (heltidsekvivalenter) / doktorsexamen	7	7	19	4	6	8		
Antal doktorsexamina	39	9	3	14	6	12		
Antal licentiatexamina	16	6		1	1	12		
Personal/lärare								
Antal anställda (heltidspersoner)	830	381	590	681	1 107	786	83	502
Andel lärare (procent)	55	48	58	57	57	59	70	60
Antal lärare (heltidspersoner)	459	182	345	385	629	467	58	300
Andel kvinnor (av lärare, procent)	44	38	48	39	53	47	45	50
Antal helårsstudenter per lärare	18,7	19,6	18,9	15,3	16,6	17,3	7,5	17,5
Antal disputerade lärare (heltidspersoner)	224	73	118	140	249	172	25	91
Andel disputerade lärare (procent)	49	40	34	36	40	37	42	30
Antal professorer (heltidspersoner)	56	23	38	34	42	34	4	17
Andel professorer (av lärare, procent)	12	13	11	9	7	7	6	6
Ekonomi								
Omslutning, miljoner kronor	830	384	592	627	986	709	84	443
varav lokalkostnader (procent)	17,5	14,2	12,8	13,7	15,5	13,4	19,2	16,4
Andel grundutbildning (procent)	69,2	71,5	76,9	79,8	83,9	80	71,5	84,1
Andel forskning/forskarutbildning (procent)	30,8	28,5	23,1	20,2	16,1	20	28,5	15,9
Finansiering								
Andel extern finansiering (procent)	15,4	27,4	23,3	22,5	19,1	20,3	26,2	14,3
Andel (statliga) anslag (procent)	84,6	72,6	76,7	77,5	80,9	79,7	73,8	85,7
varav forskningsanslag (procent)	21,6	22,7	8,5	13,9	9,7	8,7	26	8,5
Andel uppdragsutbildning	1,2	18,6	5,3	11,7	6,5	2,3	0,6	2,8
Andel uppdragsforskning	4,5		22,2	1,5	6,2	8,4		3,4
Forskningsfinansiering								
Intäkter, miljoner kronor	260	109	137	123	142	142	24	60
varav extern finansiering (procent)	37,1	38,2	70,6	44,3	44	65	33,1	43,8
varav intäkter från Vetenskapsrådet (procent)	14,9	0,8	3,5	14,1	17,3	3,8		8,6

	Hda	HG	HiG	HH	HKr	HS	HV	LHS
Nyborjare i grundutbildningen								
Nyborjare vid lärosätet	4 009	2 531	5 050	3 489	2 896	2 618	2 563	4 193
Antal utländska nyborjare	648	144	347	288	308	311	160	128
Första gången i högskoleutbildning	2 304	785	2 335	1 806	1 532	1 533	1 388	1 969
Andel nyborjare på förstahandsval (procent)		74	78	70	70	75	70	82
Kvarvarande år 2 (procent)	61	43	59	56	63	57	61	68
Medianålder, högskolenyborjare	23,5	23,7	23,3	22,2	22,6	22,2	25,9	25,1
Andel män, högskolenyborjare (procent)	43	46	40	44	35	48	36	27
Andel med arbetarbakgrund (procent)	35	26	34	27	35	33	33	26
Jämförelsetal, arbetarbakgrund	0,83	0,74	0,84	0,7	0,86	0,83	0,81	0,91
Andel med utländsk bakgrund (procent)	12	11	12	12	15	15	13	20
Jämförelsetal, utländsk bakgrund	1,12	0,85	1	0,78	1,01	1,08	0,94	0,84
Andel med högutbildade föräldrar (procent)	17	22	18	22	15	19	16	21
Jämförelsetal, föräldrars utbildning	1,22	1,21	1,14	1,35	1,04	1,19	1,12	0,88
Studenter i grundutbildningen								
Antal studenter (hösttermin)	6 836	2 826	8 107	5 960	6 482	4 853	5 207	8 419
Antal utländska studenter (hösttermin)	625	120	399	318	368	317	135	220
Antal helårsstudenter	5 411	2 050	6 008	5 100	4 946	4 092	4 020	6 209
Antal helårsprestationer	4 089	1 314	4 737	4 158	4 228	3 313	3 300	5 633
Prestationsgrad (procent)	76	64	79	82	85	81	82	91
Andel helårsstudenter på kurser med jämn könsfördelning (procent)	22	20	30	24	20	22	14	6
Andel icke traditionella studenter (procent)	66	66	64	47	59	52	68	73
Andel i återkommande utbildning (procent)	30	36	31	23	30	24	30	43
Återkommande efter examen (procent)	13,7	12,2	12,6	9,8	15,2	11,4	12	22,3
Grundutbildningsprofil, andel helårsstudenter, procent								
Humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi	41	58	45	50	45	36	43	24
Naturvetenskap	11	6	16	14	12	10	8	7
Teknik	13	34	17	20	6	27	18	
Övriga	35	2	21	17	37	27	32	69
Examina i grundutbildningen								
Totalt antal avlagda examina	1 169	123	899	1 029	1 129	1 047	1 093	1 909
Antal magisterexamina	145	32	82	141	45	73	19	33
Antal civilingenjörsexamina								
Antal kandidatexamina	375	83	314	483	335	600	554	100
Antal förstagångsexaminerade	897	106	691	760	803	662	741	1 120
Antal förstagångsexaminerade som studerat utomlands	35	4	32	65	45	80	26	58
Genomsnittligt poänginnehåll i examen (antal år)	3,4	3,5	3,4	3,4	3,3	3,2	3,2	3,5
Examen eller 120 poäng inom 7 år (procent)	63	54	61	66	68	72	59	80
Internationellt studentutbyte (grundutbildning)								
Antal inresande studenter	433	8	155	272	175	235	73	54
Antal utresande studenter	24	12	56	95	17	81	21	37
Forskarutbildning								
Övergång till forskarutbildning (procent)	1,2	13,9	1,1	3,3	1	2,7	0,6	2,1
Antal nyborjare i forskarutbildning								
Antal aktiva forskarstuderande (hösttermin)								
Antal utländska forskarstuderande (hösttermin)								
Antal forskarstuderande (hösttermin, heltidsekvivalenter)								
Antal anställda som doktorand (hösttermin, heltidsekvivalenter)								
Andel doktorandanställningar (heltidsekvivalenter, procent)								
Antal forskarstuderande (heltidsekvivalenter) / doktorsexamen								
Antal doktorsexamina								
Antal licentiatexamina								
Personal/lärare								
Antal anställda (heltidspersoner)	528	166	571	412	444	399	402	569
Andel lärare (procent)	65	56	65	55	68	58	61	60
Antal lärare (heltidspersoner)	341	93	371	227	301	231	244	339
Andel kvinnor (av lärare, procent)	45	27	44	39	57	46	48	70
Antal helårsstudenter per lärare	15,9	22,2	16,2	22,5	16,4	17,7	16,5	18,3
Antal disputerade lärare (heltidspersoner)	127	29	139	94	107	74	81	91
Andel disputerade lärare (procent)	37	31	37	41	35	32	33	27
Antal professorer (heltidspersoner)	20	9	24	22	14	13	9	17
Andel professorer (av lärare, procent)	6	10	7	10	5	5	4	5
Ekonomi								
Omslutning, miljoner kronor	431	155	472	384	391	352	329	595
varav lokalkostnader (procent)	12,6	12	15,4	16,8	11,3	13,7	13,5	14,5
Andel grundutbildning (procent)	84,6	85,7	80,6	80,1	82,7	82,8	82,3	92,5
Andel forskning/forskarutbildning (procent)	15,4	14,3	19,4	19,9	17,3	17,2	17,7	7,5
Finansiering								
Andel extern finansiering (procent)	16,5	21,4	10,7	15,4	17,1	13,1	13,6	20,8
Andel (statliga) anslag (procent)	83,5	78,6	89,3	84,6	82,9	86,9	86,4	79,2
varav forskningsanslag (procent)	11,2	13,6	15,7	11,3	9	8,1	8,8	6,3
Andel uppdragsutbildning	5,7	1,2	1,1	1,1	3,4	2,2	2,6	7,5
Andel uppdragsforskning	1,2		4	3,1	5,6		-0,7	22,5
Forskningsfinansiering								
Intäkter, miljoner kronor	69	22	96	77	62	59	50	68
varav extern finansiering (procent)	43,4	21,9	29,9	50,2	52,4	53,9	50,4	57,2
varav intäkter från Vetenskapsrådet (procent)	2,4	8,1	6,1	3,2	16,2		0,7	23,4

	SH	DH	DI	KF	KKH	KMH	OH	TH
Nyborjare i grundutbildningen								
Nyborjare vid lärosätet	3 997	81	738	170	101	244	17	82
Antal utländska nyborjare	238	18	23	39	15	51	3	3
Första gången i högskoleutbildning	2 088	62	198	97	32	148	4	24
Andel nyborjare på förstahandsval (procent)	65							
Kvarvarande år 2 (procent)	49	30	62	91	85	86	80	13
Medianålder, högskolenyborjare	21,5	23,3	27,2	24,5	25	22,8		
Andel män, högskolenyborjare (procent)	39	26	52	30	41	52	25	53
Andel med arbetarbakgrund (procent)	25	16	12	15	11	9	8	23
Jämförelsetal, arbetarbakgrund	0,84	0,46	0,37	0,46	0,32	0,27	0,23	0,67
Andel med utländsk bakgrund (procent)	33	7	13	17	11	21	14	17
Jämförelsetal, utländsk bakgrund	1,22	0,42	0,71	0,94	0,6	1,25	0,79	0,97
Andel med högutbildade föräldrar (procent)	30	44	47	52	51	60	51	25
Jämförelsetal, föräldrars utbildning	1,2	2,27	2,55	2,78	2,7	3,12	2,81	1,3
Studenter i grundutbildningen								
Antal studenter (hösttermin)	6 802	164	171	591	245	643	40	150
Antal utländska studenter (hösttermin)	265	18	15	41	23	83	4	1
Antal helårsstudenter	6 279	135	171	622	218	598	38	76
Antal helårsprestationer	4 679	120	172	544	216	555	38	71
Prestationsgrad (procent)	75	89	101	88	99	93	100	94
Andel helårsstudenter på kurser med jämn könsfördelning (procent)	29							
Andel icke traditionella studenter (procent)	39	77	73	59	74	46	65	82
Andel i återkommande utbildning (procent)	19	37	43	31	54	21	50	65
Återkommande efter examen (procent)	3,7	7,3	2,3	3	23,3	6,3	7,5	24,6
Grundutbildningsprofil, andel helårsstudenter, procent								
Humaniora, samhällsvetenskap, juridik, teologi	67							
Naturvetenskap	11							
Teknik	7							
Övriga	15	100	100	100	100	100	100	100
Examina i grundutbildningen								
Totalt antal avlagda examina	582	41	54	91	28	80	11	14
Antal magisterexamina	172			59	28			
Antal civilingenjörsexamina								
Antal kandidatexamina	366			6		1		
Antal förstagångsexaminerade	511	38	51	67	26	65	8	14
Antal förstagångsexaminerade som studerat utomlands	145	10	3	11	5	7	1	1
Genomsnittligt poänginnehåll i examen (antal år)	3,7	3,3	2,8	4,6	5	3,6	3,4	4
Examen eller 120 poäng inom 7 år (procent)	61			85		100		
Internationellt studentutbyte (grundutbildning)								
Antal inresande studenter	212	3	15	35	13	27	4	1
Antal utresande studenter	115	4		24	4	19		
Forskarutbildning								
Övergång till forskarutbildning (procent)	13,2	1	0,7	1		1,3		
Antal nyborjare i forskarutbildning								
Antal aktiva forskarstuderande (hösttermin)								
Antal utländska forskarstuderande (hösttermin)								
Antal forskarstuderande (hösttermin, heltidsekvivalenter)								
Antal anställda som doktorand (hösttermin, heltidsekvivalenter)								
Andel doktorandanställningar (heltidsekvivalenter, procent)								
Antal forskarstuderande (heltidsekvivalenter) / doktorsexamen								
Antal doktorsexamina								
Antal licentiatexamina								
Personal/lärare								
Antal anställda (heltidspersoner)	534	59	59	139	52	163	20	30
Andel lärare (procent)	53	73	49	49	59	57	58	51
Antal lärare (heltidspersoner)	284	43	29	68	31	92	12	15
Andel kvinnor (av lärare, procent)	45	54	33	47	46	31	47	51
Antal helårsstudenter per lärare	22,1	3,1	5,8	9,2	7,1	6,5	3,2	5
Antal disputerade lärare (heltidspersoner)	173	1	1	3	2	5		1
Andel disputerade lärare (procent)	61	1	2	4	5	5		2
Antal professorer (heltidspersoner)	36	1	5	13	14	28	3	1
Andel professorer (av lärare, procent)	13	3	18	20	45	30	23	7
Ekonomi								
Omslutning, miljoner kronor	523	51	100	141	60	147	21	32
varav lokalkostnader (procent)	17,9	22,5	23,5	27,1	33,9	21,2	26,3	25,4
Andel grundutbildning (procent)	57,6	87,1	93,1	95,5	94	96,3	85,6	91,1
Andel forskning/forskarutbildning (procent)	42,4	12,9	6,9	4,5	6	3,7	14,4	8,9
Finansiering								
Andel extern finansiering (procent)	39,9	11,4	10,8	10	4,5	10,5	11,5	3,5
Andel (statliga) anslag (procent)	60,1	88,6	89,2	90	95,5	89,5	88,5	96,5
varav forskningsanslag (procent)	6,6	8	4,5	3,7	4,5	3,6	15,1	10,7
Andel uppdragsutbildning	1,3	0,1	1,1	0,1		0,5		1,7
Andel uppdragsforskning	1,3							
Forskningsfinansiering								
Intäkter, miljoner kronor	218	7	7	6	4	5	3	3
varav extern finansiering (procent)	89,8	48,5	49,3	21,5	39,3	10,3	10,6	
varav intäkter från Vetenskapsrådet (procent)	5,6	98,8	90		24,2			

2nd row: Dc in 1st dc, 2 dc in next dc, dc in each dc across to Thumb chain, dc in each ch of Thumb. 11 sts. 13 sts. 15 sts.
Ch 3, turn.

3rd row: Sc in 1st dc, dc in each dc to last 2 sts, 2 dc in last 2 sts. Ch 3, turn.

4th row: Skip 1st dc, dc in each dc across to tip of Thumb. Break off. Count back. 11 sts. 13 sts. 15 sts.

6th, 7th and 8th rows: Repeat 6th, 7th and 8th rows of Back of Hand. Break off at end of 8th row.

FINISHING . . . Place Back of Hand and Palm together. Attach yarn at wrist edge and working through both thicknesses around side edges, make a row of sc to wrist edge at opposite side. Then ch 3 and work a rnd of dc all around opening. Join and break off. Join Thumb piece in same way.

Summary

Continued decline in the number of students in both undergraduate and graduate programmes as well as no change in the volume of research are the main features of developments during 2006.

IN UNDERGRADUATE programmes the number of students declined by just over three per cent during 2006. The decline in the number of graduate students was twice as large. The reasons for the decline in both cases are economic, but in different ways. Where graduate programmes are concerned resources set a limit to the numbers that can be enrolled.

For undergraduate programmes the economic reasons are less direct. The number of students has declined when the economy in general has improved and the demand for labour rises, both by reducing the inflow of new students to various programmes and by raising the numbers of graduates who leave higher education. Developments during the year have also meant that the higher education institutions have not been able to use the entire amount allocated by the Riksdag for undergraduate teaching during 2006.

The total expenditure of the higher education institutions during 2006 was SEK 45.8 billion. In fixed terms this is more or less the same as in the preceding year.

For the entire sector, i.e. including the costs of study support and for the operations of the central agencies in higher education, expenditure amounted to SEK 57.1 billion, or 2 per cent of the gross domestic product (GDP). Compared to the previous year the sector's share of the GDP has declined somewhat because of the strong growth of the economy overall.

More foreign students

During the autumn semester of 2006 the number of individuals registered as students at higher education institutions totalled 338,000, of whom about 18,000 were enrolled in postgraduate programmes and 320,000 as undergraduate students. This is 12,000 fewer than one year earlier.

Study in higher education is most common in the 22-23 age group. At this age almost 30 per cent of the entire cohort are taking higher education programmes. Just under one-third of all students at Swedish higher education institutions are above the age of 30. Many are taking distance courses through Sweden's Net University or in some other form and some older students are returning to higher education to supplement the qualifications they already have, others begin their first programmes in higher education when they are over 30. Nearly 20 per cent of all newly enrolled students are over the age of 30.

The decline in student numbers between the autumns of 2005 and 2006 affects all age groups, but the reduction is largest among students over the age of 25.

The total number of beginners in undergraduate programmes was 82,700 in the academic year 2005-06. Of these new students 56 per cent were women and 44 per cent men. This is a ratio that changes little from year to year.

What is perhaps more interesting is that about 20 per cent of the new students, i.e. about 16,000, come from other countries. This includes both students involved in student exchanges in the Erasmus programme or through other bilateral agreements between Swedish and foreign universities as well as students who come to Sweden to take a complete programme.

The total number of foreign students at Swedish higher education institutions during one year now amounts to about 26,000, of whom just under half are studying in exchange programmes such as Erasmus. The number of foreign students has doubled in ten years. Developments are similar where graduate programmes are concerned.

Among those beginning graduate study during the academic year 2004-05, 600 came from other countries. This is 21 per cent of those newly enrolled, i.e. approximately as high a proportion as for undergraduate programmes. However these students are more significant in terms of educational volume as those who come for graduate study generally take an entire programme.

Minus for engineering programmes

The numbers applying for undergraduate programmes in higher education have declined somewhat during recent years but the numbers of applicants still exceed the number of places offered in most programmes. Those that receive most applications and offer the largest numbers of places still include teacher training programmes (but with major variations between the different specialisations), master's programmes in engineering, nursing programmes and programmes in economics. During the academic year 2005-06 the numbers of beginners in these programmes was more or less the same as in the previous year, but during the autumn of 2006 there has been a decline in the numbers enrolling in master's programmes in engineering and a continuation of the decline for other engineering programmes.

During 2005-06 the number of first degrees awarded totalled 43,600. This is an increase of 5 per cent compared with the previous year and 35 per cent over five years. Parallel with this increase in the number of degrees awarded there has been a rise in the proportion awarded for the longest and

most advanced programmes, mainly through the continued increase in the award of master's degrees.

There has therefore been a significant increase in the number of qualified individuals entering the labour market in recent years, which is particularly important in view of the imminent retirement of the relatively well-educated cohorts born in the 1940s. About 20 per cent of the groups now retiring have qualifications from higher education or some other form of post-secondary study. They are being replaced by a new generation in which 40 per cent have a higher education qualification (and another 10 per cent or so have undergone at least three years of study at the same level but without taking a qualification).

Of all those graduating during the academic year 2005–06, 36 per cent were men and 64 per cent women and in the individual programmes the gender balance is more uneven still. During the last decade there has been a tendency for changes to move in the wrong direction, i.e. towards an increasingly uneven gender ratio.

Among these enrolled since 2000, however, developments are mixed. The proportion of women is declining in several of the major programmes, which means a less even gender ratio in programmes in engineering but greater balance, for instance, in teacher training programmes, medicine, law and programmes for social workers.

Stabilisation at a lower level

During both preceding years the numbers enrolled as beginners in graduate programmes declined markedly after the large numbers of new enrolments during 2002 and 2003. Now the total number of new enrolments seems to be stabilising at a level of just under 3,000 – i.e. at about 25 per cent less than the previous highest figures.

The gender balance continues to remain even with 51 per cent men and 49 per cent women among newly enrolled graduate students. However here there is a difference between Swedish and foreign graduate students. In the latter group 60–65 per cent are men. The majority of Swedish students enrolling for the first time in graduate programmes are women, but there are of course major variations in the gender ratios in different disciplines and subjects, just as there are in undergraduate programmes.

In medicine 61 per cent of the beginners are women and in the humanities and social sciences 60 per cent. In the natural sciences 57 per cent of all the beginners are men and in technological sciences 69 per cent.

The decline in the number of new enrolments means that the total population of graduate students is continuing to decline. In the autumn of 2006 they totalled 18,000 but many of these are of course studying part-time. Calculated as full-time equivalents the total number of graduate students was 12,500 during the autumn of 2006. This is a decline of 7 per cent in one year.

Just over half (55 per cent) of all graduate students finance their studies (or have their studies financed) through appointments to doctoral studentships and a further 15 per cent have some other form of post either in a higher education institution or elsewhere. Otherwise grants and scholarships help to fund graduate studies.

As a result of the marked decline in the numbers of new enrolments and a more rapid throughput since the funding reform of 1998, the totals for new enrolments to graduate study and the number of PhD's awarded are approaching each other.

During 2006 the number of PhD's awarded amounted to 2,760. This is more or less the same total as for the preceding year and is still above the annual average of 2,600 graduate degrees per year (including licentiate degrees) laid down by the government for the period 2005–2008.

With the current numbers of degrees awarded and the relatively large number of students currently taking graduate programmes it is likely that the degree target for 2005–2008 will be achieved – with a slight question mark for the humanities and social sciences, but for the ensuing period the number of degrees awarded will be smaller unless there is an increase in the number of new enrolments.

No change in the volume of research

In real terms, i.e. if inflation is taken into account, revenues for research and graduate programmes were more or less the same during 2006. These amounted to a total of SEK 24.5 billion. In fixed terms this is almost SEK 300 million less than in the preceding year. The stagnation that has characterised funding for research and graduate programmes during recent years therefore continues.

This development has been about the same in recent years for allocations, research funding and revenues for commissioned research. This means that the direct grants for research still account for about SEK 11 billion of the revenues for research, 46 per cent, while external funding accounts for 54 per cent of these revenues.

Most of the external funding comes from the public purse, for instance from the Research Council and the foundations established in connection with the reform of the retirement pension system. In 2006 public funding accounted for 80 per cent of the finance allocated to higher education for research and postgraduate programmes.

Almost 90 per cent of the resources for research and postgraduate programmes go to the older universities. Despite the major differences between the different types of higher

education institutions, this allocation is more even than during the mid-1990s when 98 per cent of the resources for research and postgraduate programmes were allocated to the older universities.

Half of the resources available for research at the higher education institutions go to the fields of engineering and medicine, which are also the two largest research areas. Together with the natural sciences these areas account for two-thirds of the resources allocated. ■

Tabeller

I årsrapporten har antalet helårsstudenter och helårsprestationer fördelats efter utförande lärosäte, oavsett vilket lärosäte som har beställt och finansierat verksamheten. Utöver här redovisade tabeller finns en särskild tabellbilaga.

« Emma Hanquist

Why are you leaving?

Teknik: Blyerts, akvarell, digitalt kollage

Tabell I. Antalet studenter höstterminen 2006 samt helårsstudenter och helårsprestationer i grundläggande högskoleutbildning budgetåret 2006. Helårsstudenter och helårsprestationer inkluderar uppdragsutbildning. Antalet studenter är nettoräknat.

	Höstterminen 2006		Budgetåret 2006		
	Antal studenter	Varav kvinnor	Helårsstudenter	Helårsprestationer	Prestationsgrad
Uppsala universitet	22 721	13 438	20 915	16 962	81 %
Lunds universitet	27 553	14 866	25 822	21 448	83 %
Göteborgs universitet	28 658	18 797	25 412	20 905	82 %
Stockholms universitet	24 954	15 070	22 874	17 100	75 %
Umeå universitet	19 213	12 057	16 598	14 253	86 %
Linköpings universitet	18 799	10 103	17 376	15 134	87 %
Karolinska institutet	6 723	5 231	6 237	5 777	93 %
Kungl. Tekniska högskolan	13 766	3 822	12 047	10 246	85 %
Chalmers tekniska högskola	9 027	2 242	8 655	7 424	86 %
Luleå tekniska universitet	8 400	4 436	7 421	6 524	88 %
Handelshögskolan i Stockholm	1 494	584	1 876	1 718	92 %
Sveriges lantbruksuniversitet	4 195	2 690	3 461	3 106	90 %
Karlstads universitet	9 780	6 538	8 034	6 741	84 %
Mittuniversitetet	9 932	6 438	7 589	6 031	80 %
Växjö universitet	9 015	5 598	7 967	6 482	81 %
Örebro universitet	9 822	6 324	8 720	7 602	87 %
Blekinge tekniska högskola	5 498	2 513	3 597	2 511	70 %
Högskolan i Jönköping	7 930	4 985	6 941	6 079	88 %
Högskolan i Kalmar	7 136	4 346	5 983	4 922	82 %
Malmö högskola	12 885	8 735	10 725	8 819	82 %
Mälardalens högskola	9 370	5 931	8 155	6 669	82 %
Gymnastik- och idrottshögskolan	491	250	442	392	89 %
Högskolan i Borås	6 893	5 003	5 361	4 404	82 %
Högskolan Dalarna	6 836	4 452	5 467	4 151	76 %
Högskolan på Gotland	2 826	1 641	2 073	1 349	65 %
Högskolan i Gävle	8 107	5 246	6 083	4 786	79 %
Högskolan i Halmstad	5 960	3 686	5 156	4 210	82 %
Högskolan Kristianstad	6 482	4 646	5 044	4 325	86 %
Högskolan i Skövde	4 853	3 108	4 120	3 356	81 %
Högskolan Väst	5 207	3 713	4 082	3 347	82 %
Lärarhögskolan i Stockholm	8 419	6 778	6 553	5 948	91 %
Södertörns högskola	6 802	4 419	6 290	4 692	75 %
Danshögskolan	164	145	135	121	89 %
Dramatiska institutet	171	91	188	190	101 %
Konstfack	591	404	622	544	88 %
Kungl. Konsthögskolan	245	141	218	216	99 %
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	643	305	599	556	93 %
Operahögskolan i Stockholm	40	23	38	38	100 %
Teaterhögskolan i Stockholm	150	95	76	72	94 %
Beckmans designhögskola	122	74	124	124	100 %
Stockholms musikpedagogiska institut	177	130	78	75	96 %
Ericastiftelsen	84	74	34	34	100 %
Ersta Sköndal högskola	880	751	953	824	86 %
Gammelkroppa skogsskola	18	3	18	18	100 %
Johannelunds teologiska högskola	140	51	105	88	83 %
Röda korsets högskola	434	377	417	424	102 %
Sophiahemmet högskola	358	318	472	433	92 %
Teologiska högskolan, Stockholm	344	220	228	232	102 %
Örebro Teologiska högskola	267	130	164	134	82 %
Ensk. psykoterapeututb.anordnare	371	299	187	185	99 %
Totalt netto	320 036	192 768	291 731	241 715	83 %

Tabell 2. Antal helårsstudenter i grundläggande högskoleutbildning 1997–2006. Exklusive uppdragsutbildning.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uppsala universitet	18 970	18 940	18 382	18 569	19 017	20 121	20 658	21 338	21 853	20 721
Lunds universitet	28 532	27 204	23 544	23 219	23 643	25 648	27 013	27 970	26 884	25 545
Göteborgs universitet	22 518	22 437	21 832	21 572	22 793	25 097	26 115	26 066	25 824	24 945
Stockholms universitet	23 932	21 965	21 407	21 333	22 616	23 942	24 632	24 204	23 126	22 350
Umeå universitet	14 487	15 235	15 388	15 517	15 740	15 911	16 345	16 744	16 904	16 125
Linköpings universitet	14 124	14 385	14 882	15 403	16 532	17 307	17 972	18 227	18 041	17 218
Karolinska institutet	2 984	4 819	4 778	4 711	4 597	4 843	5 263	5 850	5 603	5 796
Kungl. Tekniska högskolan	10 044	10 418	10 445	10 393	10 573	11 262	12 032	12 367	12 443	11 851
Chalmers tekniska högskola	7 278	7 237	7 326	7 488	8 016	8 469	8 737	8 459	8 554	8 457
Luleå tekniska universitet	6 590	6 715	7 392	7 696	7 688	8 216	8 268	8 479	8 082	7 313
Handelshögskolan i Stockholm	1 383	1 320	1 237	1 269	1 281	1 385	1 282	1 321	1 390	1 412
Sveriges lantbruksuniversitet	2 877	3 184	3 600	3 441	3 572	3 289	3 425	3 340	3 418	3 443
Karlstads universitet	6 791	6 876	7 330	7 524	7 842	8 543	8 475	8 863	8 183	7 922
Mittuniversitetet	9 299	9 555	9 432	8 916	8 653	8 302	8 094	8 124	8 202	7 494
Växjö universitet	5 659	6 212	6 937	7 052	7 213	7 826	8 760	8 336	7 414	7 243
Örebro universitet	7 160	7 278	7 603	7 954	8 289	8 852	9 499	9 731	9 483	8 588
Blekinge tekniska högskola	2 201	2 445	3 321	3 314	3 152	3 134	2 837	3 120	3 321	3 577
Högskolan i Jönköping	4 034	4 240	4 394	4 619	4 922	6 863	7 230	7 052	6 634	6 529
Högskolan i Kalmar	3 644	4 066	4 487	4 981	5 415	6 316	6 430	6 394	6 024	5 889
Malmö högskola	(222)	2 303	5 899	7 409	8 556	10 027	11 060	10 734	10 241	10 413
Mälardalens högskola	6 177	7 163	7 596	7 795	7 936	8 349	8 527	8 861	8 725	8 091
Gymnastik- och idrottshögskolan	453	455	437	437	418	458	468	515	495	440
Högskolan i Borås	2 961	3 171	4 035	4 450	4 865	5 506	5 901	5 329	5 002	5 245
Högskolan Dalarna	3 729	3 701	4 665	5 278	5 354	5 728	5 923	5 218	5 125	5 412
Högskolan på Gotland	(626)	175	401	622	833	1 255	1 725	1 973	2 252	2 051
Högskolan i Gävle	3 520	3 975	5 213	5 668	5 945	6 080	6 314	6 312	6 103	6 008
Högskolan i Halmstad	2 954	3 740	4 185	4 615	4 817	5 046	5 298	5 395	5 398	5 100
Högskolan Kristianstad	2 956	3 765	4 437	4 849	4 998	5 153	5 367	5 622	5 238	4 946
Högskolan i Skövde	2 522	2 499	3 082	3 341	3 677	4 068	4 051	4 307	4 183	4 092
Högskolan Väst	1 892	2 359	2 686	3 588	3 907	4 532	4 755	4 442	4 056	4 020
Lärarhögskolan i Stockholm	4 693	4 258	3 821	3 889	4 548	5 847	6 708	6 601	6 285	6 209
Södertörns högskola	1 287	2 738	4 562	5 139	5 675	6 022	6 617	7 056	6 382	6 279
Danshögskolan	109	110	111	102	99	107	113	139	132	135
Dramatiska institutet	138	135	121	102	150	161	163	151	157	171
Konstfack	623	634	595	614	577	640	606	623	642	622
Kungl. Konsthögskolan	211	216	212	213	217	226	218	216	218	218
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	610	589	614	600	626	630	605	556	596	598
Operahögskolan i Stockholm	37	40	38	43	38	36	38	74	40	38
Teaterhögskolan i Stockholm	69	69	70	69	73	69	68	69	72	76
Ingesund musikhögskola*	155	149	134	135	137					
Beckmans designhögskola							132	119	121	124
Stockholms musikpedagogiska institut	122	93	81	63	59	54	64	69	76	76
Ericastiftelsen	35	32	38	37	38	35	38	33	37	33
Ersta Sköndal högskola		387	389	507	592	664	690	774	787	827
Gammelkroppa skogsskola	18	18	27	27	26	24	17	19	18	18
Johannelunds teologiska högskola	56	66	55	61	54	62	74	74	79	93
Stiftelsen Stora Sköndal	211									
Röda korsets högskola	329	345	338	345	368	384	330	420	432	405
Sophiahemmet högskola	281	277	280	266	290	300	307	316	325	328
Övriga vårdhögskolor**	15 317	7 218	2 452	1 402	1 390					
Teologiska högskolan, Stockholm	142	142	164	139	156	172	191	217	223	228
Örebro Teologiska högskola	84	101	99	79	77	116	126	154	140	164
Ensk. psykoterapeututb.anordnare						162	192	196	195	187
Totalt	234 637	244 198	245 455	256 855	268 050	287 074	299 749	302 565	295 155	285 061

* Ingår från och med 2002 i Karlstads universitet.

** Uppgår från och med 2002 i andra universitet och högskolor.

Tabell 3. Antal helårsprestationer i grundläggande högskoleutbildning 1997–2006. Exklusive uppdragsutbildning.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uppsala universitet	15 098	15 706	15 010	14 958	15 437	16 097	16 738	17 207	17 284	16 791
Lunds universitet	23 445	22 838	19 794	18 978	19 355	20 780	21 640	22 882	22 273	21 154
Göteborgs universitet	18 243	17 742	18 098	17 849	18 702	20 160	21 164	21 410	21 528	20 523
Stockholms universitet	17 685	16 227	16 412	16 609	17 293	17 942	18 470	18 184	17 345	16 777
Umeå universitet	12 095	12 700	13 143	13 087	13 318	13 356	13 782	14 005	14 002	13 793
Linköpings universitet	11 549	11 874	12 357	12 937	13 817	14 342	14 964	15 174	15 388	14 958
Karolinska institutet	2 850	4 462	4 434	4 313	4 250	4 590	4 810	5 287	5 306	5 478
Kungl. Tekniska högskolan	8 780	9 192	9 214	9 082	9 311	9 798	9 955	10 112	10 171	10 156
Chalmers tekniska högskola	6 308	6 255	6 360	6 519	6 900	7 217	7 568	7 401	7 429	7 223
Luleå tekniska universitet	5 764	5 750	6 189	6 699	6 839	6 509	7 165	7 086	6 905	6 407
Handelshögskolan i Stockholm	1 105	1 105	1 065	1 089	1 186	1 110	1 201	1 197	1 210	1 253
Sveriges lantbruksuniversitet	2 785	2 957	3 100	3 161	3 180	3 083	3 010	3 088	3 042	3 085
Karlstads universitet	5 423	5 406	5 925	6 187	6 275	6 895	7 226	7 198	6 869	6 596
Mittuniversitetet	7 582	7 837	7 776	7 451	7 167	6 720	6 751	6 370	6 239	5 968
Växjö universitet	4 484	4 760	5 503	5 469	5 606	6 118	6 747	6 866	6 214	5 822
Örebro universitet	6 370	6 358	6 711	7 012	7 338	7 685	7 987	8 148	7 915	7 481
Blekinge tekniska högskola	1 639	1 889	2 535	2 558	2 606	2 430	2 303	2 345	2 293	2 495
Högskolan i Jönköping	3 347	3 801	3 746	3 819	4 180	5 667	6 038	6 008	5 689	5 591
Högskolan i Kalmar	2 888	3 606	3 767	4 069	4 623	5 139	5 415	5 500	5 062	4 849
Malmö högskola		1 482	4 919	5 968	6 967	8 347	9 115	9 334	8 572	8 560
Mälardalens högskola	4 928	5 610	6 236	6 546	6 616	6 874	7 011	7 383	7 219	6 613
Gymnastik- och idrottshögskolan	428	450	406	398	365	409	402	455	419	391
Högskolan i Borås	2 438	2 660	3 356	3 802	4 023	4 532	4 993	4 723	4 280	4 308
Högskolan Dalarna	3 140	3 046	3 703	4 100	4 416	4 645	4 910	4 387	4 196	4 089
Högskolan på Gotland	(567)	95	301	436	595	955	1 110	1 315	1 495	1 314
Högskolan i Gävle	2 754	3 164	4 124	4 563	4 858	4 960	4 899	5 034	4 795	4 737
Högskolan i Halmstad	2 438	3 005	3 431	3 676	4 077	4 120	4 347	4 610	4 394	4 158
Högskolan Kristianstad	2 584	3 115	3 554	4 087	4 369	4 272	4 493	4 802	4 524	4 228
Högskolan i Skövde	2 010	1 996	2 595	2 797	2 872	3 198	3 416	3 434	3 351	3 313
Högskolan Väst	1 468	1 900	2 234	2 934	3 198	4 167	3 903	3 742	3 556	3 301
Lärarhögskolan i Stockholm	4 188	4 190	3 644	3 360	4 006	4 819	6 020	5 973	5 794	5 633
Södertörns högskola	856	1 993	3 220	3 923	4 340	4 509	5 075	5 367	4 877	4 679
Danshögskolan	103	99	97	106	98	110	102	121	130	120
Dramatiska institutet	137	139	122	102	147	163	157	149	152	172
Konstfack	569	581	518	586	513	561	540	560	567	544
Kungl. Konsthögskolan	211	213	209	212	213	222	215	215	217	216
Kungl. Musikhögskolan	591	546	588	581	625	624	613	562	575	555
Operahögskolan i Stockholm	36	34	35	37	37	36	38	74	40	38
Teaterhögskolan i Stockholm	69	69	70	69	73	69	68	69	72	72
Ingesunds musikhögskola*	150	143	126	128	133					
Beckmans designhögskola							132	119	121	124
Stockholms musikpedagogiska institut	103	93	80	62	59	52	61	66	74	72
Ericastiftelsen	35	32	38	37	38	35	38	33	37	33
Ersta Sköndal högskola		342	411	459	482	582	604	692	689	715
Gammelkroppa skogsskola	18	18	27	27	26	24	17	19	18	18
Johannelunds teologiska högskola	50	64	47	62	54	63	62	71	74	76
Stiftelsen Stora Sköndal	177									
Röda korsets högskola	318	320	314	337	341	374	380	427	367	413
Sophiahemmet högskola	281	273	275	253	265	360	284	318	285	317
Övriga vårdhögskolor**	13 959	7 082	2 362	1 213	1 256					
Teologiska högskolan, Stockholm	97	113	132	122	131	134	147	175	178	231
Örebro teologiska högskola	81	88	73	67	63	85	98	112	115	134
Ensk. psykoterapeututb.anordnare						162	192	196	195	185
Totalt	201 657	203 419	208 386	212 896	222 638	235 093	246 372	250 004	243 539	235 757

*) Ingår från och med 2002 i Karlstads universitet.

**) Uppgår från och med 2002 i andra universitet och högskolor.

Tabell 4. Antal avlagda examina i grundläggande högskoleutbildning 2002–2006, per lärosäte.

	Alla examina					Antal examina som omfattar minst 3 års studier				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
Uppsala universitet	3 268	3 548	3 589	4 024	4 044	2 966	3 249	3 345	3 689	3 704
Lunds universitet	3 713	3 775	3 911	4 463	4 706	3 497	3 548	3 620	4 016	4 316
Göteborgs universitet	3 654	3 777	4 819	4 463	5 859	3 298	3 487	4 257	4 019	5 290
Stockholms universitet	2 982	3 256	3 372	3 512	3 512	2 903	3 146	3 223	3 336	3 325
Umeå universitet	3 125	3 426	3 378	3 829	4 089	2 900	3 120	3 062	3 486	3 647
Linköpings universitet	2 807	3 260	3 366	3 453	3 202	2 668	3 100	3 146	3 206	3 003
Karolinska institutet	1 814	1 830	1 963	2 397	2 513	1 495	1 532	1 581	1 945	2 005
Kungl. Tekniska högskolan	1 958	1 893	2 060	2 030	2 278	1 884	1 835	2 041	1 946	2 150
Chalmers tekniska högskola	1 277	1 417	1 371	1 442	1 373	1 086	1 304	1 259	1 370	1 338
Luleå tekniska universitet	1 520	1 455	1 395	1 417	1 600	1 434	1 381	1 301	1 309	1 419
Handelshögskolan i Stockholm	215	231	278	308	312	215	231	278	308	312
Sveriges lantbruksuniversitet	620	724	705	699	577	440	562	526	544	439
Karlstads universitet	1 230	1 372	1 432	1 624	1 583	1 178	1 207	1 329	1 471	1 446
Mittuniversitetet	1 298	1 307	1 309	1 556	1 470	1 214	1 209	1 184	1 432	1 358
Växjö universitet	1 104	1 224	1 216	1 506	1 462	1 035	1 158	1 134	1 350	1 323
Örebro universitet	1 445	1 468	1 356	1 781	1 735	1 389	1 394	1 265	1 639	1 544
Blekinge tekniska högskola	433	519	548	569	539	405	467	505	503	467
Högskolan i Jönköping	1 128	1 553	1 895	1 894	1 965	1 027	1 450	1 750	1 769	1 800
Högskolan i Kalmar	753	769	983	1 029	1 067	658	649	916	971	1 005
Malmö högskola	1 694	1 713	1 896	2 124	2 165	1 340	1 440	1 525	1 776	1 788
Mälardalens högskola	1 345	1 353	1 733	1 596	1 579	1 238	1 240	1 601	1 417	1 316
Gymnastik- och idrottshögskolan	93	96	117	73	173	78	84	99	67	167
Högskolan i Borås	1 209	1 249	1 287	1 625	1 669	1 061	1 104	1 116	1 434	1 498
Högskolan Dalarna	751	952	1 099	1 218	1 030	702	845	920	1 116	884
Högskolan på Gotland	14	20	81	101	116	10	19	72	99	102
Högskolan i Gävle	1 025	1 160	998	1 040	986	884	964	885	897	857
Högskolan i Halmstad	690	846	969	982	1 001	655	747	859	834	860
Högskolan Kristianstad	764	886	728	1 177	1 019	691	824	631	921	859
Högskolan i Skövde	850	819	922	1 164	1 014	797	727	844	1 093	930
Högskolan Väst	611	793	864	1 082	1 139	583	735	802	1 025	1 062
Lärarhögskolan i Stockholm	1 289	1 650	2 008	1 991	1 927	1 007	1 322	1 756	1 775	1 629
Södertörns högskola	335	478	563	596	598	330	471	549	584	584
Danshögskolan	25	4	23	16	32	19	1	16	11	21
Dramatiska institutet	34	15	71	14	57	28	1	59	8	35
Konstfack	108	98	61	72	94	108	98	61	72	94
Kungl. Konsthögskolan	19	28	27	24	28	19	28	27	24	28
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	63	93	80	90	63	44	72	70	66	47
Operahögskolan i Stockholm	8	10	13	14	9	8	8	10	10	7
Teaterhögskolan i Stockholm	12	11	9	10	14	12	11	9	10	14
Beckmans designhögskola		55	41	36	36		55	41	36	36
Stockholms musikpedagogiska institut	17	14	20	14	9	13	11	10	11	6
Ericastiftelsen	12	3	12		12					
Ersta Sköndal högskola	185	160	222	266	307	178	155	222	251	289
Gammelkroppa skogsskola	11	2	7	2	2	11	2	7	2	2
Johannelunds teologiska högskola	19	18	18	21	15					
Röda korsets högskola	97	209	252	231	263	97	209	252	231	263
Sophiahemmet högskola	79	190	234	247	235	79	190	234	239	224
Teologiska högskolan, Stockholm	29	23	23	22	24	28	21	21	19	17
Örebro teologiska högskola	17	5	13	23	14				11	9
Ensk. psykoterapeututb.anordnare	46	65	59	98	58					
Totalt	45 795	49 822	53 396	57 965	59 574	41 712	45 413	48 420	52 348	53 519
Andel kvinnor %	(63%)	(63%)	(64%)	(65%)	(66%)	(63%)	(63%)	(63%)	(65%)	(67%)

Tabell 5. Antal avlagda examina i grundläggande högskoleutbildning läsåren 2001/02–2005/2006, per ämnesområde och examen.

	2001/02		2002/03		2003/04		2004/05		2005/06	
	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)
Humaniora och teologi	2 792	(70)	2 913	(70)	3 122	(70)	3 411	(69)	3 562	(70)
Högskoleexamen	203	(65)	263	(65)	210	(63)	233	(60)	199	(73)
Kandidatexamen	1 444	(73)	1 518	(71)	1 671	(71)	1 715	(70)	1 775	(72)
Magisterexamen	989	(69)	991	(73)	1 095	(70)	1 223	(71)	1 314	(70)
Magisterexamen (bredd)			6	(83)	16	(69)	97	(64)	130	(65)
Teologie kandidatexamen	155	(53)	135	(54)	130	(68)	142	(58)	134	(58)
Yrkehögskoleexamen									10	(60)
Äldre examina	1	(100)					1			
Juridik och samhällsvetenskap	12 142	(61)	13 450	(62)	15 261	(61)	16 793	(62)	17 555	(64)
Högskoleexamen	439	(55)	504	(57)	560	(58)	697	(57)	649	(61)
Kandidatexamen	4 823	(62)	5 528	(63)	6 190	(63)	6 384	(64)	6 733	(65)
Magisterexamen	4 662	(54)	4 957	(54)	5 793	(54)	6 374	(55)	6 342	(56)
Magisterexamen (bredd)	6	(33)	79	(57)	247	(50)	530	(56)	666	(54)
Juris kandidatexamen	940	(62)	979	(62)	957	(61)	949	(62)	1 052	(61)
Psykologexamen	288	(73)	300	(71)	343	(72)	293	(72)	369	(73)
Socionomexamen	950	(89)	1 091	(90)	1 159	(88)	1 556	(89)	1 687	(91)
Yrkehögskoleexamen									48	(81)
Äldre examina	34	(41)	12	(58)	12	(58)	10	(60)	9	(78)
ADB och systemvetenskapliga utbildningar	1				2	(50)	1	(100)	1	(100)
Ekonomutbildningar	11	(46)	4	(50)	1					
Övriga grundutbildningar	22	(41)	8	(63)	9	(67)	9	(56)	8	(75)
Undervisning	7 260	(80)	7 974	(80)	8 566	(79)	9 283	(82)	9 495	(82)
Folkhögskolläraexamen	106	(65)	87	(68)	80	(56)	73	(58)	53	(62)
Lärarexamen	6 456	(79)	7 110	(79)	7 731	(78)	8 447	(81)	8 610	(81)
Fritidshem	600	(76)	572	(79)	391	(76)	109	(62)	74	(68)
Fritidshem/grundskola tidiga år							15	(73)	18	(83)
Förskola/fritidshem/grundskola tidiga år	7	(86)	37	(100)	295	(95)	2 248	(94)	2 834	(93)
Förskola/förskolekl/grundskola tidiga år					40	(100)	295	(93)	415	(94)
Förskola/förskoleklass	1 211	(95)	1 348	(97)	896	(97)	395	(96)	356	(96)
Förskola/förskoleklass/fritidshem					1	(100)	15	(87)	12	(100)
Grundskolans tidigare år	1 538	(88)	1 645	(89)	2 008	(89)	1 576	(89)	1 263	(88)
Grundskolans tidigare och senare år	58	(55)	73	(60)	56	(61)	25	(60)	18	(94)
Grundskolans senare år	1 425	(74)	1 594	(72)	1 887	(73)	1 885	(73)	1 435	(72)
Grundskolans senare år/gymnasieskolan	244	(52)	243	(62)	406	(57)	419	(66)	852	(63)
Gymnasieskolan	1 373	(65)	1 598	(64)	1 751	(62)	1 465	(63)	1 324	(63)
Övriga kombinationer av verksamheter									9	(11)
Specialpedagogexamen	572	(95)	590	(92)	614	(93)	575	(95)	667	(95)
Studie- och yrkesvägledarexamen	126	(84)	187	(91)	141	(89)	188	(88)	165	(89)
Naturvetenskap	2 250	(61)	2 733	(63)	2 697	(63)	2 661	(63)	2 803	(65)
Högskoleexamen	39	(46)	41	(37)	55	(42)	48	(31)	35	(34)
Kandidatexamen	396	(56)	485	(64)	456	(61)	413	(61)	506	(63)
Magisterexamen	1 615	(60)	1 805	(59)	1 855	(61)	1 774	(60)	1 692	(60)
Magisterexamen (bredd)			6	(67)	17	(65)	66	(67)	88	(66)
Apotekarexamen	118	(71)	165	(74)	150	(75)	143	(73)	207	(78)
Receptarieexamen	82	(96)	231	(94)	164	(97)	217	(97)	275	(96)
Teknik	9 309	(28)	9 714	(29)	10 485	(29)	10 572	(30)	10 480	(31)
Högskoleexamen	126	(27)	150	(31)	159	(29)	177	(22)	211	(29)
Kandidatexamen	1 299	(33)	1 221	(32)	1 448	(34)	1 478	(35)	1 297	(39)
Magisterexamen	474	(26)	677	(25)	923	(26)	1 098	(21)	1 186	(22)
Magisterexamen (bredd)	9	(44)	17	(24)	73	(25)	236	(28)	279	(30)
Arkitektexamen	138	(54)	124	(60)	219	(57)	182	(58)	141	(57)
Brandingenjörsexamen	20	(30)	38	(24)	40	(13)	43	(12)	45	(22)
Civilingenjörsexamen	3 864	(27)	3 969	(28)	4 215	(29)	4 425	(29)	4 674	(32)
Automatiseringsteknik	45	(11)	36	(17)	67	(10)	59	(12)	65	(17)
Bioteknik	11	(55)	23	(74)	32	(53)	57	(56)	105	(71)
Datateknik	302	(11)	345	(10)	393	(15)	427	(15)	426	(13)
Ekosystemteknik	1	(100)	13	(85)	23	(61)	25	(76)	40	(58)
Elektronikdesign	18	(6)	24	(4)	38	(16)	44	(21)	46	(20)
Elektroteknik	422	(14)	456	(14)	491	(16)	522	(17)	478	(14)
Energiteknik					1		12	(33)	33	(36)
Farkostteknik	80	(18)	93	(18)	76	(18)	71	(18)	65	(23)
Geoteknologi	1	(100)					1	(100)	5	(40)
Industriell arbetsmiljö	37	(57)	28	(43)	36	(64)	29	(52)	51	(73)
Industriell ekonomi	345	(30)	375	(33)	407	(30)	465	(28)	478	(37)
Informationsteknologi	31	(42)	33	(15)	45	(38)	91	(31)	123	(23)
Interaktion och design							2		9	(78)
Kemiteknik	425	(51)	382	(54)	359	(54)	356	(53)	383	(59)
Kommunikations-/transportsystem	16	(31)	33	(33)	44	(16)	61	(25)	68	(27)
Lantmäteri	106	(61)	121	(48)	112	(55)	118	(57)	120	(57)
Maskinteknik	789	(19)	741	(20)	755	(20)	678	(20)	685	(23)
Materialteknik	78	(42)	71	(52)	80	(33)	85	(40)	62	(29)
Materialvetenskap	17	(12)	27	(11)	17	(29)	22	(41)	19	(26)
Medieteknik	7	(29)	33	(49)	71	(42)	102	(39)	113	(46)
Mikroelektronik									1	
Miljö- och vattenteknik	41	(61)	29	(45)	41	(66)	49	(74)	35	(60)
Molekylär bioteknik	47	(62)	33	(49)	45	(56)	50	(60)	48	(52)
Riskhantering	3	(33)	26	(39)	19	(32)	40	(38)	33	(27)

Fortsättning på nästa sida

Fortsättning på tabell 5. Antal avlagda examina i grundläggande högskoleutbildning läsåren 2001/02–2005/2006, per ämnesområde och examen.

	2001/02		2002/03		2003/04		2004/05		2005/06	
	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)	Totalt	Kv (%)
Rymdteknik	5		14	(50)	10	(20)	19	(16)	16	(50)
Samhällsbyggnadsteknik	58	(64)	57	(54)	47	(66)	30	(40)	14	(21)
System i teknik/samh.							5	(80)	16	(63)
Systemteknik									2	
Teknisk biologi	52	(46)	74	(69)	61	(59)	102	(66)	90	(69)
Teknisk datavetenskap	34	(15)	37	(11)	43	(23)	42	(7)	52	(12)
Teknisk design					6	(83)	14	(57)	28	(57)
Teknisk fysik	419	(21)	407	(22)	458	(21)	446	(22)	438	(22)
Teknisk fysik och elektroteknik	93	(13)	128	(16)	143	(18)	105	(12)	148	(20)
Teknisk matematik									3	(67)
Teknisk naturvet kemi	44	(46)	39	(41)	24	(50)	20	(40)	26	(62)
Träteknik							5	(40)	6	(17)
Väg- och vattenbyggnad	337	(27)	291	(33)	271	(38)	271	(34)	344	(32)
Högskoleingenjörsexamen	2 892	(29)	3 088	(29)	3 163	(28)	2 608	(32)	2 349	(30)
Maskinteknikerexamen	16		12		1		4		1	
Sjöingenjör- och maskinteknikerexamen	38	(5)	37	(8)	19		52	(2)	71	(4)
Sjöingenjörsexamen	47	(2)	39	(8)	36	(3)	23	(4)	1	
Sjökapten- och styrmansexamen	57	(12)	82	(5)	56	(4)	87	(3)	147	(3)
Sjökaptensexamen	89	(7)	70	(1)	40	(3)	43	(2)	1	
Styrmansexamen	4				5	(20)	1			
Yrkehögskoleexamen							4		20	(25)
Yrkesteknisk högskoleexamen	236	(23)	190	(27)	88	(11)	111	(29)	57	(28)
Lant- och skogsbruk	377	(61)	385	(62)	422	(62)	372	(62)	385	(65)
Agronomexamen	116	(71)	121	(79)	106	(73)	106	(69)	95	(79)
Djursjukvårdarexamen	21	(100)	5	(100)	34	(97)	17	(100)	42	(93)
Hippologexamen	43	(95)	32	(94)	53	(91)	25	(100)	30	(93)
Hortonomexamen	16	(88)	19	(84)	15	(73)	27	(85)	9	(67)
Jägmästarexamen	16	(13)	38	(34)	46	(28)	36	(19)	40	(23)
Landskapsarkitektexamen	37	(76)	56	(70)	41	(76)	40	(78)	50	(86)
Landskapsingenjörsexamen	28	(54)	15	(47)	24	(54)	33	(70)	22	(59)
Lantmästarexamen	88	(25)	76	(17)	83	(27)	49	(22)	49	(27)
Skogsmästarexamen	1		1		3		18	(11)	25	(20)
Trädgårdsingenjörsexamen	11	(55)	22	(91)	17	(71)	21	(86)	23	(83)
Medicin och odontologi	1 334	(58)	1 465	(64)	1 476	(63)	1 744	(66)	1 941	(70)
Högskoleexamen	1	(100)	2		1		3	(67)	12	(83)
Kandidatexamen	85	(79)	76	(79)	66	(82)	109	(90)	153	(84)
Magisterexamen	178	(74)	176	(81)	202	(77)	233	(73)	270	(83)
Magisterexamen (bredd)					34	(35)	52	(46)	94	(59)
Läkarexamen	754	(49)	834	(55)	769	(53)	816	(58)	841	(58)
Optikerexamen	43	(81)	41	(85)	33	(85)	72	(86)	74	(88)
Psykoterapeutexamen	60	(72)	131	(82)	144	(80)	225	(76)	220	(81)
Tandläkarexamen	151	(55)	139	(60)	169	(64)	172	(65)	211	(70)
Veterinärexamen	62	(84)	66	(88)	58	(81)	62	(79)	66	(86)
Vård och omsorg	7 813	(88)	9 471	(88)	10 155	(88)	11 850	(88)	11 996	(87)
Högskoleexamen	17	(77)	93	(93)	56	(89)	49	(88)	62	(87)
Kandidatexamen	1 743	(90)	2 299	(89)	2 584	(89)	3 070	(89)	3 074	(89)
Magisterexamen	367	(84)	362	(86)	430	(85)	468	(88)	471	(87)
Magisterexamen (bredd)					22	(46)	29	(59)	44	(61)
Arbets terapeutexamen	387	(95)	364	(94)	379	(94)	389	(93)	440	(93)
Audionomexamen	41	(93)	41	(90)	38	(92)	30	(93)	53	(93)
Barnmorskeexamen	136	(100)	148	(100)	189	(100)	195	(100)	198	(100)
Biomedicinsk analytikerexamen	193	(91)	174	(85)	134	(86)	169	(89)	240	(90)
Dietistexamen	94	(95)	42	(95)	63	(94)	112	(93)	108	(92)
Logopedexamen	79	(91)	45	(96)	59	(95)	61	(89)	50	(98)
Ortopedingenjörsexamen	7	(43)	8	(25)	15	(73)	20	(65)	17	(59)
Röntgensjuksköterskeexamen	5	(100)	50	(90)	89	(84)	117	(83)	136	(83)
Sjukgymnastexamen	422	(81)	433	(79)	426	(78)	496	(77)	514	(75)
Sjukhusfysikerexamen	9	(56)	10	(70)	14	(57)	14	(57)	31	(42)
Sjuksköterskeexamen	3 110	(88)	3 422	(86)	3 760	(88)	4 523	(87)	4 538	(87)
Social omsorgsexamen	440	(93)	440	(92)	328	(93)	372	(93)	308	(92)
Specialistsjuksköterskeexamen	593	(84)	1 278	(89)	1 341	(87)	1 477	(85)	1 455	(85)
Tandhygienistexamen	124	(95)	221	(99)	186	(97)	188	(97)	183	(92)
Tandteknikerexamen	46	(74)	41	(76)	42	(71)	45	(87)	61	(71)
Yrkehögskoleexamen							26	(96)	13	(100)
Konstnärligt område	576	(56)	617	(61)	706	(60)	782	(60)	856	(59)
Högskoleexamen	89	(63)	67	(67)	104	(62)	90	(61)	65	(54)
Kandidatexamen	115	(64)	134	(75)	178	(64)	227	(64)	246	(65)
Magisterexamen	161	(50)	179	(56)	146	(64)	180	(60)	178	(53)
Magisterexamen (bredd)	1	(100)			8	(63)	17	(65)	22	(64)
Konstnärlig högskoleexamen dans	22	(96)	1	(100)	17	(100)	5	(100)	32	(94)
Konstnärlig högskoleexamen konst och design	13	(62)	65	(71)	58	(57)	76	(67)	60	(72)
Konstnärlig högskoleexamen musik	60	(43)	115	(44)	75	(52)	115	(44)	115	(44)
Konstnärlig högskoleexamen scen och medier	99	(53)	44	(57)	113	(50)	44	(57)	91	(52)
Organistexamen	16	(50)	12	(50)	7	(29)	17	(59)	20	(65)
Yrkehögskoleexamen							11	(82)	27	(82)
Övrigt område	24	(67)	30	(63)	51	(73)	62	(68)	57	(77)
Totalt	43 877	(62)	48 752	(64)	52 941	(63)	57 530	(65)	59 130	(66)

Tabell 6. Antalet studerande och examinerade i forskarutbildningen. Antalet nybörjare, antalet doktors- och licentiatexamina budgetåret 2006 samt antalet aktiva höstterminen 2006 och andelen kvinnor i procent.

	Humaniora och religionsvetenskap		Rättsvetenskap/juridik		Samhällsvetenskap		Matematik		Naturvetenskap		Teknikvetenskap	
	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %
Uppsala universitet												
Nybörjare	39	56 %	3	100 %	40	73 %	5	0 %	77	40 %	23	44 %
Aktiva	364	52 %	36	61 %	257	56 %	48	19 %	487	38 %	173	23 %
Doktorsexamina	72	49 %	2	0 %	42	41 %	9	11 %	81	41 %	35	20 %
Licentiatexamina	11	64 %			11	36 %	9	11 %	43	35 %	20	35 %
Lunds universitet												
Nybörjare	24	50 %	2	100 %	54	48 %	7	14 %	79	38 %	96	29 %
Aktiva	338	51 %	28	54 %	430	51 %	61	21 %	481	41 %	523	34 %
Doktorsexamina	39	54 %	3	0 %	46	39 %	15	27 %	77	40 %	93	34 %
Licentiatexamina	4	75 %			13	39 %	9	33 %	13	46 %	43	33 %
Göteborgs universitet												
Nybörjare	31	65 %	1	100 %	51	59 %	2	50 %	51	55 %	9	33 %
Aktiva	324	54 %	15	47 %	460	56 %	13	46 %	222	54 %	64	48 %
Doktorsexamina	36	61 %	1	0 %	67	33 %	2	0 %	41	46 %	18	44 %
Licentiatexamina	4	75 %			24	50 %	1	0 %	9	56 %	2	50 %
Stockholms universitet												
Nybörjare	30	73 %	3	100 %	63	59 %	5	20 %	129	40 %	4	0 %
Aktiva	363	63 %	61	54 %	586	59 %	57	26 %	657	51 %	23	22 %
Doktorsexamina	49	53 %	6	67 %	83	53 %	8	38 %	85	48 %	3	33 %
Licentiatexamina	9	56 %			21	67 %	6	17 %	65	52 %	5	20 %
Umeå universitet												
Nybörjare	12	67 %	3	33 %	42	48 %	2	0 %	38	47 %	2	0 %
Aktiva	112	55 %	16	69 %	276	53 %	27	33 %	229	45 %	39	21 %
Doktorsexamina	10	30 %			42	57 %	6	17 %	38	37 %	5	0 %
Licentiatexamina	4	50 %			15	27 %	1	0 %	5	60 %	9	44 %
Linköpings universitet												
Nybörjare					7	57 %	2	50 %	10	60 %	55	33 %
Aktiva	25	52 %	2	50 %	156	58 %	25	28 %	37	54 %	451	24 %
Doktorsexamina	3	33 %			15	67 %	4	0 %	6	50 %	63	19 %
Licentiatexamina					5	80 %	3	0 %	3	0 %	67	22 %
Karolinska institutet												
Nybörjare												
Aktiva					4	50 %						
Doktorsexamina												
Licentiatexamina												
Kungl. Tekniska högskolan												
Nybörjare							14	7 %	15	33 %	227	28 %
Aktiva							61	13 %	86	43 %	1 334	28 %
Doktorsexamina							5	0 %	14	43 %	196	27 %
Licentiatexamina							6	33 %	5	40 %	167	34 %
Chalmers tekniska högskola												
Nybörjare							7	29 %	10	30 %	164	32 %
Aktiva	1	0 %					43	26 %	77	36 %	906	30 %
Doktorsexamina							7	14 %	8	25 %	139	21 %
Licentiatexamina							6	33 %	5	40 %	141	29 %
Luleå tekniska universitet												
Nybörjare			2	100 %	5	40 %	4	25 %	7	43 %	77	31 %
Aktiva	4	100 %	4	100 %	56	52 %	18	44 %	24	38 %	370	28 %
Doktorsexamina			1	100 %	8	25 %	6	67 %	6	50 %	46	13 %
Licentiatexamina			1	100 %	12	58 %	3	67 %	5	60 %	54	32 %
Handelshögskolan i Stockholm												
Nybörjare			3	0 %	13	39 %						
Aktiva			11	27 %	177	41 %						
Doktorsexamina			1	0 %	24	54 %						
Licentiatexamina					2	50 %						
Sveriges lantbruksuniversitet												
Nybörjare	1	100 %			3	33 %			27	48 %	2	0 %
Aktiva	5	80 %			19	47 %	3	67 %	199	51 %	4	50 %
Doktorsexamina									42	38 %	1	100 %
Licentiatexamina									4	50 %		

Skogs- och jordbruksvetenskap samt landskapsplanering		Medicin		Odontologi		Farmaci		Veterinärmedicin		Övriga forskningsområden		Totalt	
Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %
		76	57 %			15	47 %			5	100 %	283	53 %
		485	59 %			125	51 %			32	97 %	2 007	48 %
		108	55 %			19	74 %			6	100 %	374	46 %
		26	65 %			1	100 %			1	100 %	122	43 %
		128	57 %							5	100 %	395	45 %
		712	57 %							46	89 %	2 619	48 %
		143	57 %							8	100 %	424	46 %
		5	60 %							5	100 %	92	42 %
		126	66 %	13	69 %					5	100 %	289	62 %
		731	65 %	70	61 %					86	94 %	1 985	60 %
		110	67 %	5	40 %					7	71 %	287	53 %
		19	79 %	1	100 %					1	100 %	61	62 %
												234	49 %
		15	47 %									1 762	55 %
		2	50 %									236	51 %
												106	52 %
		77	66 %	2	100 %					8	88 %	186	58 %
		307	55 %	25	76 %					42	86 %	1 073	53 %
		64	47 %	1	0 %					7	43 %	173	43 %
		10	70 %	3	33 %					1	100 %	48	46 %
		49	57 %							18	78 %	141	50 %
		334	54 %							165	70 %	1 195	45 %
		39	64 %							32	78 %	162	47 %
		2	0 %							4	100 %	84	27 %
		379	58 %	5	80 %							384	58 %
		2 111	61 %	43	54 %					3	0 %	2 161	61 %
		370	64 %	6	67 %					2	0 %	378	64 %
		42	60 %							1	100 %	43	61 %
										8	75 %	264	28 %
										25	40 %	1 506	29 %
										1	100 %	216	28 %
										2	0 %	180	33 %
												181	32 %
												1 027	30 %
												154	21 %
												152	30 %
										11	91 %	106	40 %
										37	92 %	513	37 %
										2	50 %	69	25 %
										1	100 %	76	41 %
												16	31 %
												188	40 %
												25	52 %
												2	50 %
40	55 %	1	100 %					19	84 %			93	58 %
256	55 %	4	75 %					80	71 %			570	56 %
48	38 %	1	0 %					24	54 %			116	41 %
11	73 %							2	50 %			17	65 %

Fortsättning på nästa sida

Fortsättning på tabell 6. Antalet studerande och examinerade i forskarutbildningen. Antalet nybörjare, antalet doktors- och licentiatexamina budgetåret 2006 samt antalet aktiva höstterminen 2006 och andelen kvinnor i procent.

	Humaniora och religionsvetenskap		Rättsvetenskap/juridik		Samhällsvetenskap		Matematik		Naturvetenskap		Teknikvetenskap	
	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %
Karlstads universitet												
Nybörjare	1	0 %			20	45 %	1	100 %	4	0 %	6	33 %
Aktiva	17	65 %			108	55 %	6	50 %	34	38 %	44	41 %
Doktorsexamina	4	75 %			12	42 %	1	0 %	3	0 %	10	40 %
Licentiatexamina					3	33 %			4	75 %	6	17 %
Mittuniversitetet												
Nybörjare	2	50 %			6	83 %			1	100 %	10	70 %
Aktiva	5	40 %			33	49 %	7	57 %	20	50 %	52	35 %
Doktorsexamina					2	0 %	1	0 %	1	100 %	2	0 %
Licentiatexamina					3	0 %	1	0 %	2	50 %	2	50 %
Växjö universitet												
Nybörjare	6	50 %			12	50 %	2	0 %			2	50 %
Aktiva	38	68 %			91	64 %	11	27 %	2	0 %	40	30 %
Doktorsexamina	4	75 %			8	50 %	1	0 %			4	75 %
Licentiatexamina	3	100 %			6	83 %	3	0 %	1	0 %	3	0 %
Örebro universitet												
Nybörjare	7	43 %			24	63 %			12	75 %	21	24 %
Aktiva	35	51 %	3	67 %	132	58 %			33	55 %	42	21 %
Doktorsexamina	4	50 %			19	42 %			6	83 %	4	25 %
Licentiatexamina					5	60 %			2	50 %	6	17 %
Blekinge tekniska högskola												
Nybörjare											16	56 %
Aktiva											87	35 %
Doktorsexamina											9	22 %
Licentiatexamina											6	0 %
Högskolan i Jönköping												
Nybörjare			1	100 %	29	69 %						
Aktiva			8	63 %	69	62 %						
Doktorsexamina					3	33 %						
Licentiatexamina												
Högskolan i Kalmar												
Nybörjare									17	53 %		
Aktiva							2	0 %	76	53 %		
Doktorsexamina									12	50 %		
Licentiatexamina									1	100 %		
Malmö högskola												
Nybörjare												
Aktiva												
Doktorsexamina												
Licentiatexamina												
Mälardalens högskola												
Nybörjare							2	50 %			27	19 %
Aktiva							9	11 %			128	27 %
Doktorsexamina							2	0 %			10	30 %
Licentiatexamina							1	100 %			11	27 %
Summa												
Nybörjare	153	60 %	18	72 %	369	57 %	53	19 %	477	43 %	741	31 %
Aktiva	1 631	55 %	184	56 %	2 854	55 %	391	25 %	2 664	46 %	4 280	29 %
Doktorsexamina	221	53 %	14	36 %	371	45 %	67	21 %	420	43 %	638	25 %
Licentiatexamina	35	66 %	1	100 %	120	50 %	49	25 %	167	47 %	542	30 %

Skogs- och jordbruksvetenskap samt landskapsplanering		Medicin		Odontologi		Farmaci		Veterinärmedicin		Övriga forskningsområden		Totalt	
Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %	Totalt	Kv %
		3	100 %									35	43 %
		13	62 %							11	100 %	233	53 %
		2	50 %							4	100 %	36	47 %
												13	39 %
										5	100 %	24	79 %
										8	88 %	125	46 %
										3	33 %	9	22 %
												8	33 %
										1	100 %	23	48 %
										27	89 %	209	59 %
												17	59 %
												16	50 %
		18	56 %							8	88 %	90	54 %
		87	52 %							48	73 %	380	53 %
		3	33 %							3	67 %	39	49 %
		2	50 %							1	100 %	16	44 %
												16	56 %
												87	35 %
												9	22 %
												6	0 %
										1	100 %	31	71 %
										9	100 %	86	66 %
												3	33 %
												0	
												17	53 %
												78	51 %
												12	50 %
												1	100 %
				5	60 %					11	100 %	16	88 %
				43	72 %					25	84 %	68	77 %
				3	67 %					3	0 %	6	33 %
				1	100 %							1	100 %
												29	21 %
												137	26 %
												12	25 %
												12	33 %
40	55 %	857	60 %	25	72 %	15	47 %	19	84 %	86	90 %	2 853	50 %
256	55 %	4 799	60 %	181	64 %	125	51 %	80	71 %	564	81 %	18 009	49 %
48	38 %	842	61 %	15	53 %	19	74 %	24	54 %	78	72 %	2 757	46 %
11	73 %	106	64 %	5	60 %	1	100 %	2	50 %	17	88 %	1 056	41 %

Tabell 7. Studiefinansiering i forskarutbildningen höstterminen 2006. (Forskarstuderande som under terminen haft flera olika finansieringstyper kan förekomma flera gånger i tabellen.)

	Doktorand-anställning	Annan anställning inom högskolan	Utbildningsbidrag	Stipendier	Anställning som läkare	Anställning utanför högskolan	Övrigt (inkl. studiemedel)
Uppsala universitet	1 092	254	286	177	80	243	184
Humaniora och religionsvetenskap	155	23	48	58		25	88
Rättsvetenskap/juridik	16			4		5	11
Samhällsvetenskap	127	30	38	18		29	42
Matematik	46			2			
Naturvetenskap	375	63	58	36		31	15
Teknikvetenskap	134	8	2	4		29	5
Medicin	156	90	105	42	80	101	19
Farmaci	68	34	34	9		15	1
Övriga forskningsområden	15	6	1	4		8	3
Lunds universitet	1 448	166	198	105	213	198	489
Humaniora och religionsvetenskap	173	23	6	14		17	158
Rättsvetenskap/juridik	19	4		3			3
Samhällsvetenskap	219	61	20	32		12	141
Matematik	56	2		2			1
Naturvetenskap	397	7	53	6		7	34
Teknikvetenskap	339	43	1	16		93	46
Medicin	221	16	118	27	213	62	96
Övriga forskningsområden	24	10		5		7	10
Göteborgs universitet	687	219	236	161	235	233	432
Humaniora och religionsvetenskap	155	9	43	38		7	85
Rättsvetenskap/juridik	11	2		1		1	2
Samhällsvetenskap	184	97	26	49		51	122
Matematik	9	3					3
Naturvetenskap	125	18	70	3		13	17
Teknikvetenskap	33	3	10	2		10	9
Medicin	140	59	77	59	233	99	135
Odontologi	9	4	8	3	1	38	9
Övriga forskningsområden	21	24	2	6	1	14	50
Stockholms universitet	835	387	283	174	0	85	443
Humaniora och religionsvetenskap	188	32	11	49		12	138
Rättsvetenskap/juridik	31	1		3			27
Samhällsvetenskap	217	128	37	82		45	205
Matematik	27	6	4			8	22
Naturvetenskap	345	216	226	38		16	51
Teknikvetenskap	16	4	5	2			
Medicin	11					4	
Umeå universitet	614	213	122	40	54	43	166
Humaniora och religionsvetenskap	58	4		5		4	46
Rättsvetenskap/juridik	13	3					
Samhällsvetenskap	190	29	9	16		8	46
Matematik	17	2	7				6
Naturvetenskap	156	97	43	10	1	5	6
Teknikvetenskap	28	8	4			2	3
Medicin	110	61	58	8	53	18	48
Odontologi	11	5	1			1	7
Övriga forskningsområden	31	4		1		5	4
Linköpings universitet	704	115	76	31	105	174	67
Humaniora och religionsvetenskap	22					1	3
Rättsvetenskap/juridik	1	1					1
Samhällsvetenskap	95	31		6		20	17
Matematik	21	1		2		1	
Naturvetenskap	19	10	10	2		1	1
Teknikvetenskap	319	29	7	13		88	9
Medicin	98	31	58	3	103	52	24
Övriga forskningsområden	129	12	1	5	2	11	12
Karolinska institutet	759	237	468	202	319	327	369
Samhällsvetenskap		2				2	
Medicin	742	229	455	202	317	320	363
Odontologi	15	6	12		2	5	6
Övriga forskningsområden	2		1				
Kungl. Tekniska högskolan	775	126	61	174	0	268	194
Matematik	56					4	1
Naturvetenskap	33	24	29	7		16	2
Teknikvetenskap	672	100	32	166		241	189
Övriga forskningsområden	14	2		1		7	2
Chalmers tekniska högskola	716	33	0	62	0	202	35
Humaniora och religionsvetenskap		1					
Matematik	31			3		5	4
Naturvetenskap	48			11		18	
Teknikvetenskap	637	32		48		179	31

Fortsättning på tabell 7. Studiefinansiering i forskarutbildningen höstterminen 2006. (Forskarstuderande som under terminen haft flera olika finansieringstyper kan förekomma flera gånger i tabellen.)

	Doktorand- anställning	Annan anställning inom högskolan	Utbildnings- bidrag	Stipendier	Anställning som läkare	Anställning utanför högskolan	Övrigt (inkl. studiemedel)
Luleå tekniska universitet	306	79	0	35	0	91	23
Humaniora och religionsvetenskap	3						1
Rättsvetenskap/juridik	2	2					
Samhällsvetenskap	28	14		9		8	1
Matematik	7	4		1			6
Naturvetenskap	16			4		2	2
Teknikvetenskap	235	43		19		75	13
Övriga forskningsområden	15	16		2		6	
Handelshögskolan i Stockholm	20	55	43	114	0	5	58
Rättsvetenskap/juridik	1	4	4	3			7
Samhällsvetenskap	19	51	39	111		5	51
Sveriges lantbruksuniversitet	346	75	41	60	0	39	55
Humaniora och religionsvetenskap	4						1
Samhällsvetenskap	10	8				1	3
Matematik	3						
Naturvetenskap	146	13	18	11		6	22
Teknikvetenskap	4						
Medicin	2	1	1			1	
Skogs-/jordbruksv./landskapspl.	138	47	16	39		11	23
Veterinärmedicin	39	6	6	10		20	6
Karlstads universitet	146	41	0	3	0	39	15
Humaniora och religionsvetenskap	10	4				4	1
Samhällsvetenskap	61	22		1		16	13
Matematik	6						
Naturvetenskap	27	5				2	
Medicin	9					4	
Teknikvetenskap	25	9		1		11	
Övriga forskningsområden	8	1		1		2	1
Mittuniversitetet	87	12	1	8	0	17	4
Humaniora och religionsvetenskap	4			1			
Samhällsvetenskap	27	2		1		3	
Matematik	5	2					
Naturvetenskap	15	1	1	1		3	
Teknikvetenskap	30	6		5		11	
Övriga forskningsområden	6	1					4
Växjö universitet	138	33	0	6	0	30	19
Humaniora och religionsvetenskap	25	3		2		1	7
Samhällsvetenskap	62	20		1		10	2
Matematik	7	3				1	2
Naturvetenskap	2						
Teknikvetenskap	25	4				11	3
Övriga forskningsområden	17	3		3		7	5
Örebro universitet	151	80	40	14	55	55	33
Humaniora och religionsvetenskap	25	6	3			1	4
Rättsvetenskap/juridik	3						
Samhällsvetenskap	63	44	16	1		10	15
Naturvetenskap	11	5	9			8	7
Medicin	4	10	12	12	55	7	5
Teknikvetenskap	29	1		1		12	
Övriga forskningsområden	16	14				17	2
Blekinge tekniska högskola	63	7	0	0	0	16	9
Teknikvetenskap	63	7				16	9
Högskolan i Jönköping	70	12	0	0	0	5	1
Rättsvetenskap/juridik	6					1	1
Samhällsvetenskap	55	12				4	
Övriga forskningsområden	9						
Högskolan i Kalmar	48	4	24	1	0	1	3
Matematik	2						
Naturvetenskap	46	4	24	1		1	3
Malmö högskola	41	7	0	0	0	13	16
Odontologi	18	5				13	13
Övriga forskningsområden	23	2					3
Mälardalens högskola	70	14	0	4	0	50	1
Matematik	8	1					
Teknikvetenskap	62	13		4		50	1
Totalt	9 116	2 169	1 879	1 371	1 061	2 134	2 616
Andel kvinnor (%)	49 %	53 %	56 %	46 %	48 %	45 %	51 %

Tabell 8. Personalen vid universitet och högskolor oktober 2006, heltidspersoner. Exklusive forskarstuderande.

	Kön	Professor	Forskar- assistent	Lektor	Adjunkt	Gäst- och timlärare	Annan forskande/ undervisande personal*	Biblioteks- personal	Övrig personal**	Totalt
Uppsala universitet	Kvinnor	87	47	168	122	11	231	94	1 042	1 800
	Män	390	53	288	94	10	275	44	678	1 832
	Totalt	476	100	457	215	20	506	138	1 720	3 632
Lunds universitet	Kvinnor	90	60	228	166	8	119	97	1 327	2 095
	Män	489	94	473	166	17	166	60	903	2 368
	Totalt	579	153	702	332	25	285	157	2 229	4 463
Göteborgs universitet	Kvinnor	101	47	262	235	23	300	119	1 157	2 243
	Män	348	44	328	142	26	219	38	580	1 726
	Totalt	449	91	590	377	49	519	157	1 737	3 969
Stockholms universitet	Kvinnor	74	40	148	73	28	204	73	613	1 253
	Män	270	59	232	73	38	230	24	395	1 320
	Totalt	344	99	381	145	66	434	97	1 008	2 573
Umeå universitet	Kvinnor	47	20	198	229	5	68	56	852	1 475
	Män	193	47	301	205	19	69	26	586	1 445
	Totalt	240	67	500	434	24	137	82	1 438	2 920
Linköpings universitet	Kvinnor	39	32	170	160	2	24	62	672	1 161
	Män	224	54	275	155	1	27	19	352	1 107
	Totalt	263	86	445	316	3	51	82	1 023	2 268
Karolinska institutet	Kvinnor	53	32	64	178		421	52	1 156	1 955
	Män	254	26	73	33		374	16	366	1 142
	Totalt	306	59	137	211		794	68	1 522	3 097
Kungl. Tekniska högskolan	Kvinnor	16	9	44	46	5	65	21	538	742
	Män	235	43	194	164	13	224	8	523	1 404
	Totalt	251	52	238	210	18	289	28	1 060	2 147
Chalmers tekniska högskola	Kvinnor	9	16	43	10	3	15	27	407	530
	Män	141	55	230	70	7	77	4	421	1 004
	Totalt	150	71	273	80	10	92	31	828	1 534
Luleå tekniska universitet	Kvinnor	8	4	41	124	2	8	34	271	493
	Män	84	11	111	110	2	14	6	217	555
	Totalt	92	15	152	235	3	22	40	488	1 047
Handelshögskolan i Stockholm	Kvinnor	1		3	1		9	10	72	95
	Män	30		21	0,8		20	1	31	104
	Totalt	31		23	1		29	11	103	199
Sveriges lantbruksuniversitet	Kvinnor	37	37	31	80	0,4	218	25	653	1 081
	Män	154	21	53	49	2,1	343	18	502	1 142
	Totalt	191	58	84	128	3	561	43	1 155	2 222
Karlstads universitet	Kvinnor	11	6	72	133	3	1	22	247	494
	Män	38	4	127	117	1	1	3	122	412
	Totalt	49	10	199	249	4	2	24	370	907
Mittuniversitetet	Kvinnor	7		51	108		1	33	178	377
	Män	39	2	78	92		11	7	105	334
	Totalt	45	2	129	200		12	39	284	711
Växjö universitet	Kvinnor	8		51	96	1	7	22	173	357
	Män	35	1	101	106	2	9	7	106	367
	Totalt	44	1	152	202	3	15	29	279	724
Örebro universitet	Kvinnor	15	11	64	87	4	8	20	235	442
	Män	41	8	93	92	2	9	13	129	388
	Totalt	56	19	157	178	6	17	34	364	830
Blekinge tekniska högskola	Kvinnor	5		18	43	0,2	3	11	104	183
	Män	18		47	44		5	3	81	198
	Totalt	23		65	87	0,2	7	14	185	381
Högskolan i Jönköping	Kvinnor	5		35	112		12	16	153	332
	Män	33		69	62		12	10	72	258
	Totalt	38		104	174		24	25	225	590
Högskolan i Kalmar	Kvinnor	7	2	39	86	2	1	8	199	343
	Män	27	7	86	104	2	2	5	106	338
	Totalt	34	9	125	190	4	3	13	304	681
Malmö högskola	Kvinnor	14	2	85	194	15	12	28	286	636
	Män	29	3	108	119	17	13	6	177	471
	Totalt	42	5	193	313	32	25	34	463	1 107

Fortsättning på nästa sida

Fortsättning på tabell 8. Personalen vid universitet och högskolor oktober 2006, heltidspersoner. Exklusive forskarstuderande.

	Kön	Professor	Forskar- assistent	Lektor	Adjunkt	Gäst- och timlärare	Annan forskande/ undervisande personal*	Biblioteks- personal	Övrig personal**	Totalt
Mälardalens högskola	Kvinnor	2		63	139	4	11	29	184	432
	Män	33		86	117	1	10	12	95	354
	Totalt	34		149	256	6	21	41	279	786
Gymnastik- och idrottshög- skolan	Kvinnor		2	10	9			4	14	39
	Män	4	3	9	11		1	1	16	44
	Totalt	4	5	19	20		1	5	31	83
Högskolan i Borås	Kvinnor	5		33	105	0,4	2	18	111	274
	Män	12		56	76		1	6	78	229
	Totalt	17		88	181	0,4	3	24	189	502
Högskolan Dalarna	Kvinnor	3	1	42	102	2	4	12	87	252
	Män	17	1	60	93	0,3	9	3	93	276
	Totalt	20	2	101	195	2	13	15	180	528
Högskolan på Gotland	Kvinnor			7	14	4		4	38	66
	Män	9		22	27	4	1	3	34	101
	Totalt	9		29	41	8	1	7	72	166
Högskolan i Gävle	Kvinnor	3	1	38	107		8	15	118	290
	Män	21	2	73	94	0,01	8	2	81	281
	Totalt	24	3	111	201	0,01	16	17	199	571
Högskolan i Halmstad	Kvinnor	5	2	28	41	7	2	10	111	206
	Män	17	2	52	57	4	0,5	5	68	206
	Totalt	22	4	80	98	11	2	15	179	412
Högskolan Kristianstad	Kvinnor	2		45	123			7	90	267
	Män	12		53	60		1	4	47	177
	Totalt	14		97	183		1	11	137	444
Högskolan i Skövde	Kvinnor	1		14	58	30		10	95	208
	Män	12	1	49	32	30		4	64	191
	Totalt	13	1	63	90	60		13	159	399
Högskolan Väst	Kvinnor	2		35	79			19	90	224
	Män	8	1	43	68		2	0	57	178
	Totalt	9	1	78	147		2	19	147	402
Lärarhögskolan i Stockholm	Kvinnor	8	3	48	109	48	3	14	152	385
	Män	9		28	47	11		4	85	184
	Totalt	17	3	76	156	59	3	18	237	569
Södertörns högskola	Kvinnor	10	1	73	35		9	19	150	297
	Män	26		79	41		9	4	79	238
	Totalt	36	1	152	75		19	23	229	534
Danshögskolan	Kvinnor	1		6	7		9	1	12	35
	Män	1		6	4		7		7	24
	Totalt	1		12	11		16	1	19	59
Dramatiska institutet	Kvinnor			5	5				17	26
	Män	5		6	8			1	14	33
	Totalt	5		11	12			1	30	59
Konstfack	Kvinnor	6		10	12	4	0,2	5	40	77
	Män	8		9	14	5	1		26	62
	Totalt	13		19	26	9	1	5	66	139
Kungl. Konsthögskolan	Kvinnor	6		2	4	1			14	26
	Män	8		2	6		1	3	7	26
	Totalt	14		4	9	1	1	3	21	52
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Kvinnor	4		11	12	1	0,1	3	32	64
	Män	23		17	20	3	0,2		36	99
	Totalt	28		28	31	4	0,2	3	68	163
Operahögskolan i Stockholm	Kvinnor				6		0,1		5	10
	Män	3			3		0,2		4	10
	Totalt	3			9		0,3		8	20
Teaterhögskolan i Stockholm	Kvinnor				6		2		9	16
	Män	1			2		3		7	14
	Totalt	1			8		5		16	30
Beckmans designhögskola	Kvinnor			4		1	0,5		2	8
	Män			1		1			4	6
	Totalt			5		2	0,5		6	13

Fortsättning på nästa sida

Fortsättning på tabell 8. Personalen vid universitet och högskolor oktober 2006, heltidspersoner. Exklusive forskarstuderande.

	Kön	Professor	Forskar- assistent	Lektor	Adjunkt	Gäst- och timlärare	Annan forskande/ undervisande personal*	Biblioteks- personal	Övrig personal**	Totalt
Stockholms Musikpedagogiska Institut	Kvinnor				5	0,5			1	6
	Män			1	5	0,5			2	8
	Totalt			1	9	1			3	14
Ericastiftelsen	Kvinnor			1	2		1		5	8
	Män				1				1	2
	Totalt			1	3		1		6	10
Ersta Sköndal högskola	Kvinnor	0,1		18	28	1	10	5	13	75
	Män	3		15	3	2	5		7	34
	Totalt	3		33	31	3	14	5	20	109
Gammelkroppa skogsskola	Kvinnor								5	5
	Män				6				4	10
	Totalt				6				9	15
Johannelunds teologiska högskola	Kvinnor				3				3	6
	Män			6	1			0,3	3	11
	Totalt			6	4			0,3	6	17
Röda korsets högskola	Kvinnor			2	21	0,1		3	14	40
	Män				3	0,03		1	1	5
	Totalt			2	24	0,1		4	15	45
Sophiahemmet Högskola	Kvinnor			5	21			4	7	36
	Män			2					6	8
	Totalt			7	21			4	13	44
Teologiska Högskolan, Stockholm	Kvinnor			4	1			1	3	8
	Män	0,1		7	1				2	10
	Totalt	0,1		10	2			1	5	18
Örebro Teologiska Högskola	Kvinnor				0,3				2	2
	Män			7				1	2	10
	Totalt			7	0,3			1	4	12
Enskilda psykoterapeut- utbildningsanordnare	Kvinnor	0,1		2	4	1	0,2		9	17
	Män	0,2		1	3	1	0,1		1	6
	Totalt	0,3		3	7	2	0,3		11	23
Totalt	Kvinnor	688	374	2 320	3 336	215	1 786	1 008	11 764	21 490
	Män	3 301	541	3 976	2 797	222	2 158	371	7 381	20 747
	Totalt	3 989	915	6 296	6 133	437	3 943	1 379	19 145	42 237

* Amanuens, forskare, forskningsassistent, m.fl.

** Teknisk och administrativ personal, lokalvårdare, arvodister

Tabell 9. Undervisande och forskande personal oktober 2006, antal individer, efter ålder och kön. Exklusive forskarstuderande.

	Kön	Professor	Forskar- assistent	Lektor	Adjunkt	Gäst- och timlärare	Annan forskande/ undervisande personal*	TA-personal**	Totalt
-24 år	Kvinnor				6	4	70	20	100
	Män				6	1	90	19	116
	Totalt				12	5	160	39	216
25-29 år	Kvinnor		2	3	90	23	238	128	484
	Män		7	3	98	34	199	168	509
	Totalt		9	6	188	57	437	296	993
30-34 år	Kvinnor		77	122	229	51	450	119	1 048
	Män	3	162	172	271	51	498	172	1 329
	Totalt	3	239	294	500	102	948	291	2 377
35-39 år	Kvinnor	12	135	245	358	62	438	108	1 358
	Män	60	247	509	374	92	518	127	1 927
	Totalt	72	382	754	732	154	956	235	3 285
40-44 år	Kvinnor	52	96	369	504	65	347	101	1 534
	Män	253	111	731	460	67	468	130	2 220
	Totalt	305	207	1 100	964	132	815	231	3 754
45-49 år	Kvinnor	97	41	409	594	60	250	89	1 540
	Män	481	31	658	417	53	301	118	2 059
	Totalt	578	72	1 067	1 011	113	551	207	3 599
50-54 år	Kvinnor	137	36	430	646	58	177	103	1 587
	Män	711	12	639	480	51	195	117	2 205
	Totalt	848	48	1 069	1 126	109	372	220	3 792
55-59 år	Kvinnor	180	11	500	784	46	110	100	1 731
	Män	874	3	736	527	48	136	127	2 451
	Totalt	1 054	14	1 236	1 311	94	246	227	4 182
60-64 år	Kvinnor	235		464	663	26	70	96	1 554
	Män	1 008	1	798	538	33	140	115	2 633
	Totalt	1 243	1	1 262	1 201	59	210	211	4 187
65 år -	Kvinnor	38	1	83	74	16	23	22	257
	Män	275		142	72	37	39	28	593
	Totalt	313	1	225	146	53	62	50	850
Totalt	Kvinnor	751	399	2 625	3 948	411	2 173	886	11 193
	Män	3 665	574	4 388	3 243	467	2 584	1 121	16 042
Totalt	Totalt	4 416	973	7 013	7 191	878	4 757	2 007	27 235

* Amanuens, forskare, forskningsassistent, m.fl.

** Teknisk och administrativ personal med undervisande eller forskande uppgifter, t.ex. forskningsingenjörer, projektassistenter och projektledare.

Tabell 10. Lärosätenas intäkter, kostnader, verksamhetsutfall, årets kapitalförändring och balanserad kapitalförändring enligt fastställda resultaträkningar, budgetåret 2006, tkr.

Tabellen är en sammanställning av de statliga universitetens och högskolornas fastställda resultaträkningar samt ekonomiska uppgifter som enskilda högskolor lämnat till Högskoleverket. (Lärosätena har använt delvis olika redovisningsprinciper varför stor försiktighet bör iakttagas vid jämförelser. Summeringarna har gjorts för att ge en ungefärlig bild av högskolesektorns omfattning.)

	Verksamhetens intäkter					Verksamhetens kostnader				
	Statsanslag	Avgifter och andra ersättningar	Bidrag	Finansiella intäkter	Summa intäkter	Personal-kostnader	Lokal-kostnader	Klinisk utbildn. och forskning*	Övriga drift-kostnader	Finansiella kostnader
Uppsala universitet	2 590 001	459 856	1 177 281	26 524	4 253 662	2 514 176	580 014	232 171	597 871	
Lunds universitet	3 188 966	486 397	1 449 764	34 365	5 159 491	3 098 144	724 395	363 241	686 864	
Göteborgs universitet	2 997 735	414 148	946 211	34 265	4 392 359	2 487 194	581 502	437 618	598 465	
Stockholms universitet	1 992 364	289 530	631 319	16 339	2 929 552	1 816 878	482 170		388 279	
Umeå universitet	2 034 402	443 484	539 486	21 810	3 039 182	1 797 978	287 042	263 540	554 207	
Linköpings universitet	1 819 637	237 865	543 348	12 026	2 612 876	1 606 394	337 585	163 395	325 054	
Karolinska institutet	1 894 885	542 309	1 542 460	54 817	4 034 471	2 072 035	463 100	524 877	793 788	
Kungl. Tekniska högskolan	1 537 312	267 300	908 344	9 445	2 722 401	1 619 673	543 105		399 932	
Chalmers tekniska högskola	1 082 612	213 681	839 847	31 189	2 167 329	1 212 156	316 471		452 875	
Luleå tekniska universitet	798 074	136 375	265 054	4 550	1 204 053	728 856	161 647		300 931	
Handelshögskolan i Stockholm	54 243	36 874	92 952	23 668	207 737	179 299	53 690		75 385	
Sveriges lantbruksuniversitet***	1 340 020	397 032	602 345	18 010	2 357 407	1 305 876	266 151		533 220	
Karlstads universitet	620 604	63 791	103 694	2 131	790 220	554 371	103 333		110 168	
Mittuniversitetet	604 705	36 038	111 720	4 617	757 080	451 488	128 197		122 808	
Växjö universitet	560 838	104 661	63 924	6 858	736 281	442 357	95 795		146 884	
Örebro universitet	750 398	47 876	89 124	4 830	892 228	522 491	145 519		129 485	
Blekinge tekniska högskola	296 266	27 984	83 562	2 056	409 868	229 560	54 495		89 646	
Högskolan i Jönköping	476 507	31 631	109 275	8 068	625 481	383 244	75 984		109 339	
Högskolan i Kalmar	488 715	72 391	69 142	3 821	634 069	381 059	85 833		116 003	
Malmö högskola	807 239	91 960	98 037	6 571	1 003 807	627 228	152 885		165 251	
Mälardalens högskola	562 415	38 910	103 763	3 852	708 940	472 436	94 854		121 264	
Gymnastik- och idrottshögskolan	61 493	11 180	10 545	677	83 895	49 860	16 258		16 089	
Högskolan i Borås	395 486	28 365	37 551	2 171	463 573	274 563	72 759		77 178	
Högskolan Dalarna	347 855	19 832	48 855	2 111	418 653	289 113	54 153		73 236	
Högskolan på Gotland	124 652	14 330	19 559	46	158 587	93 533	18 572		35 769	
Högskolan i Gävle	425 828	18 007	33 281	2 063	479 179	316 221	72 485		68 718	
Högskolan i Halmstad	334 807	14 620	46 439	1 856	397 722	249 380	64 640		52 713	
Högskolan Kristianstad	326 497	29 120	38 384	1 591	395 592	252 831	44 166		83 412	
Högskolan i Skövde	315 438	10 135	37 396	2 923	365 892	233 738	48 314		56 477	
Högskolan Väst	275 105	10 573	32 575	1 389	319 642	225 194	44 371		43 836	
Lärarhögskolan i Stockholm	457 811	66 566	53 464	3 690	581 531	341 331	86 457		148 031	
Södertörns högskola	316 597	17 811	192 185	2 637	529 230	325 870	93 796		79 943	
Danshögskolan	47 828	1 303	4 853	463	54 447	26 868	11 491		11 618	
Dramatiska institutet	81 778	5 925	3 971	686	92 360	45 447	23 402		24 163	
Konstfack	126 517	8 847	5 202	1 040	141 606	66 388	38 095		23 270	
Kungl. Konsthögskolan	58 340	965	1 800	228	61 333	26 482	20 425		11 542	
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	131 591	7 393	8 097	943	148 024	93 511	31 100		19 107	
Operahögskolan i Stockholm	20 283	245	2 400	39	22 967	11 353	5 522		2 220	
Teaterhögskolan i Stockholm	30 977	546	582	59	32 164	17 322	8 029		5 546	
Beckmans designhögskola	14 750		350	71	15 171	9 574	2 502		2 200	
Stockholms musikpedagogiska inst.	10 234	719		8	10 961	7 526	2 071		1 223	
Ericastiftelsen	6 306	739	200	44	7 289	6 016	430		722	
Ersta Sköndal högskola	55 612	22 633	13 273	125	91 643	56 940	8 606		31 021	
Gammelkroppa skogsskola	1 215	7 373	2 069	6	10 663	6 679	967		3 827	
Johannelunds teologiska högskola	2 222	2 133	8 052	2	12 409	7 250	3 117		1 909	
Röda korsets högskola	39 858	1 596	186	591	42 231	27 244	4 478		10 706	
Sophiahemmet högskola	30 192	1 649	9 713		41 554	26 512	2 867		11 667	
Teologiska högskolan, Stockholm	6 280		7 804	40	14 124	8 998	1 945		2 610	
Örebro teologiska högskola	2 830	756	4 211	0	7 797	5 864	887		1 046	
Riket totalt	30 546 320	4 743 454	10 993 649	355 310	46 638 733	27 604 501	6 515 672	1 984 842	7 717 518	16 000 000

*) Ingår i övriga driftskostnader i de fastställda resultaträkningarna.

**) Exkl. årets kapitalförändring.

***) Intäkter från Fortlöpande miljöanalys (SLU) ingår med 190 194 tkr. varav anslag 103 270 tkr. Kostnader för Fortlöpande miljöanalys (SLU) ingår med 183 792 tkr.

kostnader				Resultat från andelar i dot- ter- och intresse- företag, saldo	Uppbördsverksamhet		Transfereringar			Årets kapi- talförändring	Balanserad kapitalför- ändring**
Finansiella kostnader	Avskriv- ningar	Summa kostnader	Verksam- hetsutfall		Intäkter av uppbörd	Varav in- levererat	Erhållna medel (inkl finansiella intäkter och kostnader)	Lämnade bidrag	Saldo		
4 883	221 185	4 160 300	93 362	9 266			159 827	159 827	0	102 628	328 702
1 214	229 659	5 113 517	45 974	2 710	258	258	102 356	102 356	0	48 684	360 139
12343	196 214	4 313 336	79 023	7 803	227	227	73 687	73 687	0	86 826	129 317
6 387	87 086	2 780 800	148 752	568			142 555	142 555	0	149 320	142 882
5 928	125 183	3 033 878	5 304	305			40 000	40 000	0	5 609	362 580
3 824	85 424	2 521 676	91 200	-1 468			98 708	98 708	0	89 732	202 169
9 989	138 578	4 002 367	32 104	40 225	6 797	6 797	46 645	46 645	0	72 329	296 147
9 153	137 515	2 709 378	13 023	14			107 166	107 166	0	13 037	14 863
14 279	112 777	2 138 558	28 771						0	28 771	28 771
1 724	29 543	1 222 701	-18 648	-485	9	9	11 927	11 927	0	-19 133	70 588
987	1 766	311 127	-103 390	-9 150					0	-112 540	
7 284	64 278	2 176 809	180 598	399			119 530	119 530	0	180 997	119 045
2 384	31 205	801 461	-11 241	8			4 990	4 990	0	-11 233	22 777
4 752	35 200	742 445	14 635				1 709	1 709	0	14 635	83 557
1 213	16 607	702 856	33 425				43 139	43 139	0	33 425	113 352
2 092	30 887	830 474	61 754				7 846	7 846	0	61 754	54 784
383	10 075	384 159	25 709				1 665	1 665	0	25 709	28 837
2 745	20 411	591 723	33 758	-2 288					0	31 470	2 168
2 016	42 493	627 404	6 665				7 183	7 183	0	6 665	74 121
4 776	35 859	985 999	17 808		1 285	1 285	1 284	1 284	0	17 808	136 068
1 569	18 816	708 939	1				6 955	6 955	0	1	66 511
96	2 166	84 469	-574				13 581	13 581	0	-574	20 035
1 065	17 828	443 393	20 180	-28			4 504	4 504	0	20 152	28 446
808	13 889	431 199	-12 546				2 283	2 283	0	-12 546	14 723
466	6 423	154 763	3 824				365	365	0	3 824	-16 164
749	13 455	471 628	7 551				5 110	5 110	0	7 551	30 487
1 164	16 458	384 355	13 367	617			3 023	3 025	-2	13 982	43 044
688	9 810	390 907	4 685	-81			2 016	2 016	0	4 604	14 885
832	12 848	352 209	13 683				17 266	17 266	0	13 683	59 094
695	14 651	328 747	-9 105				597	597	0	-9 105	15 448
1 685	17 329	594 833	-13 301				5 407	5 407	0	-13 301	110 429
1 923	21 758	523 290	5 940				8 487	8 487	0	5 940	1 731
28	987	50 992	3 455						0	3 455	15 937
472	6 149	99 633	-7 273				6 017	6 017	0	-7 273	24 433
1 480	11 492	140 725	881						0	881	36 686
125	1 666	60 240	1 093				1 456	1 456	0	1 093	11 985
282	2 729	146 729	1 295				1 266	1 266	0	1 295	35 365
6	1 913	21 014	1 953						0	1 953	-482
38	615	31 550	614						0	614	908
4	466	14 746	425						0	425	
	78	10 898	63						0	63	396
14		7 182	107						0	107	
9	623	97 199	-5 556						0	-5 556	-5 556
141	452	12 066	-1 403						0	-1 403	
4	132	12 412	-3						0	-3	
14	2 015	44 457	-2 226						0	-2 226	
8	500	41 554	0						0	0	
4	224	13 781	343						0	343	
		7 797	0						0	0	
2 725	1 847 417	45 832 675	806 059	48 415	8 576	8 576	1 048 550	1 048 552	-2	854 472	3 079 208

Tabell II. Lärosätens intäkter till forskning och forskarutbildning, per finansjär, budgetåret 2006, tkr. Uppgifterna har högskolorna hämtat ur internredovisningen, varför de i vissa fall inte överensstämmer med uppgifter i årsredovisningarna.

	Anslag	Veten- skapsrådet	FAS*	Formas**	Statliga univer- sitet/högskolor	Övriga statliga myndigheter/ Kammarkollegiet (exkl. U/H)	Enskilda utbild- ningsanordnare
Uppsala universitet	1 367 588	339 264	16 639	40 210	54 564	260 792	740
Lunds universitet	1 512 836	348 416	29 276	55 173	45 045	287 443	1 942
Göteborgs universitet	1 302 341	213 927	39 884	34 809	26 411	205 254	28 500
Stockholms universitet	900 967	229 948	44 100	35 054	41 572	144 972	
Umeå universitet	887 454	125 871	21 658	27 138	45 575	190 848	
Linköpings universitet	584 890	121 576	25 265	9 055	28 717	163 925	2 769
Karolinska institutet	1 192 292	268 153	40 923	7 680	19 046	221 390	302
Kungl. Tekniska högskolan	665 271	194 058	496	27 728	49 277	266 881	1 060
Chalmers tekniska högskola	418 393	139 960	2	29 771	55 921	205 999	
Luleå tekniska universitet	252 584	13 982	53	10 664	6 972	95 777	
Handelshögskolan i Stockholm	16 608	4 153	1 300	0		8 738	
Sveriges lantbruksuniversitet	832 214	28 116	0	112 972	28 521	240 014	
Karlstads universitet	154 725	7 060	3 041	3	7 075	26 551	
Mittuniversitetet	165 524	1 328	762	1 034	12 342	26 355	
Växjö universitet	145 676	5 485	2 367	0	6 749	16 703	
Örebro universitet	162 268	14 409	4 032	4 262	5 438	22 264	490
Blekinge tekniska högskola	67 194	328	0	2 071	3 723	10 483	
Högskolan i Jönköping	40 286	3 414	495	490	3 471	30 257	
Högskolan i Kalmar	68 147	7 724	245	1 742	3 155	11 624	
Malmö högskola	78 396	10 797	350	597	5 247	16 441	
Mälardalens högskola	49 015	3 543	1 556	27	13 103	29 539	
Gymnastik- och idrottshögskolan	16 014	0	0	0		1 245	
Högskolan i Borås	33 549	2 240	0	0	2 501	5 806	
Högskolan Dalarna	38 804	726	0	1 138	4 386	5 592	
Högskolan på Gotland	16 919	387	0	-90	255	2 253	
Högskolan i Gävle	66 706	1 740	3 335	3 306	3 051	6 790	
Högskolan i Halmstad	37 727	1 237	144	755	1 789	7 820	
Högskolan Kristianstad	29 406	5 300	0	0	690	9 353	
Högskolan i Skövde	25 609	0	0	0	3 622	8 039	907
Högskolan Väst	24 329	174	653	0	1 117	5 524	1 155
Lärarhögskolan i Stockholm	29 049	9 081	-19	1 517	7 625	14 066	
Södertörns högskola	20 974	11 012	1 020	1 015	6 387	9 629	97
Danshögskolan	3 833	3 561	0	0		0	
Dramatiska institutet	3 686	3 227	0	0	317	35	
Konstfack	4 630	0	0	0	134	866	6
Kungl. Konsthögskolan	2 630	416	0	0		315	
Kungl. Musikhögskolan	4 714	0	0	0	293	100	
Operahögskolan	3 071	0	0	0	250	0	
Teaterhögskolan	3 312	0	0	0		0	
Beckmans designhögskola	0	0	0	0		0	
Stockholms musikpedagog. institut	0	0	0	0		0	
Ericastiftelsen	0	0	0	0		0	
Ersta Sköndal högskola	0	250	900	0		2 694	
Gammelkroppa skogsskola	0	0	0	0		0	
Johannelunds teologiska högskola	0	0	0	0		0	
Röda korsets högskola	0	0	0	0		0	
Sophiahemmet högskola	0	0	0	0		0	
Teologiska högskolan, Stockholm	0	0	0	0		0	
Örebro teologiska högskola	0	0	0	0		0	
Totalt	11 319 631	2 120 862	238 477	408 122	494 341	2 562 376	37 968

* Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap.

** Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad.

*** Bidrag från Stint, Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet, KK-stiftelsen, Mistra, SSF, Vårdalstiftelsen, Östersjöstiftelsen, Stiftelsen framtidens kultur, Stiftelsen Innovationscentrum.

**** Bidrag från stiftelser förvaldade av lärosätet, Cancerfonden, Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond, Knut och Alice Wallenbergs stiftelse samt övriga svenska stiftelser och organisationer utan vinstsyfte.

***** Avser finansiella intäkter inom ordinarie forskning och forskarutbildning samt finansiella intäkter inom uppdragsforskning.

Kommun/ landsting	EU	Svenska företag	Offentliga forsk- ningsstiftelser***	Svenska organisatio- ner utan vinstsyfte****	Utländska företag	Utländska organisa- tioner utan vinstsyfte	Övrigt	Finansiella intäkter*****	Summa
91 048	92 381	128 675	61 500	289 198	29 921	56 695	17 267	21 024	2 867 505
128 224	150 286	107 778	92 074	351 701	43 720	56 639	8 797	20 885	3 240 235
102 860	61 994	113 473	52 192	204 744	5 878	30 324	18 839	24 042	2 465 474
9 738	52 600	25 318	19 271	103 478	15 417	8 178	43 458	9 377	1 773 448
62 568	30 119	31 014	17 594	135 180	10 313	13 893	8 076	12 415	1 619 716
74 376	44 740	44 247	58 494	63 386	5 582	5 500	20 470	8 247	1 261 239
245 438	172 491	214 803	93 669	432 887	104 643	96 855	35 602	53 906	3 200 080
10 027	123 965	144 175	82 623	112 451	23 870	6 806	1 242	8 592	1 718 522
8 999	93 242	119 666	97 926	151 093	15 112	19 628	32 595	22 653	1 410 959
15 977	78 574	82 995	6 728	33 426	4 673	4 200	2 463	2 502	611 570
44	1 442	16 651	0	30 331	0	0	25 723	2 419	107 408
9 977	57 511	88 829	48 147	151 894	11 800	32 480	2 769	17 972	1 663 216
19 606	492	12 978	15 920	8 796	3 432	2 214	807	0	262 700
3 769	22 829	15 029	12 216	7 722	393	632	73	4 613	274 620
660	11 503	5 408	4 620	4 473	0	268	768	1 957	206 637
18 104	3 462	4 374	7 952	9 814	352	1 664	0	1 515	260 400
2 041	3 926	2 499	11 627	2 248	28	0	2 473	0	108 641
14 564	2 117	15 080	3 889	13 123	0	4 960	4 664	0	136 810
4 088	610	8 878	3 737	12 693	0	92	96	611	123 442
5 319	4 588	2 530	7 185	7 194	1 187	2	773	927	141 533
8 450	4 156	10 805	16 366	3 958	170	0	794	769	142 251
0	19	765	0	1 342	60	0	4 602	197	24 244
3 547	1 262	296	2 969	6 003	68	1 202	204	0	59 647
2 325	1 658	12 092	173	173	1 084	0	732	352	69 235
0	0	2 000	443	0	0	0	-497	0	21 670
1 462	2 436	1 507	1 974	1 949	0	39	979	416	95 690
1 359	1 431	5 654	13 885	4 450	75	0	4	503	76 833
4 163	3 285	1 035	4 562	3 218	1 013	0	0	251	62 276
2 161	4 592	2 140	9 362	669	3	35	4	1 395	58 538
1 488	2 301	4 492	7 101	796	0	4	181	215	49 530
2 709	343	672	1 380	966	124	52	295	0	67 860
17 850	1 551	818	140 829	4 242	0	312	912	1 213	217 861
0	0	0	0	0	0	0	45	0	7 439
0	0	0	0	1	0	0	7	0	7 273
0	0	3	166	0	0	102	0	34	5 941
97	0	0	0	0	0	0	889	23	4 370
150	0	0	0	0	0	0	0	0	5 257
0	0	0	0	0	0	0	115	9	3 445
0	0	0	0	0	0	0	0	6	3 318
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
200	0	0	0	0	0	0	0	0	200
861	0	0	450	2 937	0	0	813	0	8 905
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	4 481	0	0	0	0	4 481
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
874 249	1 031 906	1 226 677	897 024	2 161 017	278 918	342 776	237 034	219 040	24 450 417

Tabell 12. Lärosätens intäkter till grundläggande högskoleutbildning, per typ av finansiering, budgetåret 2006, tkr. Uppgifterna har högskolorna hämtat ur internredovisningen, varför de i vissa fall inte överensstämmer med uppgifter i årsredovisningarna.

	Grundutbildningsanslag*	Övriga anslag**	Avgiftsintäkter	Bidrag	Finansiella intäkter***	Beställd utbildning	Uppdragsutbildning	Summa
Uppsala universitet	1 169 826	52 587	73 003	22 316	5 147	4 671	58 607	1 386 157
Lunds universitet	1 601 130	75 000	116 809	47 357	13 613	16 053	49 295	1 919 257
Göteborgs universitet	1 600 065	95 329	53 240	72 555	8 861	15 947	80 887	1 926 884
Stockholms universitet	1 001 397		40 584	8 770	6 962	46 851	51 540	1 156 104
Umeå universitet	1 072 238	74 710	40 631	43 146	9 355		179 387	1 419 467
Linköpings universitet	1 185 019	49 728	49 072	32 855	3 450		31 514	1 351 638
Karolinska institutet	586 293	116 300	32 035	15 905	911	9 646	73 301	834 391
Kungl. Tekniska högskolan	872 041		78 869	28 448	836	10 241	13 446	1 003 881
Chalmers tekniska högskola	664 219		20 861	28 622	8 536		34 133	756 371
Luleå tekniska universitet	545 490		13 771	18 729	2 001	2 037	10 454	592 482
Handelshögskolan i Stockholm	37 635		16 683	17 297	464		28 251	100 330
Sveriges lantbruksuniversitet	404 536		76 435	7 757	27	1 661	13 581	503 997
Karlstads universitet	465 879		13 276	27 793	2 131		18 441	527 520
Mittuniversitetet	439 181		20 266	16 203	2		6 809	482 461
Växjö universitet	415 162		17 762	8 563	4 128		84 028	529 643
Örebro universitet	588 130		10 166	14 250	3 315	8 643	7 324	631 828
Blekinge tekniska högskola	229 072		6 407	7 796	2 056		55 896	301 227
Högskolan i Jönköping	433 535		3 086	15 593	8 068	2 686	25 703	488 671
Högskolan i Kalmar	420 568		18 461	9 114	2 932		59 552	510 627
Malmö högskola	728 843		27 370	44 597	5 276		56 189	862 275
Mälardalens högskola	513 400		12 112	24 857	3 011		13 308	566 688
Gymnastik- och idrottshögskolan	45 479		5 100	2 819	380	5 540	333	59 651
Högskolan i Borås	361 937		11 792	16 579	2 171		11 447	403 926
Högskolan Dalarna	309 051		6 368	12 302	1 662	28	20 006	349 417
Högskolan på Gotland	107 733		12 417	15 127	46		1 594	136 917
Högskolan i Gävle	359 122		6 641	10 102	1 647	1 570	4 407	383 489
Högskolan i Halmstad	297 080		8 506	10 219	1 353	327	3 404	320 889
Högskolan Kristianstad	297 091		11 492	9 222	1 284	2 783	11 445	333 317
Högskolan i Skövde	289 829		4 674	4 678	1 528		6 645	307 354
Högskolan Väst	250 776		2 524	8 473	1 174	25	7 139	270 111
Lärarhögskolan i Stockholm	428 762		12 695	29 843	3 686		38 686	513 672
Södertörns högskola	295 623		4 484	4 562	1 424	1 316	3 960	311 369
Danshögskolan	43 995		889	1 273	463	348	40	47 008
Dramatiska institutet	78 092		4 808	546	686		955	85 087
Konstfack	121 887		2 562	3 934	1 006	6 099	177	135 665
Kungl. Konsthögskolan	55 710		868	180	205			56 963
Kungl. Musikhögskolan	126 877		6 638	7 554	943		755	142 767
Operahögskolan	17 212		245	2 035	30			19 522
Teaterhögskolan	27 665		53	582	53		493	28 846
Beckmans designhögskola	14 750			350	71			15 171
Stockholms musikpedagogiska institut	10 234		479		8	43	197	10 961
Ericastiftelsen	6 306		739		44			7 089
Ersta Sköndal högskola	55 612		5 218	9 481	125		12 302	82 738
Gammelkroppa skogsskola	1 215			2 069	0		7 379	10 663
Johannelunds teologiska högskola	2 222		1 980	8 052	2		153	12 409
Röda korsets högskola	39 858		238	186	591		1 358	42 231
Sophiahemmet högskola	30 192		1 649	5 232	0			37 073
Teologiska högskolan, Stockholm	7 804			6 280	40			14 124
Örebro teologiska högskola	2 830		660	4 211	0	96		7 797
Totalt	18 658 603	463 654	854 618	688 414	111 704	136 611	1 084 521	21 998 125

* För enskilda utbildningsanordnare disponeras anslagen av Kammarkollegiet och är därför i teknisk mening inte anslag utan bidrag. För att möjliggöra totalsammanställningar väljer Högskoleverket att ändå gruppera dessa medel bland anslag.

** Avser ersättning för klinisk utbildning samt medel fördelade genom särskilda regeringsbeslut.

*** Avser finansiella intäkter inom ordinarie grundutbildning. Finansiella intäkter från uppdragsverksamheten ingår under posterna beställd utbildning samt uppdragsutbildning.

Kvalitetsdeklaration avseende redovisade uppgifter

Högskoleverket har av regering och riksdag ålagts ett ansvar för nationell uppföljning av högre utbildning och forskning.

Högskoleverket är från och med 1 juli 1995 statistikansvarig myndighet för högskoleväsendet medan SCB är statistikansvarig myndighet för forskning. Detta enligt en till lagen om den officiella statistiken (2001:99) anslutande förordning (2001:100).

Enligt nämnda förordning ska den officiella statistiken dokumenteras, kvalitetsdeklareras och hållas allmänt tillgänglig enligt föreskrifter som SCB meddelar.

Källorna till Högskoleverkets uppföljning av högskoleväsendet är de statliga universitetens och högskolornas årsredovisningar samt uppgifter från universitets- och högskoleregistret och forskningsstatistiken vid SCB. Studerandedata till universitet- och högskoleregistret och lärosätenas årsredovisningar hämtas huvudsakligen från det lokala studiedokumentationssystemet Ladok. De enskilda utbildningsanordnarna har lämnat uppgifter till Högskoleverket som delvis

motsvarar uppgifterna från de statliga lärosätena. Uppgifter har vidare inhämtats från Centrala studiestödsnämnden.

De uppgifter som hämtats från universitet- och högskoleregistret vid SCB har kvalitetsdeklarats i primärpublikationerna. För uppgifter om studenter och examina gör SCB bedömningen att uppgifterna håller hög kvalitet. Uppgifterna om helårsstudenter och helårsprestationer utgör grund för resurstilldelning, varför även dessa måste bedömas ha hög tillförlitlighet.

Enligt lagen om den officiella statistiken ska individbaserad officiell statistik vara könsuppdelad när inte särskilda skäl talar däremot. Så har också skett i största möjliga utsträckning i denna rapport i och med att antalet och andelen kvinnor angivits. Däremot har det av utrymmesskäl inte alltid varit möjligt att i tabellerna även ange antalet och andelen män.

Universiteten och högskolorna har i årsredovisningarna använt delvis olika principer vad gäller den ekonomiska redovisningen vilket gör att jämförelser mellan lärosätena försåras. Försiktighet bör därför iakttagas vid jämförelser mellan lärosäten och även vid jämförelser med tidigare år. ■

